

463

CIMELIA

4 2 3 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039

S. W. 735 En Bibliothek Eccl. Viehng

D N I A

Źy prawdyſzy / od
ciemnych i aſkiſtacyr-
ſkich / nie omyſlnymi znafá-
mi rozcznawiająca.

*In libro Canonica. 30. Ma
ma faciente de canonicis
H. 67 LVCAE II. c. 4*

Sicut lucerna fulgoris illuminabit te.
Obiaw: 12. c.

**Kto ma vcho/ niech slycha/ co
mowi duch fosciołom.**

Cum Privilegio S. R. M.

LACTANTIVS FIRMIA-
nus, ktory żył przed Kilkanaście
set lat/tak piše lib: 4. de vera
religione cap: 30.

Nikoż niektórzy poczęli być
Phryges/Nowatiani/Valentini-
ani/Marcyonite/Anthropiani/Arri-
ani/abo iakożkolwiek nazwani (iako y
nas teraz Lutherani/Kalwiniani/Con-
fessioniste/ i.c.) takżec od tad przestali
być Krześcijany: gdyż imie Krystusowe
wtraciwszy/ ludzkie y obce imiona przypo-
blekli. Sam tedy powszechny Kościół
jest/ktory prawdziwe nabożeństwo zachowuie.
Ten jest studnica prawdy/ ten jest
domem oyczystym wiary/ten jest Kościół
tem Bógom: do ktorego iesli kto nie wni-
dzie/abo ktoż niego wynidzie/ ten od na-
dzicie żywota y zbawienia wiecznego od-
pada: A niechay sobie niſtę spornym
sprzeciwianiem nie pobłaja. Idzie tu bo-
wiem o żywot y zbawienie: ktore iesli się
ostrożnie y pilnie nie opatrzy/hedzie wtrá-
cone y wyniszczone. *

Przemowa.

Przemowvá.

Niekolwiek żadna sprá-
wa ludzka tu na świecie/
nie iest tak dobra ani zła (iako
piśmo ś. mowi) ktoreyby on o- Eklesi: 12. d.
státni á srogi sad Pański dosiagl
y tu odpłacie/ zley abo dobrej/
rostrzasnać nie miał: wśakoż
srogość sadu onego/ o to naywie-
cey wyleie się na ludzkie/ iż (iako Jan 3. c.
sam Pan mowi) przysła świat-
łość na świat/ á przecie ludzkie
wiecey wmitowali ciemność niż
światłość: przeto iż weżynki ich Elepota tes
rójnicych
Facyrow iy
dowsticy po
dobna.
Matth: 10. a.
15. c.
były złe. Zostawił tego zbawi-
ciel nasz strąśliwy przykład na
żydowski narodzie/ dla ktore-
go naywiecey był na świat przy-
śedł: ktory po dowodnych nau-
kach/ y niesłychanych cudach ie-
go/ gdy się iepeże na pokusę y na

Kácyřtwa
zdrétwá
lym lekář
řtwa nie po
mocne.

pořmiech/cudow z niebá od nie-
go domagał / przyrownał Pan-
tákowa ślepote iego / řalenřtwn
tego cřłowieká / řtóryby vmił-
wawřpy ciemnořci y zámiedzie-
nie / řwiece ábo pochodnia / z li-
chtarzá pod řtátek iáki tłumil y
zákrywał. Niemniej my teř te-
go doznawamy tych ořtárecř-
nych á niebespieřznych cřářow
nářych. Bo gdy przed táktem
dziesiat lat powstały niřtore řtá-
re / iednoř nowo wynicowane
řácyrřtwa / przeřiw Kořciolo-
wi y wierze Kátholickiey : nie
řchodřilo wnet ná opátrnořci
Ducha ř. / áby przez nářzynia ie-
go / Pářtyrřey Doktory řořciel-
ne / te błedy ludřiom ná ořo po-
řázowane y potepiáne wedle po-
trzeby być nie miały : A gdy řie
máło być zdáło ná zgodnym po-
řonjwaniu ich / przez ludřie vřzo
ne w

ne w rořznych řtronách y naro-
dách ná řtrář powřpeřney iedno
řci rozřádzone : zięháło řie ze
wřřřřtkiego Krzeřřcijáńřtwa ř.
Concilium Trydentřkie : řtore
iákoby iuř iednemuř vřřty y ie-
dnymuř głořem / Kořciolá ze w-
řřád zgromádzoného / ták oweř
pořázanie y pořonánie onych błe-
dow vřřzynilo / y do wiadomo-
řci wřřřřtkiego řwiátá rořpuřci-
ło. Zák tym wyrořkiem gosořár-
řkim / tákno wierni domownicy /
y vmieietni řeńcy / ten przyřá-
dny řákól od włářnorodney pře-
nice rořeználi / y on zárářem z
włořci Kořciolá Bořęgo wy-
řorzenili. Zořtáli przyřytmi á
odmienni domu tego Bořęgo
řtudzy / řtorzy w tym ochylali :
cřekáiac ářby to źle nářienie do-
řkonále odrořřy / dáło řie prá-
wie domáćć / řu ořřywiřtemu

Káfolu řá-
cyřřkiego po-
dobienřtwa.
Mátt: 13. v.

od psenice Páńskiey rozeznaniu.
 Doczekali sie tego (pożal sie Bo
 że) iż psenice nie tylko wyrów-
 nało/ale też na niektórych miej-
 scách/przez rozmaite prześlado-
 wania Kátholikow zátłumiło.
 Gdy to ięscze nie bącznym stu-
 gom oczu otworzyć nie mogło/
 za słusnym Páńskim dopuszcze-
 niem/to złe plemie/odrodna buy
 nošcia/tak sie samo niezgodami
 kácyrstimi powikłało/iż od swe-
 go rázu poległo y zeszło: z dá-
 leko świeższym własnego nasie-
 nia wiary powpęchney wynika-
 niem/ y do pożytku Páńskiego
 wyrościeniem. Co iż tak iest/ z
 tad krotko (Czytelniku miły)
 obaczyć możesz. Jesli sie to Lu-
 trowi było zęšlo/dumie/ y wła-
 sne zdanie swe przelożyć nád
 zgodna wiare wszystkiego Koš-
 ciola powpęchnego:tedy dáleko
 lepszym

Kácyrstwa
 wyroś pote-
 pienia Koš-
 cielnego są-
 my ná sobie
 exequowały

lepszym právem (iáko czasow
 swych wywodzi Tertullianus)
 zęšlo sie to wcześniom ábo potom-
 kom iego/ odstąpić zdania iego
 samego/iáko człowieka ścęgul-
 nego: ázwłasczá takowego/ kto
 ry co raz to ináčzey náuke swa
 odmieniał. Co gdy sobie wza-
 iem/ za słusnym dopuszczeniem
 Boskim/Herstowie kácyrstcy po-
 te czasy oddawali/iż ieden dru-
 giemu ná złość roźnie y przeči-
 wnie náuczali: przyšlo do tego/
 iż sie národziło tyle wiar ile ko-
 ściółow: tyle kościółow/ile ro-
 żnych sekt: tyle lepať sekt/ile ro-
 żnych Mistrzow: á Mistrzow
 tyle/ile rozumow: rozumow ná-
 koniec tyle/ ile iest miedzy nimi
 głow. Ábo według Hiláryusa/
 ile swey woli/tyle wiar: ile oby-
 czaiow/tyle náuk: ile zuchwał-
 stwa/tyle też przećiw Bogu y

Tertullianus
 de praescript:
 contra: haereti-
 cos. 17.

Obacz cwo-
 ce iedność
 kácyrsticy.

Vide Hilary: lib.
 3. ad Constán-
 tium Augu-
 stum.

Georgius Dux
Saxonie.

Pieśń 6. d.

Ambro: lib: 1.
de fide ca: 4.
Chrisosto: ho:
48. in Matt.

Heretyckie
ostatnie trzy
fendle prze-
ciw Kościo-
łowi iako
groźne.

Kościółowi iego bluznierstw :
a zątym lepał / annuas & menstruas
fides conficiunt, roczne y miesia-
czne wiary stánowią. Jako też
Książę ich Saksii mawiał: Wię-
co tego roku moi wierzą: ale na
drugi rok trudno to wiedzieć / co
wierzyć beda. Gdy takowym
rosprośeniem swym / woysku po-
rzadnie vsytkowanemu Kościo-
łowi Kátholickiego wytrzymać
nie mogli: poczęli sie chocia ro-
żnym hástem / iednak zgodna na
Kościoł BŮży (iako dawni
Doktorowie mówią) niezbo-
żności / pod troiaki proporzec-
ku znówieniu bitwy zgroma-
dzać. Jeden był Nowońtrzczeń-
cow / albo nowych Aryanow :
drugi Sakramentarzow: trze-
ci Lutheranow ktorzy sie Ewá-
gelikami zowią. Niż do potrze-
by postronney przyszło / spuścił
pan

Pan Bog (iako pismo mówi)
Egypczyti z Egypczytami :
gdy Sakramentarze z Luthe-
ranami / ostrzey śnadź niżeli my
Kátholikowie na Nowoárya-
ny vderzyli. Miedzy tymi lepał
ostatnimi dwiema proporcá-
mi / acz też záwsze było wrzawy
nie mało: wśakoż przedni Hey-
tmáni trzymáli ia na sobie. A te-
raz przed kilkiem lat / kusili sie v-
iać ia mocnym základem zgody
w Bernie uczynioney: do ktorey
osm tysięcy podpisow z rożnych
kráiorow y stanow vkupili / albo
wyżebráli: odkázuiac Kościo-
łowi / zbáwienia / máietności / y gár-
dła / ktoby na tey vgodzie nie po-
legał. Wydáli przeciwn temu
Sakramentarze Admonitiá :
bo vpommienie swe / w ktorym
kilku Doktorow co te zgode
Saksa lepili / nazywáia nowy-

Luthera-
now z Ewá-
ngelickimi
frámkarza-
mi frwówa
3 Goda.

a v mi

mi Papieżami / ktorzy wierze
wolnych ludzi pánować chca.
Sądawiaia też fałs y rozmaite
błedy y przeciwności / nie tylko
onym / ale też niektórym księgam
y pismó Lutrowym sobie przeci-
wnym: a nakoniec samey Cofes-
syey Augspurskiej / iako rożnie
wydawaney y podrzucaney. Za-
rzucacia im y rozmaite zdrady w
dostawaniu tych podpisow po-
kazane / ktoreby tu dlugo przypo-
minac. Pospolicie wiec Luteran-
owie przeciwni Katholikom /
niewidomeo a podrzucanego ko-
ściola swego dowodzili / przy-
kładem onych siedm tysiecy me-
żow zataionych / ktorzy byli nie
poklonili kolana Baalowi. A
przecie po długim już teo to swe-
go kościola zgromadzaniu / le-
dwa tę poczet iednym tysiacem
przesiegli: y to tam Cofrom Pru-
skey

Kościół Lu-
teranski
może pie-
ścić mien-
zić.

1. Bro: 19. d.

skiej Niemczyzny) Polskiego
Ewangelictwa / iako podobno
odrzucone / nie policzacia. One-
dzny ich kościele przeciwni nasze-
mu Katholickiemu / ktoremu w ka-
żdym snadź mieście katolikim /
ktorych niezliczona rzecz jest / y
owse w dalekich krajach pod
Pogańskimi Tyrannami / nie tru-
dnoby sie zdobyć y na wiecey niż
te osm tysiecy / a zgodnieyszego y
dobrowolnieyszego wiary naszey
wyznania y podpisania. Luthe-
ranowie nie mniej też zasie tak
wielkie swe przeciwniki Sakra-
mentarze dławia: nie tylko już
kazaniem abo pismem / ale też
wymowaniem / odkazywaniem
máietności / więzieniem / y na-
gardle karaniem / iako tego w
Saskiej ziemi y indziej przykła-
dow dosyć. Jesli tedy dotad /

Głowne ka-
cyństwa sa-
my sie już
lo było osadziły.

lo było na zgodnych piśmách
 Doktorow kościelnych/y potom
 na iednostaynym z Duchá s. wy
 roku s. Concilium Trydentskie-
 go / niech za kámiálým ludziom
 będzie dosyć / iż iáko piśmo s. mo-
 wi / Z wst własnych sadziemy ie-
 y owsem oni własnym rozsada-
 kiem sami sie / choć byśmy też
 milczeli / osadzaia. Bo iestlić inż
 v tych dwu sekt / ktore plac nad
 inşymi zdały sie sobie otrzymać /
 z tak mocnych przeciw sobie do-
 wodow ich / prawdy niemają: te-
 dyć inż nigdziey indziej zosta-
 wać nie może iedno w Kościele
 powszechnym od stolice / Rzym-
 skim nazwanym: w ktorym ta
 prawda iáko zawsze była / tak y
 przedtym niż sie te kacyrstwa
 były zaczęły. Ale gdyby ieszcze y
 to do odstapienia tych sekt / spor-
 nym ludziom dosyć nie było :
 niech

Znak 19. d
 do Tyt 3. c.

niech nakoniec v siebie wważa /
 żeć inż śatan od odpustow / św-
 ieconey wody / zc. przywiódł ie
 prawie do piekielne^o kresu swe-
 go (iáko dawno Irenaus s. prze-
 strzegal) to iest / że sie inż niekto-
 rzy z nich na samego Boga w
 Trojcy iedynego oborzyli / y z
 ludzi / też inż nie tak heretyki iá-
 ko bestye poczynili: sadzac wiá-
 re na każdego / choćby też piatno
 wáne^o sumnieniu: y twirdzac iż
 duszą pospolu z ciałem w czło-
 wiecze vmiera: iáko sie tego w
 dwanastym znaku ábo rozdžia-
 le tych ksiązek naczętaś. Co nie
 tylko Nowo krczeńskim Arya-
 nom / ále też y bráctwu Nowán-
 gelickiemu zadawa ieden Do-
 ktor ich tak piśac: Chytry śa-
 tan / wiele ich inż tak opetal / iż
 gdy wielka odmiennoscia raz
 to / drugi raz owo wierza / do te-
 go przy-

Po Eacyr-
 stey Rone-
 dy y inż śa-
 tan mástá-
 re Angiel-
 ska złożył.
 2. Kor: 11. c.
 Irenaus in
 Prologo li: 4.
 cöt. hereses.

1. Tim: 4. a.

Georg. Dau-
 dis teste Ho-
 slo li: 1. cötá
 hereses.

Budneus in
 Apolog. Pon-
 lon.

Libertini ap-
 pud Caluini.

Gaspar He-
 dio teste Lino

dano dialogo
 2. Dubitan-
 ty.

Stopnie Fa
tania Kacyr
skiego.

go przysło/że zgola nie nie wie-
rza. Ależkolwiek tedy strogi sad
Boski potka tych/ktorzy wiecy
nowym biegunom/niz doświad-
czonego wezwania własnym pa-
styczom wwierzywszy/wiary ko-
ściola Bożego na krzcie BOgu
poprzysiężoney odstapili: a ie-
cze wietrzy sad doleże tych / kto-
rzy na tak iasne y obfite wywo-
dy katholicke/ y potepienia tych
sekt/do tad skad wypadli/sie nie
nawracaia: wszakoż nacieższy
sad y potepienie odniosci/ kto-
rzy tak oczywistemu rozerwá-
niu ostatniego już pańcu kacyr-
skiego/a Kościoła powpsechne-
go iawnemu y przez nie same
przyznámemu zwycięstwu / po-
ciągnąć sie do vtráconey iedno-
ści Katholicke nie dadza. Bo
iuz zaprawde takowi ludzie
wiecy vmiłowali ciemności

Żakamłoso-
ści kacyr-
skiej glow-
na przycy-
na.

Jan 3. c.

uiz

niz światłość: a to dla tego / iż
uczynki ich były złe. Jakoż to ná-
oko widziemy/ iż takowym wa-
dzi/nie iaka niewiadomość stu-
pna / w takiej obfitości nauk y
dowodow katholickich / iakom
teraz przypominal: ale im wa-
dzi swawola a rozpustność ich/
aby dla karania iey / abo do za-
dney wiary sie nie przywiezowa-
li/ abo do takiej/ w ktoreyby nie
nimi Kościół/ y Pasterze/ ale o-
ni kościołem y Pasterzami wla-
dali. Jako ono Job opisawszy
złość y swa wola takowych lu-
dzi/ za tym tak mowi: Ci mowi-
li BOgu: Odstap od nas / bo
drog vmiętności twych niech-
cemy. Bowiem takowi (iako
indziej doklada) woynie prze-
ciw światłu podniesli / vmiło-
wawszy ciemności/ w ktorychby
im wpsystko wolno było. A gdy

Job 21. b.
24. c.

103

Przyczyna y
ocasia wy-
dania tych
książek.

Psal: 4. 4.

ie z przygody zorzą światłości
zaydzie / maia to sobie za cień
śmierci. Czego y teraz dozna-
wamy / gdy kacyrzewi zatwár-
działemu / kazania abo insey nau-
ki kátholickiey z przygody stu-
chając przyydzie / tak mu to smaku-
ie / iakoby sie z cieniámi śmierci
potykać miał. Tu tedy ia wspo-
mniawszy ná szczerość narodu
swego POLskiego / wzrusyłem
sie onymi słowy Dawidowy-
mi: *Filij hominum, usq̃ quò graui*
corde: ut quid diligitis vanitatem &
queritis mendacium? Wy synowie
ludscy ktorych Pan Bog świat-
łem y przyrodzonym / y oświe-
cenia starodawnego łaski swey /
obdarzyć raczył / doładze te
sere zatwardziałość pokazo-
wać / te oblude (kacyrsta) miło-
wać / y zawiedzenia szukać be-
dziecie? Odłożymy tedy do
czasu

czasu ná strone / zacząte rospie-
tania sie z kościoła Bożego prze-
ciwnikami / o niktore szczegulne
artykuły wiary krześcijáńskiey /
wydałem te mála ale głowna
książke: ktora nic inzego nie czy-
ni / iedno forzec á fortyle zaślón *Łuk 11. 2*
kacyrskich odkrywa / aby swia-
tło prawdy BOŻEY ná wirzech
sie odkrywszy / okazało pewnymi
z piśmá S. y náuk kościelnych
przyczynami / y zaśie też owocá-
mi / ktory jest prawdziwy Ko-
ściół powszechny / á ktore zaśie
sa bożnice pátáńskie / z ktorych
każda iuż prawie bez wstydu lu-
dzkiego sobie samey osobnie Ko-
ściół Boży przywłascząc śmie.
Do ktorey prace przywiodło
mie to naprzód : iż ten sposob
jest nákrótszy wkóienia rożnic o-
kolo wiary. Bo ktory sie poká-
że być prawdziwym Kościołem /
b temu

Kościół
Bożego le-
ża czym
chca pozys-
tać herety-
cy.

temu już według dekretu Pán-
skiego przyjdzie we wszystkich in-
szym wierzyć y vsać : tak dale-
ce / iż ktoby go nie słuchał / już ma
być poczytany nie za krześcija-
niną / ale za poganiną / z którym
o wiare pismem disputować
nie trzeba. Druga przyczyna :
iż niektórzy hereticy z którymim
ia do tad rosprawę około wi-
ary miewał / pospolicie się do tej
questyey wydzierali. Azwłaszcza
P. Jan Niemojewski / tak w ro-
zmowie / która semna przed kil-
kiem lat w Lublinie miał : iako
też w Obronie swej przeciw
Wedziidlu memu Nowoaryan-
skiemu. Bo aby mnie iedno na
gruntowne pisma s^o. y Kościo-
ła Bożego dowody / *directe* y po-
rzadkiem nie odpowiadac :
walczytam sam z soba / gdy w-
tacza różnice w piśmie moim
xmyślnie

40
xmyślnie nie przekładane Ant
bronione / ale tylko z rzeczy nie-
co dotknięte : azwłaszcza o Ko-
ściele : którego znał on naywie-
cey na cierpieniu prześladowa-
nia sędzi. Ale by też to wła-
snym znakiem Kościoła było /
trzeba pierwey znać / co jest
gwałtownym prześladowaniem /
a co słusznym karaniem. Bo
bez tego / ile subienic / tyleby się
v niego Kościołow pokazać mu-
siało : o czym on pewnie nie my-
śli. Jeśli też o własnym prze-
śladowaniu mówić chcemy / re-
dy Kościół nasz Katholicki nie
jest przez wstawięzłego prześl-
dowania / pod Turkami / y inpy-
mi Tyrannami Poganstymi /
pod którymi nie mało jest Ka-
tholickiego krześcijaństwa / ie-
dnoż przed wielkim okrucień-
stwem zataionego : iako tego
b ij sprawe

Prześlado-
wanie iako
tym znakiem
Kościoła
jest.

Sami Ktoś
wokreśceń
cy broia nā
co wyszkuia

sprawy dawania ci którzy tam
te kraie przewiedzieli: a o He-
retyku żadnym ani tam slychać.
Nuż z Anglijej / Dánijey / Swe-
cyey / z ziemiemie Niemieckiey / gdzie
iedno pluży kacyrstwo / izali Ka-
tholikow nie wyganiaia y ro-
zmaicie nie przesladuia? Ale
wiec Nowokreścienicy Aryano-
wie naywietrze okrucienstwo w
tey mierze pokazuia / gdzie iedno
gore wyleca / abo rzadow do-
pada. Czego iest wiecznie pa-
mietny przyklad w miescie Mo-
nastyrze: gdzie Krawca sobie
Krolem uczyniwszy / zdrada
miasto opánowali / y wyszkie
ktorzy do ich cechu niechcieli
przystac / stamtad wygnali / abo
wygladzili. A y nas w PQL-
scze / chocia w tak malym stadku
iakiem sie chlubia / dosyc do tego
chuci pokazuia / by iedno mogli:
zwlaszcza

zwlaszcza gdy zwierzchnosc tak
ich mierzi iako sol w oku / y gdy
tych ktorych maia pod moca
swa / gwałtem cisna do nabozen-
stwa swego / ktore pierwey wol-
nym byc nazywali. Ale o tym
indziej z nimi rozsrawe miec be-
de. Te tedy wtarczki pokazo-
wania Kosciola / z ktorych sie
ludzie trudno wyplesc moga /
chcac vprzatnac / vpytkowalem
w tych ksiazkach zupełny huf-
iec znakow y dowodow / ktore
Kosciol prawdziwy od fale-
snego rozeznać nie omylnie mo-
ga. Bo iedne polozyłem te kto-
re pismo s. y nauka Apostolska
wyráźnie nam do tego zostawi-
la. Do nich zasie / takowymiś
dowody / przystosowalem dru-
gie znati / wlasnosci / skutki / abo
owoce / prawdziwego Koscio-
la / ktore abo nigdy / abo rzadko

Kosciola
Bozego glos-
wne w tych
ksiazkach po-
kazanie.

Wiele ro-
żnic o wie-
rze i o ffa-
łach krotko to
strzyga.
1. Tim: 3. d.

Obmowa
prostey pra-
wdy w tych
ffajkach.

Matth: 7. c

od niego nie bywaia oddzielo-
ne. A iż Kościół Boży jest grū-
tem wśelkicy prawdy: tedy wy
wodziac tu znaki iego/ za każda
ocasia nie zaniechalem też kro-
ciuczko z rzeczy przytaczac/ y
prawda zamytac/ inśyich wśyst-
kich iakmiarz rożnic okolo wi-
ry/ na ktorych sie tych czasow
ludzie watpliwu wiepaia. Iż też
kacyrscy kaznodzieie/ wstawy-
w dowodach nowey nauki swo-
iey/ naywiecey kazania y pisma
swe trawia/ wolaiac na balwo-
chwalstwo/ niezbożność nauk/ y
na zbytki/ nas Katholicow/ cho-
cia ie pospolicie tylko mienia/
ale nie dowodza/ gdzie/ y kto co
by takowego uczynil/ abo kto o
tym piše: y choćby też kto z na-
śyich co złego uczynil/ iesli tak
wierzy/ y inśyich naucza. Tedy
częścia dla tego/ iż Pan Kry-
stus

stus nauczyciele kazal też od o-
wocom poznawac: częścia też
przeto/ iż w tey nowey a ieszcze
nie ostydeley ich Ewangelii-
iey/ za ten krotki czas naydzie
wiecey ganic/ niz v nas przez
tak dawne a skazone wieki.
Przetoż kładłem też na mie-
scach swych niktore herstowka
cyrskich nauki/ przeciwn Bogu/
pobożności/ y przystoyności/
pamiętce zostawione. A żeby
sie pokazalo/ iż oni/ nie z krewto-
ści a nie z dożorności iako Ka-
tholicy/ ale z vmyslu obyczaię z
naukami pogadziac/ grzeşa:
opisuie też gdy z rzeczy przy-
dzie/ niktore niezbożne y sprośne
uczynki tych/ ktorzy v tego no-
wego Ewangelictwa za nay-
świerşe rozumiani byli: a zwła-
szczą Lutra: ktorego ostatnia
vгода Sasza kładzie być proba
b iij wiary!

Ciemu ta
ffajka nay-
cieściey Lu-
trastrofite.

Vide admoni-
tionem contra
cōcordiā Ber-
gensē ca: 6.
de auctoritate
Lutheri.

Wiary: tak żeby wszystkie różno-
ści pisma na wykładzie Luthro-
wym (choć czasem co karta to
sobie przeciwnym) polegali/ y
żeby krześcijaninem nie był/ kto-
by tych jego wyroków odstępo-
wał. A to wszystko pisałem/ nie
z wymysłu swego (iako kacy-
rze przeciw nam czynia) ale z
iakiich pewnych świadectw/ a
pospolicie samychże Nowange-
lików: ktorých mieyscā skąd co
jest wzięto/ przypisowałem za-
raz przy brzegach karty. A gdzie
by sie co vchybiło/ w pisaniu/ w
drukowaniu/ albo też gdym prze-
częste drogi y odrywania moje
od tey roboty/ nie zamówie origi-
natów mieć mogli: tedy przecie
może tego każdy pewien być/
iż co tam kładę/ naydzie sie pe-
wnie/ choć podobno czasem na
innym mieyscu. Jesliby sie też

któ

to obrażać chciał/ tym iż bez-
ochylania/ takowe rzeczy o na-
sych adwersarzach do ludzi po-
dawam: tedy naprzód prośe/
aby słowa moje zupełnie y do-
brze były wważane: nie tak iako
uczynili Nowokrześcye Arya-
nowie/ gdy w odpisowaniu rzko-
mo na Wedzidło moje/ zaczęli
iako to na co odeprzeć nie umie-
li/ albo przeciw iasney prawdzie
nie mogli/ rostrzasaia y do ohy-
dzenia ludziom podawaia/ slo-
wka niktore/ nie z samych ksiąg
ale z przemowy ich wyszczy-
pnione: ktora zdrade ich nie
dlugo dali Bog osobnym pismie
świātu pokaze: nie watpiac iż
ta Logomachia ich/ według Pa-
wła ś. kacyrzom własna/ v bā-
cznych Czytelników tym cza-
sem mieyscā mieć nie będzie.
Ktemu to mie też v bācznych
wymowie

wymowić ma/iż adwersarzy
 naszych pisma y kázania pełne sa
 takowych śacunkow y przymo-
 wek na nas Kátholiki: czymie
 dnak samym nie tak sie my obra-
 żamy/iako tym/iż to pospolicie
 na nas plonnie twierdza/y wiá-
 re naše stad śacunia: chocia nie
 tylko wiara naša nie pochwa-
 la występkow iesli iakie prze-
 niekárność sa/ale też y sami wy-
 stepni znáia/iż to przeciw náu-
 ce powszechney czynia. A ia tu
 przymodze rzeczy pewne / po-
 spolicie z samych pism Ká-
 cyrskich wzięte. Bo aczkolwiek
 pisma Lutrowe y inszych/potym
 od takowych plugastw/przez v-
 czynie ich/były nie raz ślamowá-
 ne: przeco w ostatnich drukách
 nie wszystko sie wiec co pisał
 náyduie: Wszakóż pewna rzecz/
 iż oni z takimi náukami zświa-

Jako Bibli
 a/tak pisma
 heretyckie
 Kácyrze od-
 mieniało: a
 Kátholicy cá-
 lo zachowu-
 ło.

ta zepsli. Czego my dowodzie-
 my kśiegami ich / za żywota á-
 bo rychto po śmierci ich/ przez
 Drukárze religijey ich wydru-
 kowane. Sprawki też ich nie-
 trefne/nie przychodziły im z kre-
 wności ábo nie kárności / ale
 (iako sami wyznawáia) z wol-
 ności Ewangelickiey: przetoż
 ich też iako zakon drugich náu-
 czáli. Także błedy tak sprosne/
 nie przydawały sie im tak iako
 Kátholikom. Bo ci wszystko
 pod rozsadek Kościoła Powše-
 chnego poddawáia/ale oni zw-
 ierzhności ani śacunku náuk
 swych nikomu nie dopuszczáli.
 Z tey tedy sprawy mey niechay
 nikt nie rozumie/abym co z wa-
 sniey pisać miał. A gdzieby tak
 kto rozumieć / y przeto sie od-
 rozeznania prawdy odtracać
 chciał: tedy może takowa spro-
 sność

Oświadcá
 nie Autora
 we.

sność náuk y obyczáíow kácyr-
skich czytáiac omijác: gdyż in-
dowody moje okrom tego/ nie
pochybia pewności swey. Tak-
że/ gdyby mi sie kto z tey miáry
ná te kšiazki ozywác chciál: nie-
chay to naprzód wie/żem ia ni-
mi nikogo powabiać niechciál:
przetozem ich nie stosowál / nie
tylko ná ktora pewna osoba/ a-
le też áni ná iáká osobna sekte.
Bo sie y z przyrodzenia w ro-
żnicách nie kochám: y gdy ná-
ša Polska kšiazg zámiedbała/ nie
rad bych próżno (gdy nie mu-
še) wody mierzył / ábo siáná
młócił : máiac ten czás ná co
inšego obrocić. Wšakóż gdyby
kto/ ná to niedbaíac/ chciál sie
przecie w tym rozumem popi-
sác: vpominám aby mi krotko
y do samey rzeczy w brod odpo-
wiádał: tymże porządkiem iá-
kiegom

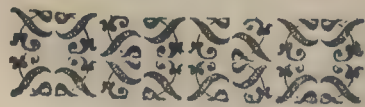
iegom ia tu vżył : rzeczy nie
potrzebnych ábo do cylu mego
nie naležacych nie wtracáiac /
á každey rzeczy (iáko ia czy-
nie) dowody pewne przypisu-
iac. Bo gđzieby sie co takowe-
go (iákož ia niczego w tym nie
czetám / áni potrzebuie) bylo
przez kogo wydano / tedy we-
dlug rády Salomonowey/ ábo przyp: 16. a
bych zgola zámiležal/ ábych glu-
pstwa iego wczęstnikiem nie zo-
stał: ábo bych/ niechcac go po-
twirdzić w glupstwie iego/ rák
odpowiedziál/ iáko by glupstwo
iego godne bylo : Z czego nie
wiem iákieby wiec zbudowa-
nie vrostlo. Toby wiecey lu-
dziom dobrego sumnienia nale-
žáło: iesliby co nie lubości ábo
watpliwosći w tych kšiazkách
baczyli/ žeby sie osobnie badž ro-
zmowa/ badž listem semna oko-
to tego

Koinie oko-
to wiary spo-
sob przesćia-
iánsticy.

to tego znieśli. A tam gdziebym
ich w czym dosyć nie uczynił/
aby dopiero swoje y moje też
wymowy prawdziwie spisaw-
szy/drugim też (iesli iedno y ta-
kie pisma co budują) do wi-
domości podali. Bo ja (świa-
dek mi jest Pan B O G y osta-
tni sad iego) niczego wiecey w
tych pracach swych nie szukam/
iedno zbawienia dusz ludzkich/ a
zwłasczją narodu mego. Miał-
iac wstawić żal na sercu mo-
im/gdy widzę/ iż wietrza częśc
ludzi od Pomiechnego K O S-
ciota oderwanych/ nie tak wie-
le za iaka wasnia/ iako wiecey
prze nie dobre z nami sie zrozu-
mienie/ y iakies suspicje/ zachod-
zi w dalşe a skutliwsze rozni-
ce: ktore nie tylko nie zliczona
rzecz dusz krzesćjanstkich dotad
pogubily/ y ieszcze gubia/ ale też
sa przy

sa przyczyna tey nie duszności y
zaiatrzenia do iakiego sie w R.
P. zanosi. Do czego dali Bog
nie daliśmy ani dawamy przy-
czyny my Kátholicy/ ktorzy
broniac dawney Religijey/ w
ktorey to Krolestwo zrostlo/ y
iuz iakoby dostarzało/ we wspo-
stoiemy *in terminis*/ iakosmy z po-
czatku od przodkow naszych w-
zieli. Ci ktorzy rzeczy znawia-
ia/ y one mocno na nogi stawia-
ia/ starych pierwey przeczyrze y stu-
pnym sposobem nie przekona-
wy/ niech pamietaja iako Bogu
y naszey spolney a miley Wyczy-
znie/prawi zostana/ gdyby do
iakiego swanku przyszlo. Cze-
go nas Panie B O G e
racz zachowac.

AMEN.

Summaryusz Znakow Kościoła Bożego.

1. Jedność członków Kościoła Bożego z wi-
doma głowa swa / Listu 17.
2. Jedność członków mie-
dzy sobą / Kościoła / tak ziemskiego / iako też niebieskie-
go / L. 23.
3. Jedność praw / wiary / y obyczajów trze-
ści / L. 29.
4. Powšechność / po wszech naros-
dzech / y od przeciwników przyznawana / L. 53.
5. Po-
wszechność / z strony trwałości / po wszystkie czasy y wie-
ki / L. 57.
6. Powšechność względem miejsca: iż był za-
wsze y jest po wszystkim świecie / L. 70.
7. Iż jest Apo-
stolskim: mając do tad nie przerwana sukcesja w rzędu y
Pasterstwie zostawionego / L. 79.
8. Wstańcizna sukces-
ja y dziedzictwo nauk Apostolskich / L. 112.
9. Jest Apo-
stolskim: gdyż narody wsze go świata iego sprawa sa na-
wroczone / L. 126.
10. Iż jest świętym: Naprzód w nauce
na pewnym gruncie zasadzonej / L. 136.
11. Świętym: z
strony ścisłości nauk / wykretu kacyrskim przeciwnych /
L. 145.
12. Świętym w naukach czystych y niepomazaa-
nych / L. 152.
13. Świętym / szkodząc prawdę / miedzy
zdroznościami przeciwnych sobie błędów / L. 173.
14.
Świętym z strony żywota y obyczajów / L. 180.
15. Świę-
tym: w naśladowaniu rad Ewangelicznych / L. 200.
16.
Świętym: mając prawdziwe pozbywanie grzechów / y
plodność dušnego poświęcenia przez Sakramenta / L.
209.
17. Świętym: w łasce czynienia prawdziwych cu-
dów / L. 219.
18. Świętym: w darach opowiadania rze-
cy przyszłych / L. 235.
19. Świętym: gdyż nigdy nie bła-
dył: ale owsem błędzace sądził / y potępiał / L. 241.
20.
Świętym: nie dając się nigdy w wierze zwyciężyć / y ow-
szę cierpienie gdy potrzeba / zwyciężając / L. 248.
21. Świę-
tym: chroniąc się kacyrstw / y nimi się brzydząc / L. 253.
22.
Świętym: gdyż od samych przeciwników świadec-
two y pochwałę bierze / L. 259.
23. Świętym: gdyż prze-
śladowcy iego / trogię od Boga karania / y ginięcia odno-
sili / L. 272.
24. Świętym: w pokazowaniu wielkiego
ścieszenia y odpłaty od Boga / tym którzy go forytowali /
L. 289.
- Tym znakom wszystkim przeciwnie pokazują się
w kacyrzach / żywym prawie wymalowanem.

POCHODNIA

1.

Kościół Boży

prawdziwy / w ciemnościach
terazniejszych błędów / nie-

omylnymi znakami

pokazująca.

**

Wszystcy którzy się
jedno wyznanie Pa-
na Krystusa / chociaż też nie-
którzy omylnie / pieczętują /

W jednym
je Koście-
le zbawie-
nia szukać
potrzeba.

czują to dobrze / iż ani w tym żywocie
łaski Bożej / ani w onym przyszłym
dziedzictwie niebieskiego mieć nie mogą /
jesli tu na ziemi prawdziwymi a żywy-
mi członkami Pana Krystusa y Ko-
ścioła iego nie będą znaleźieni. Bo Pan
Krystus jest głowa / a Kościół jest cia-
łem / a prawić kościoła z kości / y członka-
mi z członków iego. Jest też jedyna a
mita oblubienica iego / która on sobie
krew nadroszka włożyć y śmiecica nie-
winna poświęcić raczył: jest prawdy

A

(która

1. Kor. 12. d
Eph. 1. d.
4. C. 7. f.
Kolej. 1. c.
3. a.
Jan 14. a.

2. (ktora on sam jest) przednim/ a własnym
synem silarzem y wtwierdzeniem: jest na-
skonicie wliczka niebieska/ mimo ktora za-
den do chwaly niebieskiej przystepu
mieć nie może. Jako tedy Pan Kry-
stus iednąz głowa bedac/ iednoż też cia-
ło sobie křtaltowne mieć musi: bedac
iednym a wiernym oblubienicem: iednąz
też oblubienice/ iednąz te gotebice y mi-
łosnice (iako sam żowie) czysta a nie-
naruszona przypuszczą: Jako też pra-
wda iego iednąz jest/ żadney odmiany /
abo przysady nie cierpiąc: iako nako-
niec iednąz jest fortą niebieska/ ktora mi-
iאיacy/ kotrem a zrodziciem od niego sa-
mego jest nazwany. Takżec y ten Ko-
ściół iego/ nie może być iedno ieden sam
w sobie bedacy / a żadnego obcego abo
namnię roznego towarzystwa nie przy-
puszczaiacy: ołrom ktorego niŝt/ by też
naprzykřtadnię żył/ Boga prawdziwie
znąc/ taksy iego wczęstnikiem być/ y żywo-
tą wiecznego nadożcieie mieć nie może.
Eph: 4. 6. Wyrażit własnie te iedność Páwet. s.
tak pisać: Wstunęcie zachować iedność
duchá w zwiąsku pokoiu. Jednożci jest
ciało/ y iedenże duch / iako wezwani ie-
stęście

ſteſcie w iedney nădziejicy powołania
wăſzego: ieden Pan/ iednă Wiara/ ie-
den Krzeſt: ieden Bog y Ściec wſpół-
ſkich. Ză którym wyrokiem Duchă Bo-
żego/zbawicieli ſam lepien to ieſzcze ob-
iaſnił/ mowiać: iż zebrania różne od te-
go to Koſciół/ nie ſą Koſciółem Bo-
żym/ ale ſą Bożnica ſátanſka.

Nie dżiw tedy iż Sekty kácrystic/ Kościółta
by też narożnienye y nasprosnienye/ Ro
Ściot ábo tylko sobie sámpym / ábo wiec
iákieś wczesnictwo iego z tym ktory
iést powsechnym sobie przywtaśczęią. Lactantius 1.
Co żadná miára byé nie moze z przy- 4. instit. c. 30
czyn wyższy przywiedzionych. Toć
Duch Boży wyrażit w Sálomonie/
ktory figurowat Páná Krystusá / gdy
ták powiedziat: Szczęśliwá iést Kro-
lowych / á ośmndziesiat przybytnich / in- Pleśń 6. b.
šego lepať fraucymeru nie máš liczyby.
Lecz przecie / iednáž iést gotebicá mojá /
osobliwa mojá / iednáž iést máťce swoicy /
wybrána rodzićielce swoicy. Wyżrzáty
iá corki / y nayšczęśliwsza byé opowia-
dáty / Krolowe y przybytnie / á chwata
ien wczynity. Tákże teraz stušnie mo- Obacz:
wié możemy. Wšedow y sekt znácznych August : epiz
A ij á wodze sto : 48.

á wódze pewne májacych mamy wielk^a
 y wiadom^a liczbę: á wietsk^a ichże tych
 sekt/które iáko przybytnic^e/z nich sie wy-
 legły: tym lepał ktorych sobie káždy w
 głowie swey nátworzy/liczby żadneynie
 máj. Jednáč iedenże iest prawdziwy
 Kościół Powšechny/od Pána Krystu-
 sa iáko miła oblubienicá obrány y vra-
 czoný / ktory rodzą y dziedzictwo swe
 pokázác może/y ktory od samey przeci-
 wney strony świádecstwo y chwale od-
 nośi: iáko sie to niżej pokáże. Tego
 wyroku Duchá swietego za nátechnie-
 niem y pomocá iego tych czasow nášych
 chcąc dowieść: pirwey potożę y zbije te
 znáki prawdziwego Kościoła / ktore za
 sob^a przywodzą noweý Ewángeliyey
 wynádownicy: á potym te wyliczác y
 wtwierdzác bede/ktore máj^a po sobie ti
 ktory przy stárey Ewángeliyey przestae
 wáją. Roznościam á odmiennościá
 náuk ludzi od powšechnego Kościoła
 obládzonych/dziwu nie máj: gdyž sie y
 w sámpych fundámentách pokázuią. Wo-
 o znákách prawdziwego Kościoła / co-
 folwiec iest przednich Doktorow ich/ká
 káždy snadž ináczey mowi. Ináczey
 Luter

Argument
 y Rozdział
 tych ksiąg

Nacyrzt
 Kościół iá-
 ko rozny/tá-
 kiej kláda
 y znáki iego

Luter a. / ináczey Melánchton b. w Con-
 fessien Augspurskien: ináczey c. Cál-
 win: ináczey Illiricus y inšy d. ktory
 Centurias spisowali. Acž tedy w tym
 sa rozni: y przeto tež rožnie iedno^e Ko-
 ściółá dowodzić nie mogą: Wšákž dla
 krotkości te wšystkie znáki ich w te se-
 śtorák^a liczbę zámknę y przystosuię.
 Pirwšy znáł prawdziwego Kościoła
 wedlug nich iest/ sežyre á pismem tylko
 podáne słowo Boże / y wierne opowiá-
 dání iego. Wtóry: Prawdziwe wży-
 wání Sákrámentow. Trzeci: Praw-
 dziwe wżywání Boga ábo modlitwá/
 y chwálá wšty oddawána. Czwarty:
 Poslušénstwo Pástyrzom Ewángeliá
 sežyrze opowádájącym. Piaty: Tá-
 iennicá krzyžowa: to iest/ná sercu vtra-
 pienicá/á zwirzechu niedostátki á vbostwo
 odnośi. Szosta á ostatnia: Státe-
 czność w wierze y iáwnym wyznániu
 icy áž do nástrožbey smierci. Pan Jan
 Niemojewski w Obronie przeciwni-
 smu memu wydáney przytożył niktore
 inše. Ale iž sa Nowokręžencom wla-
 sne/tedy ich w confutácien swey przeciwni-
 cemu nie przepámieta. Teraz sie sešćci-
 tu polożonym przypátruymy.

Libr: de Con-
 cilijs & Ecce
 sia parte ul-
 tima.

b Confessio-
 nis Augusta-
 nae art. 7. &
 in apolo. ibid.

c Instit. lib:
 4. cap. 1. para.
 8. &c.

d Centuria I
 lib: 1. cap. 4.
 &c. Item li:

2. cap: 4.

6.

Znátkow to
kościół ká-
cyrytický po-
konání.

1.

2.

Nácyryze
Ardo Apo-
stolské / y
Necesse
slovy nie
sercem przy-
znawáia.

3.

Te znáti Kościół (iž dla skroce-
nia ogotem o nich mowić beda) nie sa
ani mogą być ważne / z tych przyczyn.
Pierwsza : Iž ktorzy ie wnoszą / mają
to za główny fundament / ničemu nie
wierzyć cobym wyrażnymi słowy pismá
świątego podparto nie było. Otoż oni
ani pokázuja ani pokázac mogą / tych
słow w pismie świętym / aby nam te zna-
ki Kościół pokázowác miáły. Druga:
Wysocy ci náuczyciele trzymáją z ná-
mi summe wyznání wiary nášej / Kre-
do Apostolské / ktore opisuie Kościół Bo-
ży być iednym y powszechnym : á przecis-
oni tego za znák iego nie poczytáją.
Przyznawáją też z námi Kátholikámi
Symbolam ábo wyznáníe nappirwsze-
go Concilium Niceńskie / ktore tenże
Kościół iednym / świętym / powszechnym
y Apostolskim nazywa : czego oni iednák
w tutecznych znákách swych ani wspo-
mináją. Z ktorých trzech przyczyn iá-
wna rzecz iest / iž oni Kościółá swego ani
wyrażnym świadectwem pismá święte-
go / ani świadectwem Apostolskim nam
pozostáwionym nie pokázuja. Trzecia
przyczyna iest : Iž przeciwnicy twierdzą
być

20

7.

być Kościół niewidomym / ále tym kto-
ry między ztymi bywa zátaiony : otoż te
znáti ktore oni kładą iž są zwierzchni-
mi á widomymi / tedy Kościółá ich nie-
widomego pokázowác nie mogą. Wo-
według náuki Páwła ś. rzeczy docześnie
widomymi są / á wieczne ábo duszne / nie-
widomymi. Czwartá : Ależ te ktore oni
kładą / są też nieciákimi znákami ábo
przypadkościami Kościółá Bożego :
wsákoż pospolitymi á nie własnymi /
ktoreby iáko mowia Logikowie / wni , so-
li , & semper , należały : to iest ták wła-
śnie / żeby sie nigdy do czego innego przy-
stosowác tymże sposobem nie mogły. Lecz
wżywanie y opowiadanie pismá święte-
go : náuka Sákramentow : modlitwa y
chwała Boża : cierpienie prześladowá-
nia : postuścáństwo pástýrzo : státeczne
záchowanie wiary : te wszytskie rzeczy
rownó sobie z Kościółem Powszechnym
wszytskie sekcy y kázda z nich z osobná
przywłaszczáją : przetoż trudno máją
ieden prawdziwy Kościół rozeznáwac.
Własnie iáko Krolestwa Pólskiego
nie są to własne znáki / miané Rzeczpospo-
litá / Krol / Rády / Miásta / Zamki /
A iiii Wtedy /

Podoben-
stwo roz-
znánía Ko-
ściółá.

8. **Przedy/Pospolstwo.** Bo te rzeczy w-
 bystkim innym Krolestwom są spólne.
 Ale trzeba też omienić własności które
 to Krolestwo nad inne ma. Jako na
 przykład / iż ma Rzeczpospolitą wolną /
 której jednak rostkaznie Krol wolnie o-
 brany / na ten czas Steffan Pirwshy: kto
 ra zaśiadł pod prawem a wolnościami
 y urzędami takowymi / które ten samcy
 Koronie są własnymi / y iakoby nad in-
 še Krolestwa wrodzonymi / których tu
 wspominać nie potrzeba. Piąta przy-
 czyną: Jeśli też te znaki Kościoła Bo-
 żego mamy uważać ex accidentibus, albo
 z nieistotnych przypadłości (iako tu adwer-
 sarze czynią) potrzeba aby one przy-
 padłości były accidentia inseparabilia,
 to jest nie rozdzielne od Kościoła. Lecz
 te znaki przerzeczone które oni wnoszą /
 częstokroć się nie náydują tam gdzie Ko-
 ściół jest: przetoż własnymi a pewny-
 mi być nie mogą. Na przykład: Zbo-
 ry Koryntczyków / Galatów / Thesálo-
 ników / y z żydów nawróconych / były
 prawdziwym Kościołem: bo ic tak w
 Tytulach / y w Liściech zowie Páweł
 święty. A przecie te Zbory Wsrost-
 strofuie

Rzym: 16. a.
 1. Kor: 1. a.
 10. g. 16. a.
 15. b. 11. a. d.
 2. Kor: 1. a. d.
 Galat: 1. a. d.
 1. Thes: 1. a.
 2. Thes: 1. a.
 2. a.

9. **strofuie w wierze / iż do niego obrzeczke y**
 inne uczynki zakonu Mojżesowego przy-
 mieszawali: któmu iż archikutowi o zmar-
 twychwstaniu zupełnych ciał krześcijan-
 skich nie dowierzali. Przymawia uży-
 waniu przedniejszego Sakramentu
 Wieczerzy Páńskiej / iż go nie taką po-
 bożnością y obrzędami przyjmowali /
 iako byli wyuczeni. Przymawia tymże
 Koryntczykom iż chwale Bożą niepo-
 rządnie y z nieistotnym zgorzeleniem odpra-
 wowali. Wyrzuca im na oczy y nie-
 postuśność przeciw zwierzenności
 swej / gdyż nad zakazanie swe wsłuchani
 ci między sobą cierpieli. Galaty lepał
 prawie fuka y gromi / iż wiary raz przy-
 lecey / słatecznie nie dochowali: ale du-
 chem łącząc / iakim wykonywali.
 Dotyka y żydów / iż chociaż wygnanie z
 opezyzny y z majątności własnych dla
 wiary Krześcijan skromnie znosi-
 li / przecie się ięścił aż do krwi przesła-
 dowcom nie sprzeciwiali. Nakonice
 Thesáloniki opamiętywali / aby się nie
 lekali przyszcia Páńskiego na ostatni
 sad: którego nie z boiżnią / ale owsem
 z radością wygledać P A N wiernym
 swoim

żydo: 12. f.
 10. f. 12. b.
 1. Piotr 1. a.
 2. Piotr 1. a.

Lukas 21. a.

Kościot iá-
to znóft o-
bladzenie/
ale Kacyr/
stawa nie
cierpi.

swoim rozkazak. Tu iáwnie nie ná-
duicimy tych znánow/ ktore oni Kościot
wkazowác twierdza: á przecie nie go-
dzi sie niedowierzáć Apostołowi/ ktory
te zbory Kościotem byc nazywa. Zada-
by kto z przeciwney strony: To taká
rzeczá prawdziwy Kościot moze bła-
dzic y błedy cierpieć: A zátym y w tych
nástych znákách iákie vchybienie poká-
zaniu Kościotá wádzic nie moze. Od-
powiedz: Insa rzecz iest wwieść sie w
czym z obladzenia ábo z krewkości / y
byc gotowym dáć sie náuczyć y ku do-
brenu náwieść: á insa rzecz iest lepał/
náuka obledliwa ábo grzech iáki zá prá-
wo mocno trzymác / y niechcieć sie dáć z
niego zeprzeć. Stoż w ścizygulnym zbo-
rze ábo Kościele / iáki Korynfski ná on
czás byl/ mogto/ y teraz moze sie náleść
ono pierwsze obladzenie/ do wpańietania
gotowe: ále wtory bład ktory iuż ma
wpor Kacyrfski / iuż tam mieysca mieć
nie moze: gdyż Kacyrstwo iest częścią
niedowiarstwa/ ktore w Kościele B-
żym zgotá mieysca nie ma. Ale wiece w
Kościele powszechnym o ktorym tu mo-
wiemy/ ani wpor Kacyrfski/ ani oná pier-
wsa

wsa omyłka ná wierze ábo obyczáich/
postác nie moze: gdyż takowy Kościot
iust filarem y gruntem prawdy: y wšel-
kie mocy piekielne przeciw niemu prze-
moc nie moga. Zá czym/ te rzeczy ktore
iákimkolwiek sposobem od Kościotá mo-
ga byc odláczone/ Kościotá wlasnie po-
kazowác nie moga. A zwlaszcza iz sio-
nam tu trzeba pytác o Kościele / nie iá-
kim wtáionym/ ále iáwnym/ w ktorym-
bysmy Bogá y zbawienia pewnie pozys-
kác mogli. Iz tedy takowego Kościo-
lá te znáki przeciwney strony nie poká-
zuia/ tedy my Kátholicy tak ie wywo-
dzic poczynamy.))

Pokazanie á gruntowny dowod Ká-
żdey rzeczy/ Logikowic máia Demōstra-
tionem: ktora iest dwoiáka: iedná ex cau-
sis & suis principijs / z przyczyn y wta-
śnego fundámentu / ktora zowa: Quid
est: Druga/ ex fine & effectibus, z koń-
cá y skutkow / ktora lepał zowiá: Quia
est. Pán Krystus Mistrz á Dóktor
náš/ máiać w sobie zákrute wšelkie śár Kolof: 2. 2.
by mądrości / nie zaniczał ná tym o-
boim sposobem obwieścić Kościotá swe-
go/ iáko iedyney oblubienice swey á wice-
ney y

1. Tim: 2. 6.
Matthae. 6

p. Krystus
dwoiákie
znáki Koś-
ciotá swego
oznáymil.

12. **Matth. 7. c** nien y mien maeli nasey. Bo w onym
napierwshym Kazaniu swym w ktore za-
knal wszystkie summe vsprawiedliwie-
nia nasego/gdy nam opowiedzial dwo-
jakie miasto albo mieszkancie wiekiste/
iedno B Dskie do tasi y chwaly swey
przez ciasna forte: drugie zasie dyabel-
skie do hanby y potepienia/ przez syro-
ka droge y przemozne brany piekielne :
tudziez za tym położył też tego obongá
dostateczne według sposobu przeczeczo-
nego rozeznanie: gdy Krolestwo á Ko-
Ján 10. ściot swoy owcam: sáatánska zasie zdrá-
da y okrucienstwo wilkom przyrownác
raczył. Tzego dla bieglicyhszych położył
naprzód gruntowne rozeznanie : wla-
snych przyczyn : náuczaiac wpátrawíc
náture wilcza/ chocia ná czas owczym
runem ku zdrádzie pokryta. Lecz iz nie
kázdego iest / wilcza náture od owczy
postawy rozeznác/ przydawa drugie dla
prostakow rozeznanie odowcow/to iest
z obyczaiow y skutkow wilczych od ow-
czych/ ktore kázdy naprostshy rozsádzic
moze. Tego porzadku Mistrzá náse-
go niebieskiego y my násláduiac/wczmie-
my przedsie przodkiem znáti z samego
gruntu

Rozeznanie
głowne zná-
kow Kátho-
lickich Ko-
ściółá po-
wszechnego

13. gruntu y przyczyn własnych idace / y
nam własnie do tego przez Apostoly
świète zostawione / ktorych w Symbolu
ábo wyznaniu ich/trzy nájdziemy:gdzie
Kościot Boży zowá byc świątym / y
powszechnym/á ktemu y iednym/ ponie-
waż w bezegulncy liczbie ten Kościot
nam opisuiá. Co potym objaśniło nap-
pierwsze Concilium Niceńskie/gdy iáko
iednegoż Boga Dycá/ iednegoż Syná
iego/y Duchá świątego/ták iedenże Ko-
ściot w wyznaniu swym wyświadczy-
to: á to z oncy náuki Páwła świątego: **Ephe. 4. a.**
iz iedenże iest Duch / iednoż ciáto/ (to
iest Kościot) ieden B D B Dciec/y ie-
den Pan/to iest Krystus zbawiciel náš.
A co Apostołowie świeci z pokory sami
o sobie świadczyć niechęci/byli opuścili:
to objaśniło toż Concilium świète Ni-
ceńskie/gdy temu Kościotowi przydátó
iego własny á czwarty znák/iz iest Apo-
stolskim: á to według onego wyroku Pá **Ephe. 2. d.**
wla ś. gdzie świadczy Kościot B Dzy
byc wybudowany na fundáméntách Pro-
rokw y Apostołow/ná przednim á gło-
wnym kámienniu Jezusie Krystusie. Te
znáti są głowne y własne/bez ktorych y
ktorego **Powas-
žność y
świątecz-
nych
znákow.**

14.

ktorego z nich Kościół Boży w nauce
rzuć a istney własności swej wyrażon
być nie może. Bo ten to Kościół tak
jest jednym/ iż też przynym jest pomie-
chym/ to jest na wszystkie wieki/krainy/
y ludzie się rościagającym: Tak zaśie
jest Apostolskim/ y też jest świętym: to
jest aż właśnie pośledz z Apostołow: w-
pakoż na nich samych nie zostat: ale
przez społeczność świętych (ktora w
Kredzie przy Kściśle wyznawamy)
one świętobliwość y skutki Duchá św-
ietego/ w których Apostołowie obficie
przodkowali/ duchownym dziedzictwem/
za sprawą tegoż Duchá świętego / aż
do skończenia zachowuje.

Pod tymi czteremá głównymi zna-
kami/ będą położone drugie do każdego
z nich przystosowane: ktore już nie tak z
gruntu albo przyczyn/ iako pierwsze / ale
właśnie z skutkow a owocow ten to
Pomiechny Kościół pokazywać będą.
Co wszystko pospółu złożymy własność
tego Kościoła nie tylko opisana/ ale też
práwie wymalowana/ y owsem iako ży-
wa z barwami swymi oczom nie dokoń-
ca zaślepionym wystawiona będzie.

Miedzy

Miedzy znakami pewnymi Kościo-

15.

ła Bożego stusnie przodknie iedność/ Jedność ta
iako ta / bez ktorey żadne zgromadzenie
być ani porządek jego stać nie może. <sup>to przodu-
ie w zna-
kach Kościo-
ła Bożego.</sup>
Bo według nauki Cyprjana ś. nie po-
tym iż którzy będą pospółu złączeni y
sobie bliskimi według ciała/ jeśli będą ro-
zni wymysłami. Gdyż dusze żadną miarą
nie mogą być ziednoczone / ktore się od
woli Bożej odtoczyły. Tey nauki Cy-
prjana ś. ta przyczyna dąć się może: iż
w królestwie Bożym/ iako Dyabłu wła-
sna rzecz zamżdy byćá rozpraszac wierne
Pánstwie: tak synowi Bożemu/ iako do-
bremu Pasterzowi/ do iedności zgroma-
dzać. Przetoż takową iedność y mi-
łość on sam/ na ostatnim Testamentie
swoim/ zalecił nam za przednieyszy znak
zwoleńictwa y naśladowania swego:
tak dalece/ iż prosił Boga Dycá swego/
aby to ziednoczenie jego (ile rzecz mo-
żna) byto podobne tey iedności / ktora
Ociec z synem miedzy sobą miał: to
jest aby byli iednostajni nie tylko w ná-
turze násey nam wsem spolacy/ ale też
w woley a iednostajnym ku dobremu
wymysle. W tey iedności Zbawiciel náš
do niebá

Jan 10.
Jan 13. d.
Jan 17. b. d

16. do niebá wstepując wzięczył Apostołom
 swoim/ y w nich Kościotowi swemu prze-
 tożenstwa y pasterstwa wsęgo świata.
 W tej spoteczności / zesłaniem wido-
 mym Duchá swiętego/ one rozmaity-
 mi iezykami y dárkami do takowego rza-
 dzenia spráwić raczył. Te iedność oni
 tak dálece zachowali/ iż pierwszego one-
 go Zboru z roznych narodow y stanow
 zgromádzanego/ byto iednoź serce y ie-
 dnáź duśá. Nas też bázgo często y
 pilnie do takowegoż bráterstwa ypomi-
 nája : dawájac te przyczyny / iż iesli
 chcemy być iednym ciátem pod Pánem
 Krystusem głowa náša/tedy też musi-
 my być iednym duchem/ku iednostáyn-
 mu w rzeczách nam zbáwiennych ro-
 zumieniu. Jáko tedy (mowi Augustyn
 106. detępo.) ciáto bez duśe żywym/ tak zebranie
 krześcijáńskie / bez takiey duchowney ie-
 dności prawdziwym być nie może. A iż
 psal: 137. a. wedlug Dawidá to duchowne Jeruza-
 lem/to iest Kościot Boży/iest Miástem
 w ktorego wybudowani jest participa-
 tio in idiplam.to iest zwiázek spoteczno
 pospolitowánia: Tedy obyczájem porzą-
 dnego miásta/musi mieć te trojáka ie-
 dność

Matt: 28. d
 Marek 16. c
 Dziej 1. 8 2. 8

Dit: 2. 8 4 f
 Rzym: 12. c.
 1. Theś 4. b.
 1. 2. 3. 4.
 1. Piotr 1. d.
 2. c. 3. b.
 1. Piotr 1. b
 Aug: epi: 50.

Aug: serm:
 106. detępo.

psal: 137. a.

dnosc: Pierwsza głowy z członkami swy-
 mi: druga samych członkow miedzy so-
 ba: trzecia / iedność práwa y powin-
 ności ku porzadnemu spoieniu tego
 obongá nalezających. O ktorych z oso-
 bna swym porzadkiem mowić bedziemy.

Pierwszy tedy znáć Kościotá Bo-
 žego iest iedność/ktora wshyscy prawdzi-
 wie wierni mája z głowa swa. O czym
 kroczęy tu wywodzić bede dla tego iż ten
 dowod w Confutacyey przeciwi P. Jas-
 nowi Nicemoiewskiemu heršy plác sobie
 zostáwuje. Ten znáć Cypryan s. wiel-
 ki młotofnik iedności przed trzynáścíá
 set lat zásadza ná tym fundámenće tak
 pisał: Jeden być Kościot powszechny/
 Duch s. w Pieśniách (Salomono-
 wych) opisuie mowiac: Jednáź iest go-
 łebicá móia/doskonálá móia/tedy na iest
 mátece swey/wybrána rodzićielec swoicy.
 Ten iedności Kościotá kto nie trzyma/
 iákoż wierzy áby wiáre trzymáć miáć?
 Kto sie Kościotowi opiera y przeciwi:
 kto stolice Piotrowe/ ná ktorey jákożo-
 ny iest Kościot/opuszcza / iákoż śmie v-
 fáć áby byt w Kościiele Bozym? Gdyž
 y Páweł Apostol z tegoż wzy/y tátem=

17. Jedność
 trojáka w
 Miéście á
 Kościiele
 Bozym.
 Pierwszy
 znáć Ko-
 ściotá Bo-
 žego/iest ied-
 ność ciáta
 z głowa
 swa.

Cyprianus li-
 bro de unita-
 te Eccles. n. 3

Pieśń 6. b.

Matt 16. c

W nico

Ephē: 4. a. nice ie dności pokázuie mowiac: Jedno
 ciáto y ieden duch / iedná nádzieńá we-
 zwania nášego: ieden Pan / iedná wiá-
 rá / ieden Krześć / ieden B G. Co tenże
 męczennik ś. objaśnia podobieństwem
 stońcá / źrjódtá / y drzewá / w ktorych
 ácz są różne promienie / strumienie / y gá-
 łezie: Wśákoż táł sáma rzeczá są zta-
 czone / iź bęż z nipeżenia swego od nich
 oderwane być nie mogą. Ktore podo-
 bia Isáie.
 Stogic w7
 zóti na tych
 co nie są w
 Rościu po-
 wstępnym.
 Bogá Wy-
 cem mieć
 nie będzie
 kto nie ma
 B G. i ołá
 mieć.
 Cypri. loco ci-
 tato. 7 epist.
 74. a. Pom-
 pum.
 August. lib. 4
 de symbolo.
 cap. 10.
 1. Moys. 7. d
 1. Piotr 3. d.

niec ie dności pokázuie mowiac: Jedno
 ciáto y ieden duch / iedná nádzieńá we-
 zwania nášego: ieden Pan / iedná wiá-
 rá / ieden Krześć / ieden B G. Co tenże
 męczennik ś. objaśnia podobieństwem
 stońcá / źrjódtá / y drzewá / w ktorych
 ácz są różne promienie / strumienie / y gá-
 łezie: Wśákoż táł sáma rzeczá są zta-
 czone / iź bęż z nipeżenia swego od nich
 oderwane być nie mogą. Ktore podo-
 bia Isáie.
 Stogic w7
 zóti na tych
 co nie są w
 Rościu po-
 wstępnym.
 Bogá Wy-
 cem mieć
 nie będzie
 kto nie ma
 B G. i ołá
 mieć.
 Cypri. loco ci-
 tato. 7 epist.
 74. a. Pom-
 pum.
 August. lib. 4
 de symbolo.
 cap. 10.
 1. Moys. 7. d
 1. Piotr 3. d.

Tákowego Rościotá y zgtowá iego
 widomá / gđziebysmy wpátrowáć mieli /
 támsze przedtym táł náuczá: Widzáe du-
 chy

śny nieprzypiaciel bátwochwálistwo być
 porzucone / y przez obfitość ludzi wierzą-
 cych mięscá y zabobony swe być opuś-
 czone: wymyślił nowá zdráde / żeby pod
 tytułem krześciánstwa wwiódł ludzie
 nie ostrożne. Wynałáżł kácyrstwá y
 odścepienstwa / ktorymiby podwrocił
 wiáre / prawdy nákáżił / iedność roze-
 rwał. 26. To się przeto dzieie / gdy się do
 tąd stáć prawdá wysłá nie wracamy /
 áni się o głowie pytamy / áni Wistrzá
 niebieskiego náuki záchowujemy. Co
 iesli kto wváży y rozbiere / długię zá-
 bawy dowodow do tego nie potrzebá: tá-
 cne iest dowiedzenie do wiáry prostá á
 frotká prawdá. Mowi Pan do Pio-
 trá: Já tobie mowie / żeś ty iest Piotr /
 á ná ten Petrze ábo opoce / zbuduie Ro-
 ściot moy: á brany piekielne nie prze-
 mogą go. Tobie dam klucze królestwá
 niebieskiego: iź cokolwiek zwiáżesz ná
 ziemi / będzie zwiázano w niebie: co też
 kółwiek rozwiążesz ná ziemi / będzie ná
 niebie rozwiązano. Temuż po zmar-
 twychwstániu swym mowi: Pás owiec
 moich. Oto ná tym iednym buduie Ro-
 ściot swoy / p zleca mu pástyrstwo owiec
 swoich.

Obacz przyp
 cyne ble-
 dom bjeńte
 postfuen-
 stwo Ro-
 ciotowi.

Matth 16. c

Jan 21.

swoich. W dokładá tam dále Cypr-
an s. / iż chocia drudzy Apostołowie w
tym Apostolskim á Pástrskim wrzędzie
mieli spotecznosc z Piotrem swietym :
iednák dla zachowania iedności / ná ie-
dnym Pietrze chciat Pan Krystus za-
chowác tego to wrzedu potomne náste-
powanie. A tego ten dawny y swiety
meczennik nie pisat ci z zadnego pochyb-
stwa stolicy Rzymstien / do ktorey / ani do
Włostien ziemie on nie nalezat / ale do
Afryki: lecz to wziat z ták iásnego wy-
roku Páńskiego / y bliskiego ná on czas á
dowodnego podania Apostolskiego. W
ktorym dla skracania wiele y wielkich
dowodow opuszczaiac / przywtode Tre-
neusa Biskupa tákze y meczennika má-
to nie sto lat przed Cypryanem bedace-
go / ktory czeste y powazne swiadcetwa
o tym dawa. Wo przeciwn Kácyzom
czásu swego wywodzac sukcesya od
Piotra swietego Papięzow Rzymstich:
przydawa za tym te stowa: Do tego
Kosciotá Rzymstiego / dla moznich-
go przodkowania ábo przetożenstwa /
potrzeba sie wysztkim inzym Kosciotó
znápac / to iest wysztkiemu ze wszech stró
Krze-

Jednośc
Kosciotá
do wstę-
chności na
miejscá
Piotra s.
zawoła s. á
gano.

Ireneus li. 3.
contra heres.
cap. 3.

Krześcijáństwu : w ktorym to Kosciotele
(Rzymstkim) imieniem tegoż powspiech-
nego Krześcijáństwa / iest zachowano to
podanie ábo náuki ktore sa od Aposto-
łow. Támże przed tym zowie tenże Ko-
ściot Rzymsti najstárszym y náswiet-
szym. Ktorey wielkości ábo przodkowá-
nia nie wiaza on swiety meczennik z
iákien moznosci ábo dostátku doczesne-
go : gdyż po nim y przed nim od Cesá-
rzow Pogáńskich Rzymstich Krześci-
jáństwo ták byto wciśnione / że sie Rzym
krwá iego oblewat / y trzydziesti y kil-
ká Papięzow ábo Biskupow Rzymstich
ieden rychto po drugim wielkie y dlugie
otrapienia swe meczénstwem zápiczeto
wáli. Ale to zwierzechnie przetożenstwo
Ireneus hácuie z onego przywileciu Pio-
trowi od Pána Krystusa danego / ktore-
go támże sukcesya w Papięzach Rzym-
stich potázuie. Przetoż Augustyn S.
przyznawa / iż w Kosciotele Rzymstkim ká-
zdego czásu kwitnieto przetożenstwo Ká-
tedry Apostolskien. Hieronym s. lepal
wota: Kto sie z Káthedra Rzymstá ie-
dnoczy / moy iest. W zásie do tegoż Dá-
masá Papięzá pisac: Ja nikogo przod-
B iij kiem

Vide Damas-
sum in uitis
Romanorum
Pontificum.

August. epist.
162.

Hieron. epist.
57. & 58. ad
Damasum.

fiem/ tylko Krystusa naśladować/ świe-
tobliwości twej / to jest Katedrze Pio-
trowej się przytaczam: wiedząc na ten
opość Kościoła B. D. być zbudowany.

2. Moy: 12.
1. Moy: 7. d.
1. Piotr: 3. d.

Ktokolwiek nie w tym domu bierze
będzie pożywał/ obcym albo Pogani-
skim jest. Kto w Korabiu Noego się nie na-
duie/ ten zginie. Przetoż Cypryan ś.

Cyprianus
epist: 76.

Idem libro

1. epist: 3. ad
Cornelium.

Et li: 4. epist: 9.

Hieron. con-

tra Luciferi.

na dwu miejscach twierdzi / iż niktad
wiecej nie wstępować się kacyrstwa y
odstępstwa/ iedno iż iednemu zwir-
chnicznu kaptanowi na miejscu Bożym
do czasu (to jest do żywota iednego po-
drugum) postanowionemu / zuchwal-
stwem niktorych / bywa postępekstwo
złamane. Poprawnie tego Hieronym
ś. w te słowa: Catość a zdrowie Ko-
ścioła Bożego na władzy najwyższego

Obacz moc
Papieża.

kaptana zawisto : ktoremu iesli nie be-
dzie iaka niezwyciężna a nie zamierzo-
na moc od ludzi pozwolona/ tylko w ko-
ściołach naszymi się odstępstwo ile
będzie kaptanowi. Czego naszym wi-
dom doznawszy Kacyrze/ już sobie two-
rzą nowo / a każda sekta albo zbor in-
Papieża albo y Papieżec: iako tego do-
znawamy w Anglii y y. nas gdzie ko-

ra ta-

ra takowa rzędziona roszkowania do-
padni. A przecie iż głowa bładzi/ mu-
sa członki za nią: że stad nie tylko co
zbor/ ale co głowa to osobliwa sekta na-
stawa. Prawda to iasna: trudno przecie
y prozno to dłużej wywodzić.

Wtóry znać Kościoła Bożego jest
iedność ciała między sobą/ albo człon-
kami. Która iedność zamysła się
in comunione Sanctorum, w spoleczno-
ści albo towarzysztwie świętych / ktore w
Kredzie Apostolskiej w Artykule o Ko-
ściele wyznawamy. A ta przedkiem
ściąga się do samego Pána Boga y sy-
na iego/ iako o tym Jan ś. pise: Aby-
ście y wy mieli towarzystwo z nami
(Apostoly albo Kaptany) a to towa-
rystwo nasze/ aby było z B. D. iem y z
synem iego Jezusem Krystusem. A iż Troi-
kości Boży jest dwoiaki/ ieden Nie-
bieski/ drugi tu ziemski: tedy takowa ie-
dność albo bractwo/ troiaki stan w sobie
zamysła. Pierwszy ludzi wiernych w tym
żywoćie: drugi/ dusz z Pánem Krystu-
sem krolujących: trzeci/ dusz na drodze
zbawiennej sprawiedliwości Bożej
do czasu mełami zatrzymanych. Toć

Wtóry znać
Kościoła
iedność y
bractwo
Przesłania-
sta.

1. Jan 1. a.

Troiaki
spoleczność
albo brac-
two Ko-
ścioła Bo-
żego.

B iij rozumie

rozumie Paweł S. gdy opisałszy gło-
wo naszą spólną/ P. Krystusa w cie-
le iednym/ to iest w Kościele tym po-
wszechnym/ opisuie też rozmaite człon-
ki/ iedne iako bliższe głowy y zacniejszy/
drugie iako odlegleysze/ tak też podleysze/
y niedostateczniejszy. Takżec y my krze-
ścijani/ acz wszyscy spólnie iestemy ie-
dnym ciałem y Kościołem P. Krystu-
sowym: wszakoż z osobną iestemy ká-
żdy ieden drugiego członkami ku spóln-
mu sie zápomaganíu. Bo wedlug Au-
gustyna S. ośo/ nie sobie tylko widzi: ale
inšemu ciátu y członkowi / ktory tego
kiedy á napilnien z osobną potrzebuie.
Jedność tedy wiernych ná ziemi/ ná tym
záleży/ co Ambroży S. krotko dał znát
tymi słowy: Kościół iest iakimsi kštat-
tem spráwiedliwości/ y pospolitým wszy-
stkich práwem. Bo náspot sie modli/ ná
spot káśke Bożá zárabia/ ná spot poku-
sy tierpi. Ktora náuka wzięta iest z pi-
smá swiętego: Gdyż Pan Krystus mo-
dlitwy nie osobney ale spoteczney náu-
czáć nas ráczył: mowiąc w modlitwie
Pánstien: Dycze náš: day nam: odpusć
nam; nie wodź nas/ rć. Paweł S. lepať
rozkázuie/

Augu: tracta.
32. in Ioan.
Et serm: 185
de tempore.

Ambrosius li.
1. offic. ca: 9.

Mart: 6. b.
Lukaš 12. b
Galát. 6. a.
Kolof. 1. d.

rozkázuie/ ábysmy ieden drugiego cieža-
ry dźwigáli / chcemyli wypetnić zakon
Pánstí. Dawájac przyktad sam ná so-
bie/ iż zá Kościół Páná Krystusow/ ná
ciele swym wypetniať y nádgradzáť to-
czego niedostawáto z meki Páná Kry-
stusowey: to iest krzyżá/ ktory Pan ká-
ždemu zá sobá nosić rozkázał/ pomagat
dźwigáć tym członkom ábo ludziom kto-
rzy do tego nie potężnymi byli. Do ten
bráckey spoteczności/ ożiebte krześcían
stwo/ zwykło sie wiece pobudzáć przez v-
czestnictwo odpustow dobrze vžywa-
nych/ Reguł zakonnych/ y inšych pobo-
żnych bractw z dozwoleńiem zwierzchno-
ści kościelney/ dla tego skutku y poży-
tku vstáwionych. Takowey spotecz-
ności są też vczestníkami te duše krzes-
cíanstie/ ktore bedąc ná drodze zbawien-
ney / icpže sie z ništorych pozostátnych
niedostátkow w cžyscowym zátrzymá-
níu wyptacája spráwiedliwości B-
stien. Bo iż iuž w onym žywocie šrzo-
dow od Páná Krystusa tu zostáwio-
nych do vblágania sámí przez sie mić-
áni w ciełe w ktorým grzeczyli wystep-
kow onych nádgradzáć nie mogá: tedy
B y od nas

Matth. 10. g
16. d.
Lukaš 9. c.
14. f.

Drugie brá-
ctwo Ko-
ścioła Bo-
żego.

od nas członków do tego sposobnie-
szych bywają w tym ratowaniu / nie
przez jaką nową łaskę zasługę / ktorey
po śmierci niemają / ale przez nadgrodo-
nego doczesnego zadłużenia : ktore ie-
dnak jako nie było godne potępienia / tak

Obtá: 21. g. do zbawienia musi być z namniejszych
zmázy oczyszczone. Takiego uczestni-
ctwa weźmy nas także Kościół powszechny /
ktory w tymże Artykule wyznawamy /
gdy po tym bractwie świętych / wspomni-
na zaraz grzechów odpuszczenie y żywot
wieczny. Y pismo święte między innymi
mi dowody wieǳie nas do tego onym
przykładem Judy Máchabeusza / ktory
wielkimi pieniędzmi zakupował ościary
za dusze pobożnych żydów na wojnie po-
rażonych. Co Duch Boży pochwała-
jąc tak to zamyśla: Świeta tedy y zdro-
wa rzecz jest modlić się za umarłe / aby
od grzechów byli rozwiązani.

2. Máchá:
12. g.

Trzecie bra-
ctwo Koś-
ciola Bo-
żego.
2. Kor: 12.

Trzecia społeczność naszą / jest z o-
nym Kościołem niebieskim / świętych w
niebie królujących : ktorzy jako tu byli
członkami słachetniejszymi w łasce Bo-
żej / y dárach Ducha świętego przodku-
jącymi / tak teraz już są doskonałe zła-
czony mi

czonymi z głową swą Pánem Krystu-
sem / już nie będąc sługami / ale przynia-
cioty jego / ktore on sam czci / y posadzi-
wszy je na stolice Bogá Dycá swego /
onym służy / częstując je onymi niewy-
mownymi rostkami D. O. Stiego we-
stnictwa swego. Jakoż tedy my niedźne
a włomne członki nie mamy ich części / y
dnych przyczyn w potrzebach naszych
wzywać : gdyż też to należy do pełno-
ści błogosławieństwa ich / abyśmy przez
nie / jako z głową naszą doskonałe zła-
czone / dušnego odżywienia y pośilenia
dochodzili. Bo według Hieronymá s.
jest tu będąc sami śmiertelnymi a kre-
wlini / mogli y chcieli wiele y Páná
Bogá swego / drugim dopomagać : do-
piroz teraz po triumphách sami o sobie
pieczę nie potrzebując / tym rádniczy y
możnicy to z nami odprawując. Za co
my też onym jesteśmy powinni część y
modle : ktora iednak ściaga sie przod-
kiem ná samego Bogá / ktory będąc dzi-
wnym w świętych swoich / ma też w
nich być chwalony / za to iż dał taką
moc ludziorom y stworzeniu swemu.

Tego trojákiego uczestnictwa nie
máją

Jan 5. b.
12. c.
Obtá: 21. g.
Lukaš 12. e.
Psalm: 55. b

Hiero: aduer-
sus Vigilanti.

psal: 57. g.
150. a.
Matthia: 8

Kacyrze
nie mają
wzrostu
zważając
ciężar
w tym
prze-
stym
wzro-
ście.

Matteus. 23.
Tobiasz 4. c.

Lukas 10. f

Symon przy-
stąpił do
wzrostu
swo-
ich
a. Machab.
15. c.

mają odszczepienie i kacyrze. Bo na-
przód w Sakramentach i innych sro-
dkach nabycia łaski Bożej sobie i
drugim nie są zgodni i wystawiają. Kte-
mu o zarabianiu tej to łaski przez mo-
dlitwy i umacniania ciała / i inne do-
bre uczynki nie było bardzo mało nie trzy-
mają: zwłaszcza aby za tego drugiego
pomocne być miały. Zakony / bractwa /
odpusty / i inne pobożne ćwiczenia są też
w nich w posmiejchu i wrzucaniu. Du-
żam krześcijańskim bronią też pomocy
przeciw onemu iasnemu piśmu: Umár-
temu nie zabraniają łaski albo pomocy:
ale chleba i winą (to jest iakmużney)
wystawiają na pogrzeb jego. Bacznie-
szy zaprawdę był przeklęty bogacz / który
choć w piekle zagrości świątyni pe-
ten / jednak braci swych na świecie beda-
cych przyczyna nie zapamiętał.

Święte Boże miasto czeżenia a o
przyczyna wznowienia iż i w bluzni: nie
chcą o nich wiedzieć / a chcą aby też
oni o nich nie wiedzieli. Co jest prze-
ciw iasnym naukom i przykładom pi-
smá s. Dwa tylko krotko przypominę:
Judas Hetman pobożny ludu żydow-

skiego /

2. Piotr 1. a.

Trzeci znak
Kościoła
Bożego.
Psalms 7. a.

Zakon albo
słowo Bo-
że i tak jest
Kochanki

Pan a. Hieronim

skiego / w Sbiawieniu swym widział /
dawno zmarłego Oniasza nabożnego
Biskupa Jerozolimskiego: i potym Je-
remiasza Proroka / którzy wystawicznie
nie przestawali się w niebie modlić oso-
bliwie za ludę swoim żydowskim. Także
główny Pasterz nasz Piotr s. pisze o
prawie już bliskiej mecie swojej: obiecun-
ie przecie i po śmierci często stawać się
o to / i dopomagać / aby nauka jego w
Kościele nie ustatowała. Co bez wat-
pienia przez wystawiczne modlitwy od-
prawuie / iako to do tad znać w Kościele
pomiechnym. Trzeci znak Kościo-
ła Bożego pochodzi z iedności prawa i
obyczajów. Według tego co Duch S.
przez Dawida powiedział: iż P. Bog
sprawuje to / aby w domu (jego) mi-
śkający / byli iednegoż obyczajem / i w
zgodzie a iednomysłności z sobą się ob-
chodzili. Ta oboja zgodą dwoiako się
wpatrować może / tak z strony pomie-
chności / iako starożytności. Wważa-
my krotko przy ktorej stronie / to obo-
ie wstąpienie się nabyć. Co się prawda
albo zakonu krześcijańskiego dotyczy / sta-
gi pojąć i dobrze rozcznać potrzeba.

Jan 20. 21g

Dietow 8. e
9. b. 10. a.Marek 16. d
Psalm: 118. a.Pismo 3. tré
dycjami ie-
dnoż słowo
Boże.Jan 14. b. d
15. d. 16. b.
1. Jan 2. d.

Jan Krystus wszytke náuke swa vsnie
wykonat: tákże y Apostołowie y rosta-
żania iego. Niktore tylko cudá y náuki
Pánstie Ewángelistowie spísali/ w ten
spósob (iáko Jan s. zámýšláiæ Ewán-
gelie świadczy) áby ludzie uwierzyli/ w
Páná Krystusa syná Bożego. Coby
potym czynić mieli odsyłat Jan Bog
z tym do vsney náuki Pástrzow: iáko
mamy przykłady w onym Podskarbin
Krolowey Murzynskicy/ Szánce/ Ko-
tmistrzu Korneliusu/ y w inszych. Ták-
że Apostołowie/ iáko Dawid y Marek
s. świadcza/ vsnæ náuka swiát náwro-
tili. A tylko kilka z nich nápisáli nikto-
re Listy do onych osobnych Zborow/ v-
pomináiæ ich w tym/ w czym náuce
vsnie od nich wziętey dosyć nie czynili.
Stoż Kátholicy cokolwiek iest písmařtá-
regu y nowego Zakonu/ wszytko z wcz-
ciwořciæ przyjmuiæ: ále też nie odrzu-
cáiæ inszych rzeczy/ ktore wszytkie spe-
ná Apostołowie z rostażania Páná
Krystusowego / żywa á vsnæ náuka
Kościotowi zostáwili / á to zá vsłáwi-
czná dożurnořciæ Duchá swiáte/ kto-
ry do skończenia swiátá wshełkicy pra-
wdy

wdy náuczæ/ y one ná pámiéć przywo-
dzi: ktore iedná náuki od tej czářtki sto-
wá Bożego spísanego dobrze zrozumia-
nego nie sa rozne. Hereticy lepał
záprzawhy sie wszytkey zewnetrzney
náuki przez Duchá swiatego/ y oney vs-
sney zá wiela dawnych y pewnych św-
iádecw Kościotowi zostáwioney: wszy-
tke słowo/ y owšem wszytke wola Bo-
ża/ wszytke spráwe Duchá swiatego/
wszytke one náuki y spráwy Pánstie/
ktorych on náuczæc rostażat/ á ktorych-
by písma swiát znieř nie mogł: wszy-
stak nákoniec gtos Apostolski po wšem
świecie rospuřczony/ cheæ pod pápir á
inkauřt (iáko piře Jan s.) zámknæ: 2. Jan 1. d.
niechææ nie wierzyt áni trzymæt/ cze-
goby w onym máłym písmařu/ wyrażo-
nymi słowy nie byto omieniono: w tym
sie nie bacząc/ iř tych sámých słow (nie
wierzićie ničemú iedno co w písmařu swie-
tym wyrażnymi słowy znaydziecie) we
wszytkey Biblii nie pokáza. A stáđ
kázdy niech obacz y ktora stroná lepiey
y wierniey záchowuie on pokłád zaka-
nu y słowá Bożego/ ktore przed zupeł-
nym písmařem Páwel s. Timotheusowi 2. Timo t. 4
w sto-

Slowo Bo
że samym
pismem za-
mykac tak
fortel.

Tertullia. de
prescr. here.

Obacz także
Słowo Bo
że Księgi

w słownych naukach przez wiele swia-
dkow podanych zálecak. Ale trzeba tu
obaczyć chyrosć Szatanistá / który iż
sprawie Mistrzá nászego Duchá swie-
tego / ná sercach y żywych á słownych
naukach sprzeciwić sie nie mogł / słowo
Boże do kárty y inkaustu przywizał.
Pátrzże iż zá tym dokázat tego co ná-
pisał dawny Tereullianus: Tantum ve-
ritati obstrepit adulter sensus, quantum
corruptor stylus. Do káżdá sekta y ká-
żda snadź głowá przynmuie te częśc pi-
smá swietego / ktora sie iey podoba / á od-
rzuca zá sie te ktora iey bledowi iest prze-
ciwna / ábo w cálych kšiegách / ábo w ká-
pitulách / ábo w sentencyách / ábo w sto-
wách y punktách / ktorými punktami te-
raz Nowokręceńcy Pánu Krystusowi
Bóstwo chcą odenmowác. Dwa gdy-
by czas znošit / pokazat bych to / iż zebra-
wszy to co który Herceyk do tad z pi-
smá swietego odrzucal / máloby go co
zostało. Ktemu káżdá snadź sekta prze-
kozytá sobie Biblija tak iáko iey bledy
potrzebowáły: taká nowá prawda swa-
ná niewierney żydowiznie ábo wykraco-
ney Grecyzynie zásadzájac. Tak iż
choćby

Obacz pil-
nie.

Hieron: epist.
ad Paulinum.
August: li. de
utilit. creden-
di cap: 7.

choćby oni milczeli sáme Biblije tak ná-
stroili / áby z sobą walczyć y iedne dru-
gim fałsu zádamác nie przestaly. Coż
to tedy / prze Pána Boga / będzie zá-
grunt zbáwienia ludzkiego / zásadzac ie-
ná swarlinym pápirze / iedno że gi kto
słowem Bozym názowie ? Nuż w wy-
kładzie tegoż pismá / tamci sie dopiro
swowolne rozumy roia. Dziwuiá sie
Hieronym y Augustyn ś. iáko napo-
dleyše rzemiešło / nie może być bez mi-
strzá przez dtugi czas wyuczoño : á sá-
má wola Boża pod skrytą sprawę Du-
chá swietego zámnioná / y trudnymi
pismy y iezykami wyrażoná / ludziom
skrzetnym bez náuki / áni osobnego we-
zwánia / bywa sobie przywtašczána: gdy
bez żadney pewney reguty y náukifázdy
wyklada natrudniensze pismo / iáko iego
rospustny wmyšl potrzebuie. Coż może
być iáśniyszego nád one słowá Páńskie:
To iest ciáto moie / ktore já was będzie
wydane? A przecie Kácyrže wziawšy
spór przeciw Pánu / y iáloby mu kłam-
stwo zádamyš / dowodza tego tymiś sá-
mymi słowy / iż nie iest ciáto iego : Tak
iż ná te sáme słowá iest kłkánašcie fał-
szywych

Matth: 26. c
Marek 14. c
Lukaš 22. b
1. Kor: 11. c.

34. *Jan. 1. a. b. 1. Jan. 1. a. b.* Bywanych á práwie z soba sio spieráia-
 cych wyktádow. *Jan. 1. a. b.* s. piše/iż ná po-
 czátku byto słowo v Boga / y byto
 Bog: y potym to słowo státo sie ciátem
 y mieszkáto w nas/ rē. A Nowoárpani z
 tychże słow do vmoru tego przá / iż to
 nie o synie Bozym rzeczono/ áni on iest
 Bogiem od wictow: ále o mowie á obie-
 tnicách Boznych. Y podobnośc ieste be-
 da dowodzie/iż te obietnice stáły sie ciá-
 tem ábo cztowiekiem y mieszkáły w nas/
 y zá nas vcierpiáły/ rē. Y stádžec ták
 wiele y roznych sekt nárostlo/ iż káždá
 samey sobie/ prawdziwy wyktád písmá
 przywłáštějáa/ tož iedno písmo cizánie
 do obkledliwego vpodobánie swego: ná-
 ono sámó z Wistrzem swym stádáia: :
Math. 4. b Scriptum est enim: Skocz á z kamí sy-
 ie: Nápisano iest bowiem.

pismo s. v Przeciwным sposobem Kátholich/
Kátholici choc im odrzucánie písmá ádversarže
cow iákie. fátecznie zádawáia: przymuiá wšyst-
 kie písmá Biblijey šwietej / od deski do
 deski / niečym (iż sie w prawdzie swej
 cžuiá) nie brákuiá. Y owšem Here-
 tyčom w tákowým brákowániu ábo od-
 rzucániu ich/ zástáwiali sie po wšystřie
 wieki

wieki / iž nam cáta Biblija do tad 35.
 wiernie záchowáli. Vššáia: tež praw-
 dzie štarodawney/ Duchem šwietym zá-
 chowáney/ nie tworzą sobie áni przypu-
 šežáia nowych přektádow Biblijey: á-
 le přestawáia ná onym iednym á na-
 šáršym vulgata: additionis přetoženiu/ *Concil. Trid. Sess. 4.*
 ktore přez ták wiele wiekow w powše-
 chnym Kóšciele niáto powážnośc swo-
 ie: á ktemu onych čžásow byto spísá-
 kiedy tych iákie teraz są roznie nie by-
 to: otož ná žádná strone sie nie ogledá-
 iá/ prošá á šežyá prawda/ rzecz žydo-
 wšta ábo Grecká ná Látinštá/ támby-
 tá přektádána. Čžego tež potym zá-
 čžásu swego donžžat Hieronym s. w
 onych iežykách bárzo biežty. Tážž *Concil. Trid. ibidem.*
 wyktádow písmá nowych Kátholich nie
 wynáduia/ ále btedy Kácyřstie žbijá-
 tym písmem y tym wyktádem iego / iá-
 kich z dáwná tenže Kóšciol Powšechny
 přeciw podobným kácyřstwám vžywal/
 y ná ktore sie wšytec iákmiař: Pářty-
 rže kóšcielni y Doktorowie roznych á
 dálekich miewše/ y roznych wiekow sámi
 siebie áni písm ieden drugiego po wiel-
 kich čžesći nie wídziawšy/ spráwa Du-
 chá

Jedność
wiary y na-
uż w Ko-
ściele powo-
szonym.

August: li: 18
de ciui. ca: 41

Wielka nie-
ścierzość
heretykom
w pismach
dawnych
Doktorow.

chą świętego zgodzili. Z ktorey iedno-
ści prawda albo zakonu naszego Krześci-
jańskiego/pokazuje się też iedność wiary
y nauki powszechney. Bo iako Jan s.
w piśmie swoim zgodził się z Monze-
ktory około dwu tysiącu lat przed nim
pisał: takżć one wszystkie wieki po Apo-
stolach/ nie insha wiara y nauka wy-
świadczaia/ iedno ktora do tad trzyma
Kościoł powszechny. Czego poświad-
czyć musi każdy/ kto bez wątniey czyta
pisma około tego starodawnych a tera-
źniejszych Katołików. Czego y sama
strona przeciwna z nie obaczenia pośw-
iadcza. Bo Magdeburgenses Centuria
atores od czasow Apostolskich/ aż dotych
nasych zebrałszy wszystko co się iedno
w Kościele Bozym toczyło/ w każdym Cę-
turney z osobną każdego wieku kłada w-
szystkie nauki/ ktore teraz baktwochwál-
stwem/ kacyrstwem/ albo wymysłami Pa-
piektimi być śacuią: Jedno to tam oni
zowią/ nēuos, stipulas, tumos, to jest przy-
sady/ iako są w ciecie liśaić/ w zbożu ple-
wa/ albo w ogniu dym. Ale taka rzecz
wieceyby było liśaiow niż ciata/ wiecey
plew niż zboża/ wiecey dymu niż ognia.
Bo pisma

Bo pisma Doktorow starych mało nie
wszystkie na takich naukach są zasa-
dzone. Y w takich głowach ktore to
twierdzą/ zaprawde wiecey niż y onych
Doktorow/ iest liśaiow/ plew y dymow/
ktore tak wiele miodu/ w pismach Do-
ktorowskich opuszczaiac/ tu owdzie po-
stowku albo sentencyey źle wyrozumia-
ney albo wyhipoconey/ iako paitakowie
wysysaią/ y ludziom za zdrowy miod da-
wney a cacy nauki ich wdawaią. Ale
wlasna to iest Kacyrzość/ iż się z nowy-
mi wtedy swymi nie śmicią zetrzeć z sta-
rodawnością. Pisa Kościelni Kronika-
rze/ iż Theodosius Cesarz Kzymiski inā
czey nie mogł rozzerwania wiary w pań-
stwach swych uspokoić/ iedno takowe
tylko pisma y obrony ku dowodzeniu
wiary przypuszczaiac/ ktore były daw-
niejszy niż się te rostyryki zaczęły. Kato-
licy radzi na tym przestali: Hereticy le-
pać czuiac nowość wymysłów swoich/
na to nie przyzwatáię/byli potępieni.
Toż byto używiono na pierwszym Con-
cilium Effektim/ iako Lyrinēsis opisuie.
Przetoz z Kacyrzami/ y dawnymi/ y te-
go wieku naszego/ to się dzieie/ co dawno
E iij opisat

Kójate o
wierze i. k. e
nalepkę ro-
strzygnię-
nie.

Sozomenus
lib: 7. cap: 12
Niceph: li: 12
cap: 15.

vide Lyrinē.
in lib. contra
hereses.

38. opisał Irenaeus s. iż by sie ich nawiecen
Irene. lib. 1. do iedney sekty odzywáto / gdy kázdego
contra here- osobnie á rostopnie wypytaj / nie nap-
jes cap. 7. dzie sie ich kilku coby iednáko rozumie-
lege obfus- li. Jz dawniemy czasy opuścá : Sko-
la Cochleien- ro sie Luter z nowá náuka zjawił / w-
Lundanium. net sie pokázat byé Septiceps, to iest
lib. 2. Dubi- siedm głow á rożnych wężniow máia-
tantij. cy. Teraz tá Hidrá y tá potwora ták
Obacz Rd- sie rospodzila / iż tym głowam á Se-
cyrstie ro- ktam liczbę niemáš : y owsem w tym
żesnania- dziwnym zwierzęciu nie máš iedno glo-
wy: bo wšystcy wšystko vmicia / y dru-
gich náuczaja / nie máš ktoby sluchał /
ábo sie dat náuczyć. Bo nie dawnych
Vide Catalo- czasow náliczono bylo trzydziści y czte-
gũ Prateoli, ry Sekt Luterskich : á teraz pod same
de uitis here- sto / gdyby czas znošil / mogłoby sie ich
ticorũ. zebráć. Ktore máia teŝ rożne Wodze y
Proporce swoje. Bo iedni sá rigidi Lu-
therani / ktorzy pišmá Lutrowego by teŝ
nasprošnienszego / y chocia dziwnie po od-
mieniáncu / y ná pážnokciu wstápié nie-
chca. Drudzy sá molles Lutherani ábo
Semiliterani: ktorzy one roŝnice Luters-
kie ochraniájac / wiela rzeczy pozwalá-
ia / ktorých Luther bronil / y sámym Pa-
piežnikom.

Vide Catalo-
gũ Prateoli,
de uitis here-
ticorũ.

piežnikom. O co sie Illiricus Heytmá
ostrých Lutheranow ciężko ná nie wštar
žar: iż iuž Papiěžnikom pozwaláia zw-
ierzchności Papięskiej: náuki de libero
arbitrio, to iest / iż człowiek moŝe woli
swey rostkázowáć: iż wężni sá do zbá-
wienia potrzebne: iż ceremonie Papię-
skie máia byé znoszone. Trzeci Luth-
eranowie sá Extravagantes, Adiaphori-
sta, Confessionista, ktorzy pod płaszczy-
kiem Confessien Augšpurckien wšelá-
kie btedy á nowe wymyšly pokrywáia :
przeco ostrzy Lutheranowie zomá to
Confessia Cothornum / to iest botem /
ktory sie ná oboie noge trási / iáko teŝ tá
ich Confessia ná káždá sekte. Bo cho-
tia ia oni / iáko zá iedno Kredo nowego
Apostolstwa swego wyznawáia: przecie
zá káždá choroba dušna nowych bte-
dow / ná kštaté Testamentu ia odmie-
niáia. Z čzego sie y sam Frydericus
przešty Kšiaŝe Sálskie przedmiesly o-
broná iey pošmiawat / mowiac : Moi
Wirtemberczycowic iuž wiem co látoš
wierza / ále ná drugi rok coŝ ia wiem co
wierzyć beda. Ktora odmiennost tej to
Čóšsien pokazáta sie z rázu. Do przy

E ilij Látin-

39.

In profat 7.
Centuria bi-
sor. Magde-
burg.

Confessia
Augšpurcka
botowi obo-
ietnemu
przyrowná
na.

Łacińskiemi/ktora naprzód przed pięć-
dziesiąt lat Rómtowi piątemu Cesarzo-
wi byli podali/ żaraz wydali druga Nie-
miecki/ktora już od oney Łacińskiemi ro-
żna bytá. Potym za każdym snadź wy-
daniem/kiłkanaście rązow (iáko to Ere-
plarze świadeżá) tak iá nądziewáli/ná-
ciągáli/y muskáli/iż oná stára merchá/
z dawnymi Rácyřstwy z Krzeřcijářstwá
wyswiecona/za nowá á młoda pánnie v
nich vchodžitá. Dopiero teraz zmárřki
icy obaczynwřy/oni dawni młosnicy icy
do młodřych/á co cżás to nowřych Con-
fessiy sie przenasáia. A kiedy przez Sy-
nody á conwołácye swe / takie btedy y
rořnice pogádzáć cheą:táka sie tam sprá-
wá nánduic/ iáko w onym tumultie E-
feskim: Erat Ecclesia confusa, & pleriq;
nesciebant qua de causa convenissent.
Tákżé y íi cżuli Pářtyrže/ postquá ad-
uigilauerint, (iáko ono iedé powiedziař)
ex vnīs gēminas conficiunt nuptias: z ie-
dnego btedy kiłká ich včzynia: y owřem
niechęć z sobá Ministrowie iednego
obiádu ieří/w miestcy niř przed tym wa-
řnicy sie roziáda. Co pokázuią ich ka-
żánia/ listy/y pismá niřtore : y pokázo-
wáłyby

Synod y
siedz y Rá-
přstie iá-
řie.
Dřcio. 19. f.

Terent. in
Andria.

wáłyby wiecey / kiedyby sie ná twárdá
klatwe swych Papieżow świeckich nie
ogładáli. Przed kiłkiem lat/ tego Rós-
ciotá swego/iáko P. Krystus przepowie-
dział/iż y po pustyniách sukáiac/ Con-
fessya swá po Grecu spisána/ postáli
do Turck Pátriarchowi Constantino-
polskiemu/ áby iá przyznat y podpisař.
On miásto tego/btedy ich / każdy z oso-
bná dosřć w onych stronách včzenie con-
futowat/wywodámi y náukámi z Ro-
řciotem Pomřecknym Rzymřkim zgo-
dnymi: Cżego spráwe dostátecżná opi-
sař y wydař Rřiadż Stánistaw Soko-
towřki. Nie mogáć tego Rósćiotá w
pustyniách náleřć/wiec sie z nowu in pes-
netralia.to iest do swego domowego le-
gowiska/ wedlug Pářřkiego Proroctwá
vdáli. Bo Rřiadżetá Rřekcie Łuterřkie-
mu potomřtwu nádeżáć/z wielkim sta-
rániem y nářtádem/przywiedli Dokto-
ry swe do tego/iż nowá Cřessya wiá-
ry náđ one Ausřpurská řkljeli: per vbi-
quitatem corporis Christi, & cōmunica-
tionem realem idiomatum in Christo,
Kálwinistom y Nowoáryanom dogá-
dżáiac/y práwie forte do siebie otwa-
řáiac:

Rácyřřkos-
řciotá swe-
go iáko ná-
puřćżey á-
bo w Rářie
máćia.
Mat. 24. 6

Nowa zgo-
dá Rácyřřka
iáko wáżná

rzając: y tak to wyznanie miarstwa: / a
by mu żadna Sekta (okrom Kościoła
Powszechnego) przysięgi nie mogła.
Y w one zgodzie nakładli nieśłychane
rzecz wlicznie wyzebranych podpisow / o-
sob rozimaitnych narodow y stanow y tu
od nas z Polskien / niestety nam nie-
znaiomych ani słychanych / co ich było y
co ich nie było: aby tak pewna prawda /
także też pewne świadki miata. A prze-
cie zaraz potym Kalwinistowie wydali
przeciw tej Confessyey Admoacya a-
bo Napomnienie: w którym nie mogą
się wystarzyć na lepiarze tej Confessyey
iż się czynią Papiieżami / chcąc wysys-
kim wiare zamierzać / pirwey ich nie prze-
konawszy. Y tak tam noszą Eutra y ie-
go zwoleńsi / y inszych którzy do nich
przyswiceć: iż nam Rátholikom ie-
dno się z daleką śmiać / a bo wkaśnien za-
kować przyspdzie / kiedy się te iaszejorki
spólnie y z matel wygryzają. A iesi się
kiedy między nimi na iaką zgodę zanie-
sie / tedy według S. Athanázjusza / ta-
ka jest iaka była Pilata z Herodem na
stracie Pána Krystusa y Kościoła jego.
Stupnie tedy ten znać Kościoła Bo-
żego

Zgoda Xda
cyrsta iaka.

Athan: orat.
2. contra Ar-
rianos.

żego za myslamy z dawnym Tertullia-
nem / tymi słowy: Tam tedy fałszywa
nia pisma S. y wykładu jego dochodzie
my / gdzie się rozność nauk nadyduie.

Y to też nie mniejszy znać zgody y ie-
dności w Kościele powszechnym / iż chwa-
te Boża iednako po wsem Krześcijan-
stwie / gdzie iedno jest wiara Rátholicka
odprawnia: według onego iako Dawid
prorokował mowiac: Wede tobie Pá-
nie wyznawał w Kościele wielkim: y w
ludzie ślategnym bede się chwalił.
Siedm kroć przez dzień chwale twoie
opowiadatem. Ktorego obyżaić ná-
śladowali też Apostołowie / gdy trwali
w modlitwach / ná pewne godziny ro-
złożonych: co się znać y Piotra y Ja-
ná s. gdy do Kościoła chodzili ná mo-
dlitwe godziny dziemiacy / iako Łukas
s. wspomina. Takowe modlitwy wiel-
kim misterstwem Duchá s. według wta-
śności czasow / z psalmow y z inzego pi-
smá złożone / wstáwicznie odprawia w
tym Kościele powszechnym wszyscy Pá-
sterstwo dusz ludzkich ná sobie mający /
wszyscy káptani / dyakonowie / subdyako-
nowie: wszyscy zakonnicy y zakonniczki
w noc

Tertullia. de
prescr. here.

Jedność
chwały Bo-
żej y Rá-
tholików / a
rozność w
Pácyrow.
Psalm: 34. c.
118.

Dzieln. 3. a

Isa. 43. a.
Psalm 149. a.

Chwała
Boża w Ps.
cyżow 149.
Fa.

w nocy y we dnie/ á w głównych kości o-
tách bez przestánia/ ták sami zaś sie/ iáko
y za wszytek lud Krześcijáński świceci/
inšymi doczęsnymi sprawámi do odda-
wánia chwały Bogu/ według pismá s.
zámwe powinney zabáwiony: á osobli-
wie za dobrodźcie po ktorých dochody
ná swoje Duchowicáństwa máia. Ták
dalece w tym iedności przestzegáia/ iż
oto y teraz ten porządek chwały B-
żcy/ktory w nihtorych kráinách nie w sa-
mcy rzeczy/ ále w porządku/ á w nicia-
kich przypádkościách nieco byt rozro-
żniony/ iáko po wšem inšym Krześci-
iáństwie/ ták y w nášej Polsce do zu-
pełney (ile zwyczáie kráiny dopuścá)
iedności przynodzi. Tego ničzego v he-
retyków nie máš/ bo nie w wielkim Ro-
ściele iáko Dawid/ ále w lichych Zbor-
czkách Bogu swemu śpiewáia: nie ták
Psálmy ábo inše słowá Boże/ ále wie-
cey swe włásne/ w piosneczkách y przez
Dworskie Poety złożonych. Nie w lu-
dzie też státecznym: Bo máia rozne
Sekty swoich Cáncionaty/które często iá-
ko sie im kiedy podoba odmiéniaia. Nie
máia też chwały z Dawidem ná siedm
godzin

godzin rozłożoney: ále kiedy sie im zwi-
dzi/ á kiedy do Zboru zátrobá ábo za-
kotáca (bo dzwony Trádicya Papie-
sta/ rychley o trábách w pismie czytáli)
tedy śpiewáia: á nagłosniemy y nawese-
ley podiadšy sobie: iż kiedyby teraz wstá-
łat Monžeh / powtorzetby one słowá
swoie: Nie iestci to glos pobudzácych
do wálki/ áni też wotanie ypomináia-
cych do wćiekánia (to iest duchownie/
potuśy śátáńskie ábo zwycięzcy/ ábo ich
wychodźcie) ále/ práwi/ styśe ia glos do-
brej myśli zázýváiacych. Jákoż mam
te pewná spráwa/ iż nihtore piosnki ich
zwłásczá o Papieżu y o kšiezy w ro-
gátych bieretách/ iákaś škoczná nota y
postáwa odpráwuia. Dwać to nowe
Ewángelictwo/ chwale Bożá w marné
Pásquiluse obróciło. A co nam prze-
ciwnicy zadawáia niezgode prze rozmá-
itość Regut zákonnych y odzienia / ábo
wstáw ich: to wiecey śmiechu niżeli sprá-
woty iákich iest godno. Bo wszytcy co
ich iest y kiedy bylo Kościotá Powše-
chnego zákonnych y zákonnicžki/ zgadzá-
ia sie z Kościotem we wszytkich Arty-
kulách wiáry/ we wszytkich náukách y
ceremoniách/

4. Moy. 10.
Matth. 2. c.

Moy. 31. d

Kożność
zákonow
nie targa se
dności po-
wszechney.

ceremoniách/ bądź wierze zbawiennej/
bądź chwale Bożej/ bądź też powinno-
ści żywota Krześcijańskiego należących.
Maia osobne ćwiczenia duchowne / do
pobożności/ wstrzymieźliwości/ żywicie-
lenia pokus/ wżgárdy świętorey/ postu
peństwá osobnego zwirzchnim swoim
należące: iákich każdemu pobożnemu go
spodarzowi w domu swym wstawiác iá-
ko nalepcy rozumie / y owšem każde-
mu z osobná Krześcijaninowi w żywo-
cie swym ostrożnemu/ w iedności wiary/
nie iest zabroniono. Száty też inálsze
máia od żywczáiu świeckiego/ dawáiac
znác iż świat opuścili. Ale pfácili si
hácowác: nie onym ále sobie mieliby w
tym przygániác ci nowi Ewángelicy.
Bo Pan Krystus miał suknią iákąś
od ludzi różną/ ktora swá nie miáta/ iá-
ko świadczy Ewángeliá. Jan Krzci-
ciel choć z Pánem Krystusem trzymał/
daleko zaś różnicy chodzil/ w siermiedze
Wielbádowey/ w iákimśi twárdym á
ostrym páście: ié. Skąd iednák osobliwá
pochwate od Pána odniost. Apосто-
kom lepał (owa wšystkim Ewángeli-
kom) ákazat Pan nošic dwu sukien/
trzewikow/

Odżeniu
zakonnemu
nieślusnie
facieże przy-
ganiáia.

Jan 19. d.

Matt. 3. 11. a
Luz. 24. 10. a
Warc. 6. a

trzewikow/ kálety/ kordá/ áni lastin.é. A
gdzieś to czynia dzisicyszy przebutni
Ewángelicy/ chocia mowia/ iż nieżego
inšego tyłko pisma świętego we wšem
sluchác mamy? Nicchay oto lepicy
Wnichom dziekuia/ co ich w tey stuce
Ewángeliezney ástępuia: á sami nicch
sie bacza iáko sie własníc Ewángelika-
mi zowia. Ktemu sukáiac prošká w
cudzych oczu/ nicchay w swoich wielkie-
go kłocá nie przegládáia. Przypátru-
iac sie swoim świeczym zakonnikom (iż
nowe Nowokrześcianskie Reguly opu-
sće) Ministrom: w ktorych nie ledá zá-
prawde popráwá y odmianá. Bo z
Czech ábo z Niemiec przywedrowáli po
Apostolstvu/ nie hátno/ y bez kálety: A te-
raz dosyć znácznie iczdżac / siebie y po-
subione kuchariki y dzieci swe bázieny
śnadź niž ziemiánice stroia: od Sákrá-
mentow nie biorá po grosu/ iáko w Pa-
pieznikách gánili / ále cáta gársia: Warc. 10. 6.
wiece co Apostolowie własníc zony dla
Krystusa opuścáli / to oni (zwłastžá
ktorzy v Kátholikow są ordinowani)
nie własníc przyjmúia/ y to czásem dru-
dzy ná samych nie przedstawia. Co
Piotr

Reforma-
cia nowych
protokow

48. Piotr S. grosem w rybie należionym
 Wam: 17. d. wbostwo Páńskie y swoje/ żywierzchności
 ziemskiej wyznat: to oni wierze sásie-
 cki przynęciwszy/ y z miasteczka ich po-
 zbywszy/ domy/ ogrody ich skupiła: á iuż
 niektórzy zacnym osobá á Pánom swym
 nie máte summy ná imioná dawáia.
 Nuż w sprawowániiu nabożeństwa/ iá-
 kie odmiany? Jedni Sákráment swoy
 Odmiany nabożeń-
 stwa Kacyr-
 stiego. Otstarzny názwany ábo wyswiadczo-
 ny (bo ták mowia/ dawáiac znát iż nie
 iest prawdziwym.) przyjmuią z reku
 Ministrówch/ w oplátku: drudzy żemet
 w misie nákráitánych sobie biorá/ á ostá-
 tek chłopietom ábo piełkom rozdádza.
 Wiece iedni kłeczác/ drudzy lepał stoiác/
 trzeci siedząc to odpráwuią. Nanda sie
 drudzy co bedá leżác przyjmowác/ gdy
 Luca: 22. b. sie doczytáia lepien o wieczerniku w kto-
 rym Pan ten Sákráment wstáwit/ kto-
 ry byt ná trzynaście tylko osob obrány/
 Luca: 7. f. wielki y wstány: Y gdy ono. Marya
 Mágdalená w tyle Páná Krystusa sto-
 iác nogi iego włofámi wcierátá: gdyżteż
 Marek 1. b. pismo żowie v stołu byt: accumberet: to
 Luca: 7. b. iest/ przylegác: z ktorých rzeczy y z inše-
 f. 14. b. go písma s. či ták wierni násladowcy
 iego/

tego/ bedá mogli co tákowego wyčer-
 pnać. Nuż Agendy áza v nich w káżdey
 Sekcie y owšem w káżdey kráinie nie
 sa rózne z ktorým sie/ kto po temu iest
 przypáczyc może. Ktemu iedni w Ko-
 ściotách / drudzy w domách świetobli-
 wości swe odpráwuią: iedni obrázy y
 pámiatki Boga y świetych iego zostá-
 wuią/ y málowác z nowu dawáia: dru-
 dzy ie zaś wyrzucáia/ sieka/ palá / á ná
 to miejsce częstokroć swe własne wsta-
 wiáia. Jedni otstarzá wzywáia/ drudzy
 przeciwn iásney náuce Páwła s. ie ro-
 zbieráia y wyrzucáia/ á do prostey wie-
 czerzey proste stoty przystawiaia. Jedni
 máia osobne naczynia do krzczenia dzia-
 tek: drudzy zaś ten krzezt á niebieskie od-
 rodzenie/ odpráwuią sklenicá/ ábo nale-
 wka/ á miednicá / w ktorey dopirucżko
 rece ábo coś gorżego vmywáli/ y potym
 zaś vmywáia. Jedni ná początku krzeu
 pytáia przed wšystkimi ludźmi oycá/ ie-
 si sie zna do tego dziedzica / (o wielki
 śmiechu á niewstydzie) drudzy też o to
 nie pytáia. Aboc sie potym wšyscy ná
 to zgodza: bo to nie dawno tu nie dále-
 ko wynáleżiono. Jedni grzechy w táie-
 D mnicp

49.

zydow n. b

mniey sobie powierzone/we śrzedku zbo-
ru swego one osobe wystawiały / wśy-
stkim obwołał / z wielkim żałowaniem y
obelżeniem osob zacnych / y z nie mniej-
szym zgorzaniem / gdy się wyszły od ie-
dnego grzechu wezła. Drudzy to zaś
gania / mówiac iż tego iarzma śnádniey
było v Papiężnikow śeptaniem zbyswać.
Wszakże iedni używają po Kátholicku
ná oltarzu / obrusow / świec / y inšego o-
chędostwa : drugi przypisują tedy to zaś
pozrywca. Jedni w komzách nabożeń-
stwo odprawiają / drudzy w sukniách /
lákách / ábo kózuchách : tak iż bázien po-
šli ná wojne (iż gorzej nie rzekę) niż
ná pašarze tájemnic niebieskich. A náy-
dowali się drudzy / ktorzy w Ksiazecym
odzieniu w złotych lánecuchách ná ká-
żałnice wstępowali. Ale kżoby ich od-
mienne bákámuctwá / zwłaszczá w tak zá-
mierzoney krotkości wypowiedział ábo
wypisał ? Jeszcze żádawia nam Ká-
tholikom niezgode y spierania / zwłasz-
czá między Theologámi / z ktorých iedni
są Thomisté / drudzy Scotisté / trzeci
Nominales / r. Odpowiadam z Augu-
stynem S. iż v wśystkich Theologow
Kátholickich

Theologo-
wie Kátho-
licy w
czym nie-
zgoda.

Augu: lib: 1.
contra Iulí-
cap: 6.

Kátholickich / iest zgoda w ártikulách
wiary y powinności chrześcijáńskich :
bo ktoby w tym zgodny nie był / nie cier-
piatby go Kościół iáko odśieczpicieńca á-
bo heretyká. Ale w niektórych są różne
rozumienia in opinionibus, to iest w rze-
czách y dowodách / ktore nie tak wiele do
wiary / iáko do disputácii á ćwiczenia
należą / á ktore dekretem Kościoła B. D.
żego nie są ná te ábo owe strone (salua
fidei compage) rostrzygnięne. A więc
takowe różności náyznaczniejszy są w
dowodách ktorých oni ná ostatku uży-
wają zwykli ex ratione, to iest z rozumu
przyrodzonego : ktorých doskonały The-
olog przeciw Poganom y Philosophom
używać musi : przykładem Páwła S. *Djicłom: 7. 8.*
gdy Ateńskie Philosophy nawracał.
Co nie tylko nie targa iedności wiary /
ale iá ieszcze bázien szerzy y gruntuje.
Czego osobliwie náucza on zwolennik
Apostolski Ireneus / gdy przyprowadza *Irenaus li: 1.*
Kościół Boży y náuka iego świętu / kto- *cap: 3. 5 li:*
re się nie rozdziela / choćia mnożstwo pro- *5. cap: 20.*
mienion swóich po wśem świecie różnie
rospuszcza : Także onemu lichwarzowi w *1. Mój: 5. d.*
Kościół S. A. D. Monowym / który w
D i j ofolicz

52. ofolicz mial sześć świec albo lamp / a sio
Allust huc dmy na wirzchu: ktorymi iedną on ie-
Martialis li: den lichtarz / z Boskiego roztazania ko-
14. Epig: 41. ściot on wyszłel ozdobić oświecać. Po-
 tym Ireneus te nauke zamysla tak mo-
 wiąc: Gdyż wiara iedną y nie odmien-
 na jest / ani ten ktory o niej wiele mówić
 może / przyczynia iey / ani ten ktory ię
 krociey wywodzi / oney nie umniejsza.
 Lecz y dzisiejszych Sektarzow prawnie
Psł: 14. b. sie nąyduie co ono Dawid powiedział: *Widziatem*
 sprzeciwienie y złość w mie-
 ście. Bo między nimi nie idzie o opi-
 nie albo rzeczy mące (iako sie tym wy-
 mawiają) ale idzie o artykuły snadź
 przedniejszych wiary Krześcijanśkiej. Co
 świadcza własne pisma ich przeciw so-
 bie / ktorych snadź wiecey jest niż przeciw
 Katholicom: świadcza y inwektyw / kto-
 re często przeciw sobie na kazaniu czy-
 nią: świadcza klatwy / ktorymi sie spo-
 nie Zborow swych obdziają y pote-
 piąją: świadcza oddzielania / gdy do po-
 grzebow y innych spoteczności rożnych
 sekty / sami nie chodzą / y swoim chodzić
 nie dopuszczają. A takie spory są nie
 tylko między sektami daleko rożnymi /
 ale

ale też prawnie między sobie przyrodny-
 mi. Napisał ieden miękki Lutheran prze-
 ciw twarżemu Wirtemberczykowi te-
 stow: Tu Georgi es vir, qui contur-
 bas Israel, &c. Non sunt lana neq; li-
 num de quibus hic disceptamus: sed
 de gravissimis doctrinae Christianae ca-
 pitibus. Ty Jerzy / iesteś mężem / ktory
 burzysz lud Boży. Nie o wetne / ani o
 len z sobą sie spieramy / ale o naywa-
 żniejszy artykuły nauki Krześcijan-
 skiej. Czego y teraz po tej ostatniej
 zgodzie Niemieckiej / na sie dowodzą
 Lutheranowie z Kalwinistami: iż o prze-
 dniejszych artykułach o Trojcy świętej /
 wcielaniu Syna Bżego / y Sáfra-
 menie Oltarzonym / takie spory z sobą
 wioda / iż Katholic / mają teraz przy-
 czynę pokonywać ich niezgodą / ktorey
 przyczyny przed tym tak dalece niemieli.

Czwarty znać a główny Rościotą
 Bożego: Jż jest powszechnym / iako w
 składzie Apostolskim wyznawamy. Kto-
 re imie y tytuł należać zawżdy staroda-
 wnym Krześcijanom / ktorych teraz prze-
 ciwnicy Papieżnikami przezwali. Co
 sto im nie tylko z prawą / a z własności
 D iij - rzeczy /

53.

Vigandus in
li: contra Ge-
orgiū Maior
rem.

Vide cōcordi
am nouā Ber-
gensem: & Ad
monitionem
cōtra eā edi-
tam, praefero
tim fol: 338.
& cap: 8. &
11.

Czwarty
 znać Ro-
 ciot / Pow-
 szechność: a
 temu nale-
 ży.

rzeczy/ktora to słowo zamysła iako wne-
pokazuje: ale też z dawney a wstawniczeny
posseksyey. Czego mamy dawny przy-
kład v Augustyná S. gdzie imieniem
Cesarstym byto to imie sronie Augu-
styná s. przysadzone/z sameny własności
a iawnen posseksyey/ktorey Donatysto-
wie pokazać nie mogli. Inšy dawni
Kacyrze pospolicie sie z przodku tym ty-
tulem brzydžili: tázze y časow nášych/
gdy w Kredzie / miasto Pompschnego /
Krzesćijanſki Kościot wyznawali. Do-
piro gdy im Kátholicy nowość y poła-
tność náuki žádawáli/ počeli sie też te-
go tytułu imowác. Co iednak iest prze-
ciw rozumowi. Bo gdzie iest rozermá-
nie/ám pompschność byc nie moze. Ná-
koniec dowodzą tego s. Augustyn y Cy-
rillus / tázze y my dziś z nimi / sámym
przyznaniem ádwersarzow. Bo gdy w
mieście takim niewiádomym/ktorego z
nich kto spyta/ gdzie tu iest Kościot Ká-
tholicki/ pewnie vřáža nie do swego/ ale
do nášego / ktory wřasnie Kátholickim
iſt. Tázze Melanchton w Confesxyey
Augsburſkiej/názwał náš Kościot Ká-
tholickim/ w rzeczách wierze a zbáwic-

Augu: contra
epi: fundamē-
ti: cap: 4. Et
de utilit. ere-
dendi cap: 7.
Cyril Ieroso-
lym. cate: 18.
Melanchton
in praefatione
articuli de as-
busibm.

niu

niu potrzebnych nie bładzącym: tylko w
nittorych abusus, to iest z tym rzeczy v-
żywaniu. Ale y sam niewie co tu Kościo-
tem pompschnym názwał. Bo iſli on
stárodawny AP Ostołſki/ tedy nie miał
tych abusus, bo tym sposobem nie byliby
prawdziwy: iſlić ie też miał / tedy te
abusus nie są nowe / iako ie on dla tego
odrzucał. A też oni sami pospolicie vřáža/
iz rzecz dobra dla ztego vřyzwania nie
ma byc odrzuconá. Vřadźeć Hieronym/
Krysoſtom / y inšy dawni Doktorowie
s. Kładą też to za ieden znák Kościota
Bożego/iz stárodawni Krzesćijanie za-
wždy sie zwáli / y od drugich byli zwáni
Kátholickami: Kacyrze lepał od swych
piwſzych Mistrzow Heresiárchow na-
zwiska bráli. Jáko dawniejszych wie-
kow Mánichei/ Márcioniste / Aryani/
Nestoryani/ Donatiste/ y inšy. Vřeraz
Sákrámentarze skwirzają/iz nowa Con-
fessia Augspurska/odsadza Krzesćijan-
stwą/ kto sie Luteranem byc nie odzywa.
Stadze Augustyn S. na wielu mien-
scách dowodnie to pokázuie/ iz iako rzecz
samá/ták y tytuł Kátholicki hereſikom
žadną miárga należec nie moze. A chočia

Hieron: cōtra
Luciferian.
Chrysost: ho:
33. in Acta
Apostol.
Iustinus cum
Tryphone.
Irena: lib: 5.
cap: 20.
Athan. serm:
2. cōtra Ari-
anos.
Admoni: cōt.
cōcord. Berg-
fo: 213. 215
Aug. locis sua
pra citatis.
Et episto: 48.
161. 170. de
agone christi
ano cap: 29.

D iiii

nas

Lib: de Symo
bolo cap: 10.
Lib: 3. cōtra
Gaudentium
cap: 1. Item
collat: 3. cum
Donatistis.

Et de unit. ec-
cl. cap: 3. 6.
C. Chryso-
sto: 33. in A-
cta Apostol:
Vide etiā Au-
gust: de utili-
tate creden. ca: 7.
Et cōt: serm:
Arian: ca: 36

Rzym: 1. 8.
Cypria: epist:
31. 55. 57.

Jan 4. c.
Augu: lib: de
unitate Eccl.
cap: 6. Beda
in 6. Cantic.

nas też oni zową Papiężnikami albo Ro-
mániſtami/ tedy tym wychodzić nie mo-
ga. Bo nie my sami tak sie zowiemy/ iá-
ko oni czynią/ ani nas tak z dawná zwa-
no/ iáko onych od początku Lutheryana-
mi/ rć. y okrom ich samych niſt nas tak
nie zowie/ a onych to ieſt poſpolite w
chryſtlich imie. Ktemu wedlug Kryſoſto-
ma ſ. iáko kacyrſka właſnoſć ieſt zwáć
ſie od miſtrów pirwſzych bledu ſwego: tak
ku rzeczy Kátholikow ieſt / zwáć ſie od
Páſtyrſtwá Koſcielnego. Otoż Papięż
nie ieſt imie takiey oſobney oſoby/ ale w-
rzedu przedniego Páſtyrſtwá. Przetoż
názwánie od niego / wiecy nam nieſie-
ſtawie niſz zelſzywoſć: iáko y imie Roma-
niſtow: gdyz w Rzymie zaſiadłá Káthe-
dra Apoſtolſka/ y Páwet ſ. wiare Rzym
ſka zálecit po wſhyſtkim ſwiećcie. Zego
Kátholickiego Koſciótá właſnoſć/ wy-
ráżit Pan Kryſtus w oney rozmowie z
niewiaſtá Samárytańſká: dawájac
znáć/ iż iáko bożnica ſtáreſza ſakonu bytá
przywiazána do iednegoż ludu żydow-
ſkiego/ do iednegoż Koſciótá Salomo-
nowego/ y do iednegoż czáſu národzenia
Meſſyáſá: tak przeciwnym ſpoſobem/
Koſciót

Koſciót Ewángeliyczny / Powſzechny
miał być po wſhyſtkim ſwiećcie/ po wſech
narodách/ y ná káždy czáſ aſ do ſkończe-
nia ſwiátá. Eſco potwirdził potym zba-
wicieli/ gdy przepowiedziat / iż Ewánge-
lia iego ma przewiedzieć wſhyſtet ſwiát /
iáko wyſtáwiciá od wschodu aſ do zach-
odu wſhyſtá ziemié oſwiećáiacá: y gdy
Apoſtoli roſkazał aby idąc po wſhyſtkim
ſwiećcie opowiadáli Ewángeliá wſemu
ſtworzeniu/ niſim nie brákujac. Stadż
dawni Doktorowie zwaſheją Vincen-
tius Lyrinentis, że powſechnoſć troiáko
rozumieli: naprzód z ſtrony czáſu á ſtá-
rodawnoſci: druga z ſtrony miéſcá kto-
reby ſie ná wſhyſtet ſwiát roſciagało:
trzecia z ſtrony ſamych ludzi/ w rożnych
á rożnaitych narodách w iedney wierze
zgodnych: to ieſt coby záwždy/ coby wſe-
dzie/ y coby w wſhyſtkich iednáko á zgo-
dnie/ byto trzymano. Ktore rzeczy z oſo-
bná rozbierájac/ obaczymy / ktorey ſtro-
nie do przyznámania Koſciótá náležć beda.

Platy tedy znáć Koſciótá Bożego
idzie z ſtrony czáſu / to ieſt ſtárodaw-
noſć. Który znáć pokázuie ſie naprzód
z ſámego Pána Kryſtuſá/ gdy mówi:

D v

Iż wy

Mat: 4. b c

Mat: 26. d.
Mark: 16. d

Powſechno-
ſć tro-
iáko.

Libello cōtra
prophanas
hereses.

Platy znáć
Koſciótá
ſtárodaw-
noſć.

Iż wy Apostołowie o mnie świadectwo
wydać / gdyż od początku ze mną jeste-
ście. Także błąd żydowski o rozwodzie
zbijał starodawnością / która iępcze
przed Mojżesem w Kainu od samego
Boga była o tej nauce ogłoszona. Te
goż biegu naśladowali Apostołowie ie-
go / gdy na wrząd Apostolski / mieniący Ju-
dajowe zaśadzili tą osobą / która była y
stątecznie trwała z Pánem Krystusem
od początku nauki y spraw iego / aż do
w niebo wstąpienia iego. O której sta-
rodawności nie pytali się / gdy Szeze-
pán s. y z nim drugich sześciu na świecku
wrząd á sprawę onego Kościoła swego
obierali. Stadże y oni dawni Dokto-
rowie s. te starodawność mieli za wiel-
ką á pewną probę Kościoła B. Dżego.
Słuchay Augustyná S. : Wierzymy
Kościół Pomocny : gdyż ten jest Ko-
ściołem świętym / y Kościołem jednym /
Kościołem prawdziwym / Kościołem po-
wstępnym / przeciw wszelkim kacířstwam
bojującym : który walczyć może / ále
zwalczoným być nie może. Wszystkie ká-
cířstwa z niego wysły / iáto chrośt nie
pożyteczny z drzewá winnego oberżnio-
ny : á

Augu: de sym
bolo ad cate-
chum: cap. 6.

Dziste 1. d.

Dziste 6. a.

ny: á on sam trwa w macicy swojej / y
brany piekielne nie zwycięża go. Tertul-
lianus lepał / Opratus, Hilarius, tak się z
Heretykami tym znakiem pomierza :
Wy Kacířze skądście się wżdy wzięli /
ábo gdzieście się tak długo táli ? Wraż-
cie pierwsi początek swojej Káthedry :
Nie rychto zaprawde tych Doktorow
te późne lata nam narodziły. Ktora
nowość nie może się pokazać w starych
Kátholickich wiary naukach / których
pewno jest w pismach każdego wieku / y iá-
sne przeciwnych błędów pokonanie / kto
jedno sam á dobrym umysłem pisma Do-
ktorow ábo Concilia dawnych czyta.
Tak iż nie może się pokazać / ani author /
ani czas / ani miejsce / żeby nauki do zbá-
wienia potrzebne / miano po Apostołach
zwłascz á od czasu Grzegorza s. (iáto
to oni twirdzą) wznowiać ábo w grun-
cie odmieniać. O Kacířach lepał do-
wodnie wiemy kiedy który nastat / gdzie
które nauki nowe przynosił / kto ich bro-
nił / á kto / y ná których Conciliach ie po-
tepiat. Czegosmy sami wiadomi w wie-
ku naszego heretykach / którzy tak nowe
nauki / co czas to inſe wnosił / iż się

Tertullia: de
praeser. contra
heret.
Optatus li. 2.
contra Parme.
Hilarius 6. de
Trinit.

Rachelle-
fiev nauki
starodaw-
ności.

tym

tem chłubić śmicia/ iáko by dopiero tá
prawda teraz bytá wynurzóná. Dobrze
tedy tej nowości od starodawności ro-
jeznánie Vincentius Lyrinensis przed
tysiącem lat opisał tymi słowy: Páwel
s. piše do Tymotheusza: Obeych á no-
wotnych słow vchranian sie. Ktorych
przyjmować y násladować nigdy nie
był obyczay Kátholikow: á Heretykow
záwždy. Jákož záprawde/ktorež sie kie-
dy Kácyrstwo pokázáto/ ktoreby iákiego
pewnego času/ ná pewnym miescu sie
nie wynurzyło? Ktož kiedy iákie Ká-
cyrstwo wynálast/ żeby sie pirwey sam
od Kościotá Pomsechnego iedności/ po-
spolitowania/ y dawności nie odtáczyt?
Y potym ták doklada: To y wšyřtřich
iákmíarz Kácyrstw iest własnego y po-
spolitego/ żeby sie záwždy w obeych á no-
wych wynálastách kocháli/ á starodaw-
nymi á dořwiadcżonymi náukami sie
brzydzili: á przez sprzeciwienie fatěřney
á omyleney vmieřtřności/ w wierze řwán-
kowáli. Przeciwnym sposobem Kátho-
likom to záwře własna rzecz iest/ poklá-
dy y powierzenia Dycow řwých zácho-
wypać/ potepiáć obće nowości: według
tego

tego iáko powiedział y po wtore prze-
powiedział Páwel s.: Jesli kto będzie
opowiadał co/ krom tego co raz przepięto
iēř/ zá přeřlectwo to mieć. Do tad Ly-
rinensis. Přetož ř. Thádeuř Apostol
dobrze Kácyřze přyzřowná/ ná přřod su-
chym obřokom/ ktore iáko wiátr rozwiēř-
wa y přzemiená w podobieřřtwá ro-
zmáitřých á džiwných rzecřy/ áž ie nářo-
niec rořpedži y w niwecž obřoci: Tář
Kácyřze/ według náuki ř. Páwřá/ be-
dác podlegli wřelkiemu wiátrowi náu-
ři/ gdy nátworžá džiwných y rozmáitř-
řých/ á co raz to inřřých řekt ábo dži-
wow/ zá tym y řámé nie dlugo zářina.
Potym přyzřodobywa ie tenže Apostol
náwářtřořřiam morřřim/ deřpumanřibř
řoas confuřiones, gdy ono nářymáiać
sie/ y z sobá sie řtaćiaiać/ wystáwiaiać
wřřokie / y niekiedy ná řřřtář zamřow
ořdobne přiaňy / ktore zář předžiurčřo
řámny od řiebie rořřiaiařřy/ w wodě sie
přyzřwocá/ iáko by nigdy nie byřy. řa
tež podobni y wodžie/ ktora (iáko mowi
piřmo ř.) řřoro sie wřleie/ tedy sie rořřie
eže y wřřářnie w řięmie / iáko by ie y ni-
gdy nie byřo. A Auguřřyn ř. přyzřo-
wna ie

Śalam: 1. b.
Obacz po-
dobieřřtwá
dumy řa-
cnyřřieř.
Judař ř.
řphē: 4. c.
Cyril. Alexā.
lib: 10: cōtra
Iulian.
Athan: řerm:
cōtra omnes
hereses.
Hilari: lib: 7.
de Trinit.
Niceph: li: 4.
hřřř: cap: ř.

2. řro: 14. c.
řřali: 21. c.

Augu: in řřa:

1. Moyses
Rupertus in
eodem locū.

Psalm. 102. a.
Plinius li. 10.
cap. 2.

Aristotel. lib.
9. histor. ani-
malium.

wna ie do potokow / ktore jezdzow z
z trzaskiem sie stoczynsly y szkoda poczy-
nimy / wnet zbiega / y nie wiedziec gdzie
sie podzieja. Takowe przeklectwo pre-
dkiego zginienia / w osobie pirworodne-
go syna Jakobowego Ruben / Doktor
ieden zacny duchownie przywlaszcza Ka-
cyrzom : ktorzy iz pomagali toze Dya-
swego / to iest iz tajemnice y pokady Bo-
skie w Kosciote obliubienicy iego / zuchwa-
ta strzesznosci swa / w hacowania y
bluznierstwa pospolite podali: tedy za to
sa przekletymi / y bedac iako woda wy-
lani z iednosci Kosciota iego Pomse-
chnego / nie pomnoza sie / ale sie rosply-
na y wsiakna iako woda / ze ich ledwa
znal zostanie. Jazoz to swiadcza da-
wne y swieze Historie / y doswiadczenia
wlasne nase / iz Kosciot pomsechny
iest iako Drzet / ktorego starosci / wedlug
Dawida zamse bywa odmładzana. Y
owsem iest iako Phoenix, ktory iedenze
sam zamzoy na swiecie bedac nie wsta-
wa / ale plod iedenze a sobie rowny zasie
po sobie zostawue. Kacyrsta Sekta le-
pat / kazda froczy zywie niz Brona / kto-
rey zywot barzo dlugi Medrey opisuią.
Jazoz

Jazoz to rzecz wiela wielom y przyktas-
dom doswiadczona / iz Kacyrstwo zadne
y piazdziesiat lat nie doczekalo / zeby a-
bo zniszczec / abo sie odmienic / abo w dru-
gie przeciwnie rozerwac nie miato / cho-
cia drugie miewaly Cesarze y wielkie
mocarze Katholikow przesladowce / so-
bie za obrońce: czego y teraz w Anglijen
y po inshych mieyscach sa znaczne przy-
ktady. Y teraz iuz sie to po czesci zgi-
scito: gdy Luterskiej Sekty iaka pirwey
byta / ledwa iuz iest szatek: wyrosty z
nien inpe sprosnieysze / y ktore sie samy
wygryzaja: wedlug onego co Hiero-
nym s. przywodzi z Ozeasza Proroka:
Rozerwane iest serce ich / za czym wnet
zagina. Y stadze wiele bacznych wraca
sie zas do Kosciota Pomsechnego: a
ktorzy zamwardzili w bledzie / ci abo sa
o niakien wierze nie pytaj / abo we-
dlug Apostota in peias proficiendo / zo-
stawia sie o Arjanow: ktorych Sekta
iz sie az o same stolice Syna Dzego
otracta / nie moze iuz wyzshy / musi z
Lucyperem wpasc. Jedno tym ludziom
biada / ktorych te bledy samy poginaw-
sy / pogubia. Przeciwn tym dowodom
naszym

Lege Theo-
dorum li. 2.
et 3. hereti-
carum fabul.

Hieronymus
super Osea
cap. 10.

2. Tim. 3. c.

Isaia 14. c.
Obiaw. 12.
Tertullia. de
prescript.

**Kościot te
śli kiedy
mogi wstać
abo się wsta-
ć.**

**Aug: in psal:
102, con. 2.**

**Matth: 17. b
7. d. 16. c.**

Matth: 28. d.

**Jan 14. b.
16. b.**

Isaia 40. c.

naszym zwykli adwersarze zakładali się tym/ iż Kościot Rzymiski był pierwszym prawdziwym Apostołem: ale potem zstąpił od Grzegorza pierwszego Papieża przestął być Kościołem/ gdy się chwycił nauki mimo słowo Boże. Lecz przecie prawdziwa Ewangelia nie wstawiała/ iednoż bywała zakłumiana/ y była zakryta: ktora teraz z nowu jest wynurzona. Na to odpowiedział dawno Augustyn ś. iż ta mowa jest tych ktorzy z Kościoła zgineli: wiec głupie mnie- mą aby też z nimi Kościot zginąć miał. Lecz niepodobna rzecz jest aby Kościot prawdziwy nie tylko przez tysiąc lat od Grzegorza ś. ale przez ieden dzień miał wstać abo się zataić. Bo według nauki Pańskiej/ jest miastem na gorze wystawionym/ y na opoce na wieczną trwałosc zasadzonym/ przeciwko- remu żadne mocy hatańskie nie tylko przemagać nie mogą: ale im więcej bywa zakłumion tym znaczniej bywa. Obiecał mu też to PAN Chrystus: iż z nim ma być każdego dnia aż do skończenia świata: a to przez obecność Duchá ś. ktory ma z nim na wielki mieścić/ y

nauczając

nauczając go wszelkiej prawdy/ a przeci- wne zaśie fałszywe nauki y sprawy stro- fować y potępiać. Stoj te wszystkie obietnice musiałyby się w niwecz obro- cić: ano rychley niebo y ziemią przemi- nie/ niż ieden punktik słowa Pańskiego. Wszakże Chrystusom ś. wywodziąc to pise/ iż podobniemy rzecz/ aby skoń- czenie/ niżby Kościot miał być zaciemio- ny abo zataiony. Ktemu pytam ich: A- bo ten Kościot ich był zgotą zaginął: abo tylko był zataiony/ a teraz się do- piero pokazał. Jesli zgotą był zginął: pytam z Augustynem ś.: Skądże się zginionemu takich synów narodził/ i- kimi się oni być opowiadają? Jesli rzek- ła iż się był wstał/ a teraz się dopiero pokazał. Pytam ich z nowu: Abo ten wsta- iony Kościot wyznawał wiare swą/ abo nie wyznawał. Jesli nie wyznawał/ te- dy Kościotem nie był: gdyż według A- postola/ wiara do zbawienia musi być w- sty wyznana: y zbawiciel powiedział: Kto się go tu zawstydzi abo zaprzy/ te- go się on też zaprzy przed Oycem swym niebieskim. Jesli rzekł: iż wiare wyzna- wał: Tedyć już nie był zataionym/ ale

E

iawnym:

**Matth: 17. c.
Luka 21. f.**

**Chrysost: bea-
mel. 2. de uer-
bis i. i. a. e.**

**Obacz pil-
nie.**

**Augu: lib: 3.
contra Dona-
tistas de bap-
tismo cap: 2.**

**Rzym: 10. b.
Matth: 10. d.**

iawnym: A ktoż iż miał być znacznym/
możnym/trwałym / y nie odmiennym/
według teraz przypominanych obietnic
Pańskich/niech włożą pismo albo swia-
dectwo iakie/gdzie ten nowy a zmyślony
Kościół ich był / co miał za państwo/
co za sprawy y postępek: bo niedźna Bo-
żnica żydowska może to czasów swych o
sobie pokazać. Ale o terażniejszych Se-
ktach nie pokazuje się nic: y o niektórych
im podobnych dawnych błędach / nie
mają nic własnego ich pisma / bysiny te-
go z ksiąg Doktorów Kościelnych albo z
Concilia które ich potępiały / nie wie-
dzieli. Y Luther gdy nastał/wzdyby był
aby iaki trop znalazł tej zataionej nau-
ki. Ale się on tym przechwalał / iż był
od Boga posłany iako nowy Prorok y
Ewangelista opowiadać już dawno za-
gubiona Ewangelia. Ale te nauki kto-
re do tad Katołicy trzymają / były po
wszystkie wieki w Kościele tymże Kato-
lickim. Co wyświadcza nasza Płaska
przez sześć set lat / także inne krajiny ie-
cze dawniej od nawrocenia swego. Na-
koniec znają to sami przeciwnicy/gdy w
Centurych swoich wyliczają po wszy-
stkie

Lutherus in
epist: ad Fride-
ricum Ducem
Saxoniae.

ście wieki te to nauki: iako się już przed-
tym wspominało. Jeśli o to idzie co
nam też żądawia: iż te nauki powse-
chne nie żaraz wszystkie były opowiada-
ne: ale iedną po drugiejich swych czasów.
Tedy łacna odpowiedź / iż to jest wta-
sność Powsechnego Kościoła/według
czasów a pojęcia ludzkiego lepszym ob-
iśnieniem iedneyże a w sobie nie odmi-
ney prawdy/według różnego pojęcia lu-
dzkiego/się pokazywać: przetoż dla tego
bywa przypodobany żorzeń/ktora nie za-
raz wszystko stońce z siebie wypuszcza.
Dla tego iako świadczy Ewangelija/
on gospodarz wychodził nymować ro-
botniki do tej winnicy Kościoła Boże-
go/ nie tylko w potudnie/ale y po rano/
y ostatniej godziny. Od tego też ten Ko-
ściół Duchą s. ma wiecznym Mistrzem/
aby nie żaraz/ale na wieki a według cza-
sów y ludzi wyuczał wszystkich prawdy.
To czynił sam Pan Chrystus gdy mo-
wił Apostołom/iż wiele rzeczy miał ich
nauczać: ale iż znosić nie mogli / zosta-
wił to Duchowi s. Także Apostoło-
wie nie żaraz wszystkiego doskonałe na-
uczali. Bo chociaż im Pan był wyrażnie
E i j roztaczał

Duch s. po-
woli a we-
dług potes-
cia/ko: kto-
ż wy-
ćwicza.
Lege Augusti:
tracta: 98. in
Ioannem.

Pieśń 6. c.

Matt. 20. 4

Jan 16. b.

68. rozkazat nawracać wszelkie stworzenie y
narody: przecie czas nie mają zbraniáti
sie Poganow przymowác do Kościo-
lá/ aż przez osobliwe objawienie Duchá
Ś. byli w tym lepię wyćwiczeni. Zá-
kázowanie iedzenia krwie y rzeczy zá-
dawionych / długo też byto w Kościele
zá Apostolow/przez Concilium Apostol-
skie wtwardzone: wszákoż zá náuka Pá-
wta Ś. wstáto potym: ták iż go y sami
przeciwnicy nie trzymáią/ choć iáśnym
pismem iest do tąd zachowane. Náko-
niec kácyrze wtáśnymi przykłády niech
sie w tym rozsádzá. Bo żadna Sekta
ich nie záraz poczetá wszystkich bledow
náuczáć. Poczet Luther od odpustow/
potym dáley á dáley / aż sie teraz roze-
rwáne potomstwo iego o sámeho syná
Bożego/nie tylko iuż w Sákrámenće
zátaionego/ále też ná práwicy B. D. zcy
chwalcbnego/opártó. Wszákoż to pom-
nozenie náuf w Kościele powszechnym/
rozne iest od Kácyrskiego. Bo v nich
iest w sámych náufách głownych wiel-
ká á wstáwiczna odmianá y sprzeciwie-
nie: v Kátholikow lepať tylko tego co z
dawná byto / objaśnienie y doskonálsze
ogłoszenie/

Mat. 28. 19.
Mark. 16. 15.
Dzieł. 13. 43.
10. b. 11. 2.
17. c. 16. 9.

Rzym. 14.
1. Kor. 8.
1. Tim. 4. 2.

Wobec po-
st. p. náu-
ki kácyrskie
rozny od
Kátholick
tego.

ogłoszenie/iákom przed tym z Trenceusá 69.
przywodziť. D. cym też y Lyrinenlis Libello cętra
dawny Doktor ták nadobnie nápisat : prophanas h.
Kościoť niktorych rzeczy náucza nowo/ resum nouit.
ále wżdy nie nowych: ták żeby byto po-
mnozenie wiáry/ ále iednáť nie odmiá-
ná. Gdyż do pomnożenia należny to/ że-
by káżda rzecz sáma w sobie bytá rozhy-
rzoná: do odmiány záśie/ żeby z ktorey
rzeczy iedná w druga bytá obroconá. V
okázawşy iż tákie odmiány są wtáśne
Heretykom/ták dáley mowi: Lecż Ko-
ścioť Krysťusow będąc pilnym á opá-
trznym strożem náuf sobie w postad po-
wierzonych/ nie w tych náufách nigdy
nie odmiénia / nie nie wymuie / nie nie
przydawa: nie vćina tego co iest potrze-
bnego/ nie przykłáda też nie zbýtniego/
nie przywłáscza cudzego: ále wszelkim
dowcipem o to sie tylko stára/ żeby daw-
ne náuki wiernie y mądrze prowadząc/
iesli co iest z dawná záczetego y stáno-
wionego/áby to wykonať y przynozdobit:
co też iest iuż wykonanego y wynrąbio-
nego/áby to spoit y vgruntowat: coby
też byto iuż wtwardzonego y zámnione-
go/ áby tego strzeżt y dochowywat. V
E iij potym

70. potym wywodzi/iż ná ták wielu Conci-
liách nie inšego Košciot nie czynit / ie-
dno aby wedlug tey to Reguly/ dawna
wiare/bcz odmiany iey/ do nowych cza-
som y obyczajom przywodzit/y w pobo-
żny skutek wprawował.

Košciot
prawdziwy
iako jest po
wszech miay
fach y nar
odach.

Jan 4. c.

Malach. 1. c

1. Moj. 49 b

Szoſty znak Košciotá Božego do
tenže Pomſpechnoſci należacy/ieſt 3 ſtro-
ny miayſcá. Bo to ieſt właſny Košciot
Pomſpechny/ ktory przewiedziat wſyſt-
kie częſci y kráiny ſwiátá/w ktorych ie-
dno wiadomoſć P. Krystuſá bytá/ ábo
iepcze kiedy ma być ogłoſzoná. Świade-
ctwá piſmá ſ. w przeſtłym znaku poło-
żone/też tego właſnie dowodzą: żwtaſ-
czá ono niewieſcie Sámárytáńſkiey wy-
powiedziáne:iż ná wſełkim miayſcu ſw-
iátá miał być Bog prawdziwy znány
y wyznawány. Toż był przepowiedziat
Maláchiaſ onym buſliwym żydom/iż
Bog modte y oſiáre ich odrzuciwſzy/ po
wſpech národach miał owieſcić imie ſwo-
ie/y iedne czyſtá á wdzięczná oſiáre po
wſyſtkim ſwiećcie poſtánowić. Toż ieſt
cže dawniey prorokowali inſy Procy:
Naprzod Jakob Pátryarchá ták mo-
wiąc: Nie będzie odiete pánowanie od
Judy/

Judy/áż przyjdzie ktory przyſć ma: á
ten będzie oczekiwánicem národom. Jáſie
przez Dawidá Bog Dóce mowi do ſy-
ná ſwego: Dam tobie národy dziedzić-
two twoie/ y dziedżawe twoie gránice
ziemie. Y indziej: Będzie pánowat od
morzá áż do morzá/y od rzek áż do grá-
nie okregu wſyſtkiey ziemie. Będá w-
ſpámiętáne/y náwroca ſie do Pána w-
ſyſtkie gránice ziemie. Táż Dániel
ſwiádeży/iż Bog Dóce ſynowi dat moe
y kroleſtwo wiekuiſte/w ktorym wſyſkie
pokolenia y iezyki ſłużyć mu máią. W
tymże ſie opowiedziat on ſam do niebá
wſtepując/gdy wziąwſzy jaſtuga/z ſtro-
ny człowieczeńſtwá wykonáją/moc nie-
bá y ziemie/rozeſtat Apoſtoly náwracać
y ſobie poddawać národy wſzego ſwia-
tá. D nich lepał ták wyſwiádeża Ewá-
gelista/iż wſedzie Ewángelia opowiá-
dali/ták iż wedlug Dawida/ Po wſyſt-
kiey ziemi roſpędet ſie dzwieć ich rć. y
nie byto iezyká áni mowcy ná ſwiećcie/
w ktorychby nie byty ſłucháne ſłowá
ich. Toż ſwiádeża ſáme duſe iuż w nie-
bie będące: iż ie Pan wykupił ze wſzego
pokolenia/iezykow/ludzi / y národom.
E. iiii Wyrażit

71.

Pſalm. 124
D. 71. b.

Dániel 7. g.

Matt. 28. d.

Marek 16. d

Pſalm. 118. a.

Obiáw. 17. c.

Wyrażił toż Dániel ona figura ká-
 Dant. 2. d. g. mieniań matego/ który potłukt ozdoby
 stup/ á sam wyrost w gore wielkx / to
 jest w Krolestwo Mesyafowe wieczne y
 pomushechne. Ze gore wielkx wytkadá-
 Rościot Boiy gora
 nad in p e
 wystawna.
 Iz. 1. 2. 4. a. w sobie wysytkie págorki/ to jest Rościot-
 Mich. 4. 4. a. ty/ y iedność ich zamytkáacy / ták mo-
 wiac: Y bedzie we dniách ostatczych
 (to jest nowego Zakonu) zgotowana
 gorá domu Páńskiego/ ná wirzchu gor/
 y bedzie wyniesiona nád wysytkie págor-
 ki/ y beda sie stáczác do nicy wysytkie na
 rody. Y poydzie wiele ludzi mowiac:
 Podjcie á wstapmy ná gore Pánskx y
 do domu Boga Jákobowego: á náucz-
 nas drog swoich: y bedziem chodzie w
 ścieżkách tego: gdyz z Syonu wynidzie
 zakon/ y słowo Páńskie z Jeruzalem.
 Począwszy tedy od Jeruzalem/ wedlug
 Páńskiego roszazania/ Apostołowie św-
 ieci/ te to gore ná fundamencie Páńskim
 wsemu światu wystawili. Ktorx też
 Dawid rozeznawa od inšych gor: zo-
 wiac iá gorx Páńskx / gorx tłustx / y
 mocno skłonx / to jest przodkowaniem
 zwierz-

Is. 60. 1. 2. 3.
 Ps. 137. b.

zwierzechności Apostolskiej/ do ktorcy sie
 wszystko Krześcijánstwo moenx mito-
 ściá spikneto. Przetoż strofuie tych/
 ktorzy sobie inše tákowe gory przednicy
 hego pastyrstwá/ dominimánien swym
 omylnym wynáduix. Z tym podob-
 nych dowodom Augustyn S. ten znák
 Rościotá Bożego ták pewny byc ná-
 duie/ iáko to/ iż Pan Krystus zá nas v-
 tierpiat y wstát zmartwych. Bo iáko
 sam Zbáwiciel powiedział: Potrzebá by
 to Krystusowi tierpieć/ y wstát od umár-
 tych: ták też wnet te słowá przydat: A
 żeby bytá w imie iego pokutá opowia-
 dána ku odpuszczeniu grzechow ná wysy-
 stkie narody/ počząwszy od Jeruzalem.
 Tych narodow wielkx część wyliczyt
 sam Pan Bog/ o stanie nowego Zako-
 nu swego/ przez Izaiášá mowiac: gdzie
 ze wysytkich narodow świata / wyprá-
 żnie miánuie Affrykx/ Lidn (ktora jest
 część Azycy) Włostx/ ziemie/ Grecn /
 y niłtore wyspy Jeruzalem odległe: ná
 ktorych mieyscach naprzod y nazná-
 czniy z Pogánstwá Ewángelia kwitne-
 tá. Y tákowemu Rościotowi obicnie
 tákżc/ y indzicy/ wielkx ozdobe y dostá-
 E v tki/

August. epif.
 48.

Is. 60. 1. 2. 3.

Is. 60. 1. 2. 3.

Is. 60. 1. 2. 3.
 54. 55. 56. 57.

Kościot
Rzymst
był ytest po
wyszkim
świecie.

iki/ y porządek Lemitow y Kápsanow.
Zakowego Kościotá iáki tu Duch S.
wymálowat/ ktoryby był gora y głowa
wszystkich inszych po wszech narodach/
Kácyrze mieć ábo dla swej woli niechca
ábo prze niezgode rożnych w sobie sefe
y głow/ nie mogá: á niektórzy zaśie
gwałtem y okrucieństwem gdzie mogá/
tego sie próżno dopieráá. Lecz Kościot
Powsechny ktory Rzymstím zowa/ zá=
wždy spráwa Duchá S. w iedności á
zgodzie wiáry / po wszech narodziech
świátá sie rościágał: y one przeládowne
ce swe/cierpiąc/á krewn przelewáiąc/ ták
zwyciężat/ iż z nadálshych stron oni mo=
cárze do niego sie wbiegáli/ y wszystkie do
stojność y dostátki swe/temuż Kościotko=
wi/ od ktorego duszne bogactwá bráli /
honne ofiárowáli: iáko o tym Izáiasz
tánież syroko prorokowat. Y iákoż we=
dlug Dawidá/głos Apostolski przewie=
dział był wszystkie kráiny y narody swiá=
tá/táżec od tego času táż náuka ich y
Kátholikow do tad iednáko trwa/po w=
szystkie czasy y mieysca. Co Ireneus rym=
chło po Apostolách żyacy wyswiadcza:
iż zá času ie^o Kościot po wschem świecie
rozsiány/

Rym. 5. f.
1. Kor. 9. b.

Psál. 18. a.

Ireneus li. 1.
cap. 3.

rozsiány/iáko iedenże dom Boży/ iedno
serce/ y iedná duszá/ podanie Apostolskie
iednáko zachowywat: chocia w rożnych
kráinách/iezyktách/y obyczáinách: iednáko
w Niemcech/w Hispánijey/ Fráncuy/
ná wschod słońcá/w Egypcie/w Azuy
y we śródku swiátá. Gdzie oto Ire=
neus wyplicza wszystkie części swiátá ná
on czas wiadome/ od siebie nadálse/ kto=
re miály iedność wiáry przez śródek
świátá: ktory stupnie mozem rozu=
mieć ziemie Wstoká tymi ommenony=
mi kráinami otoczona: zwtapeczá że inż
w on czas w zburzonym Jeruzalem/
szatet Krzeszciánstwa ledwa był zo=
stał. Po tym czasie kácnoby pokázáć iá=
ko wszystkie kráie z osobná/iedną powse=
chná Rzymstá wiáre/ná nie sie z Po=
gánstwa náwrociwszy/ trzymáły: ále iż
krotkość nie dopuszcza/zachowuie to in=
szemu mieyscu: teraz dosyć to jest oba=
rzyć/ z Doktorow/ Historykow/ y písá=
rzow kościelnych ábo y świeckich/ wszech
narodow/ po te wszystkie wieki/ktorzy tey
wierze písánymi swymi świádectwo do
tad wydawáá. Toż świadcza Conci=
lia główne y rkráyne / ktore z rożnái=
tych

Obacz to
ślepotę Ká-
cyrstwa.

tych kráioru y narodow Biskupy y Do-
ktory zebrawszy / przeciwnie kácyrstwá /
po wstyskie wielki potępiáły. Świadczy-
to nákonie tak dawne á znáczne kóscio-
ły / z swymi oltarzami / obrazami / reli-
kwiami / y inšymi sprzętami / á obrzędá-
mi chwale Bożey należącymi: świadczy
Klastory budowane / y obšce / pániestwo
oboicy pćci zachowujące: świadczy fun-
dacye y nádania ábo pániatki zá duše
zmárte: ktemu spítale / školy / bractwá
pobożne: y inšych rzeczy wielkie mno-
stwo / ktore bez wšelákiego pišmá / po w-
šyskim Krzešćjáństwie / tak ludzioru w
oczu tkwi / iž po tym sámym wiáre da-
wná / zgodná / y prawdziwá poznáć by-
liby powinni. Y te mury / ściány / y in-
še żywe znáki / przed frogim sadem Bo-
żym / takowá ich ślepotę záfámiáta / czá-
su swego przekonywáć bedá. Czego po-
może im / on dáleko báczniejszy zydowski
Doktor Gámaliel / ktory Apostolskich
náuki probowat tym / iž iesli nie z Bogá
byłá / nie dtugoby sámá wštátá: iesliby też
trwátá / tedy iž z Bogá iest / trudno sie
ich przeciwić. Takżec záfse bywáło y
teraz iest / iž náuka powšechná / gdyž z
Bogá

Dzielo: 5. g.

Bogá byłá / y obietnice iego á opieł Du-
chá s. miátá / tedy im iá wiecy kácyr-
stwá ábo okrucieństwá tłumic chćiáły /
tym sie wiecy wzbijátá y sprzyłá. Ká-
cyrstwá lepał / iž nie z Bogá byty / sám
predko roztárgnuwszy sie nišćáły: iáko
tego y teraz sami doznawamy. A choćia
Páwel s. powiédziat / iž mušá być Ká-
cyrstwá / áby nimi wierni od niewier-
nych bywáli rozeznawáni: y wedlug
stow sámege Páná Krystusa / kákol od
šátáná rozšiany / áž w dzień sadny be-
dzie dostáteczenie wypetey: wšákož pšes-
nicá nád kákołem / y wierni nád niewier-
nymi / znáczni być mušá. Wo wedlug
Augustyná s. ácz też kácyrstwá bywáia
wšedzie w Krzešćjáństwie / iedná nie
tak iáko wiára powšechná / ktora máiac
iedne mátkę Košćiot Powšechny / zá-
wždy iedná nie przestawáiac wšedzie
trwa: Kácyrstwá lepał máiac też iedne
spólná mátkę / psyche / tedy owedy rózne
ziáwiwszy sie / predko vpadáia. Świá-
del tego y teraz iest wšyszek okrag świá-
tá / ktory z dawná rozdzielony iest ná
trzy częsci / z ktorey naywietše Asia y
Asryłá / Confesoyey Auspurstkiey áni
žadnych

Košćiot á
kácyrstwá
mušá być
záwždy / ale
róžnie.
1. Kor. 11. D.
Mat. 13. D.

Augusti. lib:
de pasto. ca. 8

78.
Waż to
pilnie.

żadnych sekt terażniejszych ani stychających
a w nich naszą Kátholicką wiarą z da-
wną kwiśnetą : y teraz ná wielu mie-
scách/choćia pod okrutnymi Pogańcy
ieszcze bywa zgodnie á iednostánnie napy-
domána. W trzeci częsci swiátá w
Europie/ wszedzie gdzie Krześcijánstwo
iest/á gwałt tyráński nie przystápił/wiá-
rą pomócehną iednostánnie ptuży : Ká-
cyrstwo zaśie terażniejszych/ ábo ich zgo-
rą nie máś / iáko w Hispánijey/ we
Włosech/ w Bawáryey/ &c. ábo w dru-
gich krájinách gdzie są/ ták sie roztárgne-
ły/ że im nie máś liczb/ á gównieysze z
nich/ ták ná sie trą/ że sie spólnie nie tyl-
ko potepiáią/ ze zborów wyrzuciá / ále
tez morduią. Nuż wiekú nie dawnego
ziáwiłá sie druga iákmierz potowicá
swiátá ábo ziemie/ nowy swiát/ India/
Jáponia/ y inšie wyspy á kráiny/ ktore
o żadnym kácyrstwie ledwo stycháją/
wiáre Pomócehną z wielką chucią y
rozmnózeniem przyieli : y wedlug stow
Páńskich/ od nie wdzięcznego prze bte-
dy kácyrstie Krześcijánstwa/ Krolestwo
Boże do tego Pogánstwa iest przenie-
sione; táká obfitośćiá á nagroda/ iż
iednym

Matth. 21. d.
Dzielo 11. g.
28. g.

iednym snadź miástem bázro ludnym/
iákich tam iest dosyć/ nagrodzily sie cáte
kráiny/ ktore tu przez Kácyrstwo Koś-
ciotowi byty odpády.

Trzeci gówny znák Kościotá Bo-
żego/ á w tym porzadku siodmy iest : iż
iest Apostolski; to iest ktory do tad ná so-
bie zachował/ orząd micysce / y náuka
Apostolská. Pewność á zachość tego
znáku pokáże naprzód swiádecstwem pi-
smá s. potym postępkem á doświád-
czeniem wšego Krześcijánstwa po wšy-
stkie wieki; á nákoniec przeciwnymi sprá-
wami y własnóściami kácyrzow y od-
stępniów. Z pismá s. dowod ták sie
pokáże moze. Jesli wedlug náuki Páwła
s. wšystkie uczynki á stánowienia Bo-
skie są porzadnymi : ták iż wšystko iest
od niego zámkniono pod pewną liczbę/
wagę/ y miáre. Tedy tego porzadku dá-
leko wiecey niż co inšego/ potrzebuie ko-
ściot Boży / gdyż on iest Miástem y
twirdzą mciáká/ wšeláká bronią ludzi
meżnych osádzoná/ przeciw ktorey bra-
ny piekielne moźne wstáwić/ nie boimá/
przemoc wedlug obietnice Páńskiey/ nie
mogá. Przetoż Duch s. przez Gálo-
moná

79.

Siódmy
znák Kości-
otá/ że iest
Apostol-
skim/ y iáko

Rzym. 12. a.

Matth. 21. d.

Matth. 5. b.
16. c.
Pieśń 4. b

Głowne
znaki Kości-
cioła Boże-
go.
Pierś 6.6.

Successta
Kościół/
iako idzie
od Krystu-
sa y Aposto-
tow.
Tertullia. de
prescripti. n.
6. 14.

Łukasz 10. 2

Żłota X.
postolka ie-
dną ystnie
podana dru-
ga pismem.

mona/ ten to Kościół nazywamy/ ie-
dnym / cudnym / iako Miesiąc / to jest
świątym (iako niżej pokaze) ktemu
wybranym iako słońce : to jest powse-
chnym / a wyszedł świat przewiedzia-
cym / (iakom nie dawno wywodził) na-
koniec czwartym znakiem głównym / o-
pisuje gi być porządnym / y na kstat
meżnego a nieprzyiacielowi frogiego
wojstka wyszkolonym. Fundament a
spisob tego porządku dat znać Tertu-
lianus tak pisze: Takowa dawność prze-
ciw kaczom wystawiamy : Jesli Pan
Jezus Krystus Apostoty wystat ku o-
powiadanu / tedyc inshych káznodżiciow
przyimować nie mamy / tylko tych kto-
rych Krystus postanowit : Gdyż nikt
inshy nie zna Dycá tylko syn / a komu
syn obiawił. A nie zda sie to / aby in-
szym miał syn obiawić / iedno Apostotó/
ktore rozestat opowiadać Ewangelix :
tymci to pewnie obiawił. Co też oni za-
sie opowiadali / y co im Krystus obia-
wił : y ta dawność pokaze / iż nie in-
czech sie tego dowodzić ma / iedno przez
te Kościoły ktore Apostotowie założyli/
sami ich nauczając / tak żywym (iako
mowia)

mowia) głosem / iako potym przez li-
sty. Jesli to tedy tak jest / pewna to rzecz
jest / iż wszelkiey nauki prawda ma być śa-
cowana stad / gdzieby sie z Kościołami
Apostolskimi / ktore są macieć y pocza-
tkiem wiary moenie sprzyśięgata : y kto
raby nie wątpliwie trzymata / co Koś-
cioły od Apostotow / Apostotowie od
Krystusa / Krystus od Bogá (Dycá)
wziat. Tegoż nauczają wezeń iego Cy-
pryan s. Bo iako syn B Dży opowie-
dział / iż iedno jest z Dycem / tak też Dży
ca prosił / aby Kościół iego był iedno z
sobą / to jest z członkami swymi : gdyż
według nauki Pawła s. iako B D G
Dyce jest głowa Pána Krystusa ile
człowiekiem jest / tak zaśie Pan Krystus
jest głowa Kościoła swego osobliwa
według tegoż człowieczeństwa. Podo-
biństwo tedy porządku głowy do człon-
kow / y samych członkow między sobą / w
tym ciełe a Kościele Pána Krystusa-
wym nądownać sie musi / iako Paweł
s. spoko opisuje : Y wyktada coby to
za członki były : to jest naprzod Aposto-
towie / na ktorych fundamentie / przy so-
bie głównym kámienniu / założyt PAN.
S ten to

Cyprianus li:
1. epist. 6.
Jan 10. f. 17.
b. d.
Kor. 11. 2.
Eph. 5. 6.

Rzym. 12. 2.
1. Kor. 12. 5.
Eph. 4. 6.
2. d.

ten to Kościół swoy : pōtym Prorocy /
 zaśie Ewangelistowie: po nich Pasty-
 rze y Doktorowie: wiec na oścátku inſe
 stany Krześcijańskie : á to wſyſtko ku
 doſkonátemu wykonaniu tego to miá-
 ślá á Kościółá ſwego / áby miał wſtáwi-
 cznie odpor nieprzyiacielowi / ſobie zwy-
 cieſtwo / á Bogu rozmnożenie / áz do
 Kończenia ſwiátá / gdy Zbáwiciel doſtá-
 tecznie podkoczy pod ſwoie y náſe nogi /
 te to nieprzyiacioly náſe. Zaden tedy
 czás tego żywotá nie byt / áni ieſt / áni
 będzie / ktoregoby ten porządek ábo prze-
 łożeńſka ſpráwá w Kościele Wſzym
 trwác nie miátá. Stuchay dáley po-
 ſtepu á ſpoſobu tego to rzádu Kościel-
 nego. Pan Krystus po zwycięſtwie dy-
 abtá / piektá / grzechu y ſmierci / wziął w-
 ſy według tej zaſługi człowieczeńſtwá /
 pánowanie niebá y ziemi / niż do niebá
 wſtąpił / te ſpráwe widomá zlecił Apo-
 ſtołom ſwoim / ktorych według Dawi-
 dá ná mienſce onych Prorokow wczynił
 Kſiażety po wſyſtkiej ziemi. A iz oni
 umrzeć mieli / przypuſcił do tego y dru-
 gie potomki ich / gdy miánuie wſyſtek
 ſwiát / ktory oni náuká Apoſtołſką do
 Końcá

1. Kor. 15. d.
 Rzym. 16. c.

Mat. 28. d.

Pſál. 44. d.

Końcá przewiedzieć mieli: y gdy obiecuie
 po wſyſtkie dni być z nimi áz do Kończe-
 nia ſwiátá. Wárunek lepak tego po-
 ſtánia wczynił / gdy ták mowit do Apo-
 ſtołow: Jáko mie poſtat Dóce / ták ia
 was poſyłam. Gdźie dawa znác dwie
 rzeczy. Pierwſza: Jż iáko Dóce w ſynie
 ſobie ſwiát przeidnat: iáko zaśie ſyn to
 widome á oſtáteczne przeidnanie wyfo-
 nymał przez Apoſtoły ſwoie: tákżec A-
 poſtołowie ten wrząd ſwoy náwrocenia
 ſwiátá / do Końcá odpráwuia / przez ná-
 miáſtki ábo potomki ſwoie / to ieſt Pá-
 ſtryze á Doktory / iáko mowi Páwel ſ.
 Druga: chocia Wſy bedac ſam iſtá
 prawda / ſwiádecetwá ni od kogo nie po-
 trzebuie: wſhákoż poſtánie ſyná ſwego
 chciat wyſwiádeczyć / nie tylko głoſem
 ſwym / y obecnoſciá widomá Duchá ſ.
 ále też ſwiádecetwem zwiſzcznim oncy
 Bożnice żydowſkicy / w oſobie wczonych
 w piſmie / Symeoná / Janá Krzcićielá /
 y inſzych: dáleko wiecey to oboie wy-
 ſwiádeczenie chciat mieć ná ſwoich Apo-
 ſtołach. Czego ieſt náuká ſámego zbá-
 wicićlá / gdy ono mowit: Jam ieſt
 drzewiámi / á kto nie tymi drzewiámi ále

Jan 20. c.
 2. Kor. 1. d.

1. Kor. 12. d.
 Eph. 4. b.

Mat. 3. d.
 17. a. 2. d.

Łuk. 2. d.
 Jan 1. d. c.
 5. f.

Jan 10. a.

z inąd wchodzi/ iest złodziejem y zboycą.

Sa też y przykłady / naprzód w Mária-
cieu s. który był na mieście Judafo-
we y od Apostołow obrany/ y od Bogá
pádmieniem losu na osobe iego/ poświad-

czony. Także w Páwle / który chocia
nie od cztowická/ ani przez ludzic/ ale od
syná Bożego y Dycá iego/ z niebá/ ná
Apostolstwo był powołány: przecie przy-

ięcie krzewu y innych Sákrámentow/
także y doświadczenie á pogodzenie náu-
ki swej/ od widomej zwierzchności Apo-
stolskiej/ z roszazania Bożego przyimo-
wał. Przetoż v pewnienie á wárunek
táť iáwnego postánia był w Apošto-
lách nie omylny znák/ á probá ich pra-
wodziwey náuki. Dla tegoż mówił im

Pán Krystus: Kto was słucha/ mnie sá-
mezo słucha: á kto was wzgardza/ tedy y
tego który mie postak. Y oni sámi śmiecie

my z Bogá iestemy: kto Bo-
gá zna/ słucha nas: á kto nie iest z Bo-
gá nie słucha nas. A w tym poznawa-
my ducha prawdy á ducha błedu. A Pá-

wet s. táť o sobie piše: Jeśli kto między
wámi zda się być Prorokiem ábo duchow-
nym/ niechayże poznawa co wam piše/
gdyž

gdyž Páńskie są roszazania. Jndzie le-
pať o Rácyzách á odśiępicieách táť

mowia: Z nas wysli/ ale nie byli z nas.
Bo gdyby byli z nas/ pewnieby z námi
do końca trwáli: ale (wytaczylis) á-
by byli iáwni / iż nie wyslycy są z nas.

Jáko tedy Apostołowie wzeli od Pána
Krystusa zwierzchność/ pewnym swia-
decstwem Boskim y przetożenstwa Ko-
ścielnego v pewnioná y zápieczetowa-
ná: tářowáz ná potomkách á namiást-
kách swych zostawili. Przetoż mówił

Páwet s: Jáko beda wzywác / iesli nie
beda wierzyć? iákož v wierzyć bez opo-
wiadánia? iáko lepať beda opowiadác
iesli nie beda postáni? Tym tedy trybē

(iż inſe opuścze) tenże Páwet s. po-
tomność tegoż pástyrstvá zachował w
Kościelie Bożym/ naprzód náuka: gdy

mowit/ iż nie może sobie przywta-
řzác tego przetożenstwa duchownego/
tylko powołány tym sposobem iáko Aa-
ron. A Aaron byłci od Bogá sámezo
wezwany/ ale od Moysesá z roszazania

Bożego poświecony: y ludowi onemu
do postuřenstwa ogłošony. Pokazak to
ieřsze y przykłady / gdy zá poświecenie

S iii á po-

á postáaniem Apostolskim/ náwracájac
 Kościoty/ y náwroconych doglądać/
 posyłać y stánowit w nich Pástrze y
 káptany/iáko świadczy Łukasz s. : y dru-
 gim záse tákowá moc dáwał: ále nie in-
 hym/iedno tym/ktorzyby byli prawdzi-
 wie z tego stáda Pánského/to iest cizon
 kámi Kościotá pomśechnego: gdyż we-
 dług Cyprianá s. pástrzem prawdzi-
 wie być nie móże/ kto do stáda włáśnie
 nie náleży. Wwážymy iuż grunt y o-
 pisánie tej to successiey ábo potomstwa
 Apostolskiego w Kościele Bożym: przy
 pátrzymy sie krotko y rozdziałowi iego/
 ktory rozłożył Páwel s. ná Apostoly/
 Ewángelisty/Prorozy/Pástrze á Do-
 ktory/y inſe stany á wrzedy do spokoj-
 nego życia ludu Bożego. náležáce. W-
 rzad Apostolski zostáł ná Pietrze S. y
 Káthedrze/to iest namiástkú iego/ktore-
 mu zbáwicieli mimo inſe Apostoly zle-
 cił wiczące Pástrstwo owicé swoich/iá-
 ko opisuie Jan s. Miecsc lepał Pro-
 rockie y Ewángelické/pod táz głowá/
 zostáło ná wſhyſkich prawdziwych wy-
 kłádáczách y opowiádáczách stowá Bo-
 žego: Pástrstwo lepał náleży wſhyſkim
 Biskupom

1. Tim. 4. d.

7. d.

2. Tim. 1. b. 5. d.

do Tytá 1. a.

Cyprianus li:

1. epist. 6.

Wrzedy A-

postolskiew

Kościele Bo-

żym/ y suc-

cesaia ich.

1. Kor. 12. d.

Eph. 4. b.

Matth. 16. c.

Jan 21. c.

Ambro: epist:

81.

1. Kor. 14.

Biskupom y káptanom/spráwe duſz lu-
 dzkich pod sobá májacym. Stany ná-
 konie inſe duchowne y ſwiecekie pobo-
 žne/ná tym ſz/áby zwirzchniá pomocá
 pokoy y rzád zwirzchni/ táž y docze-
 sne potreby tej Rzeczyposp. Krzeſćijań-
 ſkiej opátrowali. Gdzie tedy tych wrze-
 dow ábo zgotá niemáš/ábo káždy z nich
 w klobie ſwey nie zostawa/ ábo iž kto z
 iednego w drugi ſwowlonie ſie wtráćáć
 będzie/tám iuż rzádu/ á po gotowiu y
 spráwy Boſkiey niemáš/ ále piekielna
 wrzáwá/ iáko świadczy piſmo s. á zá-
 tym ſrogie karánie Boſkie ná tákówe
 ludzie przychodzi. Ireneus y Cyprian
 s. kłáda tego ſtráſliwe przykłády z pi-
 ſmá s. Naprzód o zwirzchnym Pástr-
 stwie: Bo gdy Kore Dáthan/y Abiron
 káptani žydowscy/tárgneli ſie ná nay-
 wyſſy wrząd Aaroná káptaná/nátych
 miáſt požartá ich ziemiá/ y ogień z nie-
 bá wypalił wſhyſtá máietnoſć y rodzy-
 ich/choćia oni tylko ſámi byli záwinili.
 Dzyaſ lepał Krol žydowski/ iž ypor-
 nym kádzieniem tárgnat ſie ná wrząd
 káptáński/ nátychmiáſt brzydkim trádě
 byl záráżony/ y pożywſy roſkázowá-
 S iiii

Nierádu y
 roſtyſkom
 poczat. 2.
 Rzym. 13. a.

Job 10. d.

Páſtryſkich
 y káptan-
 ſkich wrze-
 dow gwał-
 cenia kará-
 nie.

4. Moſ. 16.

Ireneus li: 4.

cap: 43.

Cypri. lib: 1.

epist: 6.

2. Par. 26. c.

4. Krol. 15. a

Wzrzedow
duchow-
nych proba
y tomu sa
właśne.

nia Krolewskiego/ w smrodliwej niedzy
żywota dokonat. Inne przykłady stras-
cając opuszczam. W tych wrzedach
duchownych aby prawdziwe a nie omyl-
ne następowanie byto/ tych dwu rzeczy
potrzeba: Naprzód successien: to jest a-
by każdy Biskup następil na miejsce
drugiego umarłego/ albo skutnie z wrze-
du złożonego/ ktory też byt wstąpił na
miejsce/ albo ktorego z Apostołow/ albo
tego kto byt od Apostołow ieden po dru-
gim postanowionym. A iesli za nawra-
caniem ludzi potrzeba kedy nowe Bi-
skupstwo postanowić/ tedy tego nie mo-
że uczynić każdy Biskup / ale tylko ten
na którym po s. Pietrze zostają Káthe-
dra Apostolska/ gdyż Apostołom właśnie
to przetożenstwo należy / iako to dawa
znac Augustyn s. Każdy zaś Plebā
albo Pasterz y Káptan/ bywa stanowio-
ny od Biskupa swego własnego/ albo cza-
su potrzeby od obcego / ale za własnego
dozwoleniem: także na iakie pewne miej-
sce/ albo Beneficium skutnie wakujące/
albo z nowu od tegoż Biskupa fundo-
wane/ gdy tego jest potrzeba. Druga
rzecz do pokazania successien potrzebna/
jest

August: epif:
162.

jest Ordinatio, to jest poświęcenie a po-
stanie na takowy urząd Kościelny. Bo
z wstawy Apostolskiej/ poświęcenie Bi-
skupa dzieje się przez drugich trzech Bi-
skupow/ ktorzy także od drugich Bisku-
pow począwszy od Apostołow / tymże
sposobem byli poświęceni. Pokazuje to
naprzód przykład Apostolski: gdy na
Pawła y Barnabę zupełne na on czas
zgromadzenie Doktorow y Prorokow
rece kładto. Y dla ten pewnie przyczy-
ny/ dwu pospół z rozkazania Bożego/
na obieranie Kościółow wystano.
Dawa też to znac Paweł s. gdy świe-
cenie albo stanowienie Timotheusa na
Biskupstwo Effeskie/ zowie kładzieniem
rak Presbiterij / albo najstarszego Ká-
ptanstwa/ iako to tym sposobem wyka-
dają Krysostom/ Oecumenius y Theo-
philactus. Poświadcza tego y Canon.
pierwszy Apostolski/ Clemens, Anacletus
bliszy namiastkowie s. Piotra/ y daw-
ne Concilia s. Przetoż w Krześcijań-
stwie/ iako w porządnym wojsku duko-
wnym/ byto zawsze pewne hasło praw-
dziwej wiary y Kościółu/ takowe porzą-
dne káptanstwa albo pastyrstwa nastę-
powanie.

Świecenie
y posyłanie
Biskupow
y Káptanow
od Aposto-
łow iakie.

Diecio: 11. a

1. Tim: 4. d.
Chrysof. Oe-
cumenius, &
Theophila. in
hunc locum.
Clemens li. 3.
constit. Apost.
cap: 20.
Anacletus
epist: 2.
Concil. 1. Ni-
cenii cano: 4.
Concil. 4. Car-
thagin. can: 2

90. **O**baż prze-
stroge po-
trzebno o
własnych
Kaptanach.
Irenaus li. 4.
cap: 43.

powanie. Irenaus rychto po Aposto-
łach taki nam dekret okolo tego wysta-
wił: Z tych tedy kaptanow służyć po-
trzebá/ktorzy są w Kościele / y ktorzy
máią sukcesyá ábo potomność od A-
postolow / iákosiny przedtym pokazáli:
ktorzy też sukcesyá ábo namiestnictwo
Biskupim/ wzięli pewny dar prawdy
według upodobania Boga Dycá. In-
szych lepał ktorzy odstawaia od przed-
nich sukcesyey / ná ktorymżebykol-
wiek miejscu zbierać się do iedności
chcieli/mamy mieć podęzrzáných / ábo
iáko heretyki y złego rozumienia / ábo
iáko odstępniace y hárde / á sobie sa-
mym się podobájące: ábo icheże iáko o-
bludniki/dla zysku y próżney chwały to-
swo robotę podejmuiące: Gdyż ci wszy-
scy od prawdy wypadáją: Ktorými slo-
wy iásniey nád stońce náucza y światu
potomnemu od Apostolow wyswiadcza
ten wceń ich: iż ktoby od Kościoła
Krymskiego nie miał świecenia: ábo
pośłania/ten kaptanem ani Pástrzcm
nie iest/ále heretykiem/odstępničem/y
obludnikiem prawdy nie májącym. Wo-
tu mówi o tej sukcesyey / ktora przed
tym

91. tym wywodził y wyliczał / nie inzego
kościół / tylko Krymskiego od s. Pro-
trá: iáko nie dlugo to mieysce przywio-
de. Zowie iá też tu przednichá suc-
cesyá/iáko przedtym tamże był powie-
dział: iż do tego Kościoła Krymskiego
dla możniejszego przodkowania/ potrze-
bá się znáść wshyskim inšym kościo-
tom: iákom to przywodził w piwšym
znáku listu 20. Po nim okolo stá lat
żyacy. Cypryan Weczennik s. taki wy-
roł z piśna s. o tym wczynił mowił: Cypria. li. 1.
epist: 8.
Jedenże Bog iest/y iedenże Krystus/ie-
denże też Kościół/y iedná Káthedrá/ná
Pietrze głosem Páńskim fundowana.
Otoż nie może być základány inšy ok-
tarz / y inše kaptáństwo stánowione/
nád ieden oktarz y nád iednož Káptán-
stwo. Ktokolwiek indziej zgrómadza/
ten rospraża. Eudzoloſka á swieto-
fradziska rzecz iest/cokolwiek furýa ludz-
ká bywa stánowiono / aby tym Boskie
pośłanowanie byto zgwatcono. Y ná in-
šym miejscu tak o tym mowi: Iżáż się
sobie zda być z Krystusem/ kto się kápta-
nom Krystusowym przeciwi? ktorzy się
od duchowienstwa iego/y od krześcián-
skiego

Lib: 3. ca: 3.
Cypria. li. 1.
epist: 8.
Eph: 4. a.
Matth: 16. c

Luka 11. a

Idem de unit.
Eccle. n. 9.

kiego pospolstwa wytacza? Takowy ká
 żdy broń przeciw Kościotowi podnosi/
 y przeciw Bożiemu postanowieniu re=
 bellia czyni/ nieprzyjaciół otarzą/ prze=
 ciw ofierze Krystusowey wojnę zaczy=
 na: za wiara zdradliwy/ za religia oneż
 gwatacy/ nieposlušny skuga/ niebo=
 żny syn/ brat nieprzyjaciółski. Tenże ná
 inszym lepał miyscu / też sukcesya
 Rzymstey Káthedry/ potepia Nowati=
 aná kácyrzą tak mówiac: Nijeliby No=
 wátian chciał krzcić ábo święteściami
 párować/ niech to pirwey pokaze y wy=
 wiedzie/ iż jest w kościele/ ábo iż Kościo=
 tem rządzi. Kościół bowiem jeden jest/
 przetoż domá v siebie/ á gdzie v obcych/
 pospolu być nie może. Otoż jeśli był ko=
 ściół v Nowátianá/ tedy go nie było v
 Korneliusa (Papię Rzymstego) ále
 jeśli był v Korneliusa/ ktory Fabiano=
 wi Biskupowi słusna sukcesya názi=
 pit/ y ktorego nád dostojność káptáka
 y męczeństwem Pan Bog w wielbił :
 tedy Nowátianus w Kościele nie jest :
 áni Biskupem pożyty być może/ kto=
 ry wżgardziłby Ewángelię y Apo=
 stolską Tradicyę/ ni ná czyje miysce nie
 násta=

Idem lib : 1.
 epist. 6.

Powaznosc
 Papielow
 Rzymstych
 w Afryce.

násta piwszy/ sam sobie początkiem jest.

Ná tenże káptál Hieronym s. po Cy= Hierony. lib :
 pryanie także przez sto lat będący/ Hilas cōtra Lucife=
 rusa kácyrzą potepia tak mówiac : rianos ca : 8.
 Kościółem być nie może ten/ ktory nie
 ma káptanow. Otoż Hilarius / gdyż
 Dyakonem tylko będąc/ Kościółá od=
 stąpił/ y sam tylko iáko o sobie rozumie/
 jest gminem wshyskiego świata: tedy á=
 ni ciáta Páńskiego poświęcać nie mo=
 że/ nie májac Biskupow áni káptanow/
 za czym áni krztu nie może bez ciáta
 Páńskiego rozdawać. A gdyż iuż jest
 cztowiekiem zmártym/ tedy z nim/ iáko
 prostym cztowiekiem/ y sekta iego zágin=
 tá: gdyż będąc Dyakonem nie mogł po
 sobie żadney duchowney osoby poświę=
 cić. Do tad Hieronym s.

Leć iż w dostępowaniu takiego dzie=
 dzictwa/ nie dosyć jest práwo pokazać/ y
 do niego naród swoy odwoływać : ále
 potrzebá / samych potomnych dziedzi=
 com nie przerwając sukcesya pokazać:
 Tedy y Kościółowi Bożemu y ná tá=
 kowym wywodzie nigdy nie schodziło :
 ktory dowód iáko jest pewny / pokazuje
 Jozephus Kronikarz żydowski. Bo gdy

Osobne
 przykłady
 dochodzą
 ná Kościoł
 a przez sue=
 cesyę.

po spu=

po spustoszeniu kościoła Hierosolimskie-
go / niektórzy zbiegowie żydowscy / na-
złotę swemu narodowi y nabożeństwu /
w Egypcie y w Alexandryi / byli zbu-
dowali inſze kościoły / Hierosolimskie-
mu / budowaniem / y chwata Bożą po-
dobnie: gdy ſie potym żydzi o to prawem
z nimi rospierali / tym ſamym wygrali /
iż od założenia kościoła Hierosolimskie-
go aż do onego ſwego czasu / pokazali
pewną a nie przerwaną ſuccesną Bi-
ſkupow y Kaptaniſtwá ſwego: y to ſte-
mu / iż Monarchowie / Krolowie / y Kſia-
żetá / po wſyſtkie wieki / żadnego inſzego
okrom Hierosolimskiego kościoła nie
przyznawali / y do niego ſamego dary y
nádawania oddawali. Czego iż przeci-
wna ſtrona po ſobie pokázać / ani żydom
zbić nie mogła / żydom kościoł byt przy-
ſadzony. Takżec y teraz / żaden inſzy
kościół okrom Kátholickiego / który z
Rzymſkiego początek ma / nie może być
pokázany / któryby od założenia iego wy-
liczył nie przerwaną ſuccesną Biſkup-
ſtwá y Duchowiciſtwá ſwego: y który-
by takżec Ceſarzowie / Krolowie / y prze-
tożeni ſwiátá / za Kościół Boży vzna-
wali /

wali / y nádawanie temu czynili. Prze-
toż tym ſtuſnym rozſadkiem / káczyrżec
powinnie od niego odpádać muſzá.

Z tychci przyczyn te ſuccesną Ro-
ściótá Rzymſkiego pilnie wyliczáli On
cowie ſ. po wſyſtkie wieki. Jáko Ire-
neus nie długo po Apoſtółach / wyprá-
chował wſyſtkie Papięze / od ſ. Piotrá
aż do Eleuteriupa. Po nim okoto puł-
toru ſtu lat / Eusebius Ceſariensis / od ſ.
Piotrá / aż do ſwego czasu bedacego Syl-
weſtrá Papięzá. Od onego czasu lepał
Hieronym ſ. przydał wyliczenie dru-
gich aż do Dámáſá / który żył wieku ie-
go. Toż potym uczynił Proſper Aqua-
tanicus aż do Syryuſá czwartego Pa-
pięzá. Rychto já tym Optatus Mileti-
tanus, počawszy z nowu od ſ. Piotrá /
wyliczał wſyſtkie potomki iego aż do
Syrynyuſá. Epiphanius lepał wyli-
cza te te ſuccesną Rzymſką / aż do Ani-
cetá / ktorego tam z rzeczy náuki ſwey
wſpomina: dokládájac / iż przez te ſuc-
cesną iáſnoſć wiary bywa nawicecy
pokázowana. Nákoniec Auguſtyń S.
promádzi tenżec Cáthálog ábo Regeſtr
wſyſtkich Papięzow / aż do Anáſtázju-
ſá /

96. **ś**ćia / ktory żył za czasu tego. W na wielu
De utilit. cre inſych mieyſc / te ſuccesſyſy wywodzi być
dędi cap: 17. pewnym znakiem y prawem Koſciotá
E 49. Vete. Powſpechnego. Od czasu Augustyná
E noui Teſt. ſ. petno ieſt piſmá y Hiſtorii y v ſá=
queſt: 110. mych przeciwnikow / z ktorych takowa
Item lib: 2. cō ſuccesſyſy tak wiadoma ieſt / że ieſy niſe
tralit. Petilia. záprzec nie może. * Jeſli tedy oni da=
cap: 5. 1. Conſ. wni Doktorowie ſ. pewna probe Ko=
tra Iulianum wni Doſtorowie ſ. petna probe Ko=
Pel. li: 1. c. 4. ſćiotá za ſobá bráli z onych ieſeże má=
* tnych pocztow / y nie dlugich wiekow ſto=
Obácz. lice Rzymſkiey: daleko my waźniey po=
fázuicmy to z teyże miáry / teraz gdy
przez puktora tyſiacá lat dwie ſći. y kil=
ká dzieſiat Papięzow iednego po dru=
gim wyliczamy. Zwlaſzczá iz przez tak
dawne wieki wiele Monárchii y Kro=
leſtw / y záczynáto ſie / y przemiáto: A
ſtolica Rzymſka / bez ſwieckich obzon / ſá=
ma ref. Boſta od tak wielu / częſtych /
y moźnych nieprzypiaćiot / bytá zácho=
wána: choćia iá nieprzypiaćiele oſiada=
li: iáko hiſtoryę ſwiadczą. W ktorym
opisowaniu ſuccesſyſy przez dawne Do=
ktory ſ. y to mocnie popiera Principatū
ábo żwierzhnoſci głowney R Dſćiotá
Rzymſkiego / iz choćia Grekowie poſpo=
licie

licie takżę zwierzchność do swoich Ko-
ściotom poćiegąc chcieli: przecie Do-
ktorowie ich w dowodach successyey prze-
ciw Racyzom/ nie swoje/ ale Rzymstę
wypisuię/ iako Irenaeus, Eusebius, i pi-
phanias, ktorem nie dawno przywodził.
Czego przyczynę iawnie wyznawa Ire-
naeus/ iż Kościot Rzymski od Piotra y
Pawła ś. założony/ był nastárzym (nie
czasem/ ale dostojnością / gdyż według
lat Jerosolimski/ y Antiocheński stárze
były) był też naywieńszym/ y wszy-
stkiemu światu wiadomym (to iest dla ten
przednię zwierzchności): Y potym do-
kłada: iż do tego Kościota/ dla możnię
tego przełożenia iego/ potrzebá sie wszy-
stkim Kościotom / y ze wszytkiego swiá-
ta Krześcijanom znájąc: co sie iuż przed
tym dwá kroć wywodziło. Takżę Ter-
tullianus miánowawszy filiá Kościotow
Apostolskich w Azycy / gdy do Rzym-
skiego przyšedł / dotożył przy tym sa-
mym tych słow: Vnde nobis authori-
tas praeſto eſt: to iest/ skąd mamy iáw-
ną ábo gotowę zwierzchność. Y potym
záleca Rzym z tedy dostojności/ iż w nim
Piotr/ Paweł/ y Jan ś. męczeńictwem
wiare pomśechnę fundowali.

Tertullia. de
præscr: cōtra
hæret: n. 14.

Rácyrze suc
cesy. y od
Apostolow
nie máta.

Rápláštvo
Rácyrtie
iákie.

Táliego práwá successyey áni pos-
sesyey iego/Rácyrze iáko žádného táf
y terážního wieku / pokázát nie mogli
áni moga. Bo nie máia naprzod ordi-
nácyey ábo swiecenia a poslánia ná v-
rzedy duchowne/od tych Biskupow ábo
pástyrzow stanu duchownego/ ktorzyby
icden po drugim successya swa od Apo-
stolow wyráchowát mogli: ále pospoli-
cie láik láiká/ Minister Ministrá / fle-
chá drugieo fleche/ábo ledá chtopá przez
Przywilej (iáko w Cancelláryey Kro-
lewstiey zydowskie Dóktory) icden dru-
gie/ tã moca ktorey nie máia/tworza.
A ná níktorych miestách Pánowie
swieccy štádzieniem rák to Papiestwo
nowe odpráwuiã. Ale to nie dživ v he-
retykw y dawnych y terážniejszych/
ktorzy Rápłáštvo Kóscielne Opabel-
skim názwawšy/przypuščáia do niego
nie tylko podte ludzie á nieuki/ále též nie
wiásty y káty/ ábo opravce. A iáko nie
máia ordinácyey/táť též áni successyey.
Ktora ná tym náležy/áby kto bedac o-
sobã duchownã/y dobrze do tego došw-
iadzonã/ byt przez zwierzchność Kóš-
cielnã postánowiony / ná miestec ábo
Beneficium

Vide Iren. li:
1. cap. 9.
Tertullia. de
preser. n. 16.
Philastrii de
Cataphrigit.
August. de he-
resibusca. 27.
Prateolum in
heresi Luthe-
rana & Ma-
thumetii.

Successya
Rácyrtia iá-
ko pewna.

Beneficium iákie duchowne/ktoreby wá-
kowáto/ábo przez smierć/ábo przez stu-
šne ztoženie tego/któ tymže porzádkiem
s przodkow swych ná to miestec byt w-
stapit. Lecz Rácyrze pokázát tego nie
moga. Bo Luther (od ktorego Rácy-
rze tego wieku počátek wzięli) wypad-
šy z Kóšciotá przez Rácyrtwo/á ktemu
nie bedac Biskupem/ nie mogt po sobie
žadnego potomkã duchownego zostá-
wić/iáko též časú swego Cyprian y Je-
ronym s. o wieku swego Rácyrzách ná-
pisáli. Ktemu ci Rácyrze sám sie Bi-
skupy/ ábo Pásterzmi počyniwšy / ná
miejscá tych ktorzy od Apostolow ida/
nie nástepuiã po smierci/ále žá žywotá
ich/ sámie gwałtownie wygnawšy y
miejscá ich osiadšy. Nie zowa sie též
potomkami ich/ále nimi iáko Antikry-
stami brzydžac sie/sámie iáko nowã náu-
kã/táť nowymi Biskupstwy sie popisui-
ia. Bo Luther zwat sie nowym Su-
perintendentem ábo Biskupem Wit-
temberškim/ Decolámpádus Bášile-
škim/ Zwinglius Lugduńškim/ Kálwing
Genevškim/ Brentius Wircberškim:
táťž inšy w inšych kráinách y tu vnaš
G H w Polo

Cypria. lib: 1:
epi. 6.
Hieron. cõtra
Lucifer. ca: 8

w Polsce. Nałonieć od Lutry przez to
 kilkadziesiąt lat/należę do nie rozlicznej
 rzeczy różnych a z sobą się spierających
 Sekt: w której dopytacie się jednej a pe-
 wnej sukcesyjnej Apostolskiej/ nie ta-
 ciewie jest/ iako teraz między żydy poko-
 lenia Judá/ do pokazania pewnego Mes-
 sjaśa. Stuknie się tedy dawny Ter-
 tullianus ię Apostolską sukcesyjną od
 Heretyków rozgraniczać tak pisze: Je-
 li się (Kacyrtywa) śmiecie wtręcać do
 wieku Apostolskiego/ żeby się stąd zdąży
 być podane od Apostolów/ możemy rzecz
 Niechajże pokaza początki kościołom
 swoich / niechaj przewiedzą porządek
 Biskupów swoich/ od początku przez po-
 rzadne następowanie taki postępek po-
 kazuja/ żeby on nappierwszy Biskup
 (od którego idą) miał Mistrza i przo-
 dka którego z Apostolów / albo z takich
 mężów Apostolskich/ którzyby z nimi do
 końca przestawali. Tym bowiem sposo-
 bem Kościoły Apostolskie rachunek swój
 pokazuja : iako pokazuje Smirneński
 Kościół/ mający Polikarpa od ś. Janá
 postanowionego: iako Rzymski mający
 Klementa od Piotra ś. przez kaptan-
 kie

Tertullia. de
 prescri. cōtra
 hereti. n. 11.
 § 14.

kie powołanie podanego : iako też toż
 wpytkie inże Kościoły w sobie porzązu-
 ja. Niechaj co takiego zmysła Kacyr-
 tze: coż im bowiem za takimi bluźnier-
 stwami nie jest wolno? I potym miánu-
 iac swego wieku kacyrty/ tak się z nimi
 rozpiera. Cożescie wżdy zacząć? kiedy y
 stadesście przysli? Co macie za sprawę
 w mym/ moimi nie będąc? Jakim ná-
 łonieć prawem Márcyonie gąpić mo-
 las? Jakim zuchwałstwem Wálenti-
 nianie strumienie moje przekopuieć?
 Ktorą mocą ty Apelles/ granice moje
 poruszasz? Motać to jest dzierzawar: cze-
 miz tu wy drudzy według woli swej się
 icie y pascieć? z dawna jestem tego w
 dzierzeniu: mam ná to moene przywi-
 leie od tych/ których to z dawna wła-
 sność była: Jam jest dziedzicem Apo-
 stolów. Jako to oni opatrzyli testamē-
 tem swoim/ iako tego wierze mey powie-
 rzili/ iako mis ná to poprzyślegli/ także
 trzymam. Was za prawdę zároveň z te-
 go wydziedziczyli/ y was się wyrzekáli/
 iako cudzoziemców y nieprzyjaciół.

I potym tak ięże sprawy ich wy-
 małował. Nie opuścze też y opisania/
 G iii oby-

Obacz das
 wne wygrá-
 niczenie ká-
 cyrtów z ko-
 ściół.
 Tertull. ibid.
 n. 14.

Sywy sice-
runt kaptā-
stwa y rza-
du kacyr-
skiego.
Ibidē n. 16.

Wtubizna.

obyczajom á postępkow kacyrskich/ iáko
jest márne/iáko ziemskie/ iáko krewkie/á
bez poważności y bez zwierżchności/ bez
kárności/ z wiara swa prawie sie zga-
dzaiace. Naprzod kto v nich dopiero
sie wiary wcy / á kto iuz wiernym jest/
trudno wiedziec / pospótu sie bowiem
schodza/pospótu stuchaia/ pospótu sie
modla : choćiaby y pogánstwo do nich
weszto/rzeczy swiete psom/swiniam per-
ty/ acz nie prawdziwe/miotac beda. Pa-
padek kárności chea odac za prostota
swoie (Apostolska) á náse o nie staras
nie lepat zwodnictwem nazywaią. Zgo-
da ze wshyskimi nikim sie nie brzydzae
zacieraią. Bo choć miedzy soba niezgo-
dnimi sa/nie to nie wádzi/ byle sie tyl-
ko ná iedney prawdy zwoiowanie sprzy-
siegli. Wshyscy wiele o sobie rozumie-
ia/wshyscy vmietetnosć obiecuią. Pir-
wen sa doskonálymi w wierze nizeli wy-
ćwieczonymi. Nuz y niewiasty (nikto-
re) kacyrskie iáko sa wsheteczne / ktore
śmicia náuczac/disputowac/zeagnac/dus-
chowacie vzdráwiac/ á podobno y kaptā-
ski krzešt odprawowac. Swiecenia á po-
sytania ich ná kaptánstwo sa vporne/
lefkomyślnie/

Kaptān-
stwo niewie-
ście.

Zbiegowie
Katholicey
v kacyrskom
heymány.

lefkomyślnie/nieśtáteczne : raz stánowią
niculi/raz ludzie swieckie/raz zasie zbie-
gi náse/zeby ie tylko vrzede odali/ gdyz
prawda nie mega. Nigdyien nie ta-
ćwicy wskurac iáko w wonyżce/ktore sie
ná wlasnego Pána oborzy:gdzie bys ie-
dno byt/iuzes sie tym samym przyslu-
zyt. Wiece ieden dzis jest Biskupem/iu-
tro drugi: dzis jest Diakonem/ktory w-
czorá byt flecha : dzis kaptanem / ktory
wczorá byt prostym chłopem: gdyz y lá-
ikom vrzedow kaptánstkich potwierzaią.
Y potym to iesze przydawa : Alec ani
swoim zwirżchnim wczinowości nie wy-
rzadzaią. Y stadzec iest/iż v Kacyrskom
pospolicie nie máj rostyrkow: gdyz cho-
cia bywaią/tedy nie znáczne sa. Bo sa-
mo ono rozermánie/to v nich zgodza iest.
Do tad Tertullianus/ktorego stowa iż
od kilkanaście set lat obyczaje dzisiey-
nych kacyrzkow żywo wyrazily / Pánu
Bogu z tego dziełnie:gdyn ia chocia sie
temu y teraz w nich przypátruie/bezich
obrażenia nie byt bych tego wypisac
mogt. Iesze wezen Tertullianow Cy-
pryan s. nie rožny też wyrok o nich v-
czynit/táť pisać : Ci sa ktorzy sie z do-
mystu

Kacyrze cja
mu sie do
niezgody
nie znáta

Sámofáns
cy kacyrscy
Cyprian.li.de
unit.Eccln.7

Obacz Bi-
stopy przy-
bytnie.
Psal: 1. a.

1. Moys. 3. a.

August: li. 2.
contra literas
Petilia: ca: 52

Kościół
Boży bez
Doktorów
być nie mo-
że.

1. Kor: 12. b.
Eph: 4. b.

Psal: 131.
1. Jan 2. c. d

mystu swego / w upornej a z różnych
mieysc zbiegłej drużyny / bez Boskiego
powołania / wrzędow podeymui / ktorzy
sie przełożonymi czynią / bez żadnego
prawa świecenia y posyłania: ktorzy
 chocia im niżej Biskupstwa nie da / Bi-
skupi tytuł sobie przywłaszczają: kto-
rych opisuie w Psalmicz Duch ś. / iż
siedzą na Katedrze zarażenia / będąc
zarażają y skażają wiary / wezwońskimi wsty-
żdradzającymi / y mistrzami satysowa-
nia prawdy / iadny śmiertelne ięzykami
zarażonymi wypuszczającymi. Tak-
o-
weż przynioły zarażliwej Katedry /
czasom swych wpátrował w nich Augu-
styn ś. a my więc teraz y grubym doty-
kaniem domaćać sie możemy.

Do tego początku Succesoyen Apo-
stolskiej przydawa też Páwet ś. Dokto-
ry albo nauczyciele kościelne / tak potrze-
bnie / iż bez nich wybudowanie albo wyko-
nanie Kościoła y cięła Pána Krystu-
sowego być nie może. Bo Duch ś. be-
dąc wiecznym a ystáwicznym Mistrzem
tego to Kościoła Bożego / iáko Dawid
proroctwem swym wyrażit / pomóżanie
darów y náuś swych / wylewa naprzód
ná głowe

ná głowe Aarona / to iest najwyższego
Pástyrza Kościelnego / o którym sie w
pirmym znáku mowito. Z tej głowy
a zwirzchności / dopiero ścieka ná brode /
to iest godność a poważność starodaw-
na Doktorow w Kościele B. Dżym.
Stamtąd dopiero má spadać y ná brzeg
śáty tego to Káptáństwa / to iest ná in-
sze niższe wrzędny duchowne y świeckie po-
dlug każdego powołania. Te táimni-
ce dat znát y sam PÁN Krystus / gdy
przy wzywaniu Apostolow swoich / z á-
siadł y náuki dawał z todzi Piotrowcy /
y temuż kázal w głąb zátożyć ná rybi-
ctwo dusz ludzkich / iáko sam wykłada.
Czym iáko wyrażit zwirzchność iego
przednią okolo wyrokow a táimnie
wiary: tak zásie wrząd inszych Pásty-
row y Doktorow / w zachowaniu całej
náuki od skaży kácyrskiej dat znát / gdy
drugich przy Dietrze powołał ná ten
czas / gdy sieci ku takowemuż rybictwu
náprawowali. Te náuke Pávła ś. y
táimnice wezynku swego wypetniając
Pán Krystus / z rázu po w niebo wsta-
pieniu swym opátrzył Kościół swoy tá-
kowymi Doktorami / ktore Páwet ś. w

G y Dżiciach

Matth 4. c.
Lukas 5. a.
August: serm:
27. de uerbis
Apostoli.

106. Dzieciach Apostolskich wspomina. Y po
 Dłwio: 13. a. tym żadnego wieku nie był Kościół ie-
 go bez takich Dozorów: iako to pi-
 sma ich które do tąd mamy wyswiad-
 czają. Bo to był obyczaj do przeciwni-
 ków nauki swej tak mowić: Sto ja po-
 sylał do was Proroki y Medze / y w
 piśmie nauczone: a z nich będziecie za-
 bijać / y krzyżować / y biczować w bożni-
 cach waszych / y będziecie ich przesła-
 dować z miast do miast. Co z gisłito się
 nie tylko od Żydów pośi / to wtadzen
 mieli / y od Kacprzów za czasów swoich:
 ale y teraz czasów naszych. Bo mordo-
 wania a przesładowania ich pełna teraz
 jest Anglia / y inże miejsca gdzie Kół-
 wiństwo gore wzięło. Wyrzucanie też
 z bożni albo zborów swych każdemu wi-
 dome jest: gdy pisma Doktorowskie z
 dawno potępionym Nestoryuszem od-
 rzucają y niktory ogniem palą. Jako
 ie też fromoc / posłuchaj ich o tym ni-
 ktorych wyroków. Luther odpisuiąc
 Henrykowi Krolowi Angielskiemu / kto-
 ry naprzód za Kościół Powsechnym
 przeciw niemu pisał / tak o nich rozu-
 mie. Ja przeciw naukam Dyców y
 Angiotów

Niewiern-
 cy y Kacprze
 są i dy do
 Ktory Ko-
 ścielne prze-
 śladowali.

Socrates li: 7
 hist. eccl. c. 32

Obacz Lu-
 thome y in-
 bych Kacy-
 zów wście-
 płość prze-
 ciw Doktor-
 om a.

Angiotów / załtadam Ewangelia (bo
 tak księgi swe zwat) tu stoie / tu siedze /
 tu mieszkam / tu się przechwalam / tu try-
 umphue / tu żyje z Papistow / Tomi-
 stow / Henrykistow / Sophistow / y ze w-
 sychkich nauk ludzi by też nasławionych.
 Boski Władestat to przy mnie sprawu-
 ie / że nie niedbam aby tysiąc Augusty-
 now / tysiąc Cypryanow / tysiąc Kościo-
 łow Henrykowskich (rozumie tu Krol
 Angielskiego na on czas obrońce ko-
 ściół powsechnego) przeciw mnie sta-
 nęto. Bóg zbtadzić ani zawieść nie
 może: Augustyn / Cypryan iako wszy-
 cy wybrani zbtadzić mogą. Y tam zaśie
 tak mowi: Pewniem tego iż nauki swe
 mam od Krystusa: który też odniosłem
 tryumph nad tym / który w ostatnim pa-
 znogciu ma więcej mocy a chytrości /
 niż wszyscy Papieżowie / Krolowie y Do-
 ktorowie. A wiec to nie piekielna du-
 ma / przechwalać się tym / iż żaden in-
 sy Doktor albo człowiek zbtadzić niemógł /
 y Krystusa lepiej nie znał okrom niego
 samego / który Dnabta przegadał / y kto-
 ry (iako indziej sam o sobie świadczy)
 wiele forców soli z nim strawił / y prze-
 ciw

107.

Lutherus lib.
 de missa angu-
 lari, & de
 missa privata

kim Mſey náuki od niego brał? In-
dzien lepał ieden wierny wjeń iego/ táki
wyroł iego o Doktorách s. opisał: D.

Ślepy o for
bach sadi.
Aurifaber in
colloquijs mē
ſe Lutheri.

Lutherus in
Genefinc. 31
ſ. 20. 49.

Dyabel w
Lutrze cze-
go nie lubił

Lutherus in
Deuter. ca. 1.
13. 17.

Cauffeus dia-
log 5. 8. 11

rigeneſa iużem dawno od ſiebie wytkła:
Chryſtoſomá niżej nie mam/bo nie nie
ieſt iedno ſwiełot. Wáſiliuſz zgotá nie
nie wáży/wſyſteł ieſt wirudnym mni-
chem: przetoż zá fráſke go ſobie nie wa-
że. Hieronym w piſmách ſwoich áni-
rázu wiáry ábo religijey nie wſpomina:
przetoż heretykiem ieſt/głós też iego ieſt
niezbożnym y dyabelſkim. Y táńż o
nim táł mowi: Miedzy Dycámi żadne
mu nie ieſtem wieſzym nieprzyiacielem
iáko Hieronymowi: nie bowiem nie pi-
ſe/iedno o poſcie/o przebierániu poſár-
mow/ y o dziewictwie. Przetoż mu táł
káie: Ciebie Hieronymie podepcem y
twoiá puſtyniá/ z twoim Bethlehem/ y
z twoiá kápica. Benedykſt/ Fránciſek/ y
inſy Dycowie Wnichowſcy/ do Abráa-
má przyrownáni/ ſa ſczyrym gnoiem y
plugáſtwem. A Fránciſek wiec byt ná-
tret/ y z próżney chwaty znáti ran Pá-
ſkich ſam ſobie przywráwił. Tenż Lu-
ther/ piſmá niebieſkich y koſcielnych tá-
iemnie petne/ onego zacnego wjeńiá Pá-
włá

włá s. Dionifiuſá Arcopágitę/ ſmiał
názwáć podobnymi ſnom/ y bárzo ſko-
dliwym. A drugi lepał názwat go ſtár-
cem ſalonym. Drugiego wjeńiá Apo-
ſtolſkiego s. Ignáczego meczéniká/ pſká-
luia Centuriarze z Kálwinem/ iákoby
w iego piſmie miáły być ſproſne liſáie
y márne báámuctwá. Irenaeus bliſko
po Apoſtolách bedaen/ wedlug tychżeſá
cunku/ma też w piſmách ſwych fanati-
cam quiddam/ cóſ ſalonego. Clemens
Alexandrinus tegoż wieku Apoſtolſkie-
go ſiegáiacy/ kákolé y drozdźami tymż
nowym Doktorom pachnie: Y o in-
ſych onegoż wieku Doktorách to rozu-
miera/ iż bluźnierſtwá/ á iákies potwors-
ne ábo dziwne náuki potomſtwu zoſtá-
wili. Eyprianá s. zacnego/ wjeńonego/ y
ſwietego Meczéniká/ ſmieli názwáć
dzieciáſkim piſarzem/ bezbożnym/ y ſkaż-
eá pokuty ſwietey. Toż zádawáia y in-
ſym Doktorom s. ſtárodawnym. Gre-
gorius Nazianzenus w náuce powſe-
chney táł byt doſkonátym/ iż piſmam ie-
go niſt ſie nigdy przeciwieć nie mogł: á
przecie oni teraz nie poſkonawſzy go ni-
w czym/ ſmiéria go zwáć máłáczé/ twir-
dzącym

Centuria 2.
cap. 10.
Caluin. lib. 1.
inſtit. cap. 1.
Centuria 1. l.
2. cap. 10. ſe-
quent.

Cauffeus dia-
alog. 8. 8. 11
Centur. 3. 6. 4

Cauffeus dia-
log. 6. 7. 8.

dżachym czego sam nie rozumie. Toć o dawnych Doktorach rozumieć: a o poſlednichſzych wiec zgotá nie nie trzymá-iz: poſpolicie ie Antykrystowſkimi ſtu-gámi y naczyniami nazywájac. Ale tá wiec pokuſá Luterſka z potóſtwe ſwym/ ták bytá ſmiáta/ że nie tylko (iáko Da-wid y Jan ſ. opisuá) w Doktorach á ſwietnych ludziach/ iezykiem ſwym iádo-witym ziemie przewiedziáta/ ále gi téż w ſámo niebo do przybytku Boſkiego wynioſtá. Bo ná inſzym mieyſcu iá-wnie piſe/ iż ſ. Piotr Apoſtol iáko ſán táſtył á nátrét iáki / mowi tákowe ſto-wá/ktore y do tąd od nas rozumiane być nie mogá. A ná inſzym mieyſcu Pá-włá ſ. chocia ſie go indziej wychwalić nie mogł/ heretykiem nazywał. Náko-niec nie przepuſtít ſámemu Pánu Kry-ſtuſowi / gdy w opifańiu tegoż wczniá ſwego/ wiecey oſſa ſwemu Philipowi y Káthárynie z kłaſtorá wykrádzioney/ á niżeli icmu: Gdyż Apologia Phila-powá przemýſza wſyſtkie piſmá Do-ktorow/ y ſámego Auguſtyná. Przyda-wa y te ſłowá : Chcemy áby Páweł Apoſtol zoſtát przy ſtawie ſwoiey/ żeby

Luter Apo-
ſtolom y P.
Antykrysto-
wi nie prze-
puſcił.
Pal: 72. b.
Obſer: 13. b.

Lutherus in
Genesin ca: 6
Idem in ca: 6.
epi. ad Galat.

Aurifaber in
colloquijs mē-
ſe Lutheri.

to nie rozumiał Philippá Melánchto-
ná być nádeſł / ábo mu rownego: doſyć
maſł ná tym Philipie żeſ ieſt Páwłá
naybliſzym. Stuchayże ku czemuć to
zhánbienie Doktorow y wſyſtkiego Ko-
ſciotá Bożego nákoniec przywiódł/ ták
mowiac: Odložcie cokolwiek wam o-
brony dodawájac dawni Doktorowie/
ſkoły Theologow/ wyroki przez Conci-
lia y Rzymſkie Biſkupy wczynione/ że-
zwolenie ták wiela wiekow y wſyſtkie-
go Krzeſćijańſtwa: Nie przyimuiemy
nie tylko piſmo: wſákoż ták áby o nas
ſámych bytá pewna wladza wytkádu.
Iáko my wytkádamy / to rozumiał
Duch ſ.: co záſ przynofá inſy by téż
nazacniemy/ y by ich nawiecey byto/ to
od ducha Szátáńſkiego y wmyſlu ſálo-
nego poſto. Otoż maſł Czynelniku że
ten nowey Ewángelijey Prorok/ wſyſt-
ke náuke/ y ſity ſwe do tego nákoniec
przywiódł/ áby Koſciot Boży y wſyſt-
kie Páſtyrze tego podeptawſzy/ y ſám-
go Páná Krzyſtuſá zelżywſzy / ſam ſie
pokazał Antykrystem (iáko Páweł G.
opisuie) y Bożiem/ wſyſtkie wladze
Koſciotá y wiáry Krzeſćijańſkiej gwał-
tem

Luther ka-
le wierzyc
we zd: nie
ſwole.

Luther An-
tykrystowi
podobny.

z Theſſ. 2.

112. tem postadaiacym. **Iż** tedy Kacyrze nie
maja tej żadney Successey Aposto-
i. Kor. 12. d. licy/według onego opisanja Páwła s.
Eph. 4. b. tedy kończąc wywodzenie tego znaku/
Hier. in fine ták gi zamykam z Hieronymiem s. Kro-
lib: contra Lu tki á barzo ku rzeczy nalezacy rozsadek
ciferianos. swoy wypowic: W tym Kościele trwac
mamy / ktory od Apostotow zalozony
trwa aż do terażniejszego czasu.

Osmi znać Dsmi znać Kościotą Powsechne-
go jest Succesya y dziedzictwo nieprze-
rwané/nauki Apostolskiej. Który znać
dawaja sami Apostotowie/gdy zafazu-
ia stuchac y objawienia Angielskiego
mimo to co raz od nich podanego jest:
2. Jan. d. Y gdy przynosi xcego insha nauke zaka-
zali w dom puszczac y pozdrowienia mu
dawac. Tez proba Kościotą Bozego

Tertullia. de Tertullianus zowie consanguineitatem
prescrip. ha- doctrinæ: to jest krewność nauki. Tez
retico. n. 11. zaleca Epiphanius przeciw Kacyrstwa
Epiphanius pisać w te stowa: Granice nam sa za-
contra Melchi- mierzone y fundamenty / y budowanie
Jedechianos. wiary y Tradicje Apostolskie / y pismo
Obacz pro s. y succesya ábo dziedzictwo nauki: o-
bewiary. wa ze wszad prawda Boska jest obwa-
rowana; Niechayze sie nikt nowym ba-
sniam

113. sniam wrowadzić nie dopuszczaj. **Wny** tedy
Katholicy według tych stow sadziemy
wiare swa na tych wszystkich trzech
rzeczach/ná Tradiciach Apostolskich/ná
pismie swietym zdrowie á iednako wy-
ktadnym/y ná successey / y przez rece
wstawiczyney possessyy dawnych nauk
Apostolskich: ktore iednak wszystkie trzy
rzeczy z soba zgodne sa / y spolnie sie
wyswiadczaia. Przetoż tez y nas nau-
ki powsechne sa dawnyymi á Apostolski-
mi/iakom tego w pierwszym znaku do-
wodził/y samym nakoniec przyznanié
przeciwnikow. Kacyrze lepal / iż ani o
Tradicyach Apostolskich/ani o dziedzic-
twie wstney nauki ich wiedziec zgotá
niechca/álc wszystkie wola Boza y sprá-
we zbawienna/zamykaja pod samo pi-
smo/ktore iako sie komu podobá ofesá-
ia/nadstawiaia/odmieniaia/roznieprze-
kladaja/y kazda za soba przeciwna se-
kta za swym bledem roznymi wykladn-
nacia gaja: tedy według tego wyroku
Epiphaniusa/nam nalezy prawda Bo-
ska zewszad dobrze obwarowana: á o-
nym lepal nowe basni ktorými sa wwie-
dzieni; Gdyz według opisanja Páwła
Kacyrsta
własność
w naukach.

Ephr. 4. c.

1. Tim. 1. b.

2. Tim. 3. c.

4. a.

2. Tess. 12. c.

Pismo 3. t.
Kt. v. Kacy-
rzon / i. Kt.
so. Kt. o. y.

Tertullia. de
praescr. n. 14.

Obacz
pilnie.

S. Kacyrzon własna rzecz jest w wie-
rze wystawiczenie swankowac / tonac / y ku
gorsemu pomnozenie biorac / bledzie / y
innych do bledow rodawac / a miasto
prawdziwych nauk do basni sie pod pta-
szczykiem pisma s. obracac. Co Tertul-
lianus nadobnie opisat tymi slowy : A
skadze Kacyrze sa Apostotom obeymi y
przeciwnymi / iedno z roznosci nauki /
ktora kazdy wedlug wasnego zdania
przeciw Apostotom abo wynalast abo
przyiat ? Tam tedy pisma y wykladu
iego fashowanie ma byc wyprawowane /
gdzie sie nadywie roznosci abo odmian
nauki / ktorzy sie na to byli wdali in-
czyz nauczac / tychci potrzeba przycisne-
ta / inaczey tez zalozyc naczynia (to jest
dowody) nauki. Bo inaczey nie mo-
gliby byli roznie nauczac / kiedyby czego
roznego nie mieli / przez coby nowych
kacyrztw popierali. Otoz iako onym
nie mogta sie zdarzyc nowa skaza na-
u / bez skazy naczynia (to jest dowodow)
icy : tak y nam cala zachowanie nauki
niepowiodloby sie bylo / bez catości tych
rzeczy / przez ktore ta nauka bywa dwo-
dzona. W dalsy tam pokazanie / iz staro-
dawney

dawney wierze nie bylo tego potrzeba
odmieniac pisma y nauk Apostolstich /
gdyz zawzdy iedne a nie odmienne byly.
Przetoż bez wspelakich affektow pismo z
wstga nauka zawze w kosciacie bylo po-
gadzano. Lecz nowe ktore sie co czas wy-
nurzaja Sekty / bez tego byc nie moga :
gdyz do roznych wymyslow swoich pi-
smo sobie potragaja / iako komu potrze-
ba : coby im isc nie moglo w zymcy / w-
stacy / a zawzdy w oczach bedacey nauce
powsechney : dla czego sie nia brzydzie
musza. Stadzet iako tenze Doktor do-
klada / zadney pewney miary / naukam
swym nie maja. Bo chocia ktorzy od
iakich Mistrzow swych posli : tedy toz
wzgniom bylo wolno co y Mistrzom / od-
mieniac co sie komu podobato. Drudzy
zastie zadnych Mistrzow nie maja / bez
poczatku / bez mienscy / iakoby z ofierotia
ta wiara / tu y owdzie sie tutaj.

Jako tedy w Kosciacie powszechnym
bylo zawzdy y teraz jest nieprzerwane
dziedzictwo nauki Apostolstich : tak v ka-
cyrzon nadywie sie takze nicialie (acz
nie wystawiczenie a rozermwane) potostwo
bledow z dawną od Kosciota potepio-
nych

Odmiany
Kacyrztw
przyczyna.

Dawno po-
teptone Ka-
cyrstwa te-
raz wierz-
bone.

116. nych. Co takó pokázuie Tertullianus

Tertullia. de zá času swego: tak ia tež z doświadcze-
prae. here. nia tego wieku nášego krotko námie-

11. 17. niác bede. Pospolita to bytá wšyst-
Słowo Bo- tim heretykom/ zá fundáment á proba
je iakie jest wiary/ ktáś stowo Boże / nie inše ie-
proba wi- dno to ktoreby ná sámych papierze/ á zá
ty. tym ná kázde z nich wykrećie osobnym

August. lib: 1
contra Maxi-
minum cap.
ultimo.

Theodor. lib:
1. histo: ca: 8.
Basilius lib: de
spiritu s.

Hilarius con-
tra edictum
Constantij.

Obacz pil-
nie.

należáto. O co Arnyus y Eunomius
taki spor czynili/ iz Cesarstwi dekre-
mi y kázniámi Kátholickim do tego byli
przyciśtáni. Tegoż y dzisiejszy Kácy-
rze mocnie náśláduia. Do woła y sto-
wo wšystko Bóstie/ do sáмого nedzneo
elementu papirowego przywiazawszy/
iako z pápirem tak y z nim sie obcho-
dza: odrzućaiac/ przydawáiac/ odmie-
niáiac/ náciagáiac/ iako iedno komu do
swey sántazny/ y wšpsem niezbożności
jest potrzebá. Zá czym do tego przy-
sto/ iz co ono písmo ábo stowo B-
miáto być y nich proba á strożem wše-
láckich bledow y różnic: to sie opát obró-
ćito/ iz różne á niezliczone sekty ich / sa
proba á rozsádkiem tegoż písanego tyl-
ko stowá Bożego/ gdy ie kázda sekta ie-
dnákim práwé ná swa przeciwna stro-
ne przy-

ne przyćia ga/ y sámeu sobie wlasne ie-
go rozumienie przywlaszcza. Co wko-
ściele powszechnym nie jest: ktory písá-
ne stowo Boże pogadza we wšpsem z v-
šnymi náukámi przez Páná Chrystu-
sá/ Duchá s. y Apostoty od počátku
zostáwionymi/ y do tąd státeczenie zácho-
wánymi: trzymáiácie sie textu Biblijey
y wykłádu ich/ nie nowo do nowych bte-
dow różnie zmyślonego/ ále po wšystkie
wieki iednáko záchowánego/ od onych
časow/ gdy ieszcze różnice żadne okolo
tego nie bedac/ tych prześtádow y wy-
śtádow podeyżrzanymi wczynić nie mo-
gty. Do tego ieszcze/ pod spráwá Du-
chá s. máiac zwierzchność kóścielná :
ná ktora sie kácyrze wieku nášego zá
tak pilnym staraniem zgodzić/ á zá tym
sie z bledow y rosterkow wypleść / nie
moga. Z takowey swychwoli bráková-
nia y náciagánie písanego tylko stowá
Bożego / Erasimus / Luther / Melán-
chton / Kálmán / y inšy piérwsi hynkarze
ten nowey Ewángelien/ poczełi przygá-
niác tym stowám/ Tropá/ Jśność/ per-
soná/ hypostasis, y inšym podobnym/
mieniáć iz w písmie wypráźnie sie nie
D ii náy-

117.

piérwsi ná-
wi Ewán-
gelicy Ar-
ánstwa no-
wego przy-
ćina.

náydowáły. Za cžym wnet Seruetas,
Franciscus Davidis, Valentinus Genti-
lis, Lismaninus, Blandrata, Budneus, Pa-
ruta, Farnouius, Czechouicius, Sadeel,
Nowokrzejceńcy / y inſe tym podobne po-
twory piekielne / podnieſli bluźnierſkie ie-
zyki / y iádowite piorá ſwe / przeciw
Troncy naſwietſzey : wſtaczáiac iey /
oſobney wlaſnoſci perſon / y iednoſci á
ſpotiſtnoſci náтуры Boſkiej : tákże teſz
żłaczenia nierozdzielnego náтуры Bo-
ſkiej á cžłowieczy w iedneyſze perſonie
Boſkiej / iednegoſz á nierozdzielnego ſy-
ná Bożego Páná Jeſuſá Chryſtuſá.
Cžym z piekła wſkrzeſili y nierównie
przeſiegli / one dawne / á w tych błędách

Vide Irenaeu,
Augustinum,
Philadriam,
Epiphanium,
Theodoretu,
de his hereſi.

Lege admo-
nitionē Calui-
niſtarū, cōtra
nonā concor-
diā Bergeſem
ed. 3. a ſo: 75

od koſciółá potępióne kácyrſze / Ebioná /
Cerynthá / Cárpoocratá / Sámofátená /
Photiná / Sabelliuſá / Ariuſá / Eutiche-
ſá / Neſtoriuſá / y inſzych im podobnych.
Których błędow potwirdzáia terážniej-
ſzy Lutheranowie y Kálwiniſtowie: iá-
ko tego ná ſie wzáiem dowodzą w kſie-
gách nowo wydánných / nowey ugody y
niezgody ſwoiey. Simon Magus prze-
ciwniſ ſ. Piotrá Apoſtola / y inſzy fa-
teſni Apoſtoli / y po nich Eunomio-
náuczáli /

iż wczynki ſpráwiedliwe / ludziom nie ſá
do zbáwienia pomocne: ále doſyć ieſt ná-
ſamey wierze. Tegoſ náſladowat Lu-
ter / y wſyſtko kácyrſkie potomſtwo ie-
go. Aż ſie iuſz teraz niſtorzy káia / do-
bre wczynki do ſpráwiedliwienia przy-
teczáiac : o co ſie drudzy ná nie fráſu-
ia / iákoby w tym do Papieſtwa przy-
ſtapieli. Tenſze Simon Magus / y po-
nim Mánicheuſ / przat liberam arbi-
triam, żeby cžłowiek miał wlaſną wo-
lę ſwą do wwiárowania grzechu. Dtoſ
ſie mōdnie ſpierał Luther w cátych kſie-
gách de ſeruo arbitrio, y wczniowie ie-
wnoſiac do krzeſcijáńſtwa one rozumie-
dawno potępióną neceſſitatem Stoicá,
żeby cžłowiek ſpráwami ſwymi wlađać
nie miał. Poſtuchay ſámego Lutrá o
tym wyrokow / gdy ták piſe : Liberum
arbitrium, ábo wolnoſć ſpraw cžłowie-
czych / ieſt wymyſtem w rzeczách / y ty-
tuł bez ſamey rzeczy : gdyſ tego nie ma-
niſt w reku ſwych pomyſlić co dobrego
ábo złego: ále wſyſtkie rzeczy (iákó ár-
tykuł Wyſcieſow w Conſtánciicy pote-
pióny dobrze wczy) z potrzeby zámie-
rzoney ſie dżicia: iákó ono Póeſá nápi-
ſał:

Wczynkow
dobrych od-
rzućanie.
Jákub 1. c.
Iudas a.

Irenaeus li: 1.
cap: 20.

Aug: her. 54

Idē de fide &

operibus cap:

14. & de uni-

co bapt. c. 10

Liberu arbi-

trium kácyr-

skie.

Clemens lib:

3. Recogniti.

Chryſo: hom:

45. in Ioann.

August: con-

tra Fortuna.

Euseb. lib: 5.

hiſto: cap: 19.

Socrates libr:

1. cap: 17.

Lutherus in

assert. art: 26

120. **sat:** Certa stant omnia lege, &c. Przez
Stano do toż niewatpliwa rzecz iest / iż ta nauka
czego przez o wolności spraw ludzkich / przez chy-
Lutra luy trość dyabelską do kościoła iest wnie-
die wiodł. sioną. W potym tak doклада: W inszych
 artykułach z strony Papiestkien zwirz-
 chności / odpustow / y inszego niepotrze-
 bnego białamuctwa / może być znoszona
 lekkomyślność y głupstwo Papiestkie ;
 ale w tym artykule / ktory wshyskie prze-
 wysza / y nášego przedsiębzięcia sum-
 ma iest / żalosna rzecz iż niebożetá tak
 śaleia. Dotąd Luther. Przez ktorego
 dosyć chciał dyabel zrobić / gdyby wshy-
 fkie winność grzechow ná Bogá zto-
 żywszy / ludzie przyniwdł do záprzenia
 sie wshyskiego zakonu Bożego / ktory zá
 pomoca iego dobrze czynić káže / á zá
 tym do swego piekielnego w grzechách
 záśámienia y potepienia. Káparnáito-
 wie / Berengarius / y náśládowny ich /
 nie przyznawali w Sákrámencie ostarz-
 nym prawdziwego ciała Páńskiego / kto-
 re zá nas tierpiáto. Tegoż bledu w
 tymwieku ponowił Carolstadius / Quin-
 glius / Caluinus / y wshyscy Sákrámé-
 tarze ; do ktorych teraz y Lutheranowie
 per

**Bledy w-
 znawione o
 wiecjety
 páńskie.**

per ubiuitatem corporis CHRÍSTI. 121.
 przystawia: iáko niżej pokáže. Pro-
 flus y Máfíiliani kácyrze dawni / nie
 wierzyli / áby trzeft mial gładzić y sma-
 rzać wshyskie grzechy przepte w cztowic-
 cze : ale iż ie przez wiáre tylko przed
 Bogie zástánia / hámuie / ábo ná kstatk
 wtosow wygala / áby z nowu nárosty.
 Tegoż sie często y Lutra / Melánochto-
 ná / y inszych świeżych kácyrzow náczy-
 tał. Osiáre nowego zakonu / ábo misá /
 potepiali z Antikrystem Mánichesko-
 wie / y Petrobusiani / same tylko osiáre
 modlitw przypuszcájac. Przeciwno tcy
 tákże Luter nawiecen boiował / y Dyna-
 blá sobie Mistrzá ná to obierał / iáko
 sam wyznawa. Czego miernie mu po-
 maga potomstwo iego : zowáe Misa
 ogonem smokowym / y inszymi brzydki-
 mi názwiskámi / ktorych pobożnosť stu-
 cháć nie dopusći. Misa y modlitwy zá
 umárke potepiat Alerius. To sobie tak
 y podobáli dzisichsy hereticy / iż wola o
 piekle niż o czyscu słucháć. Wzywánie
 świętych : wezwáność nabożnych obra-
 zow y reliquy : bez żeństwo káptáńskie ;
 przykazáne posty y wigilie / przesládo-
 wali

**Grzechu ká-
 cyrse nigdy
 niepozbyt
 wáio.
 Epiphanius
 refi 64.
 Theodor: lib:
 4. heret. fab.**

**Misa nowá
 y dawni ká-
 cyrse blu-
 znia.
 Augu: li: 20.
 cōtra Faustū.
 Petrus Cluni-
 acen. de misá
 Lutherus de
 priuata. et á-
 gulari missa.
 Cōfessionista
 inartic. Smak
 maldicis.
 Augu: heresi.
 53.**

**Epiph. he. 75
 Vide Hieron.
 contra Loui-
 nianum. et
 Vigilantium.**

Obacz.

O pomocy
zmarłym / y
o postach /
Kacyrze da
wno potes
pone 30 a
nfe.Epiphanius. h. e.
rest 75.

wáli Iouinianus / Vigilantius / Iulianus / Xenias Persa / Machumetani / y in
se Poganiſtuo: Też błedy są nowa E-
wangelia wdawiają nowi Ewangelicy /
właſnie w tym naśladować onego przed
tysiącem lat potepionego Aeryusa / kto-
regu te stowa były: Wy Kátholicy iá-
kūże wżdy prawem miánuicie imioná
ludzi zmarłych po śmierci ich? Choćia
sie kto żywy modli ábo iákmuzne dawa
ją umarłego / coż mu tym pomoże? W
owsem iesli modlitwy tuteżne pomagá
iá tym ktorzy są ná onym świećcie / tedy
niechay nie będzie niſt dobrym / niech tu
nie dobrego nie czyni: tylko sobie nie-
chay ziedna niktorych / iákim chce sposo-
bem / ábo pieniądzmi to sposabiáć / ábo
przyiaciom zlecać / aby sie modlili
za nim / żeby tam nie nie cierpiat / y nie u-
leczone grzechy / aby mu tam nie były
wspomináne. Tákże y post nie ma być
przykazány: bo to są rzeczy żydowskie /
y pod iárzmem niewoley. Gdyż sprá-
wiedliwemu prawo nie iest zákozone /
ále morderzō oycá ábo mátki / y inſym
tákowym. A iesli wiece chce poſcić / wiece
sobie do tego obiora dzień który mi sie po-
dobá

dobá / y wolnie poſcić bede. Dla tegoż 123.
y nich wymyſlny obyczay ten iest / aby rá-
dnicy Niedziela paſczáli / á we ſrzedę y
w piątek żeby dotádali. Często też we
ſrzedę paſczáli / ále nie z oſtáwy / iedno
iáko mowia / dobrowolnie. W oſtátnie
lepać dni przed Wielkanocą / gdy sie y
nas dziewáć legánia ná gotey ziemi /
czyſtoſci / wdreczenia / suchych potraw
wzywánie / wigilie / y nieſpánia / poſty /
y wſelákie duſe wzdramiánie przez ſwie-
te wtrápienia: w te czáſy oni od ſamego
poránku roſkoſnych potraw wzywáć:
y mieſem á winem żyty ſwoie nádzia-
wy / z wielką wciechą śmiecá sie ſydzac z
tych / ktorzy to ſwietobliwe nábożeſtuo
onec tegodniá Wielkonocno obchodzą.
Dotád Epiphanius. Ktorych stow ie-
go / iesli dzieſieſy Kacyrze nie czytáć: te-
dy wierze / że ie Dnabet ſtád wyiáć / y zá
regule im podát / żeby sie tákże wlaſnie
teraz z Kátholikámi w tym obchodzili.
Dawni Kacyrze żydzi y pogáni zádawá-
li Kátholikom bátwochwálſtuo / gdy w
letániách y modlitwách ſwych przyda-
wáli do Boga przyczynny ſwietych ie-
go; Tegoż teraz są pełne oſtá y ſtárgi
nie

Kacyrze są
wſe koſcio-
łowi opat-
czynia.Obacz po-
ſty y nábo-
żeſtwa da-
wne przed
ſama Wiel-
kanocą.Wzywánie
ſwietych / á
záty y
Troyce S.
nágantone.
Euse. li. 4. ca.
15. et lib. 8.
cap. 6.

Cyril. li: 6.
 10. cõt. Iuli.
 Hieron. cõtra
 Vigilantium.
 August. cõtra
 Faustũ li: 20.
 cap: 21.

In Enchiridi.
 præcationũ.

Kościoty
 oltarze y
 krzyżmo -
 dawna kacy
 rze odrzu-
 caia.

Optatus li: 6.
 Theodor. li: 3.
 heret. fabula.
 Philastrius cõ-
 tra heret.

Stogoże
 potepienia kacyńskiego.

nie rozumne przeciwników naszych: kto
 rzy tego baczyc nie chce/ iż w Lctanien
 pości sie modlitwa dziecie do Troycy S.
 y person icy/poty mowimy/smituy sie
 nad nami: A skoro przyjdzie do Panny
 Maryny y inshych swietych / tam mo-
 wiemy: modl sie za nami. Ocoż nie toś
 wadziko Dyabtu / ale chwata samego
 Boga. Gdyż Luther za poduszczeniem
 iego/z tychże modlitw wymazał / y za-
 kazal mowic tych słow: Troycy swie-
 ta Bõże ieden / smituy sie nad nami.
 Czego iako teraz przez nowe Arpany
 dokonat/nie bez żatosci widzimy. Na-
 koniec/kościoty y oltarze pustosyli/y z
 nich krzyżmo/y oley swiety/ iako rzeży-
 plugawe / wyrzucali Donatystowie y
 Walentiniani. Tegoż czasow naszych
 naśladowali kacyrzy/ gdzie iedno chočia
 gwałtem sposob do tego wziac mogli.
 Dwa bych krotkości obiecany niedoga-
 dzal/pokazal bych to/iż ledwa iest teraz
 ktory nowy bład/ktoregoby dawno inż
 przez krześcijaństwo potepionego y v-
 morzonego/ ci nowi spicgowie katan-
 scy Heresiarchowie nie wysledzili y nie
 wśkrzesili. Ktorzykolwiek tedy takõ-
 we nau-

we nauki od Kościotã dawno potepio-
 ne/y przez długie wieki pogrzebione w-
 znawiaj:choćaby też wysli z Kościotã
 pompekhnego (iakoż takich dosyć by-
 to) ale iż w nim do kościã nie zostali/y
 z niego prawdziwie nie byli/ takowi w-
 hyscy (iako wywodzi Tertullianus)
 sa kościotã y zbawienia sami przez sie
 odsadzeni. Bo ieli za Apostotow ktore
 biedy ich byty/abo im podobne sa/ tedy
 ie sami Apostotowie w naukach swych
 wymienili y potepili. Jesli też po nich
 dopiero nastawaty/ tedy iako do wieku/
 tak do nauki Apostolskiej/policzone byc
 nie mogã/ ale do inshych wiary fałsz-
 rzow/ cum quibus habedo consortium
 prædicationis, habeat necesse est con-
 sortium damnationis. Z ktorymi maiać
 spoteczność bładzenia / musã też miec
 spoteczność potepienia. Bo iż takowi/
 według Ireneusza y Cypryana s. 30=
 nym wyrodnym potomstwem Arono-
 wym obcy ogień/ to iest obce nauki do
 kościotã Pãńskiego wnosã y wzniecã-
 ia/przeto od niebieskiego/to iest wieku-
 istych mał ognia beda wypaleni. W-
 czym racz im Pãnie Bõże w czas vžnã-
 nia vžyczyc.

Jan 2.6.

Tertullia. da
 præscr. n. 13.

Irenaeus li: 4.
 cap: 43.

Cypria. de u-
 nit. eccl. ca: 9.
 Moyn. a

Dzie-

Dziemiasty znać Kościoła Powse-
Dziemiasty chnego ten jest: iż do niego wszelkie na-
znać Kościoła rody niewierne naprzód nawracane/ y
ta nawracanie pog- w nim duchownie ku zbawieniu oświe-
nie pog- cące bywają. Wyświadcza to Dawid
now y nie- tak mówiąc: Zakon Pański nie pomá-
wierników. zany/ nawracający dusze: świadectwo
Psalms. b. Pańskie wierne/ dodawające mądrości
máluczkim. Poświadczyt tego Páweł

Sydo: 4. c.

S. w nowym zakonie/ gdy píše/ iż mó-
wá Pańska jest skuteczna/ y bázycy niż
naostrzy miecz serca ludzkie do wierze-
nia przenikająca. Ten zakon Bożki/
iż się nie gdzie indziej náyduie/ iedno w
Kościele powszechnym/ opisał Izaiasz y
Micheasz tymi słowy: W ostateczne dni
(to jest nowego zakonu) będzie zgoto-
wana góra domu Pańskiego na wierz-
chu gor/ y będzie wyniesiona nád págor-
ki: Y do niej będą się zbiegać wszelkie
narody. Toż dać znać sam zbawiciel/

Jan 10. c.

gdy owce z insey owczarnie/ to jest z po-
gánstwą/ obiecał nawięść/ aby się státa
iedną owczarnią y ieden pasterz. Co
sprawić raczyt przez Apostoły swojeto-
rych y potomstwą ich/ ktos y náuka w-
spółkie kráie y narody świata przewie-
dzą.

psal: 10. a.

dżiła.

dżiła. W czym pokázowátá się iáwna 127.
moc y spráwa Bożka/ ktorey się dziwu-
ia y zá wielki znać prawdziwego Koś-
cioła to wdawáją niektórzy Doktoro-
wie s. Jż oni według świątá mądrzy/
możni/ y rostkosy milujący ludzie / byli
nawroceni/ bez żadney mocy świeckey/
bez gtebockey náuki/ bez ozdoby ny-
mowy: á ktemu ná taki zakon/ ktory ro-
stázuie człowieká cielesnego wyzuc / á
niebieskiego przyoblec/ siebie samego się
záprzec/ y nie nawiódzić/ y práwie w cie-
le iáko bez ciátá żyć/ bez żadney odpłá-
ty doczesney/ y owšem opowiadaniem
wselákich wóstkow/ á kłopotow tego ży-
wotá: ále tylko zá obietnicami trudny-
mi á ludzkim krewkości odwlektymi/
przyszłego błogostáwienstwa. Jż tedy
według tych obietnic Pańskich/ wysp-
kie niewierne narody miały się nawro-
cić do prawdziwego Kościoła/ y według
Jeremiasá z onego poznánia prawdy/
błedow swych ciemności obázynwác.
Tedy ktoby się ná to wdał á przebiegł
historię wszystkich wiekow od Aposto-
tow/ nie náydzie tego/ áby ktory tak wie-
la á rożnych kácyrstw Wódz ábo Hen-
tman/

Nawracá-
nie do Koś-
cioła wiel-
kie cudo.

Augu: li: 22.

de civit. ca: 7.

serm: 27.

de uerb. dom.

ca: 7. & serm:

225. de tem-

pore.

Athanasz de
humanitate
uerbi.

Theodorit. li:

9. de legibus.

Jerem: 10. d

Kácyrsta-
rzyć jest wy-
wrotić nie-
wawrotić/
nie pázać/
ale pázić.

Tertullia: de
prescri. contra
hereti. n. 16.

eman / ktorých do ead było przez dwie
ście / aby mówię ktorą krainę z niedo-
wiarstwá/do wiary krześcijánskiej przy-
wiódł. W owšem záwždy sie to w nich
pokázowáto/ co dawny Tertullianus o
nich nápisal tymi słowy : O háfowá-
niu lepał słowá Božego (przez Kácy-
rze) co inszego mówić mam ? Gdyž ná-
tym wšyšká spráwá á robotá ich záwi-
ská/nic poganstwo návrácác/ ále náše
odvrácác. Wiecey to sobie zá stáwe
poczýtáí/ íesluby stojácem vyádeť / níž
ležácem powstánie spráwili: Gdyž y sá-
má robotá á budowáníe ich nie pocho-
dzi z iákíego wlásného (swéy sekty)
zbudowáníá/ ále z prawdy nákáženíá.
Náše podkopuáí obaláí/ aby swóie
budowáli. To opisáníe wžíł Tertul-
lianus częścíá z wlásného došwiádeče-
níá/ częścíá z oney náuki sámeho zbáwi-
cíelá / gdy kácyrze przyrownáwšy wil-
kom á žtodžicióm/nie drzwiámi porzá-
dného wezwáníá/ ále dziurá wlásného
wdžieráníá do owežárníey Pánstkey
wchodzácym/ dołožyt potym : Jž žto-
džien ábo wilk/nie dla czego insze wcho-
dzi/ jedno žeby vřradť/ pobít/ y žátrácít.
Ežego

Jan 10. b.

129.
Ežego dozprawámy y w Kácyřzách wie-
ku nášého : bo w owežárníey prawdzi-
wey Košciotá Pánstkey tole dziur/íá-
to swých rožných sekt náčyniwšy/ pirs-
wey čícho pod pokrýwká stowá Bože-
go ludžie z Košciotá wyřradáí/ potym
ich przez sprosne blůžnířstwá y grze-
chy ná dušy pobíwšy/ przez šmířc ná-
wiecežné žátráceníe pošytáí. Pošwiád-
eža tego y žwieržehníey owežárníey Pán-
stkey ábo košciotow spustošéníe / ktere
tál wielkie tkwi nam w oču nášých v
nas w Polšezé: íž co ono pobožné Krze-
ščijáństwo przez tál dľugie wielkí pobu-
dowáto/fundowáto/y nádáto: to oni žá-
kroťki čas tál popustošyli/ íž moe Po-
gánstka/ ledwaby táké okrucieństwo á
spustošéníe po sobie bytá žostáwít mo-
głá: do tego/íuž stowó Bože/íuž práwo
pospolite/íuž žwieržehnóšť / íuž tráťta-
ty/íuž y žálety swé/řteruáíe / aby tego
dowiedli co ono Dawid o nich pomíeř
džíł : Exinanite, exinanite, vsq ad fun-
damentum in ea: to íeř/aby Košciot po-
wřpechny z gruntu wywřcílí. Ežym
iáľobny sie přechwaláíe Nowokřezř-
cy ná jedným mlieysu pířá: Jž Bžg
I chege

Kácyřenie
ledá budow
wáncy.

psál: 135. b.

Obacz pil-
nie robota
kácyrřtá.

cheąc tych czasow K. Dściot swoy wy-
 Ministri Träs dzwignąc: naprzód wystat Lutrą/ iako
 syluani lib: 2. drugiego Mospesha: ktoremu (miasto
 cap: 1. Aarona) przytaczyl Melanchtona/ y
 inszych/ zeby nagrubše błedy Antikrysta
 Papiestkiego odrzucił/ iako o Mzey/ o od-
 pustach/ o czyszczeniu. Potym wzбудził
 Zwingliusa/ ktory/ choć nād wolą Lu-
 trowa/ wyiawil subtelniejszye błedy o
 wieczerny Pāńskiej. Po trzecie postat
 Kālwinā/ Petrum Martyrem/ Ochina
 y inszych/ ktorzy ieże wietszych y sub-
 telniejszych rzeczy nāuczali. Nākoniec
 wzbudził Serwetā/ y przydat mu Erā-
 smā za gońcā/ ktory w sam fundamene-
 sietiera zawādził: dla czego w Gene-
 wie od Kālwinā byt spalony. Te swo-
 ie piekielne bute y nieukom vdać cheąc
 takowe mālowanie w druk wypuszeżali:
 iż Luter z pomocnikāmi swymi nā wirz-
 chu Kościotā tego Papiestkiego vsiadłszy/
 dach poczāt rozbierāć / y rozrzucāć.
 Gdy w tey robocie vstat: nāstąpił Zwin-
 glius z Kālwinem/ y inż swoiā Sā-
 tramentārskā družynā/ y wietszym inż
 gwałtem błony wybijat / filary y ściā-
 ny łamat. Ku pomocy iemu nāstąpili
 nākoniec

Erasmus
 goniec No-
 woaryński.

Obacz.

nākoniec zbrojni Nowotrzczeni y Try-
 deitowie/ ktorzy wpelākimi żelāznymi
 przyprāwami fundamēta iego podko-
 powāli y rozwalāli. Nā to nie pāmie-
 tając/ iż ten Kościot nā tāk mocney ā
 twārdey opoce iest zāsādzony/ że nie tyl-
 ko rydło ā motyki chłopskich błedow ich
 āle też wpelkie ā nawietsze strzelby ā
 gwaltty piekielne/ przemoc go nie mo-
 gā. Otoż gdy oni tāk twārdey mur gto-
 wā potłuc chcieli/ nie w murāch āle we
 tbiach tākże rāzy y niezgodne śalcēstwa
 zostāt/ że ich od tego czasu lekarze ich
 duszni vleczyc/ y od iādowitych rostry-
 kow odwieść/ nie mogā. Nāpeo iednāk
 budowānia tym sposobem nākāżiwszy/
 swego nie wiele przyczynili. Krotko y
 bez śmiechu nie mogłoby sie tu przypo-
 mināć/ iako wiele/ częstych/ y przewa-
 żnych ziāzdw y namow do tād podcy-
 mowāli/ āby sie wżdy nā iākā spolnā
 pfoke zgodzić/ y oney fundacyā obmy-
 ślić mogli. Co podatku nā swoich z
 wielkā pracā nā to inż nieraz wysinā-
 żyli/ obrociło sie to gdzie indziej / czego
 sobie przed wstydem wspominać nie dā-
 dżā. Przysło do tego / iż im ieden tu v

Skoly Rā-
 cyetickiey fun-
 dacyā.

nas Kátholik to Collegium fundować
musi/y to iákimśi przyznawaniem czy-
ścu/bo aż po śmierci drugiego nádawce:
o co iuż po śmierci ledwa nie onegoż są
mego umártego pozynwáia: ále pewniey
by go wskrzesić/ kiedybny nowa ich wiá-
re/iákí też nowy s. Stánisław wysw-
iadczyć mogł. Cokolwiek tedy herety-
cy zboreczkowi swoich máia/ to wshytko
Kościołowi Powspiecznemu wtárgnuli.

Jerem: 17. b

Orige: in eun-
dem locum.

Hieron: in 2.

cap: 17. cap:

Jerem:

Augu: li: 13.

cotra Faustū

cap: 12. Etho

mil. de pasto.

Przetoż Doktorowie S. z Jeremiasza
Proroča przyrownáia ich Europátwó/
ábo wedlug zwoyzáiu nášego káptu-
nom/ ktorzy wodza kureżetá/ y kóáia
im/ktorych sámi nie wylegli. O Ko-
ściele zaśie Powspiecznym Rzymskim/
pokázuie sie to z historyen/ iż iego sprá-
wa wshytkie kráiny y narody swiátá/
z pogaństiego niedowiárstwá byty ná-
wrocone. Sámi Centurnarze / ktorzy
pilnie (day Boże aby tákże wiernie) te
rzeczy zbieráli/ tego poświadczáia. Wo

od Grzegorza piérwszego Papięza / od
kád oni Kościołowi Rzymskiemu przy-
ganiáia/ sámiś opisuia narody Pogań-
skie być do Krześcijánstwá náwrocone.
Bo w Centurney hostey capite 2. coluz

Narody do

Rzymu

przez Ko-
ściół Rzym-
ski náwro-
cone.

mna

mna 6. piśa / iż tenże Grzegorz piérwszy
postat zakonnik do Anglieny przez nie-
ia náwrocił. W Centurney siódmej
cap: 2. col: 31. świadcza iż Conon Pa-
pież/ przez s. Kiliáná/ náwrocił część
Fráncuskiej y Niemieckiej ziemie. W
Centurney osmej cap: 2. col: 20. przyzna-
wáia/ iż Grzegorz wtóry Papięz przy-
wiodł do krześcijánstwá óstaték Nie-
mieckiej ziemie/ przez postáncá swego
Bonifáciusa/ ktorego ták iáko od Bo-
gá postánego Apostolá dziwnie wysta-
wáia. W ktorej historyen / spráwa
Boska/ te prawde z nicobaczenia wy-
ználi. Wo w przemowie tenże osmej
Centurney/ tegoż Bonifácego zowia fa-
łszywym Apostolem/ pochteba / y páso-
żytem Papięskim. W Centurney dzie-
wiatey cap: 2. col: 15. piśa / iż naród
Wándálski przez Mnichy Robergen-
skie do wiary Krześcijánstwej przysłat.
Támże col: 18. doktadáia / iż tegoż cza-
su byli náwroceni Polacy / Moráwey/
Słowacy/ Bulgárowie: y iż ci wshyscy
poddáli sie w wierze Rzymskiemu Pa-
pieżowi. W Centurney dziesiątej cap:
2. col: 18. & 19. wypisuią/ iż wiele kro-

Kacyzom
affektu praw-
de odcy-
mu
ie.

D III

low

134. Iow y kilká narodom przyieto wiára
 Krześcijánska / zá staraniem Henryká
 Cesarzá / y wielkiego towáryszá iego
 Wojciechá s. y Mchodnyśá / Bisku-
 py od Papieżá Rzymskiego ná to wy-
Martinus Crostane. Tegoż poświadczenia Kroniki y
menusli: 3. de dawne dzieie náše Polskie. W Centu-
gslis Polon. rnych iedennastey cap: 2. col: 27. wspomis
 náia / iz tego czasu Węgrowie przyieli
 Biskupyn z Rzymu dáne / zá prosba
 Krolá Stefána w ten czas náwroco-
 nego. Y potym ile iedno Pogáńskich
 narodom stawákomie ystawáta tá táská
 á moc B. D. ja w Kościele Rzymskim.

Antoninus 3. Bo czytamy o samym s. Wincenty
parte hist: ca: zacnym kaznodzici zakonu s. Domini-
s. paragr. 4. ka / iz nawrocil zydow á Saracenow
 dwádziejściá ypiec tysiecy. Toż sie teraz
 pokázuie ná Nowym świecie / y Indiy
 á wyspách newo náleżionych: w kto-
 rych wiecey Rzymskiemu Kościołowi
 przybyto / niz w Europie przez rózne se-
 kty byto ysko. Y teraz w Rzymie / y
 w ystkich Włostkich ziemi / w Hispa-
 nijey / Fránciey / y w inzych kráicach /
 gdzie wiára powszechna kwitnie / tákżé y
 y nas w Polsce / z zydowstwa ábo Po-
 gáństwa /

gáństwa / bá y z kácyrstwá / co iest rzecz
 dziwnieysza / bárzo sie ich wiele náwra-
 ca do Kościoła Rzymskiego: á zá sie á-
 bo nigdy / ábo bárzo rzadko / żeby sie kto
 z przodku náwrocić mial do iákichkás
 cyrstkich sekty: y owšem bárziej sie ni-
 mi brzydza niz dawnieyszy Krześcijá-
 nie: co dzieie sie téż z onego iesze świe-
 žego odrodzenia Duchá s. : iáko ten kto
 z dobrego powietrza świeżo przyjdzie /
 rychley poczuie smrod / niz ten / kto ácz
 sie nim brzydza: ále gi często znosić y
 cierpieć w domu swym musi. A náko-
 nice Kácyrze sa najwieksza przeláza
 náwracania zydow y pogan do Krześci-
 iáństwa / prze rozermánie y swa wola
 ich / z czego oni wiare hácnia: ná co sie
 téż czasom swych ystarzáli / dawni Do-
 ktorowie s. Ezwarce á głowne ozná-
 czenie Kościoła Bożego w Apostolskim
 składzie iest to / iz iest S VVIETY M:
 ktora własność iego wzięli Apostolo-
 wie z samego świadectwá B. D. skiego.
 Ktore wielokróć K. D. ściół wyświadcza
 być domem y przybytkiem Bożym: kto-
 remu domowi / według Dawida y Pá-
 wla s. przystoyna iest światobliwość:

I III

gdz Eph: 3. 8

135.

Iren: 1. c 24
Iustinus cum
Tryphone.
Euseb: lib: 4.
hist: cap: 7.
Kościoł tá.
Bo testamie
rym

psal: 92. 6.
1. 2. Kor: 6.
3. Moy: 15. 8.
20. 6.

gdyż to y sam Bóg rozkazat mowiąc: Świetymi bądźcie/ gdyż y ia swietym iestem. Te swietobliwość iako nieciakie wiáno oblubienice Pána Krystusowey opisuie Paweł ś. tak mowiąc: Krystus umiłowat Kościot swoy/ y wydat siebie samego zań: aby gi poświęcił: oczyszcia iac gi kapiela wody/ y słowem: aby gi sobie sprawił chwalebny Kościotem/ nie mającym zmazy/ ani marsku abo czego takowego/ć. Z tych słow moze- my tu rzeczy nasyey przystosować czwo- raka swietobliwość Kościota Bożego: Jedne z strony słowa Bożego/ a swie- toblowych nauk: druga z pobożnych o- byczajow takich nauce kstatownych: trzecia z strony Sakramentow iako le- karstw duchnych: czwarta z dobrych a poćieśnych owocow ten to od Boga sprawioney swietobliwości. Z ktorych czterech rzeczy/nasze przedsięwzięcie wy- wody swym porządkiem wyłonywać będziemy. * * *

Dziestaty
znał Kościot
ia Bożego.

Dziestaty tedy znał Kościota Bo-
żego iest swietobliwość nauki: Naprzod
z tad/ iż my Kátholich mamy grunto-
wne y nie omyłne Principia abo funda-
ment

ment y probe wiary nasyey: Ktorey ká-
cyrze nigdy nie mieli ani máia. Pospo-
licie sie oni ná to zgadzają/ iż samo pi-
smo swiete/iest proba a rosadkiem wiá-
ry. Ale bacząc/ iż każda im naprzeciw-
niensza Sekta/ tymże piśmem błedy swe
wdawa/ muszą sobie iakiego inzego roz-
sadku tegoż piśma szukać. Iż opuścię
dawniczye a różne ich o tym zdania:
Z tych czasow/ Lutheranowie w Niem-
cach/ za wielkim staraniem y nakładem
Książat niktorých/ wydali nowa a iá-
koby już ośiátnia zgoda/ ktoraby była
proba wiary każdemu człowiekowi/ pod
wina wywołania/ odsadzenia máie-
ści/ a nakoniec y gárdła. Ktorey Con-
fessiey poważność zaszadziłi ná piśmie
świetym/ y ná tym samym wytkádzie
iego/ ktorý sie w piśmach Lutrá Prozo-
ká ich (bo go tak zowa) nánduie. A po
tym też/ iako bywa wytkádane w Con-
fessiey Augspurskiej/ iako ia był na-
przod wydat Melánchton: zádawájac
mu to/ iż ia potym wedlug własnego
zdania ináczey odmieniał y náciagał
k woli Sakramentarzom: w ktorých bła-
dzie nakoniec umárt. Przetoż go tam
Z y Luther-

Dważ pila
nie grunt
neuli powo-
hechney a
Kacyrskiej.

Zgoda nasyey
wa Kacyrská
w Niem-
cach iaka.

To wszystko
nawdyż w
Admonit-
cyi Kelwif-
skiej/ Roku
1581. wyda-
ney.

Confessiey
Augspur-
skiej pew-
ności także
Melánchto-
na.

Lutheranowie haniebnie skłania: y w
tpia w zbawieniu tego / iako y Sáló-
monowym: gdyż dobrze począwszy/bát-
wochwálstwem (Sákraméntárskim)
żywot swoy wysonat. Przeciw temu
wydali też wnce Sákraméntarze AD-
MONItia ábo wspomnienie / w którym
to Lutheranom zádawáia/iż Confessia
filku Theologow ábo Ksiázat/nie może
pánováć wierze wshystkiego swiátá:
gdyż (słowá ich własne) Confessiones
nostræ, sunt voces partium litigantiũ:
Násze Confessie są głosami stron z so-
bą sie swárzacych. Przypomináiac y
to/iż oni przedstawia na tym wydaniu
Confessien Augspurskiej/ ktora Me-
lanchton autor iey pochwalit: á zádá-
wáiac to Lutheranom/iż inſe wydania
ich są podczyrzane: gdyż táńże z rázu
ináksza po Látinie podano byto Kárto-
wi Cesárzowi / á ináksza Niemiecká w
reku záztrzymano. Szýdza też táń z
tych podpisow/ ktorých Lutherani ósm
tysiecy do tey zgody przypisáli/y rozmá-
icie im táń przyganiáia/co dla krotko-
ści opuszczam: gdyż podobno o tym w
rychle osobna Ksiázka wynidzie. Dſwia
deżáia

deżáia sie tedy Kálwinistowie / iż skóia 139.
przy stowie Bożym / y przy ten Con-
fessien Augspurskiej / ktora Melán-
chton pochwalit/ále nie przy ten różney
Luterskiej. Pismá Lutrowe też przy-
muia: wyrzuciwszy libros Polemicos:
ktore wydat przeciw Kálwinistom. Y
pokázuiá tam/iż Luther nie byl żadnym
Prorokiem/áni cudow żadnych nie czyn-
nit: ále iako czkowiek bładzit / y sobie
przeciwńym byl w wielu rzeczách/ktore
táń oni wyliczáia. Otoż miásto tákie-
go obiedliwego pismá iego/ wspomina-
ia sie Lutheranom/ áby pisma y áren-
futow wiary wykładem y ſnurem bylo
Corpus doctrinæ Saxonicæ, ktore od
Melanchtoná spisáne/wshystko ono no-
we Ewángelictwo z przysiega bylo
trzymáć przypieto: á teraz ie Lutheran-
wie iako Kácyrskie odrzucaia. Zamyká-
ia tedy Kálwinistowie/ iż áni pismo s.
áni Confessia Augspurska/ áni Luter/
ále iedenże Doktor ktory byl wodzem
tey nowej zgody/ iest proba á gruncem
wiary Luterskiej. Co tymże právem
moga oni zádác y podobno zádádza
Kálwinistom/iż áni pismo s./áni Con-
fessia

Luter w té-
kiej wadze
y samych
Kácyrzow.

Papieże no-
wi Kácyr-
scy wiáre-
ich opáso-
wali.

fejsiá Augspurska / ani Corpus doctri-
nae Melanchtonica, ale oni sami / zwła-
szcżá ten kto to od nich piše (gdyż te
Confessia y inſe piſmá Kánonizuje ál-
bo poſwiaca / ktorych inſy nie znáia)
ieſt proba wiary Kálwińſkiej. A tym
ſposobem iuż Ewángelicy nowi máia
dnu obwołańnych Wapięzow : á po ka-
tynych proſicie ábo iuż proſto tyle ile ſie
ſnadz głow takomych rożnych ſekt ná-
duie. W owſem Kálwińſtowie wypru-
caia to ná oczy Lutheranom / iż pozwo-
lili ináczey rozumieć y wierzyć / byle ie-
dno te ich zgode podpisaño. Co nie inſe
go nie ieſt iedno / pozwálać Pharifeiſm
& Atheiſmum, to ieſt obłudnego ábo
zgotá żadnego nabożeńſtwa / y beſtyál-
ſkich bezbożnoſci. Co ieſt właſny oby-
czay Kácyrſki / ktorý dawno ták opisał
Hieroným S. Gdy Kácyrzow przy-
tknieſi / że ábo wyznáć wiare ſwa muſia
obaczysz tam dziwne wyſkrety : ták ſłowá
miárkuia / ták porzadek mięſia / y wz-
epliwóſci ták ſkładaia / żeby y náſe y
przeciwnikow wyznánie zadržymáli / á
żeby ty ináczey Kátholik / á ináczey here-
tyk rozumiał. Prawdą lepať Kátholi-

Zgoda Ká-
cyrſka wcy-
ſarczy-
ſtwa y bez-
bożeńſtwa.

Admonitio
fol: 351.

Epistola ad
Oceanum &
Pamachium.

cka (iáko mowi dawny Tereullianus) 141.
nihil erubescit, nisi tantum abscondimus
czego ſie ták bárzo nie wſtyda / iáko był
zátáiona. Przeciw tedy tej omylney
á ſporney probie wiary Kácyrſkiej /
Kátholicy máia ſwoie gruntowne / ie-
dnoſtáyn / y nie omylne : to ieſt ſprá-
we y oſtáwiczne náuczanie Duchá ſ.
Miſtrzá do ſkończenia ſwiátá Koſcio-
łowi zoſtáwionego. Przez ktorego / téże
Koſciół / ma naprzod te częſci woli y
ſłowá Bożego / ktora za nátychnieniem
y wola iego / Prorocy y Apoſtoli
ſwieci ná piſmie nam zoſtáwili : zácho-
wuie téż y przez rece za ſtráž tegoż
Duchá ſ. podawa / y te częſci ábo ſpo-
ſob tegoż iednego ſłowá Bożego / ktora
Apoſtoli od Pána wziáwſzy wſtánie
Koſciółowi zoſtáwili. Jednáć tym nie
wſtat záraz ten Miſtrzewſki wrząd Du-
chá ſ. Przetoż po Apoſtolách / teraz y
záwždy ku objaſnieniu á rozſzerzeniu te-
goż iednego zakonu Bożego / y iedneyſze
wiary powſzechney / dodawa w tym náu-
ku / naprzod wſyſtkiemu ogotem ciátu
Koſciółá Bożego / ná ktorego rozezná-
nie roſkazał Pan Krzyſtus rożnice ludzi
frze-

Tertull. cont.
Valentinian.
proba wi-
ary v Kátho-
likow.

Prátaſ 10. b.
Jan 14. b.

1.
Piſmo
ſwiáte.

2.
Wſtne náu-
ki Apoſtol-
ſkie.

3.
Wſzego ko-
ſciółá zgo-
dne zácho-
wánie.
Math. 19. c

krześcijańskich wkładać y przypuszczać.
 Który Kościół / gdy ktore nauke albo
 sprawie zbawiennej z dawną a iedno-
 stawnie zachowywa / tedy według Augu-
 styna s. iest to pewny znak podania
 Apostolskiego / by też o tym namniemy-
 go pisma nie było. Ta sprawa Duchá
 s. od zupełności ciáta / ściaga sie też do
 członków tegoż Kościoła Bożego. A na-
 przód do głowy pod Pánem Krystusem
 widomey / y widomey Kościołowi kstat-
 towney / to iest zwierzchniego Pástrz-
 iego: ná ktorego / w osobie przodká iego
 Piotra s. do skończenia świata / ściaga
 sie ona wieczna obietnica Páńska / iz ná
 tej opoce ząsadził Pan Kościół swoy /
 ktorego brany piekielne przemagać nie
 mogą / iz miał wkładać kluczy krole-
 stwa niebieskiego: iz miał pász owce
 Páńskie / y wiara nigdy nie ostawia-
 ęć miał potwierdzać wypádká bráćia
 swa. Co wszystko też o widomym na-
 miástkú Piotra s. rozumieć sie musi.
 Gdyż widomy Kościół musi też mieć wi-
 domy po Pánie Krystusie fundament:
 gdyż Kościół zebrany być nie przestawa
 z tych owiec Páńskich ktore Pan Pio-
 trowi

August. epist.
 118.

Idē cōtra Do-
 natistas lib: 2.

cap: 7. lib: 4.

cap: 24. li: 5.

cap: 23.

4.
 Główny
 widomy pa-
 strz.

Matt: 16. c.

Obacz.
 Jan 21. c.
 Łukasz 22. d

trowi pász rozkazać: gdyż to páfiente
 nie może nigdy być bez kluczy krolestwa
 niebieskiego: gdyż ná koniec w tym to
 Kościele ząwždy sie nánduię wypádká brá-
 ćia / ktorych trzeba potwirdzać wiara te-
 go samego / ktory ma obietnice iz iego
 wiara nigdy swántować nie może. Do
 ináczey / ktoby sam błędzić mógł / nie
 mógłby nikogo w strofowaniu błedu
 ypewniać / według tej obietnice Páń-
 skiej. Ta sprawa Duchá s. ypewnie-
 nia wiary násey / idzie ięsze od tej gło-
 wy do drugich przednichyich członków
 tego to ciáta: to iest do zgromádzienia
 Biskupow / Pástrzow / y Doktorow ná
 Conciliū Powpęchnym: ktore iz z gło-
 wa swa zámysła wyszłel Powpęchny
 Kościół / tedy wziawszy sprawę o ro-
 zniátych a róžnych stron potrzebách te-
 goż Kościoła Bożego / powpęchne też
 wyroki o tym stánowi. Jęsze w tym
 to duchownym ciecie Kościoła Bożego
 są też osobne do tego członki / to iest Do-
 ktorowie świecci: ktorzy są iákoby stro-
 żami y obrońcami wiary powpęchney /
 od co czás wynurzaiących sie błedom
 Pogáńskich / żydowskich / y kácyrskich.
 Których

5.
 Concilia
 powpęchna

6.
 Doktoro-
 wie Kościel-
 ni

Ktorech zgodna y do kościelnego roz-
sadku sie odzywająca nauka / ma też
wielką poważność wyświadczenia wi-
ary / iako tego w siódmym Znakie se-
rzen dowodzit. Nakoniec pod tąż sprá-
wą Duchá s. / y pod tąż żwirzchnością
kościelną są też do tego potrzebne czło-
wi drugie tego ciátá / to iest wprzymie-
rowanie Akademie albo Collegia: ktore
wstawićnie sie naukami bawiąc / y pro-
de contra disputuiąc / przejmuią wsyt-
kie zdrady y wykrety nieprzyjaciółowi
wiary nápię: y swym porzadnym ro-
zbieraniem / wielkicy pomocy do obia-
śnienia wiary powsechney / dobrze rozu-
mnym ludziom dodawają. Ten ci po-
czet siedmioráko wshyłowány / pod ie-
dnyimże Heytmánem Duchem s. á wi-
domą żwirzchnością Kościółá Bożego /
iest własną / státeczną / y nie omynną
proba wiary powsechney: zachowuiąc
ca naukę / ktora Dawid zowie nie po-
mázaną / y iako śrzedro naczyńska / sie-
dmioráko wypolerowaną: ktorey od po-
czátku trzymájąc sie Kościół powse-
chny / nigdy nie błądził / ále owszem bła-
dy wśelákie potępiał. Rácyżow lepał
tey

tey proby nie málanych / własna rzecz
zámse bytá y iest / błądzić y gorshymi sie
stawájąc / drugich w wieśhe błądy przyn-
wodzić: iáko sie w tym osadzają są-
mish przeciwnicy w tey vgodzić / ktora
iuz prawie ostatnia być miała: przetoż
wywołaniem / odisięciem máietności y v-
rzedow / y nakoniec gárdtem iest obwá-
rowaná: że my tylko Kátholicy mowic-
my z Pánem nápię: y vst twoich wła-
snych sadze cie stugo zstolimy. Y w tá-
kim glównym iedni drugich potępia-
niu / wpatrujemy ono co Dawid nápi-
sał: Caput circumitus eorum labor labio-
rum ipsorum, operiet eos. Głowa są-
má wykretow ich / á robotá vst ich / po-
háńbi ie. * * *

Jedennasty znak Kościółá praw-
dziwego iest świetobliwość y czystość
nauk: iáką záwždy miał Kościół po-
wsechny / ktory od stolice Rzymskim zo-
wa: á to z onego przywileciu obietnice
Páńskicy / iż brany piekielne nigdy nád
nimi przemóc nie mogły: y z oney w wie-
rze pochwały Páwtá s. / ktora (iáko
Eyprian s. z tadze zámyśla) náruše-
niu tey to wiary. nigdy mieysca w tym
K to ko-

Rácyżow
mi sie teraz
prawie ná-
glowé osa-
dili.

Lege Admo-
nitione Calui-
nistarū cōtra
cōcordiā Ber-
gensē.

Złota 10. d

psalm 11. c.

Jedennasty
znak Kościółá
czystość
nauk.

Matth. 10. c

Rzym 11. a.

Cyprian: lib. 1.

episto: 3.

146.
Rozmianę
błędów v
Katholi-
ków a v he-
retyków.

Tertull. cōtra
Valentinianos
1. Roz. II. D.

to kościół nie dopuścił. Potnymi pra-
wie gębami/ pisarze y káznoździe kácyr-
scy/obwołuią ná kátholiki wiele á wiel-
kich błędów słowu D. Dżemu przeciw-
nych/ y iáko nowo zmyślonych. Ale dzi-
wna rzecz/ iż chocia sie rzekomo z náuká-
mi swymi do Apostolskich y po nich be-
dących czasów odwołuią/ przecie swiá-
dectwo y pismem onych wieków po-ko-
náé nas w tym nie mogą. Bo (iáko
wywodzi Tertullianus) ábo kácyrstwá
nigdy nie było : co iest przeciw słowam
Páwła s. że muszá być kácyrstwá : ábo
iesti bywały kácyrstwá/ tedy pewnie nie
inše iedno te/ ktore po te wszystkie wieki
dotąd opisáne/ y od kościółá potępione
mamy. Stoz dawnych á roźnych wie-
ków/ byli w krześcijánstwie pisarze za-
eni y doświadczeni/ Irenaeus przed trzyna-
ściá set lat/ Philastrius záśie, Epipha-
nias, Augustinus, Theodoretus, Prima-
lias, czasów swoich : ktorzy wshyscy pi-
nie opisáli wshyskie błędy y kácyrstwá/
y czasy á wynaydowniki ich: w ktorym
opisaniu bronía tych wshyskich náuk/
ktore teraz Kátholicy trzymáią/ á po-
tępiáią te/ ktorym podobne kácyrze zna-
wiáią.

147.
Per omnes Cē-
turiar cap: 5.
Co przynawáią y sámi nowi
kácyrze Centuryarze / iáko sie iuż nie
raz przed tym wspominało. Stare te-
dy y doświadczone náuki kościółá Do-
żego kácyrze nowi teraz błędami názy-
wáią: bez żadnego gruntownego dowo-
du/ ale márnymi á niżejennymi wykła-
tami swymi. Ktorych stworáki prze-
dniechy sposób odrzyt y pismem swym
świátu zostáwił/ ieden nie dawny á za-
eny meżennik Kátholicki w Anglijej.
Pierwszy sposób z Grecká zowie Skiamá-
chia: to iest/ walczenie z cieniem/ ábo po-
násemu z wiatrem. Ná przykład: zá-
dawáią nam kácyrze: naprzód swięto-
kradźstwo/ iż dla wstaw nápych / słowo
Boże pismem podáne odrzucamy/ y nie
kiedy łżemy. Y przywodzią do tego wie-
le sentencyj z Biblijej/ ktore pismo S.
chwala y pożytecznym być wshyskiem
czáią. A wiec tu nie z własnym cieniem
walczą? Bo my przyznuiemy zá sto-
wo Boże wshyskie pisiná stárego y no-
wego Testámentu/ y nimi wiáry násey
dowodziemy. Ale tylko nie przynawa-
wy słowem Bożym być/ słowá włáśne
ich/ to iest tego rozumienia zto/ o ktore
R ii fia

Obaci pi-
nie czym ká-
cyrze kátho-
liki prze-
nywáto.
Edmundus Cā-
pianus Socie-
tatis Iesu, in
'cōcertatione
Anglicana.

O piśmie s.
czym winu-
to kátholicki

148. *sis oni z nami y miedzy soba wstawia-
cznie swarza: y temu skutnie niekiedy
przymawiamy. Zarzucaia nam y bato-
wochwalsstwo/ iz chwalemy swiete/ y o-
nych wzywamy. Czyz nas potepia-
ia? zbieria ze wszystkich Biblijej swia-
dectwa/ gdzie Bog zakazuje wiele Bo-
gow obcych miec y chwalc. Komus to
w teb? wiatrowi. Bo nie masz y Ka-
tholikow tak prostey baby/ ktoraby swia-
te tak chwalila y wzywala iako sameo.
Boga. Wotacia na nas/ iz vsprawie-
dliwienie w czlowieku powod ma z ta-
ski Bozcy/a nie z przyrodzonych abo za-
konnych uczynkow.. Y przywodzi do
tego pisma swietego niezliczona gro-
mada. Nad kimze sie tu mezza? nad
pogany y nad zydami / ktorzy wedlug
ciata tylko sie vrodzili/ takze w przy-
rodzonych abo zakonnych uczynkach zbawie-
nie postadaia. Ale Katholicy/ no-
wy zywot duchowny na krzcie wzia-
li/ maia tez y nowe duchowne uczynki.
ktore iako z poruszenia tez Boskiego czy-
nion/ iz sa do zbawienia rostawiane/ te-
dy zbawienie nase pewniaia/ iako mo-
wi Piotr s. Takze ganiaie w Katho-
likach*

liſach bezżeństwo káptáńskie/ y zaſonni
cze/ przymodza te piſmá/ ktore małżeń-
ſtwo wychwalaia. Z kimże ſie tu ſpie-
raia? z wiátreſem. Wo Kátholicky bár-
żien niſz oni/ czeza małżeństwo/ máia: ie-
z Páwłem ſ. zá Sákráment: ále z tym
że Apoftołem ſ. trzymáia/ iſz lepſza ieſt
czyſtość: y owſem z P. Kryſtuſem/ kto-
ry czyſtoſci/ á tym wiecey tey ná ktora
ſie kto ſlubem dobrowolnym Bogu obo-
wiaſze/ obiecał kroleſtwo niebieſkie: czego
táć o małżeńſtwie nie czytamy. Wtóry
ſposób wykretnoſci kácyrſkiej ieſt Lo-
gomachia, to ieſt proſne gotnych ſłow
ſpierańie. Jáko gdy nam ſobie kaſza w
piſmie wſkázac to ſłowo Wſpa/ Czyſciec/
odpuſty/ y inſze podobne. Jáko by we-
dług Epiphániuſá/ nie wieſza rzecz by-
tá/ iſz wſkázujemy rzecz ſámá / zá ktora
dopiero ſłová według potrzeby ida. Czego
y ſámi teraz odſtepowác muſia
gdy im nowi Aryani zádawáia / iſz teſz
w piſmie nie máſz tych ſłow / Tropicá/
Homouſios, perſoná/ y inſzych/ ktore oni
z námi przymuia. Trzeci ſposób ieſt
Homonymia, to ieſt/ ſłow poſpolitych
do iednego tylko ſwego rozumienia ná-

Káptán
stwo święte
wnie a wne
wznie/te
rojne.
1. Piotr 2. b.

Post cielesny
jest biał.
50 ważny.

1. Mój: 34. d

2. Krol: 1. b.
12. d.

3. Krol: 19. b.

Jonas: 1. c.

Dziele: 11. a.
14. d.

2. Kor: 6. a.
11. f.

Epiphanius
heresi: 59.

Czwarta
broń łacy
ńska.

Pismo iako
jest proba
piłay.

ciąganie. Przykład takowego spierania ten jest. Jan s. twirdzi/iz Pan Krystus nas wszystkich uczynił sobie kaptanym: czemuż sie tedy wy tylko kścieza kaptany zowiecie? Ano tam Jan s. mówi o kaptanństwie duchownym. Do inaczey zowie też tam wszystkie krześcijany krolami: to też krolow świeckich nie będzie potrzeba. Tymże sposobem mówią: Post duchowny Pan Bog zaleca: Dtoż nie trzeba sie cielesnie postić. Toć tedy gniewali Boga Moyses/ Eliasz/ Dawid/ Ninivitowie / Apostołowie/ y inzy ludzie pobożni / gdy postem cielesnym (duchowny żłaczając) Boga błagali? Przetoż Epiphaniusz takowe Sophysty/ktorzy iedne rzecz miasto drugiey rozumieją/przyprowadzają natręty/ktorzy wieniec kłada sobie na nogi / a boty zaś na głowe/y inzego stroiu zwyčajnego opat używają. Czwarty sposób jest/Circulatio, to jest/nie w brod/ale okolo rzeczy chodzenie. Jako gdy ich pytamy: Czym dowodzicie waszy nowe wiary/abo świeżego kościota? Odpowiadają: Sámym pismem. My zaś rzeczymy: ale też nasz Kościot tegoż pisma

smá używa / a iesteż lepszym prawem niż wy. Bo iesli on z dawná mogł rozsądek uczynić / ktore jest prawdziwe pismo/a ktore byto podrzucone: tedy daleko wiecey o rozumieniu tegoż pisma sadzić może. A zwłastęż że ie tak wyklada/iako z wyswiadczenia Doktorow s. Kościot jawne rozumiał/ poiki iesteż tych różnic nie byto: a wy szukacie nowych wykładow/iakich różne różne błędy potrzebuje: za czym już to nie tak jest słowem Bożym / iako słowem waszym własnym. Ktemu wszystkie sekty wam przeciwnie/ toż pismo sobie same przywłaszczają. Odpowiadają zaśie: Przecie y nas samych jest prawdziwe wyrozumienie tego. My lepał na to: A czymże tego dowodzicie? Oni zaś: Tymże pismem s. Tu sie już musi rzec: Szalony chłopic/ w koto semna chodź: chceś dowodzić tymże samym o co miedzy nami spor idzie: niechże ia z toba sprawy daley nie mam. Może sie przydać y ten piąty sposób / ktory opisuje Dawid: Mentita est iniquitas sibi. Bo gdy nam Kátholikom żądają ię bóstwochwálstwo/ odrzucanie pisma

piata broń
łacyńska.
psalm 20. d.

Kęprze o-
slep y ná-
złość kōs-
ciola odstę-
pu.

Przypoi: 17.
c. 18. a.

Dwánasty
30. kōs-
ciola
14 Bojego.
1. Kor: 3. c.
Mat: 7. c.

Lut: owa
sprosio. c.

ś. y Páná Krystusa á zaśluga iego : á
gdy żarżucia dufność w sámych wczyn-
kach/potepianie małżeństwa/y inſe tá-
kowie nieżbożności : byſmy im to náta-
ſnicy pokázywáli/ że tego nie wczemy/
ani czyniemy/ niechea wierzyć : bo ich
złość musi sobie sáma kłámáć / aby
wzdy iáka przyczyna miáta / pycha á
wáſnia ſwa od Kościotá ſie odtaczyné :
według tego co powiedział Salomon :
Kto przyjaciélem komu ieſt/ mituie go
kázdeo czaſu: á kto tepał chce ſkim przy-
iażni roſprzadz / wmyſlnie przyczyn do
tego ſuka. * Ná ták ztym á ſwey
woli ludzkiej otworzyſtym fundamencie
ſwym nábudowali kęprze/iniż nie drze-
wá/ſiáná/ani ſtomy (iáko mowi Apo-
ſtoł) ále według ſtow ſámego zbáwi-
ciela/ciernia y oſtu/sproſnych á nieżbo-
żnych náuk y bluźnierſtw : od ktorych/
iż Kościot powſzechny czynnym byt / y
omſem ſie nimi brzydził/ tedy y w tym
świetobliwość iego ja dwánasty znáć
wyſwiadczenia tego poſtadam. Wpeter
czności cielesnych/y inſnych sproſnych á
brzydlich mow/ piſmá Luterowe ſa prá-
wie pełne. Do iáko Jan S. miłofniſz
Pánſki/

Małżeń-
stwo iáko
wejcit Lu-
ther.

Tomo 2. per
Christ: Rodin-
geri r 558.
impresso, par
te 2. de uita
cōiugali fol :
168. Idē ſer:
1. de matri-
monio.
Marth: 19. a
Ephes: 5.

Obaci

Pánſki/rządki wierz gdzieby nie wſpo-
mionat Jezusa/ábo ktorey inſey osoby
Doſtkien/ábo cnoty krzeſcijáſtkien: Tá-
k y Lutra rządki wierz gdzieby nie miá-
nowat miſtrza ſwego dyabla / piekła/
brzucha/ſmrodu/roſtoſy/wſeláſkich zby-
tkow/y iádowitey popedliwości. Czy-
ność y beżczniſtwo/ náuka y wczynkiem
zgániwſzy/á małżeństwo iáko by do nie-
bá wynioſzſzy: w nim jaſie pozwoilit od-
puſtow wczynnym małżonkom nieżno-
ſnych : Si non vult vxor veniat ancilla.
Zenie tákſe (wziawſzy weniá) wſazał
iáko oddać wet za wet / gorzeć niſz kie-
dys w onym żydowskiem roſpuſzczeniu.
Dopiero ſie teraz domyſlamy / czemu
ten nowy Prorok niechciał z Pánwem
ś. y z Kościotem żwác małżeſtwa Sá-
krámentem/ále táciemnicá: ktora tu dat
znáć iáko by ná ten ſenſ Sacramentum
hoc magnum eſt: ego autem dico, in Lu-
thero, & luxaria. Inſe tákowie iego
plugawé y nieżbożne cielesności/dla w-
ſydlitowch wſu opuſzcza : ſa oſobnie po-
Láćinie wydane / moſe ſie ich dopytáć
komu potrzebá. Wynde do grubych ná-
uk á nie znosnych bluźnierſtw iego ſá-
wego!

Wiatki
bluizierstw
i naki no-
woewange-
lickiey wy-
brane.

Liberum ar-
bitrium.

Lutka 12. g

Bog przy-
czyną grze-
chu kacyrzo
In asserti: 7
refol: arti: 36
7 de seruo
arbitrio.

Sermo: de
Moysie.

me go / y potomstwa iego. Człowiek i-
ako rozum do poznania co jest prawda.
tak wola do nabladowania co jest do-
brego / iz wolny ma / swiadczy wielka
czesc pisna s. / ktora czlowieka do tego
nawodzi / wshakoz nie przymusza. Prze-
toz P. Krystus optaktywaw Hierosolim
czyki / iz wshakie staranie iego o zbawie-
nie ich / wola ich wasna hamowata. A
przecie stuchay dyabelskich przez kacyr-
skie naczynia swe o tym wyrokow. Lu-
ther tak pisze: Wshakie rzeczy dzieja sie
z potrzeby nie obronnej : tak dalece / iz
tez Bog jest przyczyna grzechu / nie tyl-
ko dopuszczajac / ale prawie czyniac.
Swoboda woli czlowieczey po grze-
chu / jest rzecz tylko tytut mairaca : Lecz
nie ma tego milt w rekli swych / czynic
zlie abo dobrze. Jakoz bowiem moze
czlowiek przygotowac sie do dobrego /
gdzy y tego nie ma w mocy swej / poste-
pki swe z tymi uczynic ? Gdzy y uczyn-
ki zte w ludziach niepobożnych B O G
sprawuie. P indziej a lepak tak pisze : Z
textu samego iasna rzecz mamy / iz dzie-
sieciore przykazanie B O G e do nas nie
przynalezy : gdzy do tych ic mowi Bog
ktorych

ktorych wywiodel z Egiptu. b W Ewa-
gelieny nie masz tez nic od Boga przy-
kazanego. c Przeciw Bogu / nie potrze-
bujemy zadnych dobrych uczynkow / tyl-
ko gotey wiary. Mamy bowiem przy-
chodzic z samym Jzakiem / to jest z
wiara : a stugi y osty / to jest uczynki /
trzeba na dole zostawic. d O uczynki
Bog nie dba ani ich potrzebuie. e Be-
spiecznie tedy mowimy / iz sprawiedli-
wy / y modlac sie grzechy / y iako Dawid
mowi: Y modlitwa iego niech mu wy-
nidzie na grzech. f Wshakie dobre u-
czynki / by tez nalepien uczynione / sa
grzechami / a ktemu smiertelnymi we-
dlug sprawiedliwosci Bostien / a pow-
sednimi wedlug ico miłosierdzia. g Prze-
toz imes nazlosliwshy / tym rychley Bog
kaste swa w cie wleie: ale iesli sie dobry
mi uczynkami zechcesz przyozdabiac a-
by cie Bog przyjal / nie nie sprawis.
h Y do wieczery Pankstien ci sami nay-
godnicy przystepnia / ktorzy przynosa
smatne / wtrapiene / zatrwozone / rozzerw-
ne / y obtedliwe sumnienie. i Mozesh sia-
tez spowiadac grzechow ledá komu / cho-
ciaby cie tez y jartem rozgrzesyl / gdy
jedno

In prefati-
oni test:
Ser: de pi-
scat. Petri.
1. Moys. 2. 8

De captiv.
Babiloni.
Ser: de ascē-
sione do:
Psal. 108. 6.

In assertio:
artic: 32.

O Gdā
sta niezbo-
żności.
Serm: de pisce-
tura Petri.

In capt: Ba-
byl: cap: de
Eucharist.

In asser: ar-
tic. 12. 13.

156. iedno wierzyć będzie iżes rozgrzeszon.
 k. Ser: de as. ^z A tak iako nappilniey to zachowu-
 sum: B. M. cie iż ku dostąpieniu żywota wiecznego
 samas ta iedna rzecz jest potrzebna / sto
 wo Boże a wiara. Do tak sprosnych
 Melanchto bluznierstw Lutrowych / nie odstrzelit sie
 nowe wy rofi.
 In locis com: Wārštátnik iego Melanchton / gdy w
 anni 1521. piwshych pismách swoich (bo ie często
 odmieniał) wyrzuca to imis liberū ar-
 bitrium, & ratio, mieniac iż przeciw pi-
 smu świętemu / z Philosophien Plato-
 nowen / ku skázie Krześcijánskiej sa wa-
 niestone. Lecz w prawdzie mówiac / w-
 hyskie sie rzeczy dziecia z potrzeby nico-
 bronney / wedlug Boskiego przeznáczé-
 nia. A iesli sie co ináczey zda rozumo-
 Melanchton wi twemu / trzeba go poniewolić. In-
 in 8. ca: epist: dziey lepał piše: My zaśie mowicimy /
 ad Rom: edi- iż Bog nie tylko dopuszcza stworzeniu
 tion. Vittem. czynić / ale iż on sam własn timer nim czyni
 1524. ni: iż iako wyznawamy własn timer czyni
 kom Boskim być wezwánie (do káski
 Bożej) Páwtá s. tak też przyznawa-
 my y te wezynki być Boskimi / ktore zwa-
 ne bywáia s. rzednic / iako iesć / pić / ktore
 nam sa z bydlety spolne: ábo też ktore
 zle sa / iako cudzołóstwo Dawidowe /
 ofru-

ofrucieństwo Mánliurowo przeciw sy 157.
 nowi swemu. Y potym przydawa: Pe- ^{Obacz dui}
 wna rzecz tedy / iż Bog w hysko czyni nie ^{ch p. piel-}
 tylko dopuszczáiac / ale też przemagáiac / ^{nego.}
 iż stowá Augustynowego (ale fałszy-
 wie) wzywa: to iest / iż zdrádjicetwo Ju-
 dasowe nie mniej byto własn timer wezyn-
 kiem Bożym / iako y wezwánie Páwtó-
 we. Który iad wyszat z mistrzá swego
 Luthrá tak pisácego: Jesli Bog prze- ^{Lutherus de}
 znáczyt Judáša być zdraycá / tedy z po ^{seruo arbitr.}
 trzeby nie obronney musiat być zdray-
 cá: áni byto w refu iego ábo żadnego
 stworzenia ináczey wezynić / ábo wola
 swa odmienić / chocia to wezynit nie z
 przymuszenia ale chęć: ale przecie ono
 chęć byto wezynkiem Bożym. Táko- ^{Kálwin}
 wey niezbożności potiosat iesze bár- ^{Boga pod}
 dziey Kálwin / gdy potomstwu zostáwił ^{dawa w p}
 takie pismo: Grzechy ktore bywáia po- ^{złoczyncom}
 petnione / dziecia sie nie tylko z dopuszcze- ^{Lib: 1. inlit:}
 nia Bożego / ale też za wola iego: gdyż ^{c. 18. 16. 17}
 błażęństwo y nie krzeczy iest / stánowie
 iáká różnosť miedzy dopuszczeniem á
 wola Bosk. Jákieżkolwiek tedy grze-
 chy / y od kogokolwiek zbroione / sa do-
 brymi y spráwiedliwymi boskimi wezyn-
 kami /

158. kámi. ^b Jesliby kto wczynił cudzo-
^b ^{ibid} ^{et} ^{li}stwo/meżobonstwo/rozbonstwo/nie czy-
^{bro} ^{2.c.4.} ni tego samym Boskim dopuszczeniem/
^{Libro} ^{3.c.23} ále też wolą iego. Niech będzie iáka
^{et} ^{24.} chceniecnota / tedy od ludzi nie bywa
czyniona z własney woli / wmyśtu / y
władzy ich/iedno przez Duchá S. tak
^c ^{ibid} ^{et} ^{lib}: náuczającego: ^c Wola Boża jest nay-
de predest: wyższá przyczyna zákamiátości czło-
^{et} ^{promide} ^{tia.} wiczezy. ^b Bog dawa zlosnikom wo-
la do złe czynienia/y podusza im prze-
^d ^{Lib}: ^{1.} ⁱⁿ: wrotne y nie wzięte zádze/nie tylko do
^{stic}: ^{ca}: ^{18.} puseżeniem swym/ále też możnym ná-
^{Lib}: ^{2.} ^{ca}: ^{4.} tierowaniem/spráwowaniem/y wolą/á
^{li}: ^{3.} ^{c.} ^{23.} to dla chwały swoiey. Zlosnicy y ná-
^{et} ^{24.} potępienie zgotowani/w zlosciách swo-
ich/ wiecey spráwuia wczynek Boski/
^e ^{Lib}: ^{1.} ⁱⁿ: niż swoy własny. ^c Jesli grzeszymy v-
^{stic}: ^{ca}: ^{16.} myślnie/ábo też z przygody/y w ten czas
^{li}: ^{3.} ^{ca}: ²³ grzeszymy z przedświáctia Bożego. Z
^{Práwa} ^{Bo} tych stráśliwych wyrokow Káiwino-
^{stie} ^y ^{ludz} ^{tych} / wyrosli nowi odseżepieney iego
^{kie} ^{řacyřo} ^w ^{ntwecj.} ^{Libertini}, ktorzy iáwnie ślad zámyřáli/
^{Caluinus} ⁱⁿ: iř zgotá Bog jest przyczyna grzechu:
^{struť}: ^{contra} ^{Libertinos} ^{c.} ^{Przetoř} nie może być broniono/áby ká-
^{16.} ^{et} ^{17.} ^{zdy} řyt wedlug woli swey. Nie mamy
^{Et} ^{Petrus} ^{mar} ^{tyr} ⁱⁿ ^{2.} ^{Re-} ^{sie} ^{teř} ^{sámi} ⁿⁱ ^w ^{czym} ^{wi} ^{nowáć} / ^{gdyř}
^{gũ} ^{cap}: ^{16.} ^{sis}

159. sie wszystko od Boga dziecie. A tak nie
trzeba grzechow strofować ani káráć/
ále ie obmawiać/gdyř są wczynkami Bo-
skimi. Jesli tedy kto popełni meżoboy-
stwo/on nie winien/ bo tego nie wczynił/ále Bog. Za czym takowi wolnicy
kátáńscy / niechcieli podlegáć ani śre-
znáć do żadnego práwa/ábo zákonu Bo-
żego. Którym podobno kwoli Bren-
tius geby práwie dyabelská śmiał to
wyzinać: Gdy Krystus onego wczone-
go w piśmie odesłał do pełnienia Bo-
żego przykazánia / wiecey mu tym dro-
ge wkazał do wiecejnego potępienia. Tak
wielkie á brzydkie bluźnierst. i ruszity
podobno dzisiejszych Nowángelikow /
że iuř niektórzy poczynáiz skromnicy
mowić o dobrych wczynkách/ od potrze-
by zbáwienjá ich nie odrzućáie. A coř
potym/ Dyabet przez przednieysze Mi-
strze ich/ná co raz podwiodł/niechce sie
w tym z nimi káráć. Nowi Theologo-
wie Sáscy / ktorzy sobie dziedzictwo
y iákoby Papiestwo Confessey Aug-
spurskiej przywtařezáiz / przed kłktem
láć mieli Synod : ná którym długo sie
náswářzywřy / y wiecey rořnie y bře-
dow quij Aliebur.

Dwař to
niezbořność
Brentius in E-
uřg: Do: 13.
p9 Trinitat.
Matu 10. c.

Obacz.
Strařliwř
wyroři Sy-
nodu Lute-
ráńskiego o
dobrych w-
czynkách.
In Actis collo-
quij Aliebur.

domu przyczyniwszy / okolo dobrych w-
czynkow na ten sie dekret zezwolili: Rá-
znodzieie Krześcijansey máia powia-
dác same w sobie Ewangelia á nie za-
kon. Wczynki dobre zakonne / y pole-
pszenie żywota / nie do krolestwa Krystu
sowego / ále do swiata należa. Zakon
nie wczyn dobrych wczynkow / y nie dla te-
go ma być opowiadany / aby dobrze czyn-
niono : do nas Krześcijanow nie nie na-
leży pierwsze / dziewiate / y dzieiate przy-
kazanie Boże. Krześcijanin ktory ie-
dno wierzy / iest nád wszytek zakon / y
nád wszelkie postuśenstwo. Do Szá-
tána należa Krześcijani ze wszytkimi
swymi dobrymi wczynkami: sama wiá-
ra bez żadnego dobrego wczynku sprá-
wuie wszytko / cokolwiek nie tylko do za-
stugi / ále też do samey bytności do-
brych wczynkow należy. Potrzeba Bo-
gá prosić / zebysmy w wierze bez żadnych
dobrych wczynkow aż do końca trwali.
Zakhywy tedy iest wyrok: Wczynki do-
bre są potrzebne. Gdyż tak dalece są
nie potrzebne / że też do zbawienia zas-
wadzaia y są płodliwe. Do tego wy-
rok Synodu Altemburskiego.

Aleć

Turgelint-
cy Batašsky

Alle y Bogu nie tylko inż w sprawách
ludzkich / ále też y w iego własnych spro-
snie przymawiaia. Bo w nowey zgo-
dzie Niemieckiey Lutheranowie żada-
wáia Kálwinistom / y wszytkim Sákrá-
mentarzom / iż z Arjany / Samosáteny /
y Wáchometany / o Bogu w Trocy ie-
dynym / y wcieleniu syná Bożego / nie á-
bo máto nie trzymáia. Odpisáli Sá-
krámentarze / składáia to z siebie iáko
moga / á ná nich samych y ná te nowa
zgoda á Confessia ich Lutherstá samy-
mi písmámi ich mocnie dowodzac. Bo
co Kościot Powšechny wyznawa / iż P.
Krystus będąc w iedney personie y
Bogiem y człowiekiem / per cōmunica-
tionem idiomatum, może być rzeczony / iż
Bog cierpiat / y człowiek wstąpił ná
práwice Boská : to oni z tego wczynili
realem cōmunicationem idiomatū, twier-
dzac y mocnie broniąc / iż w Pánie Kry-
stusie y Bóstwo cierpiáto / y człowieczeń-
stwo byto zámpse y iest wszechmocnym / y
kážde miejsce nápetniaicym. Dokládá-
ia ieşeje: iż Bóstwo w Pánie Krystusie
iest dwoiák / iedno ktore miał przed wie-
ki z Bogiem Opcem / drugie lepał kto-
regó

Lutheran
z Sákrámé-
tazmi / te-
ko sie Bo-
gá y zba-
wienia odo-
sadzáo.
Lege Admo-
nitionem Cal-
uinistarū cō-
tra cōcordiā
nouam Lu-
theranorum,
fol. 73. 293.
296. 394.

Stogie bła-
dy Luche-
ránske o p.
Krystusie.

rego nazywał cztowięczeństwem swemu :
 a te oboie dwie naturze nabywa sie też
 nie mniemy w innych ludziach. Ktoremu
 stowu/gdy beda dobrze rozumiane/prze-
 sta gąga. Samosateną/ktory Pána Kry-
 stusa z ludźmi wyrownywał : Arryusą
 ktory go mniemył Bogiem niż oćcie/
 czynił: Eutycheśą/ktory natury/ B-D-
 skę w cztowieczę / w gromáde mieřat :
 Nestoryusą/ktory w Pánie Krystusie
 persony/inřa Bostka a inřa cztowieczę
 rozdzielał: y do Máchometánskiego wy-
 znánia mága też iáćies podobieństwo: co
 wszystko tam Sákrámentarze serzey
 wywodzi. Ktoremu iuž iáćoby ostáni-
 mi/od ktorych sie appellowác nie godzi/
 wyrořkami/poswiadczyli/y iáćoby káno-
 nizowali sprosne o tym mowy y písma
 śmielřnych towarzřřow swoich. Miedzy
 ktorymi sá też y te: ^b Bog w kámienniu
 prawdzíwie y własníe íest kámiennem/w
 zelezie żelázem/we pniu íest pniem/ w pa-
 lu íest palem: tářze we wszystkich rze-
 czách/íest onář sáma rzeczą. ^c Drudzy
 lepař chocia nie tář ostrey sekty / przecís-
 śmieciá bluźnić/iž cztowieczeństwo a ciá-
 to Pána Krystusowe (gdyž ie pírwey
 wře-

Obacz pil-
nie coř no-
wa Ew: n-
gelija broi.

b. Sernetus
episto: 6. ad
Caluinum.

c. Vide Ad-
monitionē
cōt. cōcord.
Bergen. fo:
322.

wřechmocnym nazywali) íest y nánywie
 sie prawnizíwie we wszystkich iáćtkách/
 grusłkách/ w káždym liřku ná drzewie/
 y w káždym kořwi piwá. Ná co im ie-
 den ^d Polski Káłwinistá nie odrzeczy byt
 odpowiedział: Jž Pána Krystusa w rze-
 czy tář martwe/ grube/ y plugáwe tka-
 iac/ wydzierága mu żywot / duchá / y
 chwata niebieřk. Tář Boga z niewa-
 żywřy/ y z sobá/ z kámienní / żelázem/
 pniámi/řlocámi/řc. wyrownawřy/chćie-
 li go íeřze Szátánowi rownáć tář pi-
 řac: ^e Skąd sie zámyřa/ iž prawnizíwie
 dyabet íest stworzyciel/ktory w narodzie
 ludřim nátworzył niřtorych duř náđ
 wszystkim cztowiekiem pánuiaćnych: y te-
 raž ie do licžby nieřkońçzoney rozmnaža:
 f (otož) Bog ma być dyabłá postuřny.
 Zátym lepař/ Dyabłá iuž zá Pána y
 Boga przyznawřy: z nim y íemu kwo-
 li/mece Pána Krystusowey / y znáćowi
 krzyřá íego/w ktorym Páwel ś. nawie-
 sey sie przechwała/ wedtug tegož Aposto-
 tá/głównymi sá nieprzypaciokny: gdy pi-
 řa/iž krzyřem nie tylkobynie nie piecze-
 tować/ábo gi chwalić /ále owřem iáto
 rzecž hániebná a sromotná řubienicy
 E ij podobnř

d Ioannes z
Lasko cōt.
Vestulium.

e Illyrius te
řte Hesbusio
epist: ad eun-
dem de pecca-
to originali.

f Vilefusin
artic. dānn.
Meře pař
ře ypámie
řti íey Śiá-
tan przeř ká-
cyřze prze-
řłodnie.
Galat: 6. 6.
Philipp: 6.

164. podobną trzebą w nienawiści y w zgár-
 Lindanus 3. dzie miec. Eżemu czyniąc dospyć Kálwi-
 dial. Dubitá. niſtowie ná refách crucifixá miáſto ſu-
 bieniec/dwu káptanow kátholickich nie-
 winnie obieſili: y gđzie iedno crucifixá z
 koſciółtow wyſtupić / abo z inąd doſtáć
 moga/ iáko by żátuiać iż żywemu Kry-
 ſtuſowi nie moga/ tedy iego meſi obrá-
 zowi żelżywoſci náwyrzadzawſzy / po-
 tym ſiekaia y palá. A widano to wiec
 iż wyobrażenia totrow przy P. Kryſtu-
 ſie wiſiaćnych nie ruſzywſzy/nád obrázem
 ſámego Pána myſli ſwey dowodzili.
 Tákże obraz ſ. Micháta Archángiota
 náydowano od nich zgwałcony / dyabła
 ktorego przy nim poſpolicie máluiá á-
 bo rzeza/namnicy nie doſknaſzy / aby
 ſie znáczyto / iż w tákiey wierze y w tej
 wojnie ich/totroſtwo á dyabelſtwo hey-
 tmáńito. Pirwſzym dwiema ártýkułó
 ſtrádu á wyznáńia wiáry náſhey/w Bo-
 gu oycu ſtworzyćcielu/y ſynie iego odku-
 pićcielu/ták nágániwſzy / pátrż ná onym
 nieżbożnym fundámentie realis cōmuni-
 cationis idiomatum, iákoć wieżá Bábi-
 lońſka/bluźnierſtwá ſwe/wyżſhey pod nie-
 bo páńcuia. g Wiſiać iż oná modlitwá
 Páńſka

Nowe Krę
 do Ewán-
 gelicze no-
 we meſi
 Kryſtuſo-
 wi żadawa.

g Marlora-
 tus in 26.
 ca: Matthai.

Páńſka w ogroycu/ aby ſielich meſi od
 niego odſedt / bytá nie rozmyſlna / ále
 ſtrachem boleſnym z nie obaczenia wyći-
 ſnioná/w ktorey ſie żás wnet potym P.
 Kryſtus káiać. b Wo w oncy poſuſie/
 rozumieiać że go iuż Bog dać ná ſtráte/
 przeleſt ſie/y ten gtoſ roſpáczny wypu-
 ſcił. b Tákże ná trzýżu wołáiać ſie być
 od oycá opuſzczonym/bez zmyſláńia/ ále
 prawdziwie dolegáta go roſpácz/ nie tyl-
 ko zdrowia/ále też zbáwienienia: gđż go
 ogárneły bole ſmierci y niebeſpieczeń-
 ſtwá piekielne. c Z ktorych nie mogł ſie
 Bogu Oycu wymodlić/ iáko mogli in-
 ſzy Pátryarchowie. Záczyń ſtońce um-
 kneto iáſnoſci ſwey/y powietrze gruby-
 mi ciemnoſciámi ſie pokryto: ná znáć
 tego/ iż Bog od ſyná ſwego ták był od-
 wrocony / że mu też zápyrzał y ten po-
 ſpolitey iáſnoſci. W tym wráził ſie
 Kryſtus w ptómienie piekielne/ iuż iná-
 czey nie rozumieiać / iedno iáko by mu
 wieluiſzym zátrácenie przyſto zgingáć.
 Gđż áſtapienie do piektow ieſt zgotá
 zágingáć/ábo przepáſć. d Potrzebá bo-
 wicm byto/ aby ſie Kryſtus z woynſkami
 piekielnymi / y z ſtráchámi ſmierci wie-
 & iij cżney

165.

b Caluinus in
 harmonia
 Euangelica.

b Pomeran-
 g in pſal: 21.

c Brentius in
 Lucam par-
 te 2. homel.
 65. Et in ca-
 techiſmi ſym
 bolo anni
 1551.

d Caluin. li.
 2. inſtit. c. 16

e Antonius
Coruinus.
f Suenckfel-
dius de statio-
bus Christi
collat. ultim.

g Admonit.
contra concord.
Bergens. fol:
334. 394.
Ex Brentio de
unione perso-
nali: Vestua-
lus cõt. Ioan.
Lasko: Mus-
seulus de coe-
na sect: 3. ar-
tic. 5. & 6.
Et cont. phys:
locat: fo: 30.
Racynsz pwen cypsa-
trec/ zaytm
pieklo/ a nã
fontec nie-
bo/ zagnubili.
h Brentius re-
cogn fol: 149
233. Et de

cżney/iako prãwie w rzecz poeykat: * że-
by duszã iego po śmierci cierpiatã w pie-
klic/y męczeństwo od dyablow odno-
sitã. f Potym przez zmartwychwstanie
stał się według cżłowieczeństwa swego
wielbiony/ y wbożony a prãwie Bogu
wcielony: też z strony ciatã Bogiem do-
skonałym/ y owsem cielesnym Bogiem.
g A co w kredzie wyznawamy/ iż wstąpił
do niebã/ y vsiadł nã prãwicy Bogã op-
cã: tedy niebo y prãwicã Boskã/ nie jest
żadnym miejscem / ale tylko wszechmo-
cnoścã a Mãiestatem B. Oskim/ który
P. Krystus osiadł niewidomie/ od same-
go początku wcielenia (w żywocie pã-
nienskim) swego. A iako zstąpić z nie-
bã rozumie się okãżać się tu nã ziemi wi-
domie: tãk wstãpienie iego w niebo/ nie
iniego nie znãczy/ tylko widomie iego zni-
knienie. Przetoż nie ledã to niezbożność
jest/ mowić żeby Krystus wstepowãniem
do niebã/ miał się przeność nã iakie
wyższe niebieskie miejsce/ albo też gdzie
daley nãd kray swiãtã. Z odpłãcie nã-
koniec ostãteczney dobrych y złych / tãk
wyznãnie swe zamykã. h Niebo nãd
tym swiãtem nã miejscach wysokich/
zgotã

zgotã jest wymysłem: nigdy go nie by-
to ani będzie Bog będzie wybranym lu-
dziom niebem y miejscem btogostãwień-
stwã. A niebo w którym jest Krystus/
jest też wshedzie. W którym niebie albo
domie Bogã Dycã/ y krolestwie niebie-
skim nie tylko świeci/ ale też piekło/ sã-
tan/ y Angiotowie iego/spotem się znay-
dã. i Nie podobna też to/ aby ciãto toż
ktore umiera y kãzi się miãł o ożyc y po-
wstać: tãkże y duszã: gdyż iako w Kry-
stusie/ tãk w nas pospolu z ciãtem umie-
ra: przetoż po śmierci nie cierpieć nie
może. Ale to zmartwychwstanie odprã-
wilo się ięszce zã żywotã/ gdy cżłowiek
powstał do nowości żywotã / y stał się z
Bogiem jednym duchem. Dwa w
tych nowych sãtãnstkich Prorokach/ spet-
nito się/ co ieden l z ichże ordy tãk napi-
sał: Chyry sãtan wiele ich iuż tãk ope-
tat/ iż gdy wielkã odmiennoścã/ raz to/
drugi raz owo wierzã / do tego przysto-
je. Zgotã nie nie wierzã. A drudzy śmie-
iã o tym disputowãć iesli jest Bog: albo
iesli się rzeczãmi ludzkimi para. Do kto-
rego kresu sãtan przywiodsy ich/ wczy-
nit ie sobie naczyniãmi onego bluznier-
E inij swã

maiest. fol:
160. 162.
182. Muscu-
lus cõt: Phys:
locat: fol: 36.
Idē cõt: the-
ses Ingolsta:
fol: 77.
Racynsz: nie-
bo strãw-
sz w iore y
duże trãca.
h Georgius
Davidz, teste
Hosli li: 1. hæ-
resum, & Su-
rio in Appen-
dice chronice.
Trinitarij a-
pud Prateolũ
de heresitus.
Budnew in
Apolog. Po-
lonica,
Libertini a-
pud Caluinũ.
l. Obãczã.
Gaffar He-
dio: teste Lin-
dano l: 2. Dis-
bitantij.

Hofius epi: ad
Colonien.

Bluznier-
stwa o Do-
ktrynę Ko-
ścielnych.

Obtaw: 13.
13. b.

Kacyr-
stwa o Do-
ktrynę Ko-
ścielnych.

Pomeranusin
Ionom.

O Aposto-
lach Kacyr-
stwa o Do-
ktrynę Ko-
ścielnych.

Jan 15. b.
Psal 44. d.
Matt. 12. d

Quintinus
Anabaptista,
teste Caluino
in Instit. de
Libertinis.
Magdeburg:
Centuria 1.
Ab: 2. ca: 10.

stwa swego ktore Jan s. opisuie / prze-
ciw Bogu y synowi iego / także y przy-
bytkowi / to jest matce albo kościotowi ie-
go / y obywatelom niebieskim. Wspomi-
nakem przed tym / iako Doktory y pisa-
rze dawne Kościół Bożego wzięli. To
tylko teraz przytożę / co ieden Lutheran o
wszystkich zaraz tak powiedział: Należy
Dyplom iestli święci albo nie / o tym sie
nie pytam / zaślepieni są duchem Mon-
taną kacyrzą / przez ludzkie wymysły / y
nauki dyabłow w obłudności mowia-
cych. Ale w tym pojęcie niebieskim
przedkuię Apostołowie święci / iako nap-
mili przyjaciele Boży y kszężetą wpe-
go światła / ktorzy na poważnych stoli-
cach będą z Pánem Krystusem sedzia-
mi ostatnimi tego świata. A przecie (iż
innych nie wspomione) słuchaj / ieden z
ordy nowego tego Ewangelictwa / iakieś
im ptażęyki przytroit: Piotra zowze
zbiegiem od wiary / naczyniem situjo-
nym / Janá młodzięczykiem halonym /
Matthęusá lichwiarzem. Czego sie też
y o Centuryarzow chocia miełczyły
Lutheranow naczyna. O Pannie Mā-
rcey lepať Luther taki wyprok wydat:
Matce

Matce Bożey iestestny we wsem rowni/
y także święci iako ona: iedno iż nie mo-
żemy być matkami Bożymi iako ona. A
drugi zaśie z słow Ewangeliczy s. tego
wymylnie dowodzi / iż Gábryel Archán-
giot / w osobie wbránego młodzięczy /
przed P. Mārą w osobney zámienio-
ney tożnicy / y stroiem / postawa / y sto-
wy / zalecať sie iey / aby iá byt sobie poży-
skat. Skąd y drudzy pánienstwo wic-
czne iey odeymuią / y sromotnic á wšete-
cznie potwarzają: czego przypominác
niechce. Záprawde tákie geby nie są z
narodu ludzkiego: gdyž sámá pánna pro-
rokováť / iż wszystkie narody ludzkie
máły iá mieć błogostánionę: iakožem
sam stychat / on niebošęzył poturczony
Seráš / gdy tu z Turck postem byt / iá-
ko o nien wzięciwie mowit: Ale te geby są
pápczestkami onego smoka piekielnego /
ktory sie ná to wdat / aby te pánienke z
synem iey požart / iako opisuie Jan S.
Jakož nie przestawšy ná obywatelách
niebieskich ani przybytku Božim / tá-
gneli sie ná samego syná Božego / po-
dobnymi bluznierstwom: ktore opisat w in-
nych kšięgách / y potym iešce dali Bog
Lepiey

Panna Mā-
rya iáko
bramnik
Nowange-
licy.

Luther. serm:
de natiuitate
Marie.

Ioan. Agrico-
la in Mariali
P. Canisij s:
348.

Obacz.
Lukáš 1. 6.

Obt. 13.

Bluznier-
stwa prze-
ciw synow
Bożemu.

lepiej opisać: Teraz dosyć to przypominać / co twirdza w pismach swych ci zli ludzie / iż starsza panna Marya niż syn Boży / a dopiero w Marycy albo z Marycy / jest Bogiem wzniesiony. Y co ono Jan s. twirdzi y mocnie wywodzi / iż stowo ktore było Bog od wieków / stało się ciątem / to jest przyjął w iedneyże personie Boskiej swej człowieczeństwo : y mieszkając w nas / y widzieli Apostołowie chwytając tego : To Czechewic tego syna Bożego zowie mieszańcem / albo iednego z dwu sklijonym : tak to opakiwać : Nō Deus factus est homo, sed homo factus est Deus: Nie Bog się stał człowiekiem ale człowiek stał się Bogiem. Którym sposobem starszy y młodszy y niego jest człowiek / niżeli Bog : gdyż z człowiek a dopiero mu wrościł się Bog ktorego przed tym nie było. Y takich Bogach niech się pyta w pogaństwie: ktorego y tak już nie dalekim jest. A nąydując się ięże inzego gniazda Antykrystowskiego w tym bluźnierstwie okrutniejszy / ktorzy Trojce przenaświadcza / przed ktera w hystorie niebieskie zastępy spadają / śmieją zwać Deum Sophisticum : Turrim Babeli

Jan 1. 4.

W rozmo-
wie me krze-
w. ganskiej.
fol. 59. 23.

W żalostna
stemio / kro-
taż także lu-
dziejnośta
Ministri
Transylva-
nii li. 1. ca. 4.
Valentinus
re et nomine
gentilis. pas-
sim in suis
scriptis.

Babel: Antichristum: Cerberum tricipitem: Geriones: noua idola in orcum detrudenda. Niebezpieśni ludzie / przez ktorych na wyobrażenie Boskie stworzonych / śmie to Eucyper mówić / czego wtaśna pąsężek a swa / y przeciw synowi Bożemu ięże tu śmiertelnicy nigdy wyjść nie śmiać. A ięże snadź niebezpieśli wpy my krześciani / ktorzy o marne krzywdy / a czasę też iedno o minimum krzywdy ludzkiej / bracia swa z ziemie wyganimy / y czasem krewnych wielkimi mękami przelewamy: a tego się bez żadne pohamowania nasłuchac musimy. Bosimy przyszli do czegoś gorszego niż co ono pismo święte za rzecz haniebną a srogo potarąną wspomina. Locutus est Rex Assyriorum contra Deum Israel, si cut aduersus Deos populorum terrarum, opera manuum hominum. Ideo dies tribulationis & increpationis & blasphemiae est dies iste: venerunt filij usque ad partum, & vires non habet parturiens. Także u nas w Polsce / już ten fałol y samego oracza potłumił / a nie może się wywiktac. Tęch to należało tu: co ono Nowoewangelicy z sobą się swa-
rzyć

Obacz a po-
jatny się.

2. Paraliptoi
12. 0.
4. Kto: 19. 8

Matth. 1. 6

172. rzec świeżo napisał: Quid aut est filium
 Dekret 170. Dei contumelia afficere: quid est omnes
 wägelkow olim ab Ecclesia Orthodoxa damnatas
 na takie blu hareses ex inferis resuscitare, si hoc non
 interestwa. est? Hem blasphemiam: quid mirum si
 Admonitio Caluinistaru: rampat vestem Pontifex? (może przy-
 cötra Luth: dąć) cum ob lacesitum hominem ram-
 ranos fo: 259 pat ceruicem carnifex? Ażaz tego świe-
 269. żych przyktadow nie mamy? Krolowey
 Cytaw fsta Angielskiej kto nie wyzna głowa Ro-
 bli pol: 11. ściotą Bożego traci pojęciwość/ maie-
 o przesłado tność/ y frogą śmiercią ginie. Ciz Kálwi-
 wäntu An- nistowie ktorzy to w Anglijej broia/ nie
 gelstim. mogą się wyskárzyć ná Lutherany o to/
 Lege eandem admonitionē iż kto nowey zgody obkledliwy ich/ ktorą
 presertim ca: snadz iedenż Doktor sklyt/ za Ewänge-
 10. 11. lią trzymać niechce/ wywołaniem z zie-
 mie/ więzieniē/ y ostatcznymi kázmiami
 bywa karány. Sam Bog y Krześcija-
 now iest tym/ ná ktorego wszelkie wpeży-
 pki y ztorzeżeństwa rozpuszczac iest wol-
 no. Boże wpechmoeny zbawicielu náš/
 ktory iestes pospotu/ y wielce miłosier-
 nym/ y srodze miściwym: gdyż miedzy
 swymi ten powinności ktorzyś im do te-
 go powierzył nie znayduiesz/ ráczże sam
 obpyczaj nálesć/ żebyś się ábo ci ztosliwi
 ludzie

Adtunek sa
 mego Boga
 2. 170y: 20.
 8. 14. b.

ludzie w tym sami pohamowali / ábo
 gdzie indziej w Poganiństwie takie głosy
 rozpuszczali: ábo ácz nie tych ktorzy się
 w tym potrosze czuia/ rácz wchronić/ aby
 z takich krzywd twoich/ tu ná tym świe-
 cie żatości / á ná onym frogim sadzie
 twym/ uczestnictwá karania/ stad nie od-
 nosili. Także y to pismo moje ktor-
 mem ták wielkie krzywdy / á iakoby od-
 nowione rány twe światu pokazał/ rácz
 obrocić ku wynwyższeniu chwaly twej
 świętej / y ku przestrodze wybránym
 twym/ aby z wonyka bluznierskiego ták
 głownych nieprzyjaciół twych/ pod v-
 przywilciowaną y pewnie vhástowaną
 chorągiew Kościotá twego powsechne-
 go vćiekáli. Wpákes ty/ będąc żywotem/
 śmierć dla nas dobrowolnieś obrat/ y rá-
 ny cielesne/ tobie od nieprzyjaciół żada-
 ne/ byty tu ná ziemi/ y teraz ná prawi-
 cy oycowskiy sa/ ozdoba vmielbionego czo-
 wiczężństwa twego: y nádżicia zbawie-
 nia nászego. Já trzynasty znák ábo
 wyświadczenie Kościotá prawdziwego/
 może się polożyć/ vmiarkowanie praw-
 dy w náukách/ ktore Kátholicy záwse já
 chowowali/ strzegac się extrema, ábo
 prze-

173.

Trzynasty
 znák Ko-
 ściotá/ ná-
 ta prawda
 3. 170y: 20.
 8. 14. b.

174. przeciwnych sobie zdrożności. Tym
 Vide D. Tho
 ma 1. 2da q.
 64. Q. 2.
 2da qu. 17.
 92.
 S. Bernardus
 lib. 4. de con-
 sideratione.
 5. Mo: 28. b
 Jo: 21. b.
 Ps: 2. c.
 4. d.
 Ps: 118. c.
 24. b.

Przykłady
 zdrożności
 wiary i na-
 uli Kacy-
 stów: a zaś
 zdrożność
 Kato-
 lic.
 1. O Tro-
 cy świętej.

szkodowaniem y Philosophowie ro-
 strzygali cnotę od występku iako y Bie-
 nat s. wspomina. Ale y zakon B. D. y
 często nas tego naucza w naukach zbaw-
 iennych / zakazuje się wdawać od pro-
 stego a zamierzonego gościnnia prawdy /
 na lewice albo na prawice iakiego wwie-
 dzenia. Gdyż wedlug Dawida: Wspra-
 miedliwienia Pańskie są proście: y on sam
 łagodnym y prostym będzie / trzymając
 konem tych / którzy z drogi występują.
 Ktoż takowa zdrożność Kacyzom za-
 wżdy pospolita bywają: między ktore
 prawda Katoicka iakoby z świadcze-
 twa ichże samych znaczenie okazanie
 brat. Potoż tego kilka dawniejszych
 y świeższych przykładów. Sabellius tak
 dalece odawał iedność natury Boskiej
 w Trocy s. że też przyt rozności per-
 son: ale twierdził / iż iedenże Bog niekie-
 dy pokazywał persone oycowską / niekie-
 dy synowską / niekiedy też Duchą s. Ar-
 rius chce go poprawić / przeciwnym bła-
 dem tak bierzże zaślecał rozność per-
 son / iż iedność Boską obraził: mieniąc
 syna Bożego być mniejszym oycą / y nie
 iedneyż

iedneyż ale podobney tylko iemu istno-
 ści. Także czasom naszych Serwetus z
 nastadowcami swymi przyznawał z ży-
 dami iednegoż Boga: tak iż syna Bo-
 żego człowiekiem albo Bogiem w czasie
 uczynionym tylko mieć chciał: a Du-
 chą s. od uczestnictwa Boskiego zgotą
 odrzucał. Spół zaśle Waleńtinus Gen-
 tilis y z drugimi / Oycą / Syną / y Du-
 chą s. twierdził być nie tylko różnymi
 personami / ale różnymi Bogami iedne-
 go po drugim. Katoicy średnia pra-
 wdę do tad zatrzymali: iż Bog chociaż
 ma rozność y osobną własność trzech
 person: przecie w naturze a istności Bo-
 skiej jest iednym / równym y nie rozdziel-
 nym. W wcieleniu Pána Krystusa-
 wym tak dumał Eutyches / iż naturą
 człowieka wstąpił albo się odmienił w
 Boską. Nestorius lepał / zmyślał / iż P.
 Krystus człowiekiem tylko wrodziwszy
 się / potem y Boskiej natury nabyl:
 więc iako dwie naturze / tak też dwie per-
 sonie miał różne / y był inszym synem
 Bożym / a inszym synem człowieczym. Tych
 błędów y teraz nie mogą pozbędz Nowo-
 żytni / Ebionitowie / Trydycitowie / Bi-
 dycitowie /

175.

2.
 O wcieleniu
 niu syna
 Bożego.

deitowie / y wſzyſcy ktorzy z Koſciółem
pompechnym iednoſci perſony ſyná Bo-
żego we dwu rożnych náturách przyzna-
wáć niechcą. Ale wiſe y Lutheranowie
z Kálwiniſtami tych błedow obudwu w
zajem ná ſie teraz poteżnie dowodzą.

3.
O Koſciół
Boży m.

Vide Augu-
ſtinum epiſt:
48. ad Vincē-
tium.

piſmá i. b.

Admonitio
cōtra nouam
cōcordiá Lu-
theranā ſol:
187.

Matth. b.

Koſciół Boży dawni y terażniſzy ká-
cyrze poſpolicie twirdzą być po wſem
ſwiećcie y národách roſproſzony/ ták iż lu-
dziom nie ieſt widomy / ále ſamey tylko
ſkrzeſci Bosticy wiadomy. Donátyſto-
wie lepać przywiezowali gi do ſamey
tylko Afryki : wedlug onego źlie zrozu-
miánego piſmá / gdy oblubienicá ſwego
oblubienicá w kráicach południowych ſie
dopytywátá. Toż teraz Sákrámenta-
rze twirdzą o Lutheranách / iż ſwym
Sáſkim przygrodkiem/ chcą zamknąć
Koſciół pompechny. Kátholicy ſrze-
dnia prawde trzymáją : iż koſciół Bo-
ży/ ácz ieſt po wſech kráinach y naro-
dách gdzie Ewángelia doſtá zgromá-
dzony : wſákoż ieſt znácznym y wedlug
ſtow Páńſkich/ iáko miáſtem ná gorze
wſoſkich wyſtáwionym. Málice też ie-
go żowie/ nie ſam tylko Rzym/ ábo Wto-
ſka ziemié/ ále Biſkupſtwo Rzymſkie
gdzie

4.
O wiecieſe
czy Páń-
ſkiey.

Vide gloſſá
in cap: Ego
Berengarius:
de cōſecrat:
diſtinct: 2.

Admonitio
ſol: 109. &
228.

gdziekolwiekby było/ ná ktorym w Drze-
dzie Piotrá ſ. ſtolicá wſytká Apoſtołſka
zoſtátá : iáko ſie ná ſwym miemy wy-
wodzito. Berengarius naprzód iá
náucząc/ iż w Páńſkiej wieczerzy nie
máſ prawdziwego ciátá Páńſkiego/ ále
tylko znák iego. Potym chcąc błęd
ſwoy náproſcić/ przeſkrzywił gi ná dru-
gá ſtrone/ wyznawájąc w ſwym odwo-
taniu/ iż ciátó Páńſkie prawdziwie iadł
y zębami kaſat (co iednáć Koſciół po-
mpechny o żwirzchnich oſobách rozu-
mie) W pirowſzym błędzie náſláduia go
dziſieſzy Kálwiniſtowie y Sákrámen-
tarze/ nie przyznawájąc w Sákrámen-
cie ciátá Páńſkiego/ przeto iż ſiedzi ná
práwicy Boga oycá : w drugim Luter/
ktory (iáko mu to Sákrámentarze zá-
dawáją) pochwalit ono wyznánie Be-
rengariuſá o ciełſnym iedzeniu ciátá
Páńſkiego: chwalcę też Papieżá / ktory
ie od niego (ále ináſzym rozumieniem
niż Luther duma) przymował. Do te-
goż błedu przyſwiecáją inſzy Luthera-
nowie/ ktorzy z chlebem / w chlebie/ ábo
pod chlebem/ iáko oni mówią/ przyrodzo-
nym obyżáciem to pożywánie rozumie-
ją.

Bież na
Sakramen-
tarze y na
Lutheran-
ny.

ix. Środku prawdy trzymać się R^otholichy/wierząc y twierząc/ iż przyjmują nie znają/ale prawdziwe a żywe ciało P^oan^oskie/które za nas było wydane:wszakoż nie tak grubie/ ani obyczaiem cielesnego pokarmu/ ale obyczaiem Sakramentu/pod zwierzchnimi chlebą albo winą osobami albo podobieństwami/ nie chlebu już ani wino/ale samego P^oan^oa Krystusa prawdziwie przyjmując. Co wprost podobno y takno jest temu ciastu już na prawicy Bożej wcielbionemu/któremu na ziemi narodzito się/żył y d^ozwie wictwa P^oanic^oskiego nie narysowały: po morzu suchymi nogami chodził: z otęz^ou ludzkich natchmiał znikł: samo się od śmierci dla jedności z B^ostwem zbudził: onegoż dnia siedm fr^oć/ną różnych miejscach/m^oto różnych czasów się pokazywał: rany tak śmiertelne miał/przecie żywe było: i^odko też y pito prawdziwie/choć tego nie potrzebowiał. Nad to/nie opuszczał raz ofiarzonej prawicy B^oskiej/P^oawłowi s^otu na ziemi nie raz się okazywał. Które rzeczy wszystkie gdy się dobrze uważa/nie są P^oanu do przypięcia/ a nam do wierz

1. Kor. 9. 4.
15. b.
Dzieio. 9. 4.
cc. 12. b d.
23. c. 26 d.

zenia ścieniejszymi / i^odko pod widomy-
mi osobami pożywać prawdziwego ci-
cia iego. M^oanicheus^o dawny heretyk/ y
po nim E^otharystowie y Aquarij/ od o-
fiary y wieczery P^oan^oskiej/odrzucał o-
soby samego w sobie chlebą y winą/mie-
niac ie być nieczystymi y od i^okiegoś
ztego Boga stworzonymi. Nestorius le-
pał nauczał/ obie osobie tak dalece być
potrzebne/ iż (i^odkoby P^oan^oa z nowu krzy-
żując) pod osobą chlebą ciasto/ a pod o-
sobą winą krew iego być pokładał. W-
czym go też/acz nie słowy/ale rzeczą a
stutkiem/ dzisiejszy kacyrze naśladowa-
R^otholichy środek prawdy trzymają /
gdy w ofierze albo mszy/obiemą osobami
pamiętkę śmierci P^oan^oskiej czynią: o-
from ofiary lepał pod jedną osobą Kr-
stusa nie rozdzielonego przyjmują / gdyż
osoba jest tylko zwierzchnią postawą a-
bo pokryciem prawdziwego P^oan^oa: pod
którą on bądź jedna albo dwiema zawsze
jednocześnie jest: i^odko tenże Pan Krystus po
zmarłychwstaniu swym/w różnych a
wedle potrzeb ludzkich odmiennych post-
ciach się okazywał/ który iednak sam w
sobie iednym zawsze prawdziwym a nie

5.
O osobach
wieczery
P^oan^oskiej.
Vide Phila-
strum, Augu-
stinum, et E-
piphaniū cō-
tra easdē he-
reses.

Obacz.

W ij odmienn-

O chwale-
niu y wz-
waniu św-
iętych.
Dzień: 14. b.
Epiphanius
refl 78.

odmiennym był. Panny Maryi y in-
nych świętych/ nie dopuszczają o przyczyn
ne wyzwać wszystkich iakmiarz dzisiejszy
hereticy. Łukasz ś. lepał y potym Epi-
phaniusz opisuia/ że niektórzy Panna
Marya y Apostoły chcieli mieć za Bo-
gi/ onym modła a ofiarę oddawiać. Ká-
tholicy śrzednim sposobem/ samemu Bo-
gu w Trocy iedynemu chwale Bożej
postępuia/ y najwyższą powinność iako
stworzycielowi y Panu swemu przez
modlitwy y ofiarę oddawiać: Pannie
Maryi zaśie/ y po niej inje święte/
czczą/ y o przyczynie do Boga wyzwa-
ia/ iako stworzenie od Pana Boga vra-
czone/ y do przynależności Bożego a
uczestnictwa chwaty niebieskiej przypu-
szczone. Pokazatoby się/ to y w innych
iakmiarz wszystkich około wiary różni-
cach/ gdyby krotkość przedsięwzięta do-
puszczatá. * Czternasty znak ábo
własność Krześcijański prawdziwego iest
światobliwość a pobożność żywota y o-
byczajów. Co Tertullianus osobliwie
opisuie tymi słowy: Jako ze sposobu ży-
cia/ sposób wiary może być hacowany:
tak też nauka iest znakiem y hacunkiem
obyczajów

Czternasty
znak Krześ-
cijański
światobli-
wość
członkow-
iego.

Tertullia, de
preser. here:
n. 17.

obyczajów y zachowania. Y potym za-
razem dawiać ná przykład niebożność
kacyrská/ o iakich się nie dawno mowi-
to/ tak dokłada: Twirdza iż się nie trze-
bá Boga bać: wiec też ztym wszystko
im iest wolno y nie zabroniono. A gdzież
się Boga nie boia/ iedno tam gdzie go
nie máś? A gdzieć Boga niemáś/ tam-
ci nie máś y prawdy. Gdzie lepał żadna
prawda nie iest/ stusnie też żadney kárno-
ści w żywocie nie bywa. Do tad Ter-
tullianus. Y tym wiele y prawdziwie
mowić by się tych czasów przeciw kacy-
rzm mogło. Ale iż oni nam toż żada-
wac chcą: tedy iako dopiro obtedliwe a
sprosne nauki ich/ okazy nam swánko-
wanie ich w wierze: tak teraz sprośność
żywota y obyczajów ich/ pokaze nam
próbá młotści Krześcijańskiej/ ktorą
Páwet ś. tak opisuie: Młotść Krześci-
jańska/ cierpliwa y dobrotliwa iest: mł-
tość nie żanżrzy/ nie czyni przewrotnie/
nie nádyma się/ nie pożąda zbytnie czci/
nie szuka swego/ nie da się rozdrażnić/
nie myśli nic złego/ nie raduie się z nie-
prawości/ ale się raduie przy prawdzi-
wym wszystkim żnosi/ wszystkim wierzy/ wszystkim
M iij go się

Probá po-
bożności
Krześcijań-
skiej młot-
ści
Kacyrská
a
Kacyrská.

1. Korin. 13. b.

Judas c.
4. Moy. 16.
a. 22.
1. Moy. 4. 8

Lutra pro
roka Mo-
wangelic-
Piego swie-
tobliwości.
Vide librum
eius contra Re-
gem Anglie,
contra Papam
et epi. ad Du-
cem Saxonie
et Argenti-
nenses. Tomo
6. fol. 167.

go sie nádziwa / wbystkego tierpliwie
oczekawa. Ktore rozeznanie iesze kro-
czyen zawiązał Thadeusz s. w te trzy spo-
soby: w pyche/á przeciwienie sie zwierz-
chności/ iákie pokazáli Kore/ Datan/ y
Abiron przeciw Moysesowi: w tákóm-
stwo á chciwość Balaámowe/ á w za-
zdrość á zawaśnienie Raimowe. Do
ktorey reguty dtugoby sie nam Kátho-
likom wbystkim ze wbystkimi tákze here-
tykami przymierząc. Dosyć to bedzie o-
baczyć w samym Lutrze/ ktory sam to o
sobie wyswiadcza/ ze byt Prorokiem ábo
Ewangelistą od Boga umyślnie do o-
świeccenia zámioney prawdy postá-
nym: á ktemu ták swietym / iż inshy lu-
dzie grzeszni/ y owšem wbystky mocarze
tego swiátá/ niegodni byli rozwięzać rze-
myślá y botow iego. Postuchayże iáko
te swietobliwość pokazowat ná samym
początku/ potym w kwitnieniu/ y náko-
niec w owocách/ tedy to nowo náleżioney
Ewangelijey swey: iáko to o nim wy-
świadczaia/ naprzód historye doświad-
czone/ potym onze sam/ á nákoniec y zwo-
lennicy á potomkowie iego. Bo to iest
rzecz wiadoma z historyi doświadczo-
nych/

ných/ iż Luther práwie ku zęstkości lach
swoich byt Kátholikiem/ á ktemu zakon-
nictwem/ y przez dtugi czas Doktorem y
káznodzięciá dosyć zawotánym. Stoż
(iáko zawaye byt skrzecznym á spornym)
miał dosyć czasu y plácu w ták dtugich
á wolnych lekcjach/ disputacjach/ y ka-
zaniách swych/ pokazowác btedy/ gdzie-
by iákie byt między Kátholikami być roz-
zumiat. Ale nie pokazat nic tákowego/
áż iáko Judasá ruszyłá masę ná głowe
Páńská wylána/ w ktorey zaptácie sam
forzystat: ták Lutra oná iátmużná/ kto-
ra ná obrone gránic Krześcijáńskich od
Pogánow skladano. Ná co gdy opo-
wiádanie mityściwego látá zakonowi s.
Dominiká byto zlecone/ z ktorego przed-
tym Luther z towáryzshými zakonowi swe-
go nie máty sobie zysk tżynit: obrázito
go to: y wnet zá tym/ ná kazaniu/ iáż lu-
dzie od schodzenia sie ná one odpusty do
inzego klasztoru odwabiác/ y potym / v-
stanie y pismem te spráwy składowác.
Skąd każdy táčno baczyć moze / iż nie
mityść prawdy/ ále chciwość márna do
tego nowego Apostolstwa onego powa-
bitá. Czeo y sam zátáit ná sie nie mogt.

M iij

Bo

Vide Eckium
Cochleū, Lin-
danū in Du-
bitatio. et Su-
rij historiā, de
gestis Luth.

Lutra co no-
wym pro-
rokiem wej-
nił.

Jan 12. 8.

Vide Cochlae
in gestis Lu-
theri anni
1519.

Podhá Lu-
trowa y tej
przyczyna.

Lutherus in
fine libri de
seruo arbitrio
Galati 2.8.

Epistola ad
Argentinen :
E li de cauē
da seditione.

Bo gdy ná disputacyen Lipskien był z
prośbą od Comissarzow ná to wysádo-
nych nápomínány/áby wżdy w swen po-
pedliwosci był skromniejszy/dla samého
Bogá. Z furya odpowiedział: Nie dla
Bogá sie to zaczęto/ani sie też dla Bo-
gá skończy. Pychá zaśie á nádetość ie-
go przeciw zwirzchności iáka była / iuż
sie to w znaku siódmym opisowáto. Kto
chce wieceny o tym wiedzieć/ niech prze-
czyta iego pismo przeciwko Papiestwu/
y przeciw Krolowi Angelskiemu. Tu do-
syć jest tego dotknąć / iż wieśpa pychá
być nie może/ iáko iednemuż cztowieku/
sobie samemu prawde woli Bożen y ná-
leżenie ich przywłáściżać/wśech inśnych
potępiając. Co Luther czynit / iáko w
inśnych mowách y sprawách przedtym
wspomináných / tak y w tych słowách
swoich. Ja w tych kśiegách / nie poga-
dzam (náuki swen z Apostolskx / iáko
Páwel ś. czynit) álem ix zgotá twir-
dziť y twirdze. Y przy żadnym cztowie-
ku niechce zostáwiáć rozsádku: ále wśy-
śkich nástawiam áby postuśni byli. A
takowego wyniesienia swego nád wśy-
śkie ludzie te przyczynę dawáť / iż żaden
cztowiek

cztowiek ná świecie/ nie był / ktoregoby
tak wiele mocarzow świata tego prze-
nádownáto/ á nád nim przecie przewieść
nie mogto/ iáko ná nim/ ktory iedną ge-
bą wieceny odiať Papiężowi/niz wśysten
iego nieprzyiáciele mieczem. Záfucźka Dániel 7. c.
Bestyá Antykrystowskx opisuie Dáni-
el Prorok/ktora stráśliwymy zębami ze-
láznymi wśystko pokásáta y wyniszcze-
ta. O sprośnych cielenościách iego/
iuż sie przedtym wspomínáto/iáko ie po-
tomstwu záleciť y pismem y przykłáde:
gdy w podeśtych iuż léciech swych/mni-
chem będąc/ z mniskx slub Krystusow
zawáćimśy/nowy pásáński zakon rospu-
śności cieleney zátożyť. Gniem y nie
wbtagána wáżń y popedliwość swoje/
sam z przechwalánić opisuie: iż to igrzy-
sko/ktorym światem zámieszał/ wpczęto
sie ex filo canabino, o nie konopną / to
jest o fráśke. Wyznáwájac/iz te spráwe
záczał/nie dla miłości Krystusá/ ále ná-
złość/naprzód Tecliusowi y inśnym Ká-
tholikom/ktory mu ná disputacyen zto-
życ áni wstápic niechcieli: Potym też ná-
złość samemu Papiężowi/ przeto że mu
byť odiať byśť pásowánia odpustow. Záf-
czym

Luter ros-
soustny y
wá-nien nie
hamowney
o fráśke
świátem záf-
teżo swáto.

Lib: cōtra Pa-
patū & epi:
ad Argenti-
nen.

Drabel
Bancletz
Lutrow w
borseus
Mey.
Libello de u
traq. missa.

Libro contra
Papatum.

Luther pa
ptera ofeje
kawy / y
świeckie pa
ny swe kasa
In preludio
captiuita Ba
lib: cōtra duo
edicta Cesa
ris: et li: 2. de
seculari po
testate.

czym ná Papiestwo wśeláká moc swoia
obroćit musiat: á zwłasczá borząc mśá/
przeciw ktorey dyabel ták pilnym ni
strzem iego byt: iż iesli o nicy we dnie
co łagodnie Luther nápisat/tedy ono ten
rogáty Doktor w nocy popráwa swa
obostrzyt. Názwawşy sie też Papie
skim powietrzem / ktore go wnet zagu
bić miało (o czym bedzie niżej) pobu
dzat Monárchy Krześcijáńskie przeciw
iemu/ áby go wyniszczyli: dawáix im
moc á rozgrzeszenie (co Papiężom po
spolicie przeciwnicy žádawáix) áby
przysięgi y postuśeństwa Papiężowi nie
strzymawşy/ bez wśelákiego práwa sa
mym gwałtem go iáko moga tepili. Ale
nákoniec nie stáneto to ná samym Pa
pieżu: puścít sie potym y ná świeckie
przednie przełożeństwa: iáwne písmá
wypuśczáix o tym/iz Krześcijanie nie
podlegáix żadney zwiżchności áni prá
wu/okrom woli swey. Y owšem iz trze
bá Boga prośic / áby poddáni Książat
y Pánów swych nie stucháli: áni też
woynny przeciw Turkom pospolitym ru
śeniem/ábo podatkiem nie popieráli: zo
wáx Turká dziesiec kroć lepszym y me
drszym/

drzym/niz wśtykie swoje Książetá. Kto
rym hástem hácáńskim/ przez poruczn
ká swego Wuncera oncá Nowokręzcá
cow/wytrábit wnet chłoptwo że pow
siáto przeciw własnym Pánom swym:
zá czym ich przez sto tysiecy srogim
krwie rozlaniem polegto. Przecie to one
go krwáwego Hamángelişy Lutrá nie
nie ruszyto: gdy te rozruchy záłosne sto
sowat do onych słow Páńskich: nie przy
śedtem puśczáć pokoiu/ále miecz: y że to
iest własna spráwa Ewángeliśka (toż
teraz Jan Diemoiewski. Aryan piśe)
gdy zá słowem Bożym idá roştyrká/ y
wśelákic zámieszánia. Y bárzo Luther
pochwalat y zálecat on krwawy głos
Zwinglińśá przedniego Sákrámenta
rzá/ iz Ewángelia pragnie krwie rozla
nia. Dbacż tu káždy/ ná cóć żty duch
ono Lutrowe przedziwo/ y konopney ni
ci igrzysko wyciągnat. Przetoż gdy Lu
ther ták iádowitego á burzliwego písmá
swego w namnienszym stórkfu odmie
nić niechciał/ Cesarz Kárzel zázezwole
niem Seymu Wormáceńśkiego/stusnie
te písmá iego potepił. Toż y iego wicr
ne towarzystwo ábo potomstwo o nim
rozu

Krwawa
Ewangelia
Lutrowa.

Matt. 10. d.
Eras. epist. ad
fratres in ser:
Germ.

W obronę
Wedida
Nowoary
antiego.
fol. 15.

W Lutr
drużyny 100
go śwade
ctwa.

Erasmus in
purgatione
ad Lutheri
epist. non so-
briam.
Lutrow na
rod.

Tęta rece-
pta na takie
go Doktorá
Autor est Io:
stolcius in de-
fens. Lutheri
cöt. querelä.

Tigurini in
Apologetico
Zuinglij cöt:
Lutherum.

rozumiało. Erasmus Rotherodamus/
tak wiernym towarzyszem iego był / że
wiele mawiano: Aut Erasmus Lutheri
sat, aut Lutherus Erasmitat. A przecie
gdy się Luther nasz oborzył / y nazywał
go Dyabłem w ciasto przypobleczoneym:
odpisał Erasmus / dworskie nátręta iac
ná pospolitą o Lutrze powiesić / że się ná-
rodzić miał z latawcą / który sprawa
miał z matką iego / gdy w łazniach pospo-
litej postugowata. A iawnie tam zo-
wie go Erasmus warchokem / swarami
á sromoceniem wszystkich przechodzą-
cym: gniewem á wasniami prawie ná-
poionym: nád wszystkie się wystawiają-
cym / baleńszym niż był Drestes: Y ná-
koniec odsyła go do Apteki / aby mu fa-
longą głowę ciemierzycą vleczono. Tá-
merarius także zacny Akademiczný Sá-
teki żądawa to Lutrowi / iż sporami swy-
mi był przyczyna wszystkich trudności /
zamieszania y szkód / które do tad ziemiá
Niemiecka odnosi. Sakramentarze też
broniąc swego Zwingliusá od Lutrá / te
słowa o nim napisali: Prociocy y Apo-
stolowie zastawiali się o częśc á chwata
Dostę / nie o swą własną częstke ábo
pyche

pyche á wpor. Lecż Luther swego wła-
snego huka / y spornym iest / y z wielką
wściekłością się wynosi / y ná wszelkie
nápowinanie ma w sobie obfitość ducha
ztego. Ktore obyczaje Lutrowe by już
samy w sobie były zostaty / mogto się w
tym iego cztowiceństwu co dąrować.
Ale to naygorzsa / że według nich wiara
y sumnienie ludzkie kierował: przeciw o-
ney náuce Pawła s. iż miłość Krześci-
ańska nie da się rozdzielić / y nie czyni
nie ná złość. Sę tego przykłady w Lu-
trze: Bo gdy mu ieden iego towarzyszy
przyimował / iż to pochwalit, żeby Conci-
lium rozkazało wszystkim pod oboją oso-
bą Sakramentu przyjmować. Na ná
złość onemu wspomnieniu / obiecał ięście
wielkby bład o tym wywrzeć: y zátym
iat potępić Concilia / y wszystkich kto-
rzyby pod iedną osobą przyjmowali. Z
ktorey furey potym tak napisał: Zgo-
ta chce aby obojá osobá Sakramentu by-
ła dawana y żądana. A co ięście więcej
mowiemy: Gdyby z iakie przypadku Co-
cilium toż postanowito / tedy żadnym
obyczajem my niechcielibysmy pod oboją
osobą przyjmować: y owsem w ten czas
ná

Luther wła-
ra według
fureyswey
kierował / y
igody z pra-
wda się wy-
rzekł.

Lutherus de
captivit: Ba-
bilonica.

Tomo 2. de
formu. missæ.

In admoniti:
ca: 6. fol: 112
217.

ná despeke onemu Concilium chcelibysiny
ábo ná iedneyže ábo ná żadney/á nikaie
ná oboicy przestawác: á zgotá tych miec
já prześlece/ktorzyby z nákazania takie
go Concilium śmieli oboicy używác. W
Sákramentarze pisze przeciw teráz-
niejszy vgodzie y Confessyey Luthera-
now/wspomináia/iz po odiezdzie Lutro-
wym z Wirtembergu/gdy Carolstadius
obrázy z Kościoła wyrzucił/y podnoše
nia we mney Sákramentu zázazat/Lu-
ter przyiáchwosy zřukat Carolstadiu-
sá/y z nowu obrázy y podnošenje Sá-
kramentu przywrocił. Co (iáko sam
wyznawa) uczynił / nie żeby ták rozu-
miał/ále ná zřosć/ áby iedno Carolsta-
dysa Dyabla (ták go zwat że sie mu
iedno sprzeciwił) drażnił y poćiechy mu
nie dał. Coś podobnego on zacny náš
Hosius žáda wa temuż Lutrowi: gdy žá-
kázuie swoim/áby sie ná Biellancie nie
spowiadáli ani przystepowali: przeto sá-
mo iz to Papiez rozkázuie: á gdyby tego
był nie rozkázał/ tedy to káże odpráwo-
wác inšego zřádu/ byle iedno przeciw te-
mu rozkázaníu. A takowe áffekty y po-
pedliwosći/ták w náukách iáko y w spro-
sności

Hosius lib: 3.
de authorita-
te scripture.
Zerřow li-
e-řřich tá-
ko nauka /
ták żywot
sprořny.
Castallio de
uita Caluini.

sności żywota/były spólne y inšym her-
stom kácyřkim. W czym przeczytay so-
bie żywot Káłwinow od iednego Nowá
gelica zebrány/y teraz po Póřku wy-
dány: ábo teř przyczyny wrocenia sie od
Aryánřtwa do wiary Kátholickiey Ká-
sprá Wilkowskiego Medyka Lubelskie-
go. W czym wřysřkim nie wydáli Mi-
strzow swych uczniowie y potomkowie
ich wřasni. Widziemy sámi iáko w so-
bie polepsyli/ co pirwey w nas gánili.
Wřákoř z nimi sie o to nie spieráie
przeřwiadcáymy ie ichže Doktorow w-
řasných řwiádecřw / ktorých tu řilřá
przywiode. Napřzod Erásmus ieřřže
zá Lutrá/ gdy w nich poprává tey no-
wey Ewángelíey palátá / tákie o nich
řwiádecřwo wydawa. Wy (Ewángo-
likowie) rzeřwo wotacie ná zbřekli osob
duchowných/ná pyche y řákomřtvo Bi-
řkupow/ná tyřrářřtvo Řzymřkiego Bi-
řkupá/ná řwámořć Sophistow/ ná mo-
dlitwy/ná posty/ná mřře:co wřysřřko nie-
checie áby byto nápráwiono/ ále zgotá
řágubiono: y zgotá z tych rzeřř dawno
przyřetých nie sie wam nie podobá/ále řá-
kol chcecie wprymác z přenicę: ábo iz le-
piey

Káspeř
Wilkowřř
od Nowo-
áryánow
náwřoconę

Obacz.
Opolepře-
nia řwóř-
gelikow/
řwiádec-
řwá Dokto-
row ich.
Erasmus epi:
in Pseudoeu-
gelicos, & ad
fratres inferi-
oris Germani-

Wářhuřř.

piecy rzeki/pšenica wyrpywać miasto Ła-
kolu. Ale coż nam wżdy przynosićie le-
pšego y Ewangelijey przystojnięšwego/
abyśmy zwycząnnego nabożeńštwá od-
stąpili? Pomyśl jedno ná ten lud Ewá-
gelicki/á obaczay iesli tam mnieny ná-
duiz zbytkow/wšeteczeńštwá/ y takom-
štwá/niz czynią ci ktorými sie brzydź-
cie. Włáz mi/łogoby tá Ewangelia v-
czyniła z obzyrce trzęzim/ z okrutnego
stromnym/ze zdżierce hoynym/z bluźnier-
ce pobożnym / z wšeteczniá wštydli-
wym? A ia ich tobie wiele pokaze/ kto-
rzy sie stali goršymi niżeli przed tym by-
li/zi. Widatem (te Nowangeliki) wra-
cające sie z kazania/ iákoby od śatana
opetane: gdy ná twarzách ich pokázo-
wat sie iákis dziwny gniew y dziwna
srogość. Tak mi sie zda/ze z takimi po-
stawami odchodzą żołnierze/ gdy ich ná
woyne grabami y okrzykiem wywołá-
ją. W ktoż kiedy ná ich kazaniách wi-
dział kogo płaczącego/ w pierśi sie bijá-
cego/ábo wzdychającego? Przypátru-
cie sie iedno temu bráctwu Ewangelic-
kiemu/ iákoć wiele ma cudzotożników /
pijanicow/kostryrow/ y inšymi występá-
mi

mi pomázanych? A przecie sie iesze w
takich kocháiz/nie tylko żeby sie ich chro-
nili. Apostołowie żeby byli do Ewán-
gelijey sposobnięšymi/ ábo sie wstrzy-
mawali od żon/ktore byli mogli pomy-
wać/ábo ktore byli poteli/zá siostry ie so-
bie mieli. Teraz zaś witneś Ewánge-
lia/iz zbiegowie káptáńscy/ábo mnichy-
wscy/żeniá sie/przeciw práwu y ludzkie-
mu y przeciw przysiedze swoicy. Ale dá-
rujemy im to: Pomyślże iesli małżeń-
štwá ich są czystšymi/niz inšych ktorých
oni zá Pogańštwo rozumieją. Wskaza-
wszy tam do oczywistych przykładow cie-
lesnych wšeteczności ich/pisze: iz to wšy-
śko chcieli pokrywać płaszczyciem mał-
żeńštwá/do ktorego wšystcy snadź nanie-
sposobnięšy taką náukę byli przyci-
skáni. Potym pisze te słowa: Rzeczysz iz
miedzy ludźmi nie było nie tak szczęśliwe-
go/żeby sie też do niego co przeciwnego
przymieszać nie miáło: ále trzeba też ná
dobre oczy obracać. Odpowiada: Wóžec
to być izemia tak niešťęśliwym: gdyž do-
tąd nie widziałem żadnego ktorýchby sie
nie stał goršym niz pirwey był.

Nie mogt też rzeczy tak oczywistej
zaprzé

Prásmo
miedzy 70
wágeliki / y
iednego pos-
boinego nie
nalazł.

Świadec-
two Lute-
ro o vi
cjniach swo-
ich.

In Postilla mi-
nori super Do-
minicā 1. Ad-
uentus. Et in
cap: 6. ad Ga-
lat. Itē in 23.
cap: Genesis.

Opetanie
Ścianańskie.
Calvinus con-
tione 10. Gal-
lica in epi: ad
Ephese. Et in
praeſati: Cate-
chismi Gene-
uen.

W ewangeli-
ctwo do po-
gansstwa
Attonz we-
dług ich pro-
rokow.

Libello de so-
mnio et que-
rela Lutheri.

zaprzec y sam Luther/ gdy sie wſkarżał/
iż w onych świeżo odrodzonych wężniach
iego/naydowato sie wiecpe takonystwo/
okruciensstwo/śmiatość do rozpusty / y
wpełaća Sodostka przechodząca złość/
niż przed tym w Papiestwie byto. Tak
dalece / iż po tej nowej Ewangelijey
Niemieckā ziemiā zdātā mu sie być iā-
koby od dyabła opetāna. Toż żądawał
Kálwin wężniom y nāsładowcom Ewā-
gelijey swej/ iż są nād wſzystkie ludzic
nazłośliwpy: żowac ich strąśliwymy po-
tworami/ y pokusami ścianańskimi posta-
cia cztowieczā przyobleczonymi. Y nā
inſzym mieyscu piſze: iż o potomstwo se-
kty swej tak był troſkliwym/ że y ledwo
śmiat o tym myślić: Widzac iako we
żwierzęcie/ iż nākoniec miātā nā pogā-
stwo wynieść/ gdyby Bóg z niebā iakim
cudem tego nie porátował. Jest też ie-
dnā ſfiągłā/ o ſnie ābo wſkarżaniu Lute-
rowym: w ktorey bywa opisaño / iż Lu-
ther niſtorem z ſwoich wſkarżat ſie po-
śmierci/ w ſmetney poſtawie/ wſkarżając
ſie/ iż iego wężniowie mieli iego nāuki od-
ſtąpić. Co wſzystko ſie wyiawito w Śā
frāmentarzách y inſzych ſektách ktorzy
iego

iego nāuke iuż oſtrzeż niſz Kātholickā
borza. Wyiawitā ſie y oboiego potom-
ſtwā ich ſproſność iākoby pogāńska/ tak
nāuki iako żywotā: o czym do tąd nie
māto ſie piſāto. Doſpē to ieſt zāmknąć
ſwiadectwem iednego bārzo zāmotanē-
do ſwieżego herſtā ich. Który ſieroko po-
fuſawſzy Ewangelictwo ſwoie/ iż pieczes-
tuiać ſie ſłowem Bożym / gorzeż żyłā
niſz Papiſtowie w ſwym (iako on ſo-
wie) bātwochwālſtwie: tak potym zā-
myſka: Dwa żeby wſyſteł ſwiāt wie-
dźiat/ iż oni nie są Papiſtami / y nie du-
ſiaā dobrym wczynkom: przeto też za-
dnego zgotā dobrego wczynku nie czy-
nia. Bo miāſto poſtow/ trawia dni y
noce nā bieſiadách/ y nā obżarſtwie. Co
mili w bogim dobrze czynić / to ie lupia-
y drecza. Modlitwy obracāia w przy-
ſiegi/ bluźnierſtwā/ y imienia Boſkiego
ztorzeżensťwa: y to tak hāniebnie / iż
Kryſtus y od ſāmych Turkow dźiſia nie
bywa tak bluźniony. Nākoniec miāſto
pokory/ poſpolicie w nich pānuie pychā/
hārdosć/ wyſtāwność/ zbyteczność ſtro-
iow/ ktore ābo niecznoſnym koſtem / ābo
bārzo ſproſnie są wſtroione. A ten wſy-
ſteł

Poprzed-
teroznecy.
ſy q No-
wāngeli-
ſtow.
Smidelinus cō-
tiōe 4. in uer-
ba Lucę 21.

Obacz.

Blizinter-
ſtwo facer-
ſkie wiecpe
niſz Ture-
ctwa.

N ij

ſteł

Evangelia
w terro-
ro obro-
towa przy-
znawa Smi-
deliusa.

Wstepki
Ratholi-
kow a here-
tykow je-
mu rozne.

1.

2.

Raczej sa
grzechow-
ho: downi-
kami.

stek sposob życia/od nich bywa zwany v-
stawa Evangelicką: wiec przecie w
tym niebożetą pobbazają sobie/iż prawa
y prawdziwą wiara ku Bogu w omi-
stach zachowują/y iż Bog onym iest ta-
kawym: W owsem mienia sie być le-
pszymi niż niebożni y fałszywego Apo-
stolsstwa Papiştowie. Dotad Smideli-
nus. Niechayze na nas Rátholiki nie v-
kážują/żebysmy ich potwarzali w tym
czegosiemy sami winni. A to mają swoje
przednie Doktory/gdzie ich pokážują
być gorszymi niżeli nas/y owsem niż w-
szystkie ludzkie/y niż same Turki y Bogá-
ny/y Dyabłom ie przyrownywają. A
ktemu miedzy námi Rátholikami/ iż sa-
niktorzy żli/nie tak nas to potępia iáko
onych: á to z tych przyczyn: Pierwsza: iż
my Kościół tu iępsze ná świećcie boiują-
cy/tákim rozumiemy/ który ma niktore
członki ábo ludzkie iępsze nie doskonałe y
grzeszne: ále oni niechcą wiedzieć iedno
o tym który wszytek we wszystkich człon-
kach świętym iest. Druga/iż my cnotę
cnotę/ wysłepki zaśie grzechem rozezna-
wamy: przyczyna dobrych spraw powo-
dowi Boskiemu/á ztych lepał/złości lu-
dzkich

dzkich przyczyna. W zátym nie tylko
miłosierney dobrych uczynków / ále też
ztych sprawiedliwych/odpłaty od Boga
oczekiwamy. Ecż oni według onco prze-
flectiwá Proroctkiego/ dobre ztym / á że
zależie dobrym sącuią: Bogu który naya-
wzyskim dobrem iest/przyczyny złości lu-
dzkich przyczyna: złości lepał ludzkie
z cnotami iáko z uczynkami Boskimi ro-
wnając: á nákoniec iedną tak cnotę
iáko y niecnotę odpłatę stánowiąc: iáko
sie przedtem dowodnie piśmami ich po-
kážowało. Skąd sie znáczy/iż (iáko pi-
śmo s. wyświadcza) oni od grzechu mo-
enie są zgotowani/ tak że ich zgotó-
siadł y opánował. Trzecia przyczyna: iż
náhy Rátholicy/ z wiara pobożność raz
przeważny/przez tak długie wieki w sprá-
wach swych one pokážowali: tak iż też
sami dawni y terażniejszy przeciwnicy
wiele ich/choćia Mnichow y Doktorow
którym nieprzypięto są/ świętymi y
uáder świętymi wyznawają. Hereticy
lepał przedko te Angielskí mástare zru-
tili/iáko sie to dopiero wyprowadzito/nie tyl-
ko przez te kilkádziesiąt laty w pospol-
stwie Nowánelickim / ále też prawie

N iij z rázu

Żółty. s.

Rzy: c. b d.
z. Piotr 1. d.
3.

Rátholicy
dlugopobo-
żność cho-
wali: Rácy
rzej zaraz ie-
nie mieli.
Auguste mo-
ribus ecclesi-
cap: 37.

Confessio Au-
gustana, &
Apologia ar-
tic. 5. & de
uotis monast.
10: Niemoie-
uius in defini-
stone contra
fratrum.

4.
Kátholický
dl. herety
Poměrno-
řiti miedy
soba zach
wać nie mo
ga.

Pte. n. i. b.

Kácherze nte
sa synami
Bo. i. c. tola
Bojogo.

1. Jan 2. c.

Augu. de bas
pricoot. Dona
tist. lib. I. ca.

10. 6. 15.

Et tract. 12.
in Ioan.

Pfalz. 3. b.

z rázu w sámych Eutrze/Kálwinie/y tře-
snych nowych Prorokách ich. Czwartá
przeczyna może sie wziąć z onych słow
oblubienice Krystusowey gdy mówi: Nie
śaćucie mnie iżem poczerńiałá/gdyż mie
opaliło słońce: synowie bowiem mátki
mojej walczyli przeciwko mnie. Gdzie
oblubienicá Páńska/ nieprzysięgi swe
zowie/nie bráćia/ ále synámi tylko má-
tki swej: przez co sie rozumiećia heretycy
ktorzy wedlug Janá s. wysli z nas/ ále
nie byli z nas: gdyż do końca z námi nie
dotrwali. Ale wedlug Augustyná s. sa
synámi Sary/ lecz nie własnými / ále z
niemolnice Agár / Izáákowi bráterstwě
przybárwieni. Ci záwždy przeciwko niey
walczą. Wo wszystkich swe mysli / rády/
prace/y náklady/ w správách ták po-
spolitych iáko domowych / do tego wio-
da/ áby iá do gruntu (iáko mówi Da-
wid) wyniszczyć. Zátym/gdy Kátho-
licy ich správa/sa ztupieni z praw/wol-
ności/zwirzchności/y dochodow swych:
trudno máia z tá mltá oblubienicá pil-
nowát winnice swojej/y rząd á kárność
w nich opátrowát: ále sie muszą zá stá-
dem obcym/to iest zá świecká záradno-
ściá

Pte. n. i. b.

Idē habet Ter-
tul. de presc.
heret. n. 16.
Cyprianus
epist. 49.

ściá tufác: zá cým nie dżiw/iż w zwirz-
chniey bawiey/ przez nieciákie zgorse-
nia/podczerniećia: Lecz przedsie mowia
z táz oblubienicá: Mogeć być czarna/
álem przecie cudna. Wo nie chwalcę so-
bie co złego iest (iáko Kácherze czynia)
przyznawáia Bogu występki swe/y ko-
ścielney nápráwie sa ic poddát gotowi.
Lud záste pospolity/y inie Duchowicę-
stwo/trudno máia chowát w kárności:
gdyż skoro kógo kárát zechca / naprzód
prze zgwalcenie Jurisdycyey swej nie
mogá: á ktemu iż tákowi winni vćieká-
ia do heretykow/y ktorých Proroki y pá-
ny zostawáia/ktorzy byli v nas ledwie
nie pubienice zástuzyli. Czego iest świe-
ży przyktad w Niemcách / gdzie o mni-
słce/przez duchowná osoby wniesioná/
krowáwa wojná čás nie máty trwa. Ale
tácný w tym rozsádek. Poki Kátholicy
spetná swoie mieli/znát to byto ná chwa-
le Bożej/ná kościotách/słotách/spita-
lách / y Rzeczypospolitey / y domowych
správách. Teraz gdy to oni sobie gwał-
tem przywłasczyli/ nie tylko to potráci-
li/ále y sámi zá tym/ y z tym wshytkim
gingá:y Bog wie choćia od nieprzysię-
giá

Pietnasty
znak Ko-
ścioła/Ślu-
by zaślubne.

ła postronnego / ale z tego domowego
wszech rzeczy zatonię / do czego w rychle
ta nasza opeczęzna przyndzie.

Do tej światłości / należą też za
Pietnasty znak Kościoła Bożego: to iż
Kościoł Rákholicki dogadza woli Pána
swego / nie tylko w tym co on rozkazal /
(iáto sie dotąd mowito) ale też y co ná
dobrowolney radzie ku zbáwieniu náše-
mu zostáwik. Bo ma w sobie takowe sta-
ny y osoby / ktore sie z obowiazkiem do-
browolnego slubu wdawáia ná czystosc /
wboistwo / y postušenstwo. Ktore trzy
rzeczy zbáwicieli náš w sobie y Aposto-
lách swych osobliwie nam zálecił / y od-
ptáta osobliwy nád inše chwaty niebie-
skiey ostodžit. Z czystości mamy wiele
náuk y przykádow w písnié s. Ale do-
šyc krotkosti ná tym : iż Pan Krystus
krolestwo niebieskie przyznał tym / ktorzy
nie z iákiego niedostátku przyprodzonego
ábo też od ludzi spráwionego / ale dobro-
wolnie k woli B Ogu á zbáwieniu swego
mu / do czystości sie sposobili / obrázá-
niem nie ciátá / ale wnetrzných poządli-
wości / przez mocne przedsiwziętie slu-
bem obwárowáne. A záśie Páwet S.
zgwałcenie

Matth: 19.
1. Kor: 7.

Matth: 2. 19

zgwałcenie takowego dobrowolnego slu 201.

bu / potępieniem hácuie. Przetoż Cyril-
lus Doktor Grecki (chocia o Greckim
kościele ináczej kácyrze w tym rozumie-
ia) kładzie zá znak prawdziwego Krze-
ściánstwa / gdzie sie nájdúia ci / ktorzy
sie ná vmyslną czystosc przez wdrecze-
nie ciátá wdawáia. Co sie dotąd y w ko-
ściele powszechnym nájdúie : y iesli kto-
regu / tedy tego wieku y nas w P Olsce
byłaby takich osob oboicy ptci obfita li-
czba / gdyby iáko inše duchowieństwa /
tak wiecy klastory / wcišnione nie byty.
Z kácyrzách lepał / z drugiego doświad-
czenia / ten wyrok wydat Hieronym S.
iż trudno y icdnego heretyká znaleśc kto
rby miłował czystosc. Jáka nie pow-
ściągłiwosc pokázuia o wieku swego ká-
cyrzách b Irenaeus, c Clemens Alexan-
drinus, o Tertallianus, e Eusebius, f Phi-
lastrius. W terázniensých kácyrzách iuż
sie to pokázáto ná sámych Lutrzech: ktory
rem vxoriam, zámykał pod táka potrze-
ba / iáko idze / pić / ábo spánie: y o in-
šých iest rzecz tak wiadoma / że wywo-
dom nie potrzebuie : Bo ni ktorzy y ná-
fuku jon pospotu nie przestawáli: co im
N v tcz Luneburgen.

1. Kor: 7. g.
1. Tim: 5. b.
Cyrillus Alex-
xandr: in 61.
ca: Iſaie, v
li: de adorati.
in spiritu.
Cyprian. epi:
52. cap: 6.

Kacyzom
czystosc nie
podobna.

In 9. ca: Ofce
b Li: 1. ca: 2.
8. 9. 20. 23
c Lib: 3. stro
matum.

d De preſc.
heret:

e Li: 5. hif:
cap: 18.

f Philastrius
de Florianis

Erasmus ad
fratres inferi

oris German:

Lutherus in
li: de uita con-

iugali. Epist:
ad prepositu

też Erasmus czasu swego na oczy wy-
rzuca: y my sami często stychamy. Kto-
ra rozpustność ciała / iż według tegoż
Erasmus / y Lutrowey przed tym wspo-
mienionej nauki / nie idzie / i takien krew-
kości albo poważenia się osobnego / iako
się y naszym trafia / ale z prawa a po-
trzebny / gdy nie tylko czyni / ale też tego
broni / że tak być ma: tedy ich słusnie
tym uczestnictwa światobliwego domu
Boskiego odsadzamy. Wtóra porada
Ewangeliczna jest / dobrowolne wbostwo:
nie to samo / ktoreby się na zebrańne v-
dawalo / ale też y to / ktore nie własnego
nie mając / ani tym sąsiad / potrzebny
żywności y odzienia / z rozsadku y rac-
swego przetożonego w tym doświadczono-
nego / patrzyć. Potrzeba iego dat / znąc
P. Krystus w onym nauczonym mto-
dzianu / ktory choć z wierzehornie pet-
nit przykładanie Boże: wpałoz iż po-
żadliwości wstrzenny bogactw swych
odstąpić niechciał / był od drogi zbawie-
ney odrzucony od Pana / z takim wyro-
kiem: iż snadniey wielki y gąrbaty wiel-
bród może przędz vcho igielne / niż bo-
gaty do krolestwa niebieskiego. Iż tedy
według

Wbostwo
prawdziwe
go nie na-
śladowa k-
cyrzej.

Matheus. c

według Medreć s. jest to wielkie świe-
ckie cudo / mieć bogactwa / a dobrze ich na-
bywać / albo się w nich nie kochać / albo ni-
mi dobrze sąsować: Tedy Kościół s.
od tego niebezpieczeństwa / z Pąstkiem po-
rady / ma to lekarstwo dobrowolnego vbo-
stwa / ktorego naśladowa wshyten pobo-
żni zakonnicy y zakonniczki. Czego v k-
cyrzu nie znajdziej: ktorzy pospolicie
dla takiego takomstwa przeciw Kościo-
łowi wojnę podnosili: iako się to przed
tym y na Lutrze pokazato: y inshych
przykładow o tym w historyach dosyć /
ktorebych tu przypomniat / gdybyśmy te-
go sami w Ministrach tutecznych nie
widzieli / ktorzy po Apostolsku na vrzedy
wstapiwszy / iuz teraz niktorzy y Panom
swym na imioná pientedzy w lichwe da-
wają. Trzecia porada Ewangeliczna
jest postuszeństwo / ktore iako jest własne
a potrzebne Kościołowi / dat znąc sam
P. Bog / gdy w Ráiu rodzicom naszym
iepsze w niewinności będącym / polozył
ie za grunt zbawienia albo wiec potępie-
nia ich: iako to skutek pokazał. Toż za-
chowat w starym zakonie / gdy postuszeń-
stwo nád wszelkie ofiary przetożył. A ie-
szcze

Erasmus

Postuszeń-
stwo v sa-
mym ch-
liem jest
własne.
1. Moys. 2. c.
Eklez. 17. b

1. Krois. e.

ſeże nadofkonáley zálecit ie w zakonie
nowym/ gdy Apoftoty y potomki ich ro-
zestawſzy po wſhyſkim ſiriccie / roſtázat
im náuczác ludzi/ nie tego tylko ſámego
co ieſt ſpifano/iáko chce kácyrze/ ále w-
ſhyſkiego co Pan roſtázowát : czego iſz
ſwiát ſpifaćby nie mogt (iáko piſe Jan
ſ.) tedy Duch ſ. záwſe tego wyucza
Páſtryzow ná to ſtuſnie poſtánych.
Ktorem poſtuſeńſtwo y poddáńſtwo pi-
ſmo ſ. przykázuie:iáko tym ktorzy z náu-
ki ráchowác ſie Bogu beda/ iáko ſluchá
eże z poſtuſeńſtwá. A ktoby ich nie ſlu-
chat/ten wedlug dekrétu Páńſkiego / ſá-
mego Boga nie ſlucha / y zá pogániná
ma być rozumiany. Tákowe poſtuſeń-
ſtwo záleca Páwet ſ. w koſciele Rzym-
ſkim/tácząc ie poſpótu z wiárag: gdy ná
počátku liſtu do Rzymiánow wychwa-
la ich wiáre po wſem ſwiecie/która ná
końcu (iáko téż ná przodku w tytule) po-
ſtuſeńſtwem názywa. Ktore poſtuſeń-
ſtwo poſpótu z wiárag z koſciotá Rzym-
ſkiego rozlána/do tad záchowáne ieſt po
wſhyſkim koſciele Kátholickim. Do przy-
znawáiag zwierzchnoſć od Boga w ko-
ſciele poſtánowionag / o ktorey ſie przed
tym

Jan 20. g.
21. d. 16. b.

1. Kor. 17. c
2. Kor. 13. c

Lukaſ 10. c
Matt. 18. b.

Rzym. 1. 8.
16. c.

Poſtuſeń-
ſtwo Káto-
lickie Bogu
y ludzió od
niego prze-
łożonym.

tym mowito (nád przerzeczone poſtu-
ſeńſtwo wiáry) przyznawa téż y prá-
wá á wſtáwy / od tey to zwierzchnoſci z
Duchá ſ. wedlug czáſow á potrzeb lu-
dzkich poſtánowione: áby ſie (iáko wézy
Apoſtot) porzadnie w koſciele wſhyſko
odpráwowáto / ázwtaſzczá on rozſadek
miedzy bráćiá Krzeſcijańſkag/ktory Pan
Kryſtus/po bráterſkim nápomnieniu ná
rozſadek koſcielny wlożyć raczyt/ y do
ktorego Páwet ſ. od trybunátow ſwie-
ckich zwtaſzczá Bogáńſkich Krzeſcijań
odſyła. Tákowe ieſt y Krzeſcijańow
práwo duchowne ábo Canones,wedlug
ktorych káždy ſtan y káždy vrząd zwta-
ſzczá duchowny/powinnoſć ſwa/ ku po-
ſciowi á porzadkowi ták wielkiego ludu
Bożego odpráwue. Ktorey zwierzchno-
ſci y porzadkowi Kácyrze záwždy ſie
przeciwili/ y one gdzie mogli niſzczpli :
iáko ſie to y w nas w Polſce pokázáto:
czyniac to przeciw oney iáſney náuce
Páwtá ſ.: iſz káżda zwierzchnoſć ieſt od
Boga/ktorego ſpráwy porzadne ſa. kto
kolwiek ſie tedy przeciw zwierzchnoſci
ſámemu Boſkiemu rzádowni ſie przeci-
wi:á náſláduie ſposobu piekielneg (gdzie
iáko

Rzym 14. g
2. Kor. 14. g
Kolof. 2. 8.
Matt. 18. b.
1. Kor. 6. c.
1. Tim. 5. c.

Aug: de uti-
lit. credendi c.
7. & lib: 19.
de ciuita: &
ſer: 5. ad fra-
tres in herco.

Zwierz-
chnoſć Ko-
ſcielna Ká-
cyrze záwſe
bórze.
Rzym. 13. a.

206.
Job 10. 3.

iało świadczy Job) żadnego rzędu nie
máš/ale wstawićzna wrzawa y zamięśa-
nie. Co też sam Bog w starym zakonie
wyswiadczył: gdy zwierzchność a rza-
dzenie káptáńskie názwał swoim wła-
stnym/ mowiąc : Nie ciebieć Sámuelu
odrzućili/ale mnie samego. A rzady le-
pał świeckie (gdyby duchownym wli-
zaly) názwał tamże Pan/iakoby ziem-
skie a Pogańskiemu tyranstwu podobne :
iało też ná inšym mieyscu powieǳiał:
Beda słuzyc Sefárowi Krolowi Egn-
ptskiemu/aby doznali rozności poddán-
stwa mego/ a poddánstwa krolestwa zię-
skiego. Ktore tyranstwo tym podobniey
se jest heretykom/gdyż oni pod płaszczy-
kiem Ewángeličkiej wolności/sámi so-
bie káżdý z nich právem y pánem być
chcieli. Wielkie iuż tego początki Pan
Bog w Polsce dopuścił. Bo gdy o
Bogu y o právie iego/dopuściłá zwirz-
chność świecka káżdemu wedlug sumnie-
nia a zdania własnego wierzyć : dopu-
ścił też w rychle P. Bog/iż także o naye-
wyższen zwierzchności świeckiej/y o prá-
wie polpolicnym/wierzy y rozumie iało
kto chce. Gdyż władza y sąsunek ták
prawa

Obacz!
Kácyřstwá
iako polsko
sporzadzily

prawa iało zwierzchności y rzadow/
przy tychże zostátá / ktorým pirwey ná-
Boga y Kościół iego ssturmowác byto
dopuszczono. Także też gdy Jurisdicia
Duchowna zgwatcono/y kłatwy w po-
śmiejach obrocono: widzimy iało zá tym
idzie y Jurisdicia świecka/iż słucha prá-
wa ten kto sie oborzył nie smie ábo nie
może: a kłatwy świeckie/ to iest bann-
cie/iuż sie też máło nie zrownáły z du-
chownymi : gdy popieranie ich częsem
bárziej Comediej niż práwu iest podo-
bno: a skutek lepał/wieřse ma indulgē-
tia, y miłościwe látá/ ábo dispensatix,
niż one to sie w Papiestwie (iało oni
mowią) z nich pośmiewáli. ó tempo-
ra, ó mores. Minimalisćie mili Polacy/
żebysćie z Kościółtem ábo z Papiestwem
walczyli/áno z samym Bogiem. Ktory
(wedlug Dawida) miecz ná Kóściół
iego dobyty/ obroćit w sereá wáře wła-
sne. Jużesćie sie náđ duchowieństwem
náprzewodźili coście chćieli/ náđ wřelá-
kie oświáǳania y skutne obrony iego/
minimalisćie żesćie ie iuż zágubić mieli.
Cożesćie spráwili? A za sámi nie baczy-
cie/iż sie ten stan bárziej serzy / z przy-
znawaniem

207.

Jurisdic-
tia y Pla-
ty świece-
kie / za du-
chownymi
109.

Dłone
spraw prze-
cisł Kościół-
towi náře-
rowanie:
psalm. 6

znawaniem was samych/ iż tak wielu lu-
dzi godnych dawno w nim nie było: sprá-
wy też ich / im ie więcej zatrudniać/
tym ie bärzciey wtaenia/ y wam opáć obra-
ca sam Bog/ ktory takowę obronę Ro-
ściołowi swemu obiecał/ mówiąc: Na-
czynie ktore przeciw tobie będzie zmyslos-
ne (iáko ich wy wiele/ co raz to nowych
zmyślać) nie zdarzy się. Y przindzie
do tego/ iż wpełni ieznł tobie się w sadzie
przeciwiając/ ty sadzić będziesz. Ale o
tym dosyć. Swietobliwość takowego
postupieństwa nád pospolite Krześcija-
ny/ doskonáley przedsię biorę wypstkie
stany y osoby zakonne/ gdy osobie w bo-
iáźni Bożej y w umartwieniu zakon-
nym dobrze doświadczoney / siebie sa-
mych y z sprawami swymi pod rozsa-
dek poddawáją : aby tym sposobem ná
sadzie frogim Boskim tácnieyszy ráchu-
nek z iednego postupeństwa dáć mogli/
niżeli z własnego w tak wielu spraw roz-
sadku swego. Co iáko jest rzecz bezpie-
czna/ tak też doskonałość Krześcijańska
iednájąca. Hereticy lepał zwykli nie
tylko sami sobę nikogo nie słuchájąc
rzadzić/ ale też iępcze y drugimi do kto-
rych

Żila: 54. g

Swietobli-
wość Ka-
tholika w
stanach za-
konnych
Twitale.

Pojwteł 34
Konow.

Aug: epist.

109. de regu-

la monacho.

et sermone.

bus ad fratres
in eremo.

rych im nie się opiekáć/ o spráwy ich kto-
rych wielokróć nie rozumieją hácowáć :
czyniąc to nie tylko stugą częo pismo zá-
kazuie/ ale też napowysen zwierzychności:
aby nagorzeć było/ ma wolność Ewáge-
lika/ y ná sumnienie własne składájąc.

Te tedy trzy rzeczy z tej miáry też
wyswiadekują kościół Boży y Kátho-
lików/ iż są wielkimi środkami do dosko-
nłości/ y lekárstwy przeciw trzemá nap-
głownieyszym grzechom. Bo pycha há-
muie prawdziwe postupeństwo: chciwo-
ści á takomstwu jest lekárstwem dobro-
wolne wbostwo: Czystość zaś y wstrzy-
mieźliwość cielesna/ kroci ciáto iáko nap-
cieżpęgo domowego nieprzyiaciela nápe-
go. Ktore trzy grzechy pokazyły się też
wyższy być przednieyszymi do kácy-
stwa pobutkami.

☩
Szczęsny znáł Kościółá B. Dżego
ten jest/ w którym jest (iáko w Kredzie
wyznawamy) prawdziwe grzechow od-
puszczenie y uspráwiedliwienie. Ktore ná-
leży przodkiem ná kásce Bożej : potym
ná staraniu czkowieczym/ gdy on też zá-
pociagnięciem Boskim/ po zákopaniu
ábo wtráceniu pierwszo tácentu niewin-
ności

Kym: 2. a.

14. a.

1. Piotr 2. c.

1. Piotr 2. d.

☩
Szczęsny
znáł Ko-
ściółá test pe-
wne grze-
chow posby-
wanie.

Sposób wo-
sprawiedli-
wienia y ká-
tholików.
Matt: 25. b.

ności/drugich dwu talentów rozumu y
wolen swej przyrodzonej do tego we-
dtug możliwości przytada/ aby ostatnich
pięci dostąpienia łaski y synostwa Bo-
skiego pozyskał. A iako według nauki
Augustyna s. łaska Boża dwoiaka jest/
wprzedsiająca/ ktora wola nasze wzbudza/
y nasładowująca/ ktora wola nasze w
pożytek wykonuje: Także y uczynki
człowiecze / iedne są przyrodzone przed
wsprawiędliwieniem:ktore iako ięszce od
nieprzysiaćciła Bożego pochodzące / łaski
Bożej nie zasługują/iako częstokroć
wymodzi Páwel s. wszakoż w ludziach do
rośtych są potrzebne ku sposobiániu się
do pokuty/á káiania się pierwszych złych
uczynków: ktory postępek wskazali Jan
Krzyżciel y Piotr s. nąpominając aby
przez pokutę opuszczenia złych spraw/á
czynienia dobrych/sposobiáli się do przy-
jęcia łaski Bożej y wsprawiędliwienia/
á żeby tym sposobem wpli cięższego po-
pienia. Co y sam zbawiciel wyrażit o-
na tajemnicą/gdy záfłak y wsiysyt drze-
wo figowe/nie znalazłszy ná nim owocu/
 chocia go ięszce czas nie był. Drugie
uczynki są już po wsprawiędliwieniu/ y
iako by

Augustin: in
quest. ep: ad
Rom: 6: 52.

Matth: 3. a.
Lukas 3. b.
Dz: 10: 1. f.

Matth: 11. b.

iako by owocami iego: ktore zasługują
pomnożenie łaski Bożej/przeto iż już on
człowiek jest wpiępiiony w macicę sa-
mego Pána Krystusa: zá cżym iesliby
owocow iemu křeattownych nie rodził/
bedzie zaś przez grzech śmiertelny odcie-
ty/y vschnawšy w miejscu niezbożno-
ści/bedzie do ognia wrzucony: dla tegoż/
według wyroku Piotra s. takowe uczyn-
ki opewniając wezwanie y zbawienie ná
sie. Takowego wsprawiędliwienia nie
mają Nowangelicy. Do dawniejsza y
wiecej cześć ich/dobre uczynki zgoda od-
rzucają/y grzechem y potępieniem ie są-
cują/iako się wyższy pokázowáto: dru-
dzy lepał obaczywszy się teraz/ znają ie
być potrzebnymu: wszakoż nie iako przy-
cżyne/ale iako owoc á skutek wsprawię-
dliwienia przez samą wiarę / ktora we-
dtug Páwła s. wsprawiędliwia. Który
bt ad przychodzi im stad/iż nie vmicia á-
bo niechca rozeznawác uczynków mar-
tynych przyrodzonych ábo zakonu Mo-
jżesowego (o których ná takich miej-
scách Apostoł mowi) od żywych w cżo-
wiecez już łaska Boża ożywionym y od-
rodzonym. Ale takie wsprawiędliwienie
D ij po

Jan 15. a.

2. Piotr: 1. b.

Kácyřcie
wsprawię-
dliwienie.

212. podobne iesth onemu drzewu figowe-
 m. *ref. n. b.* mu/ktore sie tylko wzrostem á listciem z
Lukas 13. c. dalekã wdawãto: áno sam owoc byt kto-
 ry Pan zalecat: ktorego gdy nie mia-
 to/byto vsuszone/ y z Pãñsticy winnice
 do ognia wyrzucone. My tedy Kãtho-
 lichy do vsprãwiedliwienia przyznawamy
Galã 5. a. wiãre/ãle te ktora (iãko mowi Pãwet
 S.) przez miłosć kãske Bożã (z zaslu-
 gi zbãwiciãlã nãpẽgo) zãrabia: wedlug
Mat 19. c. tego iãko Pan wyrzãł wczymit: Chcepli
 wniść do żywotã/choway przykazãnie:
 A odrzucamy zãs tãkã wiãre/ãbo wta-
 snicy dume kãcyřstã/ ktora nã tym zbã-
 wienie sãdżi/gdy iedno kto zã pewne to v
 siebie ma/ iż dla zaslugi Pãnã Krys-
 towey sã mu grzechy odpuszczone: nie
 przyktadãiac do tego Sãkrãmentow/
 modlitwy / y inřnych wczymkow dobrych/
 bez ktorych wiãrã prawdziwa być nie mo-
 że. Bo y sãmi to znãia/ iż modlitwã
 (iãko inře pobożnořci) bez wiãry nie
 iest pożyteczna / y Bogã kuszãca: przetoż
 modlitwa vprzedzãć musi tã wiãrã. Je-
 sli tedy Nowãngeliř przed modlitwã ma
 wiãre/ktorã iuż pod potãpieniem wierzy
 sie być vsprãwiedliwionym: nie trzeba
 mu

Obãcz.
 Sãna wã-
 ra kãcyřstã
 gładzi Sã-
 krãmenty.

mu bedżie w Pãcierzu mowić: Opuśc
 nam nãpe winy: Nie wodź nas nã po-
 kusy: Boże badź miłosćiw miãe grzechne
 mu: ále musi sie chłubić z onym Lica-
 miernikiem: Boże dziekuie tobie jem nie
 iest grzesnym iãko inřny. Tym sposobẽ
 nie też bedzie po inřnych dobrych wczym-
 kãch y Sãkrãmentãch. Bo iesli Sãkrã-
 ment powinna vprzedzãć wiãrã: gdyż o-
 nã iuż zbãwiłã/ do czegoż Sãkrãmentu
 vzywãł? Wiedz iãkie v nich vsprãwie-
 dliwienie/ tãkie też grzechom odpuszcze-
 nie. Bo to iest ich zgodne wyznãnie/ iż
 krzeřtãni pokutã grzechow nie gładzi/
 ále tylko pokrywa: tãk iż prawdziwie zo-
 stawãia w cztowieku: ále zã vsprãwiedli-
 wieniem nie bywãia zã winã poczytã-
 ne. Przywodząc zã sobã Augustynã s.
 ktory to mowi o żãdzy á sktonnořci do
 grzechu/ktora zostawa/ãle nie o grze-
 chu ktory bywa prawdziwie odpuszczoney
 y zgtãdzoney. Skãd iãsnie pokãzuia/iż
 chlubiãc sie wiãrã y vsprãwiedliwieniem/
 przecie nigdy nie pozbywãia grzechu/
 ktory ie opãnowãt / (iãkoni nie dawno
 wywodžit) á zã tym y w zbãwieniu
 swym rozpãczãć musã: przetoż iãko in-
 D iij se őr.

213.
Lukas 11. c.

Grzechom
 odpuszczo-
 nie v kãcy-
 row iãkie.

Cõfessio Au-
 gustana & A-
 pologia eius
 art. 2. Aug:
 de nuptijs &
 cõcup. lib. 1.
 cap. 25.

214. **se** **Artykuły** **Stądu** **Apostolskiego** **opá-**
Arredo **Ká** **rowáli** (co sie ná swych mieyscach wspo-
cyście. **mináto**) **ták** **też** **y** **temuż** **czynią** / **gdý** / **co**
my **wyznawamy** **z** **Apostoty** **grzechow**
odpuśczenie: **to** **oni** **z** **swym** **Łutrem** / **mu**
śa **tym** **sposobem** **wyznái** / **grzechow** **po-**
frywánie: **W** **czým** **też** **blużniá** **sámego**
zbáwiciela **nászego** **y** **zástuge** **iego:** **ktory**
przeto **z** **niebá** **ieśi** **názwany** **Jeżusem** / **iż**
zbáwił **lud** **swoy** **od** **złostí** **á** **grzechow**
iego. **Drugi** **sposob** **poświecenia** **y** **v-**
spráwiedliwienia **nászego** **dziela** **sie** **przez**
Sákrámenty / **iáko** **státi** **y** **nacýnnia** **wi-**
domc / **niewidomcý** **iásti** **Bożey.** **Te** **táż**
prawdziwe **y** **skuteczne** / **náýduia** **sie** **w** **sá-**
mym **Kościelc** **Kátholickim** **w** **skutku** **tá-**
sti **Bożey** **nie** **rozdzielne** / **álc** **w** **liczbie** **á**
rożności **potrzeb** **duśnych** **siedmiorákne.**
Bo **przez** **nie** **widomie** **z** **odrodzenia** **du-**
chowncgo **żywotá** / **bywa** **człowiek** **prowá-**
dzony / **áż** **do** **oney** **zupełności** **lat** **ábo** **do**
rośności **gtowny** **nászey** **Páná** **Krýstusa** /
iáko **mowi** **Páwet** **s.** **Bo** **naprzód** **przez**
Krýst. **Krýst** **y** **wiáre** **z** **vmártwienia** **grzechow-**
wego / **bywa** **ożywiony** **y** **odrodzony** / **z** **wo-**
dy **y** **z** **Duchá** **s.** **do** **nowości** **żywotá** **du-**
śnego **á** **wiekuistego.** **Przez** **potwirdze-**
nie

Sitrámž.
ty táto cžto
mieša sprá-
vnia.
Ephes. 4. c.

nie ábo bierzmowanie / przysięgnię po-
mnożenie y osobliwá moc Duchá s. ku
śmielsze^o oney wiary wyznawaniu / y nie
przypięciom zbáwiennym meźnemu sie
sprzeciwianiu. Który Sakrament sa-
mym Apostołom byt dány w widomym
w ognistych iezyfách Duchá s. zesta-
niu: Bęziom zaśie ich / tákże iáko Apo-
stolowie iuż o kręzonym / przez Aposto-
ły byt háfowany przez zwiřchnie rąk
ktádźcienie: Po čásie ich / gdy Kościół
Boży od prześladowania wolniczy
był / z wstáwy Páńskiej / á z náuki Apo-
stolskiej / odpráwnie to do tąd pomázá-
niem krężmá ná czele: gdyż w piśmie
świętym dáry Duchá s. pospolicie po-
mázaniem zwáne bywáią. Po trzecie
Sakramentem ciáta y kwié Páńskiej /
bierze cztowiek ná duřy posilenie / y czer-
stwość / meźniczyemu z nieprzypięcioty
duřnymi potępianiu. Czwarte: gdy sie
w tákim boiu z krewkości potęgnąć y w-
pásć przez grzech przytráfi / od tego iest
Pokutá: przez ktorá cztowiekowi z Ro-
rabiu kościółá Bożego wypádkemu / y
w grzechu tonácemu / bywa daná iáko by
destá niciáta / przez ktorá / wiatrem po-

215.
Biermo-
wanle.

Dionysius de
Eccl. Hierar-
chia cap: 4.
Fabianus Pa-
pa epist: 1.
Lukas 4. c.
Djieto. 4. f.
10. f.
Sakramēti
Ottatiny y
pořutā.

padzłagacy kłski Bożey/onegoż Kora-
biu ratunkiem / y samym też iakimfo-
wief wstąpieniem / do tcy z ktorey byt
wypadek iedności / bywa przywracany.
Ktore wetowania grzechem utraconego
poświęcenia przez spowiedz y pokute/da-
wni Doktorowie przeciw Nowacyanom/
żowa też iednym znakiem kościoła Bo-
żego. Piąte: gdy Krześcijanin przy sko-
naniu wchodzi w ostatnie a w naniebe-
spiecznienye swanki pokłania sie z Szę-
tanem nieprzyjacielem swym: według v-
stawy Páńskicy przez Jakubá s. Apo-
stola Kościołowi podany/bywa w tym
ostatnim hańcu przez modlitwe a pomá-
żanie oleiem/ osobliwa kłska Duchá s.
ku fortunnemu zwycięstwu/ a pokoná-
niu nieprzyjaciela swego/ iako nieiaki-
m rycerskim párowaniem/ wspomagany.
Szóste: Matzeiństwo cielesne/ Sákrá-
ment zkożenia Pána Krystusowego z
kościołem swoim/ według Páwła s. w
sobie zamykające/ dodawa też włásney
a osobliwej kłski Duchá s. ludziom/ aby
żadze cielesne w nich nie przemagaty/ y
potomstwo aby z młodych lat w pobo-
żności a w raz przytety wierce pilnie
wy-

Lactatius de
vera religio-
ne ca: 30.
Cyprianus de
lapsis.
Ostatnie
pomazanie.
Jakub 5. c.

Matzei-
stwo/ y ká-
pláństwo
młodych wi-
domych Bo-
życi Bożey
Eph. 5. f.

wychowywane byto. Nakoniec poświę-
ceniem kaptáńskim ten Kościół święty
w synach swoich/ bierze duchowne ro-
zmnożenie/ przez kaptany iako oycy du-
chowne/ ktorzy od samego odrodzenia/
aż do pobożnego skonania/ przez pásuncł
Ewángeliy/ y tych drugich Sákrámén-
tow/ to budowanie kościoła a ciata Páń-
skiego/ do skończenia świata wykonywa-
ia/ iako opisuie Páwel s. Takowego
poświęcenia przez Sákrámenty s. nie
máia też prawdziwie y terázniejszy hę-
reticy. Do naprzód o liczba ich zgodzić
sie nie mogą: Luther bowiem naprzód
przyznawał iedenż Sákráment krztu:
potym dat sie námowić ná drugi/ Wie-
czerzy Páńskicy: czego mu Kálwin po-
zwia dzęyt z niektórymi inšymi. Melán-
chton lepał ze wszystkich družyną swą
Augšpurską pokłózyt ich w swoim wy-
znaniu trzy/ przydawaiac pokute/ ábo
rozgrzezenie. A nakoniec w posledniy-
szym wydaniu swoich locos comunes, po-
zwolit czterzech/ przytaczające świecenie
kaptáństwa. By byt dłużey żyw/ do ci-
gnął by byt z námi do siedmi. Jákoż ie-
den z tychże nowych Mistrzow/ poga-
D o dziaje

Eph. 4. b.

Kłczyse
Sákrámen-
tow ábo ná-
byty ábo
nie mda-
ta.

Lutherus in
capt. Babyl.
Idem ad Val-
denses.
Calvinus se-
pe in Instit.
Melanchton
in confesjs.
Augu: & lo-
cis ultimo a-
ditis.

Postellus in
Panthenosia.

218. Działajcie te różnice w gromadzie przyzna-
Vide Staphi. wa pęć Sakramentow. Ale by był do-
lum in sua de brze porachował / byłoby ich dziewięć/
fensione.

Calvinus li: 4
instit: cap: 15

Lutherus de
capt. Babilo.

Magdembur
gen. centuria

1. li: 1. ca: 10

Cent: 2. et

4. cap: 5.

Lutherus con

tra Cochleu.

Epist: ad Me

lanchto.

O bacj Reje

mu Szatan

Nowo

Krzęstwo

przywiodł.

gdy czterzy / trzy / dwa / y jeden / w jedno
summa złoży. Lecz by ich nawiecy kła-
dli nie przyda im w pożytek. Bo iż ich w
sprawiedliwia sama wiara / ktora wprze-
dza Sakramenta / tedyc albo ta wiara
nie jest pewna / albo pewnali (iako me-
eno twirdza) tedy prożno Sakramen-
tow używają / gdy już pierwcy sama wi-
ra sa sprawiedliwieni. Ktemu iż w nich
Sakramenta nie sa naczyniami ani przy-
czyną łaski Bożej / ale tylko gołym zna-
kiem a pieczęcią y iako ceremonia krztu
Janowego. Co wybornie zgodzi sie z
tym / iż im grzechy nie bywają prawdzi-
wie odpuszczone / ale tylko od karania za-
skoniene / iako oni wyznawają. Przetoż
Luther radził / iż lepien krztu działek ma-
tych zaniczać. W czym go Nowo-
krześciany aż zaś nazbyt wstuchali. A te-
raz wiec Dyabet wyznął to / czego po-
woli pukał / iż nie trzeba Krześcijanino-
wi żadnego zgola Sakramentu. Czego
jeden w nas w Polsce tak dowodzi: Lud
nowego Testamentu jest krolestwem du-
chownym /

chownym / ktore bywa Duchem s. sprá-
towane / a nie zwierzechnumi wstawami.
Przeto zwierzchnich Sakramentow uży-
wania nie potrzebuie. Krzest był zwirz-
chnia cerymonia / ktora na początku ko-
ściotá y Ewangelijcy / Pogaństwo do ko-
ściotá byto wyprawowano. Gdyż tedy
my rodzimy sie z Pogaństwa już po-
krzeżonego / tedy zgola żadnego krztu
(toć już gorzej niż Nowokrześciany)
nie potrzebuemy. Także: Wiczerza
była iacimśi bractwem onego pierwszego
Kościotá. A tak nie teraz do nas nie na-
leży. Otożci Dyabet dowiodł czego
chciał / iż od matnych odpustow nie zna-
cznie począwszy / z tego nowego krześci-
jaństwa / stare pogaństwo poczynił. Do-
tey światobliwości kościotá Bożego / na-
leża łaski a dary Duchá s. / nie tylko (iá-
ko Theologowie mówią) oratum facien-
tes ale też gratis data, to jest / ktore sie yw-
ztych / ku pożytkowi drugim nándują. Z
tych liczb sa dary czynienia cudow / y
opowiadania rzeczy przysztych / o kto-
rych swym porządkiem mówić będzie-
my. * Siemnasty tedy znak Ko-
ściotá Bożego jest / łaská. Wdza y dar
czynienia

219.
Civray ná-
wrocenie
Willow-
skiego foti
149.

Obojda so-
bá ne. o ká
czynom wy-
gla.

D. Thomas 2
2 de quest: 0
111. art: 1

Siemnasty
sny znak i: st
prawdziwe
cudá.

czynienia cudow. Ktorego znaku miedzy
inshymi wzywa dawny Doktor y Me-
czennik Irenaeus s. zamysla iac w tym wy-
rzucanie dyabelstwa/ wzdrawianie nabo-
zne rozmaitych chorob/ wskrzyszanie wa-
martych/ y insh cudá/ ktorym moc przy-
rodzona ani fátaniska nie jest przemo-
zna/ ale tylko Boska. Pokaze tu tedy/ nas-
przed iz do opowiadania nowej iakiey
náuki zbawienney/ cudá sa potrzebne:
potym iako takie cudá bywaja prawdzi-
we/ y iaka wiare wyswiadczaia: náko-
niec iesli sie v Kátholikow czyli v here-
tykow náduia. Do ogłoszenia nowej
náuki cudá byc potrzebne/ dat znac sam
Bog/ gdy posylaiaac Monzesa do wyba-
wienia ludu swego z Egyptu / roskazat
mu tego poselstwa swego dowodzie / nie
tylko náuka/ ale tez niestychanymi nád-
przyrodzenie cudami / tak przed ludem
Izraelskim/ iako tez przed Pharaonem
czynionymi/ ktorym moc dyabelska przez
czarowniki Pogánstie wyrownac nie
mogta. Eliasz Prorok / nowej náuki
kacyrskiej doswiadczał cudem z nieba po-
kazanym. Toz czynili wshyscy iakmiarz
Prorocy/ gdy co do wierzenia trudnego
ludowi

Do nowej
náuki / no-
we cudá po-
trzebne.
s. Moy: 4. a

s. Xron. 6.

ludowi swemu od Boga odnosili. Ná-
wet sam Pan Krystus / v rzad y náuke
swoiey pewniał/ nie tylko onym niebie-
skim Trojce s. wyswiadczeniem/ ale tez
czynkami rozmaitych á niezliczonych
cudow/ ktorych żaden przedtym ná swie-
cie nie czynił: potepiaiaac stad przeciwni-
ki swe/ iz za takim dowodem/ osobn y náu-
ki iego przyjmowac niechcieli. Toz tez
zostawil ná Apostolach swych/ gdy roz-
syłaiaac ich opowiadac Ewangelia/ ro-
skazat im niemocene wzdrawiac / vmarte
wskrzyszac/ Dyabelstwa wyrzucac/ c. vpe-
wniaiaac ich/ iz nie tylko samych Apосто-
tow/ ale y potomkow ich w nawracaniu
swiatá/ miaty takoweż y ieszcze wietrze
cudá násladowac. Poświadcza tego Ná-
rel s. doktadaiac/ iz rozsedhsy sie opo-
wiadali Ewangelia/ z takowym znakow
y cudow násladowaniem: czego tez w
dzieciach y zywotach Apostolskich / y w
historyach koscielnych czesc opisana ma-
my. Stadze dawny Tertullianus/ za-
dawhsy heretykom nowosc náuki/ tak
mowi: Jesli inshego Boga opowiadaja/
czemuż pisma y rzeczy wzywaja tegoż
Boga przeciw ktoremu náuczaja? Jesli

Matth. 9.

Matth. 6.

Jan 15. 6.

Matth. 6.

Jan 14. 61

Matth. 16. 7

Ardens 14
czytom do
wskazania
potrzebny.
Tertullia. de
prescr. n. 11.
tez

Cudom pra-
widliwych
od fale-
bnych toż-
sławie.

2. Thes: 2. b

Tertullia. in
Apologetico.

Przykłady
cudom tak
czystych.

Clemēs 2. 2.
3. recogniti.
Aegēsiptus li:
3. cap. 2.

wielkicy liczbę Rátholikow / ktorzy ro-
żnymi dowodom y náukam ich wierzyć
nie możemy/powinniby byli nowymi też
iákimi cudami one podeprzeć y wypewnić:
Jákoż widząc tego taká potrzeba chcie-
li się o to mktorzy z nich kusić / o czym
niżej będzie. A iesliby nam to żądać
chcieli/iż cudá nie mogą być pewnym
znakiem Kościotá Bożego/ gdyż ie też
czynili y fatšywi Prorocy/ y Antykryśt
naywiecy ich pokázować ma. Ná to od-
powiadam. z dawnymi Doktorámi S.
Naprzód iż cudá Antykrystowstie nie ba-
da prawdziwe/ále kłamiwe á z Szátá-
ná/iáko dokłada Páwel ś. Co być może
z dopuszczenia Bożego/ gdy ábo/według
Tertullianá/chorobie ábo inšemu przy-
padłowi/Szátan włżenie ábo odmiana
wczyni: ábo też gdy applicando actiua
palsiuis, nie zwyciężając rzeczy y omamie-
nia w smysłach ludzkich pokazuje. Takó-
weż też cudá pospolicie bywają postáń-
com iego káczrow. Czego (iż inše opu-
ścił) pokazał pámienny przykład/ocięć
wpech káczrow Simon Magus, gdy
przeciwiając się Piotrowi ś. w Rzymie
nie mógł człowieká ymártego wskrzesić/
iáko

iáko Piotr ś. wczynił/ ále tylko kuglar-
stwem hátáńskim gtowé iego ná chwile
poruszał: Ták też gdy chce po powie-
trzu latać/ná modlitwie Piotrá ś. spad-
szy/nie tylko strzydeł/ále y nog/á żatym
y żywetá pozbyt. Tákowei fatšywe cu-
dá cżásu swego hzretyskom żadawał Ires-
nauus, Augustyn/ y inšy dawni Doko-
rowie ś. Wpákoż z dopuszczenia Boże-
go/moga też niekiedy heretycy prawdzi-
we cudá spráwować/wpákoż nie tu po-
twirdzeniu/ále owšem tu pokusie á żá-
twiedzeniu wiary: iáko w tym P. Bog
przez Woyzeshá lud swoy od fatšywych
prorokow przestrzega. Y sam P. Kry-
stus w nowym zákonie / przepowiedziat
tákowych/ktorzy cudá w imię iego czy-
nili/á przecie się cżásu dnia sadnego do
nich znáć nie będzie. Ale nie wnet prze-
to P. Bog tákimi cudami błedow ich
chce potwirdzić. Jáko też (mowi nádo-
bnie Iustinus) Bog nie pochwała błę-
dow Pogáńskich tym/gdy ná nie/rowno
iáko y ná wierne swe/świátłosc y ogrza-
nie stoná swego rospuszcza. Nie mo-
wiemy tedy/aby wszedzie Kościot praw-
dziwy być miał gdzie się cudá pokázują:
P ále

Iren: li: 1. c. 8
Or li: 2: c. 56
57. August:
li. 13. contra
Faustum c. 5
Idē tract: 13.
in Ioan.
Iustin. quest:
100.
1. Thim: 4.
Matth 7. c.
24. b.

Iustin. quest:
5. ad orthod.
Matth: 5. g.

Cudá takó
pokázują
Kościol.

Probi cu-
dow praw-
dy wpych.

z. 13. 14. 15.

To pi-
smo 3. 13. 14. 15.
cudá z tym
ná pokus-
sá. Dane.
Tertullia. de
prescript. he-
ret. 15.

Ále to twirdžimy / iż gđzie przy inšnych
głow. wpych znáfach / o ktorych przed tym
było / cudow cżásu potrzeby nie máš /
tam teź Kościot prawdziwy być nie mo-
že. Stoż tákie cudá Kościot wyświada-
cżáiz / ktore pirwey Kościot wyświada-
cżá iz sa prawdziwymi á ku dobremu
końcowi cudámi. Ktory wyrok wydat
sam Bog przez Monzesa tak mowiąc :
Je liby sie ziawil Prorok w pośrzedku
ciebie (ludzie moi) ábo ten ktoryby sie
popisował z iáfim obiáwieniem: y prze-
powiedzialby iáfí znáf y cudo / á z gišci-
toby sie co był opowiedział : iedno žeby
mowit: Podžmy á násládujmy Bogow
obeych / ktoryches ty niewiádom / y stu-
žany im: nie máš stucháf stow proroká y
wieszcžá onego / gđyž was kuší ábo do-
šwiadecžá P. Bog wáf / áby sie iáwnie
pořázáto / ieli go miłuićie ábo nie / we
wpytáim sercu y dušy wáfey. Dla tá-
kownegož došwiadecženia dawny Tertull-
anus / nie tylko cudá / ále y sámó písmo
šwiete / piše być tak obšćie podánym / y
tak nástosowánym / áby / iáfó dobrzyž zbu-
dowánie / tak žli á Pánu swemu niewie-
ni zgoršenie / škad obnošili. Škad sie žá-
myšlá

myšlá / iż kácyrže by nawietše cudá mieli
y náfonie / iáfó Augustyn z Páwla š.
wywodži / by teź y gory z mieyšcá ná
mieyšce přenošili / tedy im to nie nie po-
maga / bez mítóšci: ktoraž águbili / y bez
iednošci ktoraž opušili. Cžym Ignas-
tius zwolennit Apostolski takowa sen-
tencya zostáwit: Ktobykolwiek náucžat
mimo to co postanowiono iest / choćiaby
był godžica wiary / choćiaby pošćit / cho-
ćiaby dziewiectwo záchowat / choćiaby cu-
dá tworzył / choćiaby prorokował / niech
tobie bedžie počytány žá wilká / ktory
pod owyžá postáwá ná wynišeženie o-
wiece cžyha. W sámym tedy Košćiele
Kátholickim prawdziwe y wiare pewnie
wyświadečáizace cudá sie pořázowáły.
Co kácnoby sie pořázálo po wšyškic
wieki od Apostotow áž do tego cžásu: ále
krotkošći násládujace / niektore tylko cudá
od wieku Grzegorzá š. od ktorego prze-
čiwnicy pošpolicie škáženie náuki nam
žádawáia tu přyppomina. Do napřezod
w tym pšostym ná šlá rozdzielonym wie-
ku od P. Krystusa / tenže Grzegorz š. w
dyálogách swoich / bázžo wiele takowych
cžásu šwego očázánych cudow škáđžie.

P ij

Tož

Obacz pi-
nie.
Augu: tract:
14. in Ioan:
1. Cor. 13. 4.
S. Ignatius
epi: ad heron.

Cudá Koš-
ćiota Karbo-
lického od
3. šicá let.

Bedali: 1. hi. flor: Angl. ca: 31. & li: 3. cap: 2.

Cromerus li: 3. de gestis Polonorum.

Petrus Damiani in eius uita: & Surius in hist: sanct.

Vide Cromerus lib: 4. & finem li: 16. & Miechow: in eius uita.

Lege uitam nriusq:

Toż też wypisuię Gregorius Turonensis. Siódmego y osmego wieku/ Beda zacny Theolog y historyk/ wyplicza cudá od wozniow y postáńcow Grzegorzá s. w Brytániję sprawowane. Dziemiatętego wieku mamy pamiątkę cudow/ktore s. Tharsius przeciwko przeládomcom obrazow obficie pokázowat. W tymże wieku Bonicich s. Apostol y pátron Polski/ y po śmierci náuke y świe- toblowość swoá potwierdził/ onym cudem/ gdy ciało ięgo o Pogánow ná równą złotá wage stárgowane/ máto co záważyło. W dziesiatym wieku był s. Romualdus/ y s. Bactaw król Czeski/ ktoreż też znacznymi cudami styneli. Tęgoż czasu kwitnął też cudami swymiwielebny s. Stánislaw pátron nář Polski/ iáko to náře włásne Kroniki wyświádują. Jedennastego wieku byli znaczni cudami s. Anselmus y Grzegorz siódmy Pápię. Dwunasty wiek miał zacnych dwu cudotwórcow/ Máláchiasza/ o kto- rym piše Biernat s. iż z nadawieniy- mi świętymi cudami wyprownywat. Sam też Biernat s. snádz ná każdy dzień znaczne cudá wydawat: ták iż ie- dnego

dnego dnia iedennaście ślepych oświecił.

W trzynastym wieku żył s. Fránciszek/ iáko w pobożności żywota/ ták y w cudach pamiętny: drugi Dominik s. ktoreż zaraz trzech umártych wskrzesił. Trzeci/ Celestinus piąty Pápię Rzym- ski/ y s. Antoni pátron miásta Padew- skiego. Wiek czternastego/ synął cudami swymi Mikolay s. / S. Bernar- dyn/ s. Kátháryzná Seneńska. Piętnasty wiek miał s. Wincencego/ onęgo zacnego káznodzieicę/ ktory samych umártych wskrzesił/ trzydzieści y osmi. Tęgo nářego wieku przed powstánieniem terázniepych kácyřtw/ s. Fránciszek de Pau- lá zaćonnik/ był dospę znaczny w czynie- niu cudow: Potym w nářych kráinách przerzedziło się ich/ prze niedowiářstwo kácyřstie/ á ożiebłość krzesćijáńská: dla czego y sam Pan Krystus w oyczynie swej cudow czynić nie mogł. Whákoż ná nowo nálezionym świecie á u yspách zamorskich/ Franciscus Xaverius męcz- nik zebrańia Páná Jezusowego/ przy ná wracaniu Pogánow/ nie máte cudá pokázowat/ mowiciem Páćierzá z pozdro- wieniem Pánny Márypy/ przez dzieć

Bonaventura in eius uita. De reliquis leg. apud Lipo- manum uel Surius.

Cudá cje- mu teráz rzedse. Martij: 17. g 17. c.

nawrocone rozmaite choroby nątych-
miał wzdramiając. Ktorego ciała aż
dawno zamordowane / przecie do tego
czasu stały nie wznowy wdzieczna wó-
noś wydawa. Takowe cuda zwykli
przeciwnicy z dawnymi kacyzjami dy-
abelstwu albo czarownikstwu przypisać.
Ale to ieficze ie wiecy potwierdza. Bo
zbawiciel przepowiedział / iż iako onego
samego przeciwnicy zwali Belzebubem/
y cuda iego dyabelstwu przypisowali / toż
też członki y slugi iego potykać miato.

Co też żądawia nie pewnoś historyj/
ktore takie cuda opisują : na to im daw-
no odpowiedział Augustyn s. / iż tym
sposobem wolnoby we wszystkich inſzych
rzeczach tego zaprzec / co nam te inſze hi-
storie wyświadczaia : a tym sposobem
wszystka wiara y pamiatka ludzka na
świecie musiataby wyginać. Ale na-
konice by też historye milczaly / sa tego
sejwniſzymi świadkami y pamiatkami
tak wiele kościotow / káplic / klasztorow /
szpitalow / ktore pospolicie za vprzede-
niem iakiego cudu albo obietwienia Bo-
skiego byty budowane y nadawane. Tak-
że mniejsza niektore wielkimi cudami do

wzdrao

wzdramiania chorob y inſzych potrzeb po-
bożnych ludzi od Boga vprzywilecowa-
ne. Miedzy ktorych wielu y v nas w
Polſce jest kościot W. Mąryen w Eſo-
stochowie / y kościot ciała Pańskiego tu
w Poznaniu / zbudowany za wielkim cu-
dem należionego ciała Pańskiego przez
żydy doświadczonego / (iakie przykłady
pokazały sie też potym w Sochaczewie /
y indziej) na ktorych miejscach wiel-
kich cudow a dobrodziejstw Boſkich y
teraz ludzie doznawiają : iako tego mi-
rzo dowoone pamiatki tamże zostawu-
ia. Kacyrze lepak albo zgotia żadnych cu-
dow nie mieli / nie mogąc iako Erasmus
z nich przydzi) y pſcapy chrońnego wleczyc:
albo z omamieniem ludzi / a za tym ze ſro-
moty swa o nie sie potuſaia. Co Ter-
tullianus nadobnie wyrażit tymi słowy:
Chce też wypowiedzieć ich możne cuda.
Jedno iż w nich opaf naſładowia Apo-
stolow. Bo Apostołowie z umartych
czynili żywe / a ci z żywych czynia umar-
te. Iż przykłady dawniejszych herety-
kow dla kretkości opuſzcze / coſ podobne-
go naydzieſz w żywocie Kálwinowym/
ktory opisał z iego ſkoty wyrodzony

P i.ij

No-
ce uerſa f. 63

Kacyrſkie
niedowia-
stwo o cu-
dach jodo-
wſtemu po-
dobne.
Math. 10. c
11. b.

Historyam
Kacyrſze pro-
gno nie do-
wierzają.
Auguste ciu:
lib. 10. c. 13.

Cuda pom-
iedze y w
Polſce.

Chaez sy-
derſto z
cudow Pa-
cyrſkich.
Erasmus in
Diatriba de
libero arbit.
Tertullia. de
praescr. n. 11.

Kacyrſze z
żywych u-
m. rle po-
czynili.
Vide Caſtalli
onem in eius
uita: Polonia
ce uerſa f. 63

Nową Angelik. Do nowa nauka swa / mo-
wym także cudem chce wdąć / náiał ie-
dne go meża / ktory sie zmyslił umarłym /
wczyniwszy umowę z nim / iż gdyby trze-
ci kroć iemu zmartwychwstać rozkazał /
aby sie ná ten głos porwał. Gdy w ko-
ściele wielkie zgromádenie ludzi tego
cudá oczekywało / on zdrádlivy głos
Kálwinow / z stusnego dopuszczenia Do-
zego onego człowieká vmorzył. Do po-
dtugim wotaniu / máry odkrywszy / umár-
tym go náleżiono. Ktora zdráda joná
onego vmorzonego / tájzic záraz z wiel-
kim nárzekaniem wywotátá. Podobny
przyktad opisuiá niektórzy / iż v nas ni-
któzy zá pewne twirdzá we wsi ná pod-
gorzu Bieščezodá rzeczoney : gdzie též
Minister Kálwiński náiał niciákiego
Máttheusa / ktory także zmysliwszy sie
umarłym / miásto wskrzeszenia / głosem o-
negož ministra byt vmorzony. Trzeci
przyktad takowys stat sie w Lánucie /
iáko mi to zá pewne przed kilkimi lat ná
Trybunale Lubelskim powiádał czto-
wiek znáczny v wiáry godny / ktory tego
práwie dowodnie byt wiádomy / chocia
tám tego bárzo táiono. Luther iż nie byt
nowym

Staphilus 2.
Apolog.
Lindanus li:
3. Dubitáj.

nowym Prorokiem / iáko sie tym chlubit /
v drudzy go nim czyniá / tym též tego
swięzo dowodzá teráznieyszy Sákrámén-
tarze / iż żadnego cudu nie wczynił. Ku-
sit sie iedná raz wyrzucát dyabla. Z
ktorym ácz sie wielkim towárystwem
przechwátá / przecie skoro głos tego v-
styszał / wielkie á smrodliwe znáki strá-
chow v wirzechem v dotem zostáwił : v
oney zákrystey gdzie sie byt z opetána
niemiásta záwárt / ledwie go zátaráso-
wanego ná wotanie tego dobyto. Po-
śmierci též to cudo zostáwił / iż chocia ie-
go trupá w cynowá trunne mocno byt
záłowano / przecie we śrzedku żuny táł
śmierdziáto / że sie ludzie tym zárážáli :
aby sie wypelnito / co byt przepowie-
dziat : Pestis eram uiuus , moriens ero
mors. O czym bedzie niżej. Zwinglius
błád swoy o Sákrámencie / satpywym
cudem wtwirdził : bo piše / iż mu sie we
śnie wkázał ktos / czarny biatyi / v wka-
zał mu w písmie te słowa o báránku
wielkonocnym (Wielka noc Páńska
jest) v wedlug nich rozkazał mu též / ná
znál tylko cia gnać one słowa Páńskie
(To jest ciało moje) O Nowoprzecz-
P v tách

Luther nie
bedał pro-
feti. m / pro-
žno sie te-
nowe cudá
fušil.

Admonitio
fol. 203.

Szatan
mister Sá-
kramenta-
row.

Pomeranus in
orat. fúnebrí
Lutheri.
Heshusius cō-
tra Caluinū.
Bezám. Et
ipse Caluinus
li. de substá-
Euchar.
2. 1. 1. 1. 1.

ciach nányduie sie nie máto táfomychże
cudem. Miedzy inshymi y to: iż gdy miá-
sto Monástyr zdráda opanowáli/ y Kro-
lá sobie z kráwcá wżynuli/ chcąc też mícé
y Proroki/ fuglárstwem swym porázo-
wáli/ iáko by kr. wá. wy- d: p: z mebá spu-
száli. Co Dhabel w nich spráwował:
iáko y to/ iż kto sie miedzy nie dostal/ w-
nec obcy mi tezykami mowit: czego ieden
doznał ná ženie swey/ ktora stámtad wy-
rwána/ ledwo swoje mowé z wyeczán-
ymiá. Tákimże máchlárstwem zmy-
náli iáko by przyktádem P. Krystuso-
wym/ z wody wino przemieniali: y iáko-
by ryby w studai łowili pirwey ich tām
násadzawšy. Ale nie bawiać sie tym
dáley tkwiá nam w oczách wielkie cudá
fácyfkie/ gdy z siowá Bożeo w tásne swe
iáko sie koniu zda twirdzá dumy: z jedne-
goż kóściotá y iedneyże wiáry niezliczone
y sobie przeciwné sekty y bluznierstwá:
z krześcijáństvá iákmiarz pogaństwe: z
kóściotow chlewy: z nádánia duchowic-
stwá/ szpitalow/ szkot/ iáskinie rozpustno-
ści swey: z miásta y wsi ludnych y bu-
downych/ medze y pustki: y Rzeczypospo-
litey iákoś nierządne wrzáwe: y náto-
niec

niec z kwietnatego Krześcijáństvá / mi-
żeruy iákiś á zámiešány Babilon wży-
nili. Co wyszło z sie státo bez gwałtu/
mieczá dobycia/ á rozlania krwie/ ále tyl-
ko siowem/ ktore Bożym názwáli/ wiel-
kie to záprawde cudo / w ktorym sie też
sam Luther przeciw Papielowi prze-
chwalat/ iákom wyšsey wspomionat.

Osmynasty znát przektému podo-
bny Kóściotá Bożego/ iest dar B. Oski
przepowiadánia rzeczy przysztych. A to-
rym Pan Bog zwykt też opewniać wiá-
domość siebie y woleń swey: Jáko ono
Jzaiáš mowi do bátwanow: Opowie-
dzieć rzeczy ktore máia przysć/ á bedzie-
my opewnieni/ iż Bogámi iesteście. Táz
też proba chce Bog rozeznáwáć praw-
dżwe Proroki od fálszywych/ rektázuiać
przez Mowzešá / iż ktoby sie w przepo-
wiádaniu swym nie záiścił/ áby já Pro-
roká nie był mianý. W nowym tájze
zafonie P. Krystus/ chciat iáko praw-
dżiny Prorok wyswiadczyć osobe y náu-
kę swá/ gdy to wgiścił co był miedzy in-
shymi rzeczami przepowiedziat o niece
swoiey/ o zburzeniu miásta Jerusalemu/ á
rosproszeniu y zátwárdzeniu žydow/ y o
trwáłości

Matth. 23. 9.
v. 6.

Eph. 4. b.
Vincent. Ly-
rinen. contra
hereses.
Iustinus cum
Tryphone.
Dietrich. 2. c.

Łuk. 21. 9. a.
11. d. 21. b.

Euseb. lib. 3.
hist. eccl. c. 31

erwatości Kościoła swego na opoc sto-
lice Piotra ś. założonego / o przesłado-
waniu y o kacyrystwach Kościoła swego :
To też zostawit na Apostołach y in-
sych naśladowcach swoich: gdy mówi/
oto ja do was posyłam Proroki / medreci
y w piśmie wezone: y gdy też w dzień sa-
dny przepowiada niepobożne proroki /
ktory mówić będą: Ażajesmy w imię
twoje nie prorokowali? Gdy iebże we-
dlug nauki Páwła ś. między innymi
przedami Kościoła swego / postanowił
też Proroki: y gdy (iako Piotr ś. wywo-
dzi) według proroctwa Ezechielowego /
wylewa ducha Proroctkiego / na członki
Kościoła swego oboicy płci / y iakichże
kolwiek lat. Co się wnetże skutkiem po-
kazáto / gdy Łukasz ś. opisuie Proroki / w
onym piórszym Kościele Páńskim / z
których liczb był Agabus / ktory czasu y
latá głodne / y więzienie Páwła ś. ku
pożytkowi onegoż Kościoła przepowie-
dział. Wspomina też Philippá iednego /
z siedmi Dyakonow / ktory miał cztery
córki / duchem Proroctkim obdarzone.
Do których Eusebius w tymże obda-
rzeniu Proroctkim / przydawa Kwadrata
Biskupa /

1. Tim. 4. a.
2. Tim. 3. a.
2. Piotr 2. a.
3. a.

Jud. 8. c.
Iustinus cum
Tryph. circa
finem.

Irene. lib. 2.
cap. 57.
Chrysost. hoc
8. in Matth.

Basili. lib. de
spirit. s. c. 29

Athan. in uis
ta Antonij.

Auguli. 5. de
ciuit. ca. 26.

Biskupa / y niektórych inszych z towárzy-
stwá Apostolstkiego. W takowymże Pro-
roctwie byli znáczni niektórzy z Aposto-
tow / gdy przyśle kacyrystwá po śmierci
swoy skutecznie przepowiedzieli. Stądże
Iustinus / Ireneus / y Chrysofostom ś. tá-
kowie proroctwá / za ieden dowodny znáś
Kościoła Bożego poczytają. Co iednák
ma być rozumiano tym sposobem / iako
się przed tym o cudach / z samego wyro-
ku Bożiego opisało. Od czasow Apo-
stolskich aż do tad / zawsze się też takowe
dary Proroctkie y Kátholikow. według
potrzeby náydomáły. Między którymi
(iż krotko odpráwie) slyngat y Proro-
ctwem on záeny Grzegorz ś. Biskup
Neocézarski / ktory od wielkości á zaeno-
ści cudow / którymi y Apostolow przero-
wnat był Taumaturgus. to iest cudotwor-
ca nazywany. Także Antoni pustelnik
ś. ktory między innymi rzeczami prze-
powiedziat kacyrystwo Arpáńskie / y te
niebezpieścia ktore stąd Kościoł podiać
miał. Za času Augustyná ś. slyngat
też wielkimi cudami / nie iáki Jan ś. pu-
stelnik / ktory Cesarzowi Theodosyuszo-
wi wielkie zwycięstwa przepowiadał.
Grzegorz

Grzegorz s. Papież piše o s. Benedyk-
ktie z konnifu / i z Totyli onemu frogie-
mu prześladowcy wiele rzeczy przepowie-
dział / ktore mu sie wyiawily. S. Bier-
nat / w Málachiasu pustelniku opisuje
też ducha Prorockiego. Co także o sa-
mymże s. Biernacie czytamy w żywocie
iego. Fránciszek s. okazał też znaczne
proróctwo / w oney walce ktora w Syry-
en z Machometany była stoczona. Inše
takowe opuszczam. Czasów nášnych iá-
ko cudow / tak y ducha Prorockiego / nie-
dowierność / y zgorzenie Krześcijánstwa
w nálepnymto. Wszakoz kto rzy rospu-
ści / dosyć tego P. Bog y teraz ná ro-
zmáitnych mienscách pokázuie : kiedyby
acdnó zwierchnosć Krześcijánstá / w stu-
snyim tych rzeczy rozeznawaniu / nie tak
ospátá bytá. Lecz okrom kościotá Ká-
tholickiego / wšystkie sekty tak pogáńskie
iáko też odśpępiénstie y kácyrstie / iáko
sámey prawdy / tak też tego wyswiadcze-
nia iey przez obiáwienie y opowiadánie
rzeczy przyspłtych / nigdy prawdziwie nie
miały. Bo cokolwiek takowego kiedy
pokázáć sie kusili / pochodzilo to z iáwne-
go omamienia sátcáństkiego / ktory przez
bákwany

bákwany Pogáńskie / y niekiedy przez
wstá kácyrstie opowiadat rzeczy skryte /
ktore byty ábo w przyrodzeniu zátaio-
ne / y ludzioru nie tak znáioime / ábo też
nád przyrodzenie / ále te ktore ku wyrza-
dzeniu czego złego / od Boga Szátan
miał powierzone : iáko to wywodzi on
wielki zwycięzca Dyabtom S. Antoni
pustelniku / á zátyim Theodoretus y Augu-
styn s. Pokázálo sie to y tego nášego
wieku / gdy heretowie kácyrstey / znátejszá
Luther á Kálwin / zwáli sie Prorokámi
nowo od Boga wyslány mi : á przecie
ábo nie przyspłtego nie opowiadáli / ábo
wice to / czym sie w prawdę bázgo zádu-
żyli. Czytamy w dziciách Lutrowych /
i z gdy w Niemcách zá swowolná Lutro-
wa náuka chłopsstwo przeciw mśasnyim
Pánom powstáwáto / nápisat Luter ksiá-
pé / prorokúac i z nie miáto przysć do
żadnego rozruchu : áno táki z tad wrost
ktoremu ledwa kiedy rowny byt. Potym
gdy sie iuz oao gburstwo w kúpe z boia-
zná gromádzilo / prorokowat z nowu
Luther / i z pewne zwycięstwo otrzymác y
pány swe opánowác mieti : á iednáť po-
tym wšystkie iáćmiarz do iednego záto-
snie

S. Antonius a
pud Athana-
sio in uita sua
August. de de-
uinat. demon-
ca. 4.

Theodoretus
de oraculis.
Prorocia
Facit. 11.
Cochlan in
actis Luther.

Lutherpo-
tusá swia-
wodzaca.

Nowotry-
cja, nie pro-
roctwo.
Vide historią
Suriy & alio-
rum.

Śnie wybito. Tego proroctwá Lutrowe-
go popráwił z iego skoty wyrodny Mū-
cerus herst Nowokrzejencow / ktory ono
chłopskwo w żywiciestwie tak opewniał/
iż twirdził być sobie od Boga dany
miecż Gedeonow: ża czym przed wshys-
kim woskciem idąc / chciał wshyskie kule
przeciwnych dział reławem swym há-
mować : á przecie tegoż máto nie na-
przed poimano y strácono / ácz przed strá-
ceniem Kátholikiem z nowu zostát / y iuż
nie o religia / ále o sedieny gároto dat.
Obácznywshy Luther Książat przeciwko
sobie obrázenie / pisat z nowu persuadu-
jąc im / iż rzeczy wdzięcznychy Bogu
uczynić nie mogli / iáko wshyska moc
swois ná takowe zdrayce swe obrócić.
Mawiat też wiece tymże duchem Prozo-
ctwá swego : Dopusćcie mi ieszcze kazác
y pisác ze dwie lecie / wyżrzyćcie gdzieś się
Papież y z swoim krolestwem podzicie.
Kazat potym przez dwádziestá lat / á
przecie Papież Papieżem / á Lutrá le-
dwo szczatek zostát. Podobne proroctwo
powiádali mi kilká nácheckich ludzi / o ie-
dnym tu y nas wielkiego miedzy swymi
záwotánia Nowángeliku / ktory iednego
Woiewody

Woiewody iuż zmártego / prosit o kto-
ra libre pápiru / chcąc Jesuity z Posná-
niá wypisác. Mogłby iuż podobno pisa-
nie iego ryżami pomierzác / á Jesuitow
co dáley tym wiecey przpyhwa. Chćiat
ieszcze Luther przykádć inshych świetnych
po śmierci prorołowác / iż iáko żywot ie-
go zaráżit Papieżá / tak lepak śmierć
miátá go też vmorzyć: dawshy ná grobie
swym nápisác ten wirshyk:

Pectus eram vivens, moriens ero
mors tua, papa.

Y w cześci się to zgáściło / bo żywiąc tak
zaráżit Krześćianstwo / iż do tad wsku-
ráć do końca nie może. A Papieżá tá zá-
rázá namniemy nie doctá / á ieszcze mnieny
śmierć ábo wpadek. Skrom tego żeby
(mors) chciał rozumieć ieszykiem sobie
przyrodzonym. Bo do tad Krześćian-
stwo wyznawa Papieżá być widomá
głowa Kościółá Bożego / ża czym przy-
dzie Lutrowi zostát / tym co w cztowieku
jest głowie przeciwnego.

Ża dzielnietnasty znák Kóściółá
Bożego może być poczytány ten / iż w
prawdzie náuki / nie bywa nigdy żywicie-
lony / ále owšem przeciwnie btedy y ká-
cyrstwá

Pomeranuin
funebri orat.
Lutheri.

Obacz.

XIX.

Znák Ko-
ściółá Bo-
go / nie wsta-
nie w praw-
dzie á pote-
piánie bte-
dow.

Żarbo á fro-
mone pro-
roctwá.

Mat. 30. d.
Jan 1. e.
15. b.

Kościół cze-
mu bledzić
nie może.

1.

2.

1. Tim. 3. d.

3.

Mat. 7. d.
10. c. 15. b.

4.

Krzyżwa żywioła y potepia. Bo ma obie-
cnice od samego Boga iż mu miał na-
staniec dać takiego Doktora y naucz-
ciela / ktoryby nigdy od niego nie odlaty-
wał. Przez co rozumie Duchą ś. w po-
staci gołębicy okazanego / którego P.
Krystus zostawił Kościołowi swemu
do skończenia świata / ku wyuczeniu w-
szystkich prawdy: O toż gdzie wszystkie
prawda jest / tam nigdy żaden błąd po-
stać nie może. Druga iż Paweł ś. na-
zwawszy pierwszy Kościół domem B-
żym / wnet za tym zowie go filarem y w-
twirdzeniem wszelkiej prawdy. Jako te-
dy dom na fundamencie y przednim fi-
larze / tak Kościół Boży na prawdzie po-
lega / iż żadną miarą swankować nie
może. Trzecia: iż sam zbawiciel to bu-
dowanie Kościoła swego założył na o-
pocie / która nigdy naruszona być nie mo-
że. Przez którą opokę iż káprze rozu-
mienia wyznanie wiary: tedy wiara w
Kościół swankować nigdy nie może.
Czwarta: iż sam Pan Krystus różnie
Krzeszcząńskie odestał do rozsadku Ko-
ścielnego: potępiając y nieczystym y
poganinem osadzając / ktoby dekretowi
tego

7.
2. Korin. 6.

Kościół
prawda w-
twirdzone-
go / mać
jest stolica
Rzymu.

Łukasz 22. d.

Kościół
Rzymu iż
wždy sadzi
o wiare.

tego to Kościoła nie podlegać. Gdyby
tedy Kościół błędzić kiedy miał / tedy i-
ako rozsadku tego / tak zbawienia swego
Krzeszcząni / pewnaby być nie mogli. Pi-
ta: Paweł ś. pisał iż Krzeszcząni poslu-
bit duchowne małżeństwo Panu Kry-
stusowi / ku zachowaniu całego dziewi-
ctwa wiary. O toż to dziewictwo / za na-
mniejszym naruszeniem wiary / prawym
by być nie mogło. To lepać v pewnie-
nie nie naruszonej prawdy / nigdzie sie
indziej nie náyduie / iedno pod stolicą
iż dziedziestwem Piotra ś. / któremu same-
mu między wszystkimi Apostołami / ten
wieczny przywilej dał Krystus / iż za-
modlił sie / żeby wiara tego nigdy nie v-
stawiała: W owsem / on sam będzie i-
nawrocony y vtwirdzony / aby potwir-
dził i-ako vpadła bracia swois. Który
przywilej zawsze sie do tego czasu i-ścił
w samym Kościele Kátholickim káthe-
dry Rzymskiej / i-ako pierwszy w rozsie-
waniu y zachowywaniu świętych nauki
(o czym sie wyżej mówiło) tak po-
tym w potępianiu y wyniszczeniu wse-
lákich przeciwnych błędów káprskich y
odpęczępińskich. A to według przywileju
D. ij który

244. Który mu Bóg w osobie widomego Jeru-
 sal. 54.8 salem do tego dał / tak mówiąc: Wszelki
 iezyl tobie się w rozsądku przeciwia-
 cy / będziesz sędzit : Toć jest dziedzictwo
 1. Kor. 2.2. stug Pańskich / ktore też Páwet ś. dał
 znać tak pisząc: Duchowny wszysko są-
 dzi / a sam ni od kogo nie bywa sądzony.
 Ktorego rozsądku zámwż używał ko-
 ściot Rzymski : czego tu filka przykła-
 dow przypomiane. Na nappierwszym
 Concilium Ierolim-
 skie. Concilium Apostolskim w Jeruzalem /
 Dziej. 15. b był potępiony bład fałszywych Aposto-
 łow / którzy zakon Moysesow y ceremo-
 nie żydowskie z Ewangelia chować
 przykładowali. Ktore potępienie sta-
 ło na wyroku Piotra ś. z poświadcze-
 niem y objaśnieniem pisma ś. Jakubá
 wietzego Apostoła / iáko ná on czas Bi-
 skupá Ierolimskiego / á z zezwoleniem
 wszyskich inšych Apostołow / y onego
 zebrania potym vpodobaniem. Na tenże
 kstakt bywały rostrzygane y hánowa-
 ne wszyskie roznice okolo wiary. Bo ry-
 chto po czasie Apostolskim Biskupi w
 Azyey / chcieli trzymać Wielkanoc iedne-
 go czasu z żydami. Wiktor Papież
 Rzymski / z świeżego podania Apostol-
 skiego

Czas Wiel-
 kienocy ná
 wyroku pa-
 pijskim sta-
 nal.
 Euseb. lib. 5.
 cap. 24.

245. Kie^o pokazał to / iż ná dzień Niedzielný /
 tá pámiatka zmartwychwstania Páń-
 skiego miáta być przekładana. V základ
 tych ktorzy się temu dekretowi spornie
 przeciwili : ktorých też Tertullianus /
 Epiphanius y Augustyn ś. zá herezyski
 poczytáli. W drugim wieku powstał
 Novatus / ktory nie dopuszczał przynio-
 wać do pokuty / tych ktorzy po krzcie /
 grzechu śmiertelnego się dopuszczáli.
 Ktory bład od Rzymskiego Papieżá
 Korneliusá był potępiony / y od onego
 czasu do tad zá kácyrstwo poczytany.
 Okolo tegoż czasu Kácyrstwo počęto
 być v ludzi w takim obrzydzeniu / iż ni-
 ktorzy mocnie się o to opieráli / aby z ká-
 cyrstwa do Kościoła náwroceni / z nowu
 bywáli krzżeni. Stephanus ná ten czas
 Papież Rzymski / vczynnł w tym dekret /
 iż wedlug náuki Páwta ś. y wyznánie
 Nicejskiego / iedenże tylko jest krzż / kto-
 ry choć od Kácyrzow / w Kościele Ká-
 tholickim ma być przyjmowany / byle się
 iedno dział wyznaniem á mocą Trojce
 świętej / y vmyślem tym iáko gi dawa
 Kościół powšechny. Zá tym lepał ná-
 staty dwie okrutne á sobie przeciwné ná-
 wstá

Tertullia: do
 prescr.
 Epiphani: he-
 res. 50.
 Augus: here-
 si 29.
 Potente
 Nowata.
 Euseb: lib. 6.
 cap: 35.

Powtarzáo
 nie rzutu ká-
 cyrskiego
 Papież po-
 hánował.
 Euseb. lib: 7.
 ca: 2.
 Augu: contra
 Donatistas li:
 5. cap: 33.
 Vincent. Ly-
 rinen: cóntra
 hereses.
 Eph: 4. a.

246.

Concilium
Nicaenſie
przeciw A-
rianſo pa-
pież wro-
dził.

Euseb: lib: 3.
uita Constan-
tini. c. 10.
I. Concilior.
Kacyrstwo
przeciw Du-
chowi ſwietemu
Macedonius po-
tepił.

Theodoretus
lib: 5. hift: c. 8.

Neſtorius
imieñ Pa-
pieża Rzym-
ſkiego pote-
pił.

Euseb: lib: 1.
hift: c. 4.

Potym
Eutyches.
Euseb: lib: 2.
cap: 4.

Felagiant.
August: lib: 2.
retract: c. 50.

Epist: 24.

104.

watnoſci kacyrstie / Sabelliusa z Arri-
sem / ktore sie inż targnety na ſame oso-
by Troycy ſ. Ktore Kacyrstwo Arria-
skie byto potepione na pierwszym Conci-
lium Nicaenſkim / przez trzy ſta y oſmna-
ſcie Biſkupow / za zwierzchnoſcia Syl-
weſtra Papieža Rzymſkiego / do ktorey
ſie Ceſarz Constantinus wtadza ſwo-
ſwiecką przytożył. Dzwat ſie potym
z bluźnierstwami ſwymi przeciw Du-
chowi ſwietemu Macedonius : ktorego
bład tymże ſposobem / na Conciliu Con-
ſtantinopolſkim przez poſty ſwe Dama-
ſus Papież zatkumit. Toż potym wczę-
nit Celeſtinus Papież Kacyrstowi Ne-
ſtoriusowi / ktory Pána Krystusa w ie-
dnej perſonie Bogiem y człowiekiem / a
Panno Maryą rodzieliſa Bożą / ież-
niem wſetecznyim być nie przyznawał.
Nie dlugo potym takowę potepienie od
poſtow Leoná pierwszego Papieža / na
Concilium czwartym głownym Chál-
cedonſkim / poſłato Eutychesa / natury
Boſkiej y człowieczy w Panie Krystu-
ſie nie rozeznawaiacego. Kacyrstwo Pe-
lagianow / ktore Lutherpanowie nay-
wieſzym nazywają / byto potepione
przez

przez Biſkupa Rzymſkiego Sozymia / y
Innocencjusia pierwszego / ktory na to
Concilium Karthagineñskie złożył y po-
twirdził. Pod Agatonem Papieżem / na
poſtym głownym Concilium Conſtan-
tinopolſkim / wyſleci ſa od Koſciół
Monotelitowie / iednej nature ábo wo-
la Pánu Krystusowi Bogu y człowie-
ku przyznawajacy. Na ſiódmyim głow-
nym Concilium Nicaenſkim / za vpom-
nieniem y powažnoſcia Arriana pierw-
szego Papieža / oſadzono Koſciół tych
ktoryby obrazom ſwietym / a w nich te-
mco inaczej / powinney częci nie odda-
wali. Potym przez te oſtatnia kilka ſe-
lat / wyrzuty ſie niſkore inſe kacy-
rſtwá : ktore iedną zámędy ſprawa á
wtadza Koſciół Rzymſkiego byty ſa-
dzone y potumiane : ktorymi ſie tu dla
daleſzego przedtużenia nie bawie. Zego
iedną ominać ſie nie godzi / iż do tych
czáſow / dwieſcie y kilkadzieſiat Papie-
zow Rzymſkich / takowaz też iákmierz
liczbe rożnych kacyrstw y z ich wynale-
ſciami / z Koſciół Bożego wyprzeczno-
to. Nakoniec wielu náſzego ieſt nam w
pamięci ſławne á ſwiete Concilium

D III

Try-

247.

Monotel-
towie.
De bla Photii
in 7. ſyno.

Iconomachi.

Brany pte-
kielne opo-
ce Koſciół
Bożego
prożno ſa
rownala.

Concilium
Trydenſkie.

Trydentskie: które zwołanyto się przez
dwadzieścia i kilka lat/ktoli temu/ aby
Willefistowie/ Husitowie/ Lutherano-
wie/ Sakramentarze/ y inne sobie różne
sektę wieku naszego/ pospółu albo różnie/
na tym to Concilium ze wsęgo świata
zgromadzone/ byli sprawy nowych bła-
dów swoich znieśli. Gdy się tego za gley-
tami/ y obronami iakie sobie przeciwni-
cy wymyślali/ dożyć nie można/ zam-
knione jest to Concilium święte: a ci w-
hyscy którzy się tam przeciwności swo-
ich nie sprawili/ za heretyki są osadzeni
y ogłoseni. Za którym przeklectwem
kościelnym/ co dalej to się bierzcie te se-
kty spólnie wygryzać począł: a teraz
wiece chociaż pod mocnym hąstem nowey
a ostateczney zgody Niemieckey/ prawie
do umoru na się docierają: Za czym nie
tylko już od onego Concilium s. ale (ia-
ko Paweł s. káchrze opisał) własnym
swoim rosadkiem sami siebie potępiają.

Do Tyt. 3. c.

XX.

Żnał Ko-
ściół stá-
czne wiary
z pomno-
żeniem swym
za chwałę

Dwudziesty znał Kościółá praw-
dziwego jest/ ten to náuki státeczne zawa-
że zachowane/ y od káchrstwa ożyszczo-
ney/ státe a méżne wyznánie/ y przeslá-
dowców ták káchrstkich iáko téż pogán-
skich!

skich/ y z przelánieniem krwie/ gdzie tego by-
tá potrzebá/ zwyciężánie. Do tákowego
mestwá Krześcijanie nigdzie indziej do-
stępować nie mogą/ tylko ná samey opo-
ce Kościółá powszechnego. Wyznawa-
to Dawid/ gdy iáko oświecenie swe z
strony prawdy/ ták umocnienie przeciw
nieprzyjacielom ich/ ściągá do státeczne-
go trwánia w kościele Bożym. Zjáš
lepał zowie ten Kościół/ miástem umo-
cnienia/ májácym okół siebie mur/ y o-
brony ten mur zastępujące. Wykłada
Dawid/ iż tá górá Kościółá Bożego/
jest otoczóná inšymi gorámi bráctwá
krześcijáńskiego/ a okół tego zás czel-
niejszy obróná jest sam Bóg wszechmo-
gący. Za czym rozgá (to jest przeslá-
dowanie) ludzi złych/ nie dowiedzie my-
śli swey nád cząstką sprawiedliwych.
Do y w náiezdzie przeciwników ku po-
zyskaniu ich/ jest wojskiem porządnie wy-
błowanym: y w obronie domowey w
przerzeczoným muirow utwierdzeniu/ bra-
ny swe ma przez samego Boga wielce
umocnione/ y (iáko P. Krystus obja-
śnia) ná stále ták ugruntowane / iż y
piekielne náiażdy onych przemoc nie mó-
gą.

Mat. 16. c.
Psalm. 124. c.

Isaia. 27. c.

Psalm. 124. c.

Psal. 6. c.

Psalm. 147. c.
Mat. 16. c.

ga. Który przyniemy właśnie a prze-
dnie ściaga się na kathedra R. Dściotła
Rzymskiego/ iako się przedtym wywo-
dżito/ktorego wiara/ według obietnice
Pánstkiej / w Pietrze nigdy wstać nie
miała : y do ktorego (iako Cypryan z
Páwtá s. wywodzi) żadna niewiara
nigdy przystępu nie miała: który też we-
dług s. Leoná pirowszego / tak mocno od
Boga vgruntowany jest/ iz ani kácyřsta
przewrotność/ ani pogánřta zdráda / ni-
gdy go przemoc nie mogła. Bo iako tá
sámá Pánřta odľubienicá przez Dawi-
dá mowi: Częstořć była od tych swych
przeciwnikow wojná/ trapióná/ wřářć
nigdy nie mogła być zwalczoná: gdyż ma-
to spólne wiáno z oblubieńcem swym
Pánem Křystusem/ iz křew przelewáje
y umieráje/ zwycięża. Može być (mo-
wi Augustyn s.) woiována/ ále nie mo-
že być zwoiována : gdyż według Hilá-
ryusa/ tedy zwycięża/ gdy bywa obražo-
na/ tedy bywa rostropná/ gdy bywa stro-
fována: tedy otrzymawa/ gdy bywa o-
puszczóna: kwitnie gdy bywa przesłádo-
wána: mnoży się gdy bywa vćisnioná :
wynosi się / gdy bywa gárdžóna: tedy
stoi/

Lukař 22. c

Rzym. 1. b.

Cyprianępi:

55. ad Corne

lium.

S. Leo 1. Pa-

pa serm: 2. de

sua euestiõe.

Psál: 128. a.

Bořćiot vř

interáac

zwycięża.

Augu: de sym

bo: ad catech.

lib: 1. cap: 6.

Hilar: lib: 7.

de Trinit.

stoi/ gdy się zda być zwyciężóna : bierze
pomnożenie vtrapieniem/ křwiá męžen-
nikow bywa odrodžóna/ř. Przetož do-
brze powiedziat Tertullianus / iz křew
mężennikow/ jest nasieniem křęřćjá-
now: Jest też według dawnych Dořto-
row s. winnicę y máćicę winną/ ktora
im lepiej bywa obrzářwána/ tym bu-
nicyř owoc z siebie wydawa. Jest podo-
bna vćisnieniu ludu Bożego od Phára-
oná/ktore im więřć było/ tym się wię-
řć on lud rozmnažat : Takžć lud Bo-
ży (iako mowi Augustyn s.) bywali
wiázáni/ řáđzeni/ bići/ mężeni/ paleni /
řiekáni/ mordowani/ á tym się rozradžáli.

O Kácyřřwách lepařć može się rzec
ono co Dawid nápisat: Perijt memoria
eorum cum sonito : Zginetá pámiatřá
ich / z sámyym dźwieřćem (obľedľiwey
náuřć) bo náuřć dawnych kácyřřow nie
mářć/ tylřć co y Dořtorow Kátholickich
o ich potepieniu czytamy. Takžć y Lu-
trowego pisná/ iuž nie mářć potomřřwa
iego žágubito/ w tym zwiářćjá co ich no-
wřey náuřć jest przeciwnego/ iako libros
Polemicos Káľwinistowie. Wľřřku tego
žć y ořřářć y v nich sámych žáginie/ gdy
tak

Tertull: ad fi-
nem Apolo-
getici.

Isáia. 5. b.

Jan 15. a.

Iustinus cum

Tryphone.

Tertullia: ad

Scapulam.

2. Moy. 1. b.

Augu: li: 22.

de ciuit: ca: 6

Kácyřřwá

nie od nie-

pryřćiotř

ále sámy od

siebie uřřá-

řćio.

psalm. 5. b.

Hilari: lib: 7.
de Trinit.

Idem habet
Eusebius li: 4
hist: cap: 7.
Kacyrstwa
w pożytek
Kościołowi
na koniec
wychodzą.

Tertullia. de
presc. haer.

Augu: de ue-
ra religi. c. 6.

Meczenn-
stwo v Ká-
cyrzw być
nie może.
1. Kor. 13. 2.

tak ostrze sami na sie szurmują. Gdyż
według Hilariusza: Wonna kacyrzow
miedzy sobą / niesie pokoy Kościołowi /
ktorego wiara przeciwniem swym v-
twierdzaia. W owsem P. Bog jest tak
dobrym / iż te złe rzeczy / w pożytek obra-
ca Kościołowi swemu / ktory te sprosne
błedy ma iakoby żadtá / ktorymi gnu-
sność pasterzow bywa pobudzona / y iak-
oby mydło ktore plugawym samo be-
dąc / skute białości przywraca. Nadobny
wyrok Tertullianus o tym wydat mo-
wić: Prześladowanie (w Kościele Bo-
żym) czyni meczenniki: á kacyrstwo le-
pak (okrom Kościoła) czyni Apostaty /
to jest zbiegi od wiary. Rozwodzi to ie-
scze lepiey Augustyn s. gdy tak pise:
Kościoł Boży Pogánom używa do przy-
czyny dobrego życia swego: kacyrzow ku
doświadczeniu nauki swoicy: odświeżeniu
com na wyćwieczenie stateczności swey: á
żydow na przyrównanie ozdoby swoicy.
Na koniec iako wiary prawdziwey Ká-
cyrze nigdy nie máia / tak áni prawdzi-
wego wyznania iey / by też y przez krwie
prześlania: gdyż według wyroku Páwła
s. / y spalanie ciała własnego nie jest po-
żyteczne!

żyteczne / bez miłości Krześcijáńskicy / kto-
rey oni zgola sa przeciwnymi / gdy Ko-
ściół Boży z potrąceniem tak wielu dusz
ná niegłębione części roztágneli. Przeto
Chrystom s. z niektórym drugim świe-
tym meżem taki dekret przeciw temu wy-
dat: Grzech kacyrstwa áni meczennic-
twem nie może być záglądany. Jáko
bowiem może zá chwata Krystusowe
meczennictwo podić / y dusze zań poto-
żyć / ten ktory przesładuje Kościół iego /
zá ktory on dusze swoje wydat? Ale o
tym naydziej dosyć w Przemowie prze-
śladowania Kátholikow w Angliji / y
w rychle bedziesz miał co wiecey o tym
czytać. * Dwudziesty y pierwszy
znák prawdziwego Kościoła jest / iż ká-
cyrstwa ma w nienawiści / y nimi sie
brzydzi. Który znák Páwel S. tak v-
twierdził / iż iaká różność potoczył miedzy
Pánem Krystusem á Dyabłem / taká
też miedzy wiernymi á niewiernymi / do
ktorych pocztu kacyrze należą. P zakon
Boży pilnie nas w tym ostrzega: Na-
przed gdy przez Włonzesá broni Bóg
ludowi swemu mieć towarzystwa y spo-
teczności małżeństwa z ludźmi różnego
nábo-

Grzech á ro-
zmysłny wy-
rok ná kacy-
rze.
Chrystos: ho-
11. in epist: 2.
ad Ephes.

XXI.
Znák Kościo-
ła bezpocztu
sie kacyr-
stwami.
2. Kor. 6. 4.

2. Mo. 24. 6.
5. Mo. 15. 4.

Mtth: 17. c.

24. b.

Ambrosii: de
fide cōtra Ari
anos ca: 1.Cyprianus de
unit. eccl.Mtth: 23. b.
1. Koz: 15. b.

2. Tim: 2. c.

Towarzys
stwo kacyt-
skiego vs
młotowa-
naprzestro
gi.

Rzym: 10. c.

2. Tim: 2. b.

12. a.

do: Tyt: 1. c.

2. Tes: 3. b.

2. Jan: 2. d.

nabożeństwą : y gdy zakażenie mieć ja-
Prozofa y słuchac kłoby czego nowego
o Bogu nauczać. Druga gdy sam P.
Krytus z wielką pilnością kaze się nam
wysłuchując fałszywych Prozofow/ gdyż
pod owężą postawą/ okrucieństwo wileje
przynosi. Gdyż według Ambrozego s.
nie tak bardo nie przynosi do śmierci/
iako pod ptaszczykiem wiare gwałci.
Dla ten też skryty a iadowity zdrady
P. Krytus y Paweł s. przyprowadza
te obediłne nauki służe kwasi/ kto-
ra wysłkło ciasto kwasiem żarazi. Y we-
dług tegoż Apostoła/ kacytstwo jest iako
wrzód kancer/ który z maluczkich a ru-
mionych początkow/ przedko wysłkło ci-
to śmiertelna czarność żarazi. Z pil-
nością tedy rozkazuje się wysłkując
tych/ którzy odpadły sami od prawdy/
rozsięwaia roznice y zgorzenia mimo
naukę raz podaną : mając postawę po-
bożności/ a skutku ich się zaprzarsty. A
Jan s. lepał wielki mitosnik iedności/
nie dopuszcza takowych w dom przynio-
wac/ ani im pozdrowienia dawać: dokla-
dając iż kto to czyni/ tedy grzechu ich jest
uczestnikiem. Wpakoż rozumieć się to
ma

Tertul: lib: de
idololatria.
do Tit: 1. c.

Judas c.

o towarzysztwie w nabożeństwie/ abo ta-
kich sprawach/ które niebezpieczeństwo
naruszenia wiary Katholicom żądać mo-
ga: a temu o tych/ którzy (iako Paweł
s. mowi) są spornymi na piśmie y dru-
gie namiętnienie/ których Tadeusz s. ka-
że sadzić: gdyż własnym rozsądkiem ode-
rwania się od Kościoła/ sami się osadzi-
li. Ale drugich/ którzy bez sporu/ namiętnie
nawrocenia pokazują/ (według słow
Apostolskich) mamy z ognia wyrwać/
y o ich nawrocie modlitwa y wszelka
kim staraniem przystojnym wsłkować.
W tenże przestrodze chronienia się Kā-
cyrzow bardo byli pilni weźniowie Apo-
stolscy/ y inшы dawni Doktorowie s. mie-
dzy którymi S. a Clemens, b Martialis,
c Ignacius, d Irenaeus, e Cyprianus, który
przyprowadzi one srogosć Boską w kārā-
niu przeciwnikow Monachowych/ przy-
których y blisko stać Pan Bog zakażat
niewinnym/ aby się z nimi pospoko do
pikła byli nie przepadli. A nie tylko
pilna nauka/ ale też srogie przykłady/ są
nam o tym zostawione. Roboam syn
onego zacnego Prozofa y Krola Salō-
monā/ iż dla zachowania cāstosci krole-
stwa

przykład
piroskiego
Kościola a
chronieniu
się bęteyo
fow.

a Cōstit: Apo

stoli: 6. c. 13.

b Epistol: ad

Tolofanos.

c Epistol: ad

Smyrnen.

d Iren: lib: 1.

ca: 13. c. 1.

f. cap: 20.

e Epi: 76. ad

ad Magnā.

4. 2707. 134

3. 2701. 135

Obacz te
przestrogi.

Iren: li: 3. c. 3.
Euseb: li: 4. hi
sto: cap: 13.
Epiphani: ha
ref: 30.

Papieża
władza i
to dawna.
Ire: li: 3. c. 3.

Athanasz in
uita Antonij.

Pamiętaj
Kacyrstwo
obrzydze-
nie.

stwa swego/wolności naśladowania bte-
dow dopuścić/wtrącić wieść część fro-
lestwa/ y był tak przeklętym/ iż Prorok
Boży/ktoreo w tym słuchać nie chciał/
wzgąrdził domem iego/ y będąc profo-
ny/chlebá iego iść niechciał/ z Boskiego
rozkazania. Jan s. Ewangelista/ cży-
niąc dosyć oney nauce swey o nie pospo-
litowaniu się z heretykami/ tak pilnie te-
go przestrzegał/ iż wrocił się z káznicy/
dowiedziawszy się iż się w niej mył Ce-
rynthus heretyk/ obawiając się aby tam
z nim pospółu nie zapadł. Polycarpus
wzjęt Apostolski/ gdy do Rzymu przysia-
chał radzić się w niektórych watpliwó-
ściach Anicetá Rzymskiego Papieża/ z
przypadku potkał się z Mácymonem Ká-
cyrzem/ktory gdy się z nim/ poznawając y
witać chciał: zbronit się tego Polycar-
pus/ powiadał: że cie już znam być pier-
worodnikiem sátańskim. On zacneý po-
bożności pustelnik Antoni s. tak bázno-
sie brzydził Kácyrzami/ iż blizu nich stá-
wać y sam niechciał/ y drugim zázó-
wał. Czytamy też o jednym zacnym
mieście Greckim/ iż gdy mu był gwałt
dany zá Biskupa Eunomius sekty Ary-
kańskiej/

káńskiej/ tak się nim brzydżili oni Kátho-
licy/ iż żaden od najwieśszego do nam-
niejszego w kościele gdzie on bywał/ po-
stać niechciał. A gdy się raz gwałtem
wdart do pospolitey káźni/ gdzie się Ká-
tholików wiele myło/ odstąpili się wsh-
scy: y gdy on wyszedł/ wylali wshyskie
wode/ y támy z nowu omyli/ ktorých się
on dotykał. Zá cżym Eunomius stá-
tad ziać musiał. Nastąpił ná niego
śce iego Lucius/ ktorego P. Bog chciał
pośłać przez máte dzieci. Bo gdy ná
vlicy pita igraty/ a ona z trefunku ogra-
tita się o nogę ostá ná ktorým Lucius
mimo nie iachał/ nie drzewicy chłopi-
tá oney pity do dalszego gránia wylł/ aż
iá pirwen przez płomień ogniowy kilká
rázow przczucili. Przez co podobno P.
Bog w oney prostocie dziecinney dał
znáć/ iż kacyrstwo y uczestnictwo iego/
ogniowey náprawy ábo karánia oczeky-
wa. Inne podobne przykłady opuszczam:
ktore choćby też teraz rzędse były/ częś-
tá dla oziebkości Kátholików/ częśtá
dla policyey świeckey/ gdy tak dalece ro-
ściażána bywa: tedy dosyć ná tym/ iż
Kátholicy to vchranianie kacyrzow/
K mája

Kacyr-
stwo
odpła-
czym pa-
chne.
Matt: 21. 6.

Ten miał
iáko Kátho-
licy od kacy-
rzow toż-
sawá.

Tertullia: de
praescr. n. 16.

Bóg oświ-
ceni i tak
pisał z Je-
rodem.

Athan: orati:
2. cöt. Arian.

Lege admoni-
tionē contra
concordiam
Berger.

mądra sobie za prawo albo powinności i
choćby ich nie wyszły / y drudzy nie tak
iakooby chcieli dogadzać. Lecz / Kacyrze
(iako ie dawno opisał Tertullianus)
pacem cum omnibus passim miscunt,
ze wyszłymi iednąo kumanie biorą / by-
le sie iedno na wojowanie prawdy ka-
tholickiej zgodzili / iako też (mowi Atha-
nasyus) Pisał z Herodem główną nie-
przypaźnią swą / na zgodnym potępieniu
Pana Chrystusowym pogadżili. Sa te-
go świeższe przykłady w Anglii / gdzie
Kalkwinistowie / a Puritani nie mniej i-
ako Pisał z Herodem sobie z sercą przeci-
wni / wlegają iednąo sobie / y pod swoy
ptaszczył wyszłkie inke sekty przynmu-
ją / byle iedno Chrystusa w oblubienicy ie-
go Kościele Kalkwinistycznym od siebie fro-
motnie wyswiećili / y zadržali. W Sa-
skiej lepał ziemi / y gdzie iedno nowa
goda Berneńska przypięto / iako wyszł-
kie inke sekty wlega / byle iedno Kalkwi-
nistom nie pachnety. A inke zaś kto-
rzy sie / takim osobnymi waśniami nie
obotrzyli / bedąc pełni błędu / nikomu go
nie zawżrą / y zmysliwszy sobie nowego
Boga / y więcej inpych bogow a wia-
tąco

Refert Augu-
lib. 1. de con-
sensu Evan-
gelist: ca: 17.

De hic Cypr.
li: 1. epist: 3.
August: lib: 1.
de unico ba-
ptismo c. 14.
et de pec. o-
rig. li: 2. c. 7.
Hier: epi: 2.
ad Damasum
Theodo: li: 5.
hist: ca: 3.

XXII.

znaj z sw-
iactwa
samyh prze-
ciwnikow.
1. Mo: 32. e

prawdy
przynaj-
nie od prze-
ciwni-
kow nana-
wicznie.

kąco też przypuszczają. Przetoż cierpia-
w obciąż iakoż ołwiek religii / byle sie też
iedno przy swej zostali. Skarżąc sie na
nas Kalkholiki (iako Rzymscy Poganie
na dawne Krześcijany) iż my swego
Boga odstąpić nie chcemy / który jest tak
niegodny / iż żadnego innego okrom sie-
bie przypuścić nie chce: gdyż oni nas w
naszej religii nie potępią: y owsem
iako dawni Kacyrze chcieli sie zdobyć spo-
teczności z Kościołem Kalkholickim: tak
y terazniejszy koniecznie sie też do nas-
go Kalkholickiego Kościoła / ieli nie za-
żmota tedy po śmierci / z niebażenia
albo Boskiego dopuszczenia ciśnie / y iemu
niekiedy wielkie świadectwa wydawają.

Za dwudziesty tedy y wtory znał
Kościoła Bożego / ktada ichże własne o-
tym wyznania. Ktore iako ważne są do
wymażenia zaprzáney prawdy / świad-
czy Mowżesz tak pisać: Nie jest Bóg
nasz taki iako Bogowie ich (Pogánów)
czego y sami nieprzyjacieli są sedziami.
Takżec dawni Doktorowie s. pokazu-
ją / iż nie może być więcej prawdy wy-
świadczenie iako to / ktore pochodzi z
świadczeń własnych nieprzyjaciół ich.

R ij Stu-

Stuchajże iákiec między inšymi sámíš
Ire: li: 4. c. 14. przeciwieny/ o Košćiele y wierze nášey
Tertullia: de wyroki wydawáig. Confessio Auspur-
Trinit. ska b ktora v nich iest zá nowe Kredo A-
Augu: li: 18. postolstkie/pryznawa Košćiot náš byc
de ciuit: c. 47. Rátholickim/ z tymi dwiema condycjá-
b Košćiot mi: naprzód ile z dawnych pisárzew mo-
lá przyzná- ze mieć wyświadeżenie: á druga wyjá-
nte. wšy niktore abusus, to iest dobrych rzeczy
Confessio Au- zte vžywanie. Ale to oboie zbilo sie przed
gust: art: 20. tym/gdy sie zá Košćiotem y wiára ná-
ša / ták wiele y rozmaitych dawnych

Obacz.
Lutrowe
wyznanie o
Košćiele Pa-
pieškim.
Epist: ad duos
Plebános de
Anabaptis.
Naczytze ná-
slošc iná-
czej wje.

świádecw y wywodow przywodžito: y
gdy sie pokázowáto / iż kta przyznawa
prawdziwy Košćiot/nie może mu iuž za-
dnych abusus ábo bledow žádáwác. Ale
iž Confessya Auspurška/chytrá krotko-
šćia zwyšká rzeczy w gromáde zwijác/
áby sie tácnicy do roznošci bledow sto-
sowátá: postuchaymy sáмого Lutrá/
ktory w brod tákie świádecw o Koš-
ćiele nášym wydawa. Słyše y sam wi-
dže/ iż Nowokrzešćianstvá niktory si-
chwyjá/ z tego fundamentu/ áby to Pa-
piežowi ná despekt czynili / z ktorym iá-
ko z Antykrystem áby nie spolnego nie
mieli: Jáko tež Sákramentarze z tenž
pryz-

pryzczyyny/prostego chlebá y winá do sá-
krámentu vžywaig/ ná despekt Papięzo-
wi/rozumieigac žeby tym sposobem / dro-
żnie mieli Papięstwo podwroćić. Jápra-
wde to iest nikczemny fundament / ná-
ktorym nie dobrego nie zbuduig. Wo-
tym sposobem/musieliby tež jáprzec w-
yšského písma s. y vrzedu opowiáda-
nia iego: gdyž to wšyško od Papięžá
mamy. Wiec musielibysmy sobie y no-
we písno wymysláć: á ktemu tym spo-
sobem y stáry Testament musielibysmy
porzucić/žebyśmy czego nie mieli od nie-
wiernych žydow. Szaleństwo to wšy-
ško: bo y Krystus w ludžie žydowskim/
nálažł Pharyzeow y Doktorow abusus,
(wysiepti) wšákož nie przeto wšyškíe-
go odrzuciť co oni mieli / y czego wžíyli.
A my wyznawamy pod Papięstwem
byc bárzo wiele dobrego krzešćianstkieo/
y owšem wšyško dobre krzešćianstkieo/y
iž stámtad do nas przyšlo. Pryznawa-
my bowiem/ iż w Papięstwie iest praw-
dziwe písno s. prawdziwy krzešć/praw-
dziwy Sákrament ostaržny/prawdziwe
flucze do odpuszczenia grzechow/prawdzi-
wy vrząd káznodzieystwá / prawdziwy

Písno y E-
wángelia
od Papię-
stwa.

Od Papię-
stwa wšyšk-
to dobre
krzešćian-
stkie.

Papieżstwo
prawdziwe
i adro krze-
ściństwa.

Ściąganie
tego Lutro-
wego wy-
znania.

Dla abusus
kościół
nie wystawa.

Katechizm: iako są modlitwa Pańska/
dziesięćoro przykazanie/y artefuty wi-
ary. A nad to mówię / iż w Papieństwie
jest prawdziwe Krześcijaństwo / y owę
prawdziwe i adro krześcijaństwa. Z kto-
rych siow obacz każdy/naprzód/iż te no-
we błędy początek bratny nie z miłości
prawdy/ale na złość Papieżowi. Czego
sam Luther (iako się na swym miejscu
pokazało) więcej ięścić winien niż tu
Kálwinistom y Sakramentarzom za-
dawa. Wszak y to/iż abusus albo rzeczy
dobrych źle używanie/może być w praw-
dziwym kościele/ czego dopiuczęko Con-
fessio Husspurska przatá. Ktemu przy-
znawa Luther/iż w Papieństwie jest wśy-
stko dobre krześcijańskie/y owšem i adro
krześcijaństwa: á Luther y z swymi co-
kolwiek dobrego wzięli/to od tegoż kościo-
ła mága. Lecz pokázowáło się dopó/ iż
Luther ani potomstwa jego/nie mieli zas-
dnego postánia od Kościoła nászego / y
owšem głównymi nieprzyjacióły temu
się zámždy pokázowali : przetoż nie do-
brego ani krześcijańskiego mieć nie mo-
gli. Nákoniec y to się godzi wvažýć/ iż
tu Luther przyznawa w Papieństwie być
prawdziwy

prawdziwy krzest/czego też nie przyinby
kacprze/oprocż Nowokrzcęncow. Jż te-
dy według Pawła s. iedenże iest Bog/
iedenże krzest/iednáz wiara/y iednoź cia-
ko (to iest Kościół Krystusow) tedy się
powinnie zámpla/iż b/Papieżnikow/iá-
ko iest prawdziwy krzest/ták też iest pra-
wdziwy Bog/prawdziwa wiara/y pra-
wdziwy kościół. Bo my tego káczrom
nieprzyznawamy/ aby v nich był praw-
dziwy krzest/ iedno ták żeby intencya y
świadománie tego wyznánie Troycy s.
ściągáły się do kościoła Kátholickiego.
Drugie wyznánie Lutrowe o nászym
kościółe Rzymskim iest tákowe: Jż Rzym-
ski Kościół nádwysyć ię od Boga
i jest wżęzony/watpicnia w tym nie máj.
Tám bowiem s. Piotr y Paweł (mogł
był z Tertullianem przydác y Janá w
Rzymie w oleiu smázonego) czterdzi-
ści y sześć Rzymskich Papieżow / y nie
raz sto tysięcy męczennikow/ krewo swois
przelali/piektó y śmierć zwyciężyli: ták
iż snadź może się tego reka domáć/iá-
ko Bog ná ten kościół osobliwy wzgląd
miał. A iestliż teraz (czego z żáłością
wvažác) ták rzeczy idą w Rzymie/ żeby
X iiii się

Sam krzest
dowodzi ko-
ściół Rzym-
ski być pra-
wdziwym.
Eph 1.4.

Obacz
Luther ká-
że w koście-
le Rym-
skim twóć
choćby w
nim náfaje
nie było.
In declaratio-
ne quorúda
articulorum.
Tertu. de pra-
scr. n 14.

sie jesto lepiey: wszakoż ani tá/ani insha
przyczyna iest tak wielka/ani być może/
aby od onego Kościoła odtaczenie albo
odstąpienie iakie dziać sie miało. W ow-
šem/im gorzey sie tam dzieie/ tym wie-
cey trzebá sie tam gárnać/ y w kupa gro-
mádzic. Przec; odtaczenie bowiem/ y
przez wzgárdę rzeczy sie nie nápráwu-
ia. Ani trzebá opuścić Bogá dyablu
ktoli/ani opuścić drugich dobrych dla
pospolstwa ztego. W owšem dla żadne-
do grzechu albo złości/iaká nazwana á-
bo pomyłona być może/ nie ma być mi-
łość targańa / ani duchowna iedność
dzielenia: gdyż miłość wszystko przemaga.
Ze stowá znáć iż Luther pisat bez áffe-
ktu á rozdrażnienia: gdyż ná inšych
miejscách/ktorych sie nie máto przed-
tym przywodziło/ z iakiego respektu albo
furycy/práwie przeciwnie nád te krze-
ścijáńską ráde/ o Kościele Kátholickim
pisat. Od ktorego drożnego zdánia ie-
go/ nie odstąpił sie y Kálwin / gdy da-
wa ná przykład lud Boży w żydowstwie/
w ktorym Izaiasz Prorok nálażt wiel-
kie á niezliczone występk/ tak iż od wir-
chu głowy/ aż do ostatniey piety/ nie by-
fo w

Luther pra-
wde znał
gdy go áfo
fel: nie
wiodł.

Podobne
wyznanie
Kálwina
w 34 Ko-
ściele Ksym
skim.
In simbolo
ca. 8. secl. 9.
Izaiasz 1. b.

to w nich miejsca zdrowego/ prze nabo-
żeństwo częścią bátwochwálstwem po-
mázane/ częścią zgota porzucone. Wszá-
koż przeto Prorocy nie budowáli no-
wych kościołow/ nie wystawiali inšych
oltarzow / czymby sie w nabożeństwie
swym odcieczáć: Ale iácyżkolwiek ludzie
byli/ gdy iedno przyznawali Bogá y na-
bożeństwo/ ktore on między nimi záto-
żył/ tedy w onymże zgromádzieniu mie-
dzy ztym ludem / swoje czyste rece do
Bogá podnosili. Bo záprawde by by-
li rozumieli że ich to namniety pomázáć
miało/ woleliby byli stokroć umrzeć/ niż
z takowymi w nabożeństwie pospolito-
wáć: przetoż od rozzerwánia nie mogło
ich nie wiscey hánowáć/ iako chuc do zá-
chowánia iedności. A ieslić Prorocy
świeci zá grzech to sobie poczytáli / od-
stepowáć Kościoła dla występkow nie
iednego człowieka/ albo filku ich/ ále wszy-
stkiego onego ludu: tedy my názbýt so-
bie przywtafczamy/ gdy wnet śmiemy
odstáwáć od spoleczności Kościoła/ prze-
to iż nie wszystkich ludzi obyczáie nam
sámym albo też Kościołowi dogadzáia.
W potym Kálwin używa takowegoż
K y przy-

Tegoż wam
było náslá-
dowáć E-
wángelicy.

Obacić to
Kálwin
sam siebie y
inše pote-
pił.

przykładu z samego Pána Krystusa y Apostolow/ ktorych złość / Pharyzeu-
sow y innych ludzi złych / nie odwiódł
od obcowania y náuk zbawiennych oneo
ludu w kościele Salomonowym. Tey
zdrowey rady słwy / iż także Kálwin iá-
ko y Luther nie posłuchał / każdy sie do-
myślić może / iż doczesne respekty więcej
niż prawda w nich przemagają. W Co-
nfessey Augspurskiej / przypczytała też
Lutheranó Sákramentarze te słowa: Nie
ganiemy nádania Ksiązeczego / pánowa-
nia y przywileciow y zwierzchności ich
ábo Canonow. Pytácby teraz y onych /
y tu nászych / iesli do tego wyznania swe-
go ma co Compositia / która sie tego ár-
tykulu zgotá zaprzeli. W owym sty-
palem przed kilkum lat / iż niektórzy Ksią-
żetá Kzestie / tácnoby iuz wiara Kátho-
lická przywrócili / kiedyby z nią dobr ko-
ściotom odietych nie wrócić.

O Sákramentie wiczerzy Pán-
skiej / pisze Luther / iż w kościele B Dżym
po wszystkich świećcie od początku zgo-
dna náuka bytá. Przetoż ktoby w tym
wátpił / ábo co wznamiat / tákżebz czynił
iákoby sie zaprzat w stádżie Apostol-
skim

Obach.
Composi-
tya test prze-
ciw Confes-
siei Au-
spurskiej.
Admoni: cõt:
cõcordi: Ber-
gen: fo: 149.

Wiczerzy
Pánkiej ka-
że Luter po-
staremu y
kościotem
wzywać.
In epi: ad Al-
bertu Ducem
in Prussia.

skim / świętego Kościoła powszechnego:
gdyż ten artykuł utwierdzony jest obie-
tnicą Pánstką: Oto ja z wami iestem
po wszystkich dni / aż do skończenia swiá-
tá. Tym tedy wyrokiem zagroził Lu-
ther / nie tylko Sákramentarzom (iákó
tám myślił) ále y sobie / y wszystkim he-
retykom ináčey wierzyć y wczýć / niż do-
tąd trzyma Kościół Kátholicki. Czemu
iesli sie dosyć dżicie / każdy z ták roznych
o tym Sákramentie btedow ich oba-
czyc może. Sákramentarze pisze prze-
ciw nowey zgodzie Lutheranskicy / po-
kázá iż Confessia Augspurska / żrázu
troie niezgody o Wiczerzy Pánstkiej
miátá: A w nappierwszey zgotá sie do
Kátholikow przychylili / przyznawájac iż
pod widomymi osobami chlebá y winá /
iest y byma prawdziwie przyjmowane /
istotne ciáto y krew Pánstka. Czego po-
twirdza y to / iż Kátholicy zbijájac in-
farkty / ná ten pozwolili: iákó też obro-
ná tej Confessey znáć dawa. O cżym
też nánduia sie te słowa Lutrome: W-
hczyna sie pytanie / iákó ciáto Krystuso-
we może być w Sákramentie / gdyż ná
wielu mieyscach żaráż być nie może?
Ná to

Confessia
Augspurska
z róz-
nymi trosk-
ami rózna.
Admoni: fol:
147. 175.
229.

Ciáto Pán-
skie praw-
dziwie z
chlebá á wi-
ná prze-
miane.

Lutherus to-
mo 8. lencu:
Germani. fo:
375. Admo-
nit: fol: 228.

Obacz Lu-
teranie o
Sakramen-
tarzu.

Admon: ibid:
fol: 170.

Chwalenie
Sakramen-
tu w prze-
ciwko-

Admonit: fol:
211. Luth-
rus in magna
cōfessi: & in
capti: Babyl.
Idē cōtra Lo-
uianien: arti:
16. & in Ge-
ne: cap: 27.

Brentius in
Apologia cō-
fessi: Virtem-
bergen:

Nā to odpowiadam: Krystus powie-
dział iż tām chce być: Przetoż iest praw-
dziwie w Sakramencie / a ktemu cie-
śnie. A tak iest tām prawdziwie. Ani ma
być insha przyczyna sukana / iż tāk słowā
brzmia. Otoż potrzeba aby tāk było iā-
ko brzmia. Z ktorych słow Confeseyen
Augsburgskien y Lutrowych / dowodzą
tāmże Sakramentarze / iż Lutheranowie
nam Kātholikom przyznali Transub-
stanciationem, co iest chlebā y winā w
ciāto Pāńskie przemienienie. Przywo-
dzą tāmże słowā Lutrowe / ktorymi przy-
znak Kātholikow chwalenie Sakramen-
tu ciāta Pāńskiego / tāk pisze: Wierze-
my / iż w duchu mamy chwalić Krystu-
sā / choćby był w niebie / choć nā ziemi /
choć w Sakramencie / chocia gdziekol-
wiekby być chciał. Y indziej tāk broni
Kātholikow: Jesli nie chwala osob / ale
Krystusa pod nimi zātāionego / czemuż
im to żądawac żeby chleb chwalili? Po-
świadczył mu tego Brentius gdy tāk
pisał: Wyznamy iż Krystus syn Bo-
ży / prawdziwy Bog y prawdziwy cō-
wieć / żądwy y wszedzie ma być chwalo-
ny / bądź w niebie / bądź nā ziemi / bądź w
Sakra-

269.
Sakramencie / bądź też ofrom Sakra-
mentu. Y oboicy osobie Sakramentu Jedną osobę
o ktore do tad tāk wiele dusz zaginęło /
wspominają też tām Sakramentarze
te Lutrowe nauce: Nie grzeszą przeciw
Krystusowi ktorzy iedneyże osobie uży-
wają: gdyż Krystus nie przykazał za-
dneży używać / ale to zdaniu kāżdego zo-
stawił mowiac: Zlekroć to będziecie czy-
nić / nā pamiatke moie czynicie. Przetoż
(nauce indziej Luther) iestli przyjdzieś
nā micyse w ktorym tyłko iednā osobā
bywa dawana / przyjmuyże pod iednā iā-
ko oni czynią. A czemużes tāk sam Lu-
trze nie czynił / gdyś przyszedł do wysyst-
kiego Krześcijāństwa / ktore iednyż oso-
by zgodnie używāto? Dowodzą y te-
go nā Lutheranym Sakramentarze / iż po-
chwalili Mśhā / tāk o nien pisał w Con-
feseyen swen: W kościolach nāszych nā-
prāwionych / bywa zachowana Mśhā / y
wielkā weźciwoścā bywa obchodzona: y
bywają w nien zachowane iākmiaż w-
ysystkie zwykłe cceremonie. Ktore wyznā-
nie iż iest o własney Mśhey Kātholickien /
dowodzą tāmże Sakramentarze / tymże
tām wyznaniem Augsburgskim. Modli-
wyp

Jedną oso-
bę Sakra-
mentu po-
chwalona
od Lutra.

Admonitio:
fol: 212.

Tomo Ieneu:

2. fol: 100. &

li: ad Bohem.

Lutka 22. b

1. Kor: 11. c.

Obacz.

Mśhā ob-
Luthera-
now po-
chwalona.

Admonit: fo.

249. 211.

Apol. Cōfessi.

Augu: de uo-

cabulis missae.

Modlitwy
za umarłych
w Luthera-
now.

Lutherus in
euang. Dom.
1: p9 Trini:

Chwała
obrazom
Lutherus con-
tra celestes
prophetas.

lib: 2.

Obacz.
Bledy ma-
le do wiel-
kiej sedicy-
cy ciagna.

twy za umarłych/obrona Confessyey Au-
spurskiej iawnie też przyznata tak pi-
sac: Modlitwy za umarłych nie zaka-
zuemy. Dat tego przyczynne Luther
tymi słowy: Gdyż nie wiemy iesli iuz na-
dusze ludzi zmarłych wyszedł dekret Bo-
ski/nie grzeszys modlac sie za nimi. O
chwaleniu obrazow swietych / słuchay
iesze iakie byto Lutrowe wyznanie/poki
mu affekty prawdy nie odiekty. Bo rosta
zawshy z ziemię wymotac abo srodze po-
karac tych/ktorzyby obrazy z kościotow
wyrzucali/przyczynne tego dawa tak pi-
sac: Panowie mili/nie toć jest cel dya-
belski/aby obrazy byty gwaltone: ale chce
aby mu dziure wezyniono / za ktoraby
krew przelewał / y wzbudzał zabijania
na świecie. Przetoż duch tych ktorzy
przeciw obrazom walcza/ nie jest dobry
gdyż ciągnie do mordowania y zamie-
ścania: chocia tego tai/ y zmyśla do czas-
su/poki pogody nie wpatrzysz. Coż tu rze-
ka potomkowie Lutherowi / ktorzy nie
tylko na obrazy/ale na same rzeczy kto-
re znacza/bszyrzej sie bluźnierskiy y prze-
ślawianie targaja? A nam przecie nie
dada wierzyć/Prorokowi swemu Lutro-
wi/

wi / żeby za czasem a pogoda rzeczy
swych do gwaltu nie przywodzili/chočia
my tego wielkie początki widziemy. In-
se takowe ich wyznania/ ktoreby sie ie-
sze znaleść mogły/omyslnie opuszcami
tu końcowi pospieszając. Tylko iako za
pierzec przydam/to czym teraz Nowoa-
ryani abo Trydeciste na Ewangeliki
ida. Przyznawacie (mowia) z nami
Papieża być Antykrystem/y wyszko ze-
branie tego Babilonem/y ona śataniska
nierządnicza w Obiawieniu Jana S.
opisana: a przecie od tego Antykrysta
y Babilonu bierzenie fundament wiary
waszej/o synie Bozym/y o wcieleniu ie-
go/o Trojcy s. /y o personach a istno-
ści ich. Idzie tedy za tym iż wy na fun-
damentie Antykrysta y Babilonu/wia-
re wasze/ ktora zowiecie Ewangelicką
zasadzacie. Y niewiem iako sie im z te-
go wytraca. My Katholicy/y Nowa-
ryanom w tenże spo-
sob iesze drożniej zadac możemy. Zga-
dzacie sie na to wyszko/iz Papież Kzym
ski jest Antykrystem/ tym ktory według
Pawła s. siedzi w kościele Bozym (cze-
go my wam iednak nie pozwalamy/a na
was

Nowo-
ary-
cency No-
wangeliki
drożnie ko-
ściola ods-
dzalo.

Obt. 17. b.

papieża zo-
wacy Anty-
krystem/ko-
ściola sie
odsadzata.
2. Thes. 2. a.

was sámych tego dowodźiemy) Lecz Pa-
pież nie siedzi ani rządzi żadnym inšym
Kościołem / iedno nášym Kátholickim.
Przetoz ten nář / á nie żaden inřy / Koś-
ciółem Bożym iest. Otoż z tego wyro-
ku wářego / wy ktorzy sie nim brzydźicie
nie możecie być Kościołem Bożym / kto-
ry iedenże iest / ále przindzie wam (iáko
sam P. Krystus zámyka) zostáć bożni-
cá Szátáńská. * *

Obia: 2. b.

XXIII.

znáć Koś-
ciół / Kará-
nie przeslá-
dowcow
iego.

Thobiasz
13. c.

Zbory Ká-
cyř / kie Póje-
mu przyro-
wnáne.

Jere: 17. b.

Ekleř: 21. a

Dwudziesty y trzeci znáć Kościoła
prawdziwego / moze sie bráć z pomisty
Boskiej / á niebezpieśno dokończenia tych
ktorzy sie Kościołowi Kátholickiemu
pod Káthedrá Rzymńská wředzie zebra-
nemu przeciwiłi. Wo mu to sam Pan
Bóg obiecał w onym btogosłáwień-
stwie Thobiasowym mowiąc: Przeksle-
nymi beda / ktorzy cie wřgárdzǎ: y beda
potępieni wřhřcy / ktorzy cie bluźnić be-
dǎ. Co teź przez Jeremiasǎ okázue w
podobieństwie koropátwy (heretyki zná-
czacy / iákom przed tym wytkadał) kto-
ra iáko sie z przodku nie własnym pło-
dem swym przyozdobitǎ y wćieřylǎ: táł
nákoniec zá odesćiem iego / wielkǎ háń-
ba y pętrapienie podietǎ. A mdzicy lepał
pismo

wa mowiąc: Kto buduje dom swoy cu-
dzym nářtádem / podobien iest temu ktorzy
zimie składa kámiennie (ábo pářkany
swocie: Zbor grzeřacych / iest iáko zgrze-
bie zwinione / ktorych koniec iest pćomień
ogniowy. Droga grzeřacych iest wy-
rownána kámiennem / (to iest vmocnie-
niem świećkim) á ná końcu ich piećto / y
ćiemnośc / y meki. Gdyż wedlug tegoż
Medreć / przy końcu ćztowiećzym / iest od-
fryćcie vćzynkow iego: á serce zátwárdziǎ
te / źlie sie bedzie miáto ná ořtǎtku. Zná-
cznie to Pan Bog pokázowal / naprzod
w tych ktorzy btędy y odřećepieństwa
przeciw Kościołowi y iednośc / i wiáry
wynařdowáli: potępm przeciwi tym kto-
rzy tákowych forytowáli: nákoniec / prze-
ćiwko sámych fráinam y K. P. ktore te
go dopuřćǎły. Czego przednieřy nie-
ktore przykłády tymże porzǎdkiem przy-
wodźić beda. Pirwře Kácyřřtvo w Ká-
tu / w Eucyperze táł byto pokáráne / iź ie-
go iáko smokǎ / nasienie niewiářty zá ćzǎ-
sem zdeptǎć miáto: á tym ćzǎsem / y zá-
wřdy / miat być wřgárdzonym y brzyd-
kim / po źiem / i sie ćzotgǎigacym / y one
przez

Ekleř: 21. a.

1. d.

Kácyřřtvo
w tróćch
ludźch
náyćieřy
bywá y ka-
táne.

1. Mój: 3. c.

274. przez zátwardziátą obfitość wśelákiego
 Przykłady grubego plugaństwa / iákoby pożyrają-
 ostatniego cym. Simon Magus ktory w nowym
 pokarania Zakonie / był głową y oycem wszystkich
 heretow / a cyrlickich. kacyrzwow: gdy czyniac sie Bogiem po
 Arnobius cō- powietrzu latał / ná modlitwe Piotra ś.
 tra gentil. spadł / nogi sobie potamał / y sromotnie
 Aegesipus de zginął. b Montanus y Theodotus / z
 excid. Ieroso. niewiastami / z ktorými sie po świecie
 lib: 3. ca: 2. b Euse: li: 5. wtoczyli żowac ie Prorokiniami / przy-
 cap: 16. kładem Judaśa sami sie powiesili. c
 e Epipha: ha Manes od Krola Perskiego był żywo
 res: 66. obtupiony / przeto iż syná iego miasto cu-
 Niceph: li: 6. downego ozdrowienia umorzył. d Ar-
 cap: 33. rius gdy za wielkimi próctykami y mo-
 Suidas. d Atha: orat: ca Cesarstwa / miał być do Kościoła Ká-
 1. cōtr: Arian. tholickiego gwałtem wyprowadzony / idąc
 Rufin: li: 10. przez miasto z wielką zgraią ludzi / prze-
 hist: cap: 13. puścił Bog nań haniebny strach / ktory
 Arius spodziem tak pokazał / iż ielitá w-
 bystkie z niego wyszły / y tamże ná mien-
 e Euagrius li: seu zostat. e Nestoryusowi ieżyl ktorým
 1. hist: Eccle. syná Bożego y matkę iego sromotnie
 cap: 7. bluźnit / iępcze żywemu robacy rostoczy-
 li: za czym w wywołaniu zginął. f Do-
 f Optatus li: natystowie niktorzy / gdy ciato Pánstie
 2. cōtr. Par- z kościoła Kátholickiego gwałtem wzię-
 menianum. wšy

wšy pšom rozrucáli / od onychże pšow /
 byli tamże sami rozhárpáni. g Icono-
 máchi: gdy w Constantinopolim obrá-
 zy świecie popalili / przepuścił wnet za
 tym Bog takie powietrze / ktorým trzy
 kroć sto tysięcy ludzi tamże pomártó. In
 se dawnieyše przykłady opuścjam. Wie-
 ku nášego / Luther dobrze ná wiecezery
 iadł y y sobie podpimł / onczyż noc ná-
 gle umárt: A niktorzy twirdzili to / iż ná
 nim były znaki żádawienia hátańskieo.
 O Károlstádpusie / piśa Ministrowie
 Wáshylescy / iż od dyabła był zamordo-
 wány. Zwinglius lepał y Decolampás
 dius vřtadł sie zdrowo / martwými by-
 li náležieni. O Kálwinię w żywocie ie-
 go za pewne piśa / y drudzy ktorzy tego
 świadomi świadeżá / iż go wšy do śmier-
 ci wiádky / za czym w bluźnierstwach y
 desperacyey umárt. Serwetus / ktory te-
 go wielu bluźnierstwa przeciw Troyce
 ś. wznowił / w Genewie od Kálwina iest
 żywo spalony / z wielkim lámentem y
 práwie ryczeniem broni wołájac / ktora-
 by sie sam był zábit: iáko to sam Kál-
 win opisuie. Serwetow náśládowncá /
 Franciscus Davidis, gdy przez pobożne-
 S ij go nie

275.
 g Matthæus
 Palmerius in
 Chronico.

Lutrowe
 dokonanie.
 Cochleus in
 eius uita.

Castallio in
 uita Caluini.

Nieprzyśta-
 ciol Troyce
 ś. márneżgł
 nienie.
 Caluinus in ui-
 ta Serueti.

go nie dawno zmarłego Pána Kryšto-
fa Batorego/ Książe Siedmigródzkie/
dla upamiętania iego/był długo w wie-
zieniu cierpiący/samą frogą reka Bo-
gą obrażonego/ żywić go nie dopuścili.
Bo opielawszy gdy umierać miał / z na-
pomnienia Rákholikow/kuśił się wrzecz-
stwo IESVS/ale nie mógł: gdyż za ka-
żdą ręką Gebä / która był to imię zblu-
żnit/opak mu się wykręcała. Valente-
nus Gentilis odrodek fłoty Kálwinno-
wey/ gdy przeciwnym Serwetowi bte-
dem Troycy ś. zblużnit / za náprawę
tegoż Kálwiná w Genewie/musił bte-
d swoy sromotnie odwoływać. Potym nád
przysięgę swą/ do Swáncarow zbieża-
wszy/ tam ściera śmierć gárdło dał.
Przy ktorey wielka nie cierpliwosc/ y
iákoby desperacya pokázowat / y chciał
wierzyć iákoby rokazano / gdyby iedno
puśczone był. A to się tym więc prze-
chwalat/ iż pragnął męczeństwa za
chwata samego Boga Dycá: gdyż inшы
męczennicy pospolicie o chwata syná
tylko Bózego bywali mordowani. Nie
lepszý koniec wzięli towarzysze tego to
cór. Gentilem Gentilisá, Do M. Grybardus/ zápo-
wie

Pastor Ber-
nen. in uita
Valentini Ge-
tilis & Bene-
dictus Aretio

Obacz Pro-
roka Nowo-
arpanickiego
Krywowopzi-
siestwo y
desperacyo

Vide Theod:
Beza in pre-
fat. li: Caluini
cór. Gentilem

wiecrzywszy się/ y od wszystkich opuśczo-
ny/ zdechł w kacie iáko pies. Eismáni-
nus zbieg Minichowski / z desperacyi
sam się w studni utopił. W nas w Pols-
kie nie trudnoby też o takie przykłady/
gdzie herstowie kacyrscy hániebnymi á
niespodzianymi śmierciami gineli/ y dru-
dzy się sami wiesili. Ale aby tego kto wa-
śni nie przypczytał / á familie zacne aby
się nie tykały / bez czego by nie mo-
gło/ tedy to każdego wiadomości dosyć
świeżcy zostawis. Nie lepsze też doświ-
eżenie żywota bráli Cesarze/ y inшы kto-
rzy tákowych kacyrzow btedy y blużnier-
stwá forytowali/ábo Kościot Rákholi-
cki prześladowáli. Z ktorych te przykła-
dy przypomiane. Phárao wielki prze-
śadowca prawdy Bóżej y ludu iego/ w
czyrwonym morzu / ze wszystkim woy-
skiem swym okrutnie zátonął: Kore/ 4. Mojsz: 10.
Dáthán/ y Abiron / prze iedno sprze-
wienie się Moysesowi z Aaronem/ ná-
tychmiast przepádli ziemię do piekła ze
wszystkim narodem y majątnościami
swymi. Acháb Krol żydowski/ dla prze-
śadowania prawdziwey á starodawney
wiary y náuczycielow icy / marnie ná-
S iij woy-

Stogie Pa-
ranta obro-
com kacyr-
skich.

2. Mojsz: 14. f

4. Mojsz: 10.

3. Krol: 22.

4. Krol: 2. 10.

wyynie zginat / krolestwo y z potomstwo
srodze wybitym wtracit. A zóna iego
Jezebel / ktora go naywiecey do tych
grzechow przyprowadzila / z palacu byla o-
fienem wyrzucona na vlica / gdzie psi
krwila y scierwem iey / w obliczu wysst-
kiego miastá sie nasycałi. Antiochus
wielki okrutnik y prześladowca ludu Bo-
żego / ięce za żywota / od robakow ro-
stoczony / niedźna y sromotna śmiercia
zginat : toż potkalo Heroda b Ascalo-
nite / że od boleści sam sobie śmierć za-
dać chciat. Drugi Herod c Antipas /
ktory sie posmiwat z Páná Krystusa
przed mek iego / ktory też Janá Krzci-
ciela niewinnie dat zamordować / iako
wywołaniec z ziemi / mizernie gárdto
dat. d A Skoczka / ktorey k woli Jan S.
był zginat / w onymże wywołaniu / chcąc
zmarzta rzeka przechodzić / zatoniłá
sie / y w ostrej przerebley głowá zawie-
zawšy / bystrá wodá bedąc wzrúsoná /
táń długo plasála / aż ostrością lodu by-
ła odcięta: Ná stuśne pokaranie tego /
iż dla plasania iey zaenemu á niewin-
nemu Prorokowi głowá była wcie-
ta. e Trzeci Herod Agryppá mordow-
nił

nił S. Jakubá / y prześladowca Aposto-
tow / y Krześcijanow / gdy prze zbytnie
wyniesienie swe / od swoich był Bogiem
nazwany / nátychmiast ciężka choroba
zaráżony / w roztoczeniu robactwa gár-
dło dat. f O Pitacie też czytamy / iż z
desperacyey / á nieznosnych boleści y frá-
sunkow / sam sie reka wtaśna zamordo-
wał. g Decius Cesarz dla prześladowá-
nia Krześcijanow / ktore sie za niego
dziáło / rychley niż za dwie lécie pozbyt
pánstwa swego / y z potomstwem swoim
był wybity. h Valerianus Cesarz / ry-
chto potym gdy począł kościot prześlá-
dować / ná bitwie Perskiej był poimány /
y táń sromotnie w więzieniu chowány /
iż Krol Perski po nim miasto pienká ná
kon swoy wsiadat : y nákoniec był żywo
obfupiony. i Aurelianus Cesarz skoro
począł myślić o wygładzeniu Krześcija-
now / wnet go piorun przestrášyt. Czym
nie nákarawšy sie / gdy iuż dekret ná
Krześcijány spisány podpisować miał /
nátychmiast mu reka wšchta / y sam za
tym zdecht. k Diocletianus nayciężšy
morderz Krześcijanow / gdy ich wygła-
dzić nie mogł / z tego żalu odbiczat Ce-
sar

f Euseb. li. 2.
ca. 7.

Eutrop. lib. 7

g Euse. li. 7.
cap. 1.Zonaras 2.
tomo analiū.
e de Nero
ne.h Eutropius.
Pollio. Sabel-
licus. Volate-
ranus. Euseb.
serm. ad con-
uent. sancti:
cap. 24.i Euseb. ibid.
e li. 5. histo:
cap. 5.Niceph. li. 6.
cap. 29.k Euse. li. 8.
ca. 3. e 29.e oratio: ad
sancti: coetum
cap. 25.Niceph. li. 7.
ca. 20.

Ruffinus in
hist:

Euseb: lib: 8.
ca: 28.

Euseb: lib: 9.
ca: 5. 6. 7.

Theodorit. l.
4. cap: 2.
Nazian: ora:
de laudibus
Athanasij.

Nicephorus
li: 8. cap: 35.

sárstwá/y potym puchliná/ á zászé su-
chotámi schorzarawšy/ iezykiem robakow
peknyim/iáko pies szczeká/á zátym (iá-
ko niktory pisa) wciekáiáe przed trza-
skiem piorunowym/sam siebie zamordo-
wat. Jego towarzysze Cesarz Máximi-
nus/ będąc tego prześladowania uczestni-
kiem / ták dziwná á hániebná chorobá
był strapiony/iż sami Medykowie oso-
bney pomście Bosticy za niewinne wra-
pienie Krześcijánow one przepczytáiáe/
opuścili go / y w nien mizernie gárdło
dał. Nie podległszy też karanie y zginienie
odniósł drugi Maximinus/ktory ná w-
schod stońcá pánując Krześcijány prze-
śladowá. Julianus Cesarz y zbieg á
prześladowcá wiary Krześcijáńskicy /
gdy uczynił ślub/iż gdyby mu się ná woj-
nie Perskicy pokorzył/ miał Krześci-
jány wygátáć: niź do oney wojny
przychyło/był od kogoś/ á drudzy pisa iż
z niebá rániomy. Z ktorey rány śmier-
telney/garść krwie nábrawšy/rzucił ku
niemu mówiąc: Atolis już zwyciężył
Gálilejczyku. Za tym ziemiá otworzy-
wšy się/y ptomienie piekielne wypuści-
wšy/pożárta go. Teridates Rśiaże Ar-
meńskie /

Socrates li: 4
cap: 21.
Theod. lib: 4.
ca: 31.
Sozomenus
lib: 6. ca: 40.

Nicephili: 13
ca: 36. 7. li:
14. cap: 43.

meńskie/s. Grzegorzá cudotwórcó przez
czternaście lat męczyt ciemnym á smro-
dliwym więzieniem. Za co z Bostiego
dopuszczenia/on y ze wszystkim zacnym
Senatē swym/byli przemienieni w świ-
nie/y sami się wypiedli. Valens Cesarz/
gdy Kátholiki do kácyrstwá swego Ary-
áńskiego przymuszał / niezwyczáynnym
grádem/y drżeniem ziemié był prześtra-
siony. Co gdy go nie wpámietáto/á ná
Básiliusá s. dekret wywołania podpi-
sowác miał/z drzewiátá mu refá/y pio-
ro się skrępyto że piśáć nie mogł: y syna
czek iego w tym srodze zánie mogł y v-
márt. Potym nie długo walcząc z Got-
támi/był od nich postrzelony/y w chlewi-
ku do ktorego się był skrył / od nich był
spalony. O prześladowanie sáme go
Krysofomá s. meźnego obrońcá Kátho-
lickiego/wielkie y dziwne plagi P. Bog
dopuszczał ná nieprzyjacióły iego / (o
czym żywot iego przepczytáć możesz) á
zwłászczá ná Eudoryá Cesarzowá/któ-
ra herstem przeciwko niemu bytá. Wo-
rychto potym márníe vmártá. W trúná-
icy przez trzydzieści lat potym/nigdy
drżec nie przestáta. Heráklíus Cesarz
S y Arzym=

Dziwna pō-
sta zestro-
miona Pānā
Krystusa
Krystus
Zonaras in
uita Heracly.

Sigibertus an-
no Martii
ani 4.

Martinus Cro-
merus de ge-
stis Polono: in
fine lib: 4.

Krainy y
narody Pa-
rze Bog dla
Krymwa Ro-
tota swe
go.

Kzymiski/ poład wiara y pobożność Rā-
tholickā zachował/ doład mu sie sławne
zwycięstwa/ y wszytkie sprawy dārzyty.
A skoro sie byt iak kacyrstwā Monō-
phisitow/ ktorzy nie przyznawali Pānu
Krystusowi rożney natury B. Dskien y
człowieczey/ odmienito sie mu szczęście:
y zginął puchlina/ tāk dziwna/ iż w nię
możrzu swego nie mógł inaczey puszczać
iedno nā własnā twarz swoie: gdyż on
też potwirdzeniem tāk sprosnego bledu/
twarzy ābo osoby Pānskiej byt nie v-
czcił. Attilā Krol Wogāński/ tāk okru-
tnił krześcijānistwā/ iż biczem B. Dzym
byt nāzwāny/ gdy sie po tāk zacnych
zwycięstwach swych/ wielkā pompā oje-
niat/ nā onym weselu ruszył go wielkā
niemoc/ y gārdtem krew sie mu rzucił/
ktora go żādawilā. Wolestaw Krol
Polski prze żāmordowanie ś. Stānistā
wā/ krolestwā pozbył/ y Polke koroney
pirowšey byt pozbāwil: y chočia potuto-
wał przecie niedźnie żywotā dokonat.

Alle y Krolestwā y R. P. ktore sie
tākowych bledow y bluźnierstw chwytā-
ty/ nie byty od zniszczenia ābo frogiego
karānia Bostiego wolne: wedlug onego
to Bog

to Bog przepowiedział przez Izaiasā 283.
o Kościele swoim: Narod y Krolestwo Izai 60. b.
ktore tobie nie będzie służyto zāginie: y
narody ich spustoszeniem beda zniszco-
ne. Położy też tego kulkā przyktadow.
Roboam syn Sālononow/ Krolestwo 1. Krolu. 12
swe chciat wtwardzić dopuszczeniem wiar 2. Cyr. epi: 76.
iākaby sie komu podobātā. Pan B. Og
to inaczey obrócił: Bo iako on iednośc
wiary rozermat/ tāk też P. Bog rostar-
gnął krolestwo iego/ że mu sie go iedno-
dwānasta czāstkā dostātā/ ktora mu sie
iednāk nie dārżyłā. Lud żydowski/ ile-
kroć iedno wiary odstąpiwszy chwycił 1. Judyt 2. c.
sie bātwochwālstwā/ y Proroki swe prze-
śladowat/ tedy zawždy trācił pānistwo
swoie/ y w frogā niewolā Bābilonšcā
przychodził. W nowym Zakonie/ prze-
powiedziat P. Krystus/ iż ostateczne pla-
gi nā Kczęzy pospolite/ miāto poprze-
dzać odstąpienie/ zwłasczā od wiary/ kto-
re tām sam Pan wspomina. Co zgiści-
to sie naprzod w sāmym Jeruzalem/ kto-
re dla żāmordowania Mesyāsā swego/
y przesładowānia Apostołow iego/ zā-
dlugim ā okrutnym obleżeniem byto zbu-
rzono/ iż kāmieni nā kāmieniu nie zo-
stał:

Mat: 24. a b
1. Tim: 4. a.
2. Thes: 2. a.

stat : y wyszł naród żydowski do tad
bez ziemi/ bez krola/ bez prawa własne-
go/ iest po świecie rozproszony. Toż sie
stało Egypciowi/ Afryce/ Dalmacyey/
Azhey/ y onym zacnym kościołom ich/
Obtaw: Lc. do ktorych Jan s. swoje Obiawienie o-
sobliwie pisze : y inszym wielkim y za-
cnym krainam na wschod stońca y na
południe: ktore skoro od kościoła Kátho-
lickiego odstąpiły/ żaraz pohañcy na nie
prawo y moc mieć poczęli. Zostawił
tego P. Bog pamiętny przykład. Bo
gdy Greckie Páństwo domowymi ro-
styrcami swąnkować poczęło/ Papież o-
bestat obywateli jego/ do zgody á iedno-
ści wppominając: gdy listu jego ani przy-
jąć chcieli/ poset zostawił go na otkarzu
przedniego kościoła / z skutnym v
Boga y v ludzi oświadczeniem. Gdy
potym on poset/ proch z nog otrząsnaw-
szy/ z kościoła wyszedł / wnet z tym po-
rysował sie ślepy onego kościoła/ y przy-
stępnocy był widziany stup ognisty z
miastą wychodzącą/ y nad nim sie za-
wichłajacy. Nie dlugo potym Sára-
cenowie oblegli Constatinopolim/ y do-
bywszy go/ Cesarza y Pátryarchę poi-
máli/

Greceya dla
wzgardy ko-
ściola
Rzymskie-
go wpadła.

máli/ stolice tak zacnego Cesarstwa y
Greceya posiedli. Y skutnie P. Bog do-
puscił iż ten Pátryarcha/ ktory sie stoli-
cy Rzymskiej przeciwit/ iest teraz iako-
by podnożkiem tego Tyránna Pogani-
skiego/ nad ktorym y teraz / o przypięcie
Kalendarza Krześcijáńskiego/ znaczne
okrucieństwo pokazał. Coś podobnego
stało sie w Anglii/ ktora iż wżgardzi-
ła zwierzchnością stolice Apostolskiej/
pokarat ją tym Pan Bog/ iż niewiasto
(niechce mówić iaka) za głowe kościo-
ła Bożego/ pod gardłem y pocztowością
wyznawac/ y nie tylko przed nią kłakac/
ale też mająstatowi ich (czego v Papie-
ża nie masz) kłaniac sie musza. Tertul-
lianus/ Lactantius/ y Cypryan s. za cza-
sow swoich przywodza też wiele przy-
kładow/ iż Krolestwa ábo R. P. o prze-
śladowanie kościoła y wiary Kátholi-
ckiej/ pospolicie Pan Bog karat wpad-
kiem/ ábo wielkim zamieszaniem y rozla-
niem krwi/ suchością/ ábo zbytnią mo-
rością/ nie wrodzaniem/ znedzeniem/ gło-
dem/ powietrzem morowym/ y rozmaity
mi plagami/ tak pospolitymi iako też o-
sobliwymi. Czego sie w historyách ro-
zmaitych

Angla nie
wleście pa-
piestwo tra-
pił.
Cytay Ksia-
żki o przye-
śladowa-
niu Angla-
stwu.

Plagi Krze-
ścijaństwa
stał.
Tertull. in A-
pologetico,
Or ad Scapu-
lam.
Cypr. apolo-
ad Demetria-
num.
Lacta. lib. 5.
instit. cap. 1.
Or 4.

zmáitnych narodow częstych y pámie-
tnych przykładow táčno doczytać. Ale
y nas w Polsce / może sie tego każdy
práwie domáć: gdzie skoro kościot ká-
tholicki y pástyrze á slugi iego/ praw/
wolności/ y dochodow pozbáwiono / co
daley to więcej sie giści ono przeklectwo
Bostie: Gialisćie wiele/á mátośćie brá-
li/iedlisćie á nie bylisćie náspyceni/pilisćie
á nie bylisćie nápoiemi: przynodziejáli-
sćie sie odzieniem/á nie zágrzalisćie sie:
á kto zgromadzał zárobki/ktádt w dziu-
rawy worek/rę. Dgladálisćie sie ná co
wiesćiego/áli sie státo mnieyszym: náno-
filićie w dom (swoy) á iam to wydmu-
chnął: Dla czegoż to/mowi Pan zaste-
pow? Jż dom moy spustoszony iest / á
káždy z was gármie do domu swego. Dla
tego niebo iest záhánowáne nád wá-
mi/aby nie spusćizáto rosy/y ziemiá zá-
trzymaná iest/aby nie dáwátá vrodzaju
swego: Y przynowatem suchości ná zie-
mie/y ná gory/y ná zboże/ y ná wino/y
ná olej/y co iedno ziemiá rodzi: y ná lu-
dzie/y ná bydło/ y ná wśelką prace rzé-
ludzkich. Ktore przeklectwo Bostie co
daley to bázgier y nas Polakow dolega:
Bo

Bo już wiece przysły takie lata/które o-
no zá wielką káżń Bostą opisuje Da-
wid: iż Pan B O G ziemię rodząną
przecznit w stonę niepodność/ dla zfo-
ści tych ktorzy ná niey mieszkáia: Polá-
też suche przemienit w ieźiorá wodne/ y
w strumienie wod bieżących: & colloca-
vit illic esurientes, y ná takich ziemi ná-
mnożył tych / co w niedzy náspycić sie nie
mogą. Ktoby temu nie wierzył/ niechay
miedzy ludzic/ zwłasczá stanu podleghe-
go/vby rospuści/ o niedostátku iáki tier-
pią/y ieże sie wiesćiego obawiają/ ielli
przyczyna przerzecżona kácyrstw y spro-
snych zbytkow nie bedzie vprzatnioná.
Zegoż wielku nátego/táčno z historyj/y
z samey pámieci ludzkiej dochodzie / zá
Lutherstym y inshych kácyrstwem/ á wiá-
ry y kościotá Kátholickiego zgwałce-
niem/ iáki swánt podietá wielká częś-
Arześciánstwą. Bo Niemiecka ziemiá
onym zátosnym rozruchem / vtráciła
blisko púktorátroć sto tysięty chtopstwá
przeciw Pánom swym oborzonego. Nie
dtugo potym dopuścił Pan Bog częste
á gwałtowne náráżdy Tureckie / ktorzy-
mi (iż pobite y potrácone opuścizę) oko-
to pęści

Arześcián
stwo od cja-
sow Lutra/
taki swánt
podieto.
Lege hist: Su-
rij, & Dubi-
tantiū Linda
ni dialogo 3.

przykłady
Niemieckia

to sześćdziesiąt tysięcy ludzi z krześcijań-
stwą było w niewola zagnanych / kto-
rymi zaśie potym same Krześcijańy wo-
jowano. W tenże też czas Turcy opá-
nowat wieść część Begiersticy zie-
mie/ktora była iakoby basty Krześci-
jaństwa od mocy Turckiej. y Wie-
deń ostateczna iakoby obroná Niemie-
cka/ledwo sie w ten czas osiedziat. Po-
tym zaśie/Turcy iat sie też wolniey ro-
spościerać po ziemi/po morzu/y po wy-
spách Państwa Krześcijańskiego. Poka-
rat też był Pan Bog one kráie wielkim
głodem przez siedm lat : y onym dżiw-
nym powietrzem morowym/Sudor An-
glicas nazwanym / ktory nátychmiasz
wspiwszy ludzic / żywot im odeymował/
y wielką część Nyderlandtu wygładził.
Opuszczam inſe plagi/ ktorych historya
Niemiecka od czasu Lutrowego iest ná-
pelnioná. Začne Krolestwo Francu-
skie/niezym inſzym nie miſeżcie/iedno do-
mowym zdrádlwym nieprzyjacióły/
ktorzy sie przodkiem przeciw Kościo-
wi Kátholickiem/á potym przeciw Kro-
lowi y wſyskiemu Krolestwu oborzyli.
O czym kto chce niechay przeczyta ſiaż
fi fur orea

przykład
Francyey.

fi farores Gallicos nazwane. Náſá
Polſká iż sie iuż nie raz ku wypadkowi ná-
chylátá/ z ktorego sam Pan Bog dżiw-
nie nas nád wymſt tych ktorzy rzeczami
wtadáli rátomat: á iż nas to nie nie ná-
práwito/ zwtáſzczá w krzywdách prze-
ciw Bogu y Kościołowi y ſtugam ie-
go: trzeba ſie nam obawiać onego/ná co
David naycieżey wyſtkował mówiac:
quia elegans alliliſti me: Imeſ mie Ná- psál: 101. 6.
nie wiecey wynioſt/ tymeſ mie cieżey w-
puſcił y roſtracił. Kto rzeczy do tego że
wſad zgotowanych nie baczy/ ten oczy-
wiałe zgotá nie widzi. Pánie Bóże
rácz to zwykłym miſoſierdziem ſwym w
lepyſe obrocić: á kto w tym winien / w
čas mu wpańietania vzyeżyc.

Oſtátni znáł Kościołá Bożego po-
dawa ſie/nie tylko z wieluiſtego/ ále też
y tu ná ſwiećcie z docześnego/ ſeżęſcia á
odpátá ludzi tych/ktorzy bronili y zaſtá-
wiali ſie zá iednoſć wiáry y zgody krze-
ſcijańſkiej/ktora ſie záwždy w Koſciele
Káthedry Rzymſkiej nápdowátá. O-
czym Boſka obietnice á wpewnienie wy-
ráżit ſárſzy Thobiaſ / w oſobie onego
widomego á docześnego Jeruzalem/ ktore
figura

XXIII.
Znáł odpátá
tá dobre ko-
ſciół Boży
forystua-
cy.

Thobiaſ
13. c.

figurowało nowego Zakonu Kościół/
ktorego prawdziwi synowie y budowni-
cy wielkie potiechy y odpłaty odnosić
mieli. Tegoż ięże herzen ponowit P.
Bog w Proroctwie Izaiasowym: iż iá-
ko tenże sam Kościół / z wdarczenia swe-
go którym sie rozmnożył / miał wziąć
wielką potiechę / y obfite opánowanie
krolestw y dostatków ziemskich: takowe-
goż też bogostáwienstwa y odpłaty cę-
żywać mieli wszyscy / ktorzy sie name-
żnien w budowaniu á rozszerzaniu iego/
przeciwnikom stáwili. Wgibżenia tey
obietnice mamy wiele przytádow w pi-
smie 5.: z ktorych niektóre wypięza on
pobożny Mátátyasz oćiec Máchábeu-
szow w ostatnim Testamencie swoim:
przypominájąc Abrahámá / Izeffá /
Phineessá / Jozue / Káleb / Dawidá / Eli-
aszá / trzech młodzińców w ognisty piec
wrzuconych / y Dánielá: ktorzy wszyscy /
dla meżnego zastáwiania sie o prawdę á
iedność zakonu Bożego / wielkie y zane-
odpłaty odniesli. Do tego przytożné
możemy tegoż samego Mátátyasza / y sy-
ny iego / ktorzy broniąc meżnie zakonu
Bożego y wiary opężywszy / żywot swoy
y po-

y potomstwa swego / stawna y iákoby
męczenniczą pámiatką zapiczetowali:
Tákże Monzesh / Gedeoná / Samsoná /
Ezechiasza Krolá żydowskięgo: ktorzy
będąc wielkimi przeciwnikámi bátwo-
chwálstwa y odszczepienstwa / zá to wiel-
kie bogostáwienstwo B. Oskie odnosili.
Náwet y Jechu krol Izráelski / chocia ni-
ktorych skromnięszych zabobonow bá-
twochwálskich cierpiat y násladowat: ie-
dnák iż wygładził naysprosnienysze y naj-
škodliwsze / Bálaá y wyspkich násládo-
wcom iego / bogostáwiti mu zá to Bog
ná onym krolestwie / y potomstwu iego /
áz do czwartęgo pokolenia. W Zako-
nie nowym Krześcijáńskim porząwsy
od samego P. Krystusa y Apostołow ię-
go / przez kilká set lat / bywali pospolicie
Tyránnowie / ktorzy Kościół B. Oży y
lud iego prześladowáli: zá co też srogie
pomsty y karánia Boskie odnosili: iáto
sie nie dawno wspominało. Po tych o-
frutnikách nappirwsy y naznácznich-
sy obrońcá Kościółá Bożęgo był Con-
stantinus Magnus Cesarz Rzymiski. Kto
ry doszedł w Pogáństwie był / nie dárzy-
to mu sie / y zdrowie ięgo wlasne. Do
I ij trądu

Kacyrswa
co wielkie
naprzodwy
forzemić pt
smo 5. wka-
zanie.
4. Krol. 10. f.
15. c.

De his uide
apud Zonas
ram 2do an-
naliū.

Przytádny
Cesarzow
Rzymskich.
Constantinus.
Metaphra-
ses in uita S.
Syluestri.

Adrianus zbyć/ aż gi za rąda Poganiſkich lekarzow
 x. *Papa epif:* w wannie krwi z niewinnych dzieci
 ad 7. *Synod.* świeżo wytoczoney omyć chciat.

Leż Bog takiey srogości nie dopuſzczając/
 oneyże nocy po ktorey to weźnić miał/
 przez sen y potym przez podobne onemu
 ſnowi obrązy/ obiawił mu Piotra y Pa-
 wła s. / aby od ich namiastka Rzymſkie-
 go Biskupa/ doſkonálſzego ciata y duſe
 ozdrowienia ſukał. Za czym wnet Con-
 ſtantineus w P. Krystusa wierzynſzy/
 był okrzyżon/ y w oney kapieli krztu/ tre-
 du y cielesnego y duſnego nátychmiast
 pozbył. Od tegoż času nie tylko w Rzy-
 mie / ale po wſyſtkich iákmiarz Páń-
 ſtwách ſwych/ niewymownym ſtaraniem
 począł budowac y rozszerzac Koſciół
 Krzeſcijański: przykładem Dawida/ na-
 wieccy ná tym wſyſtkie chuci / myſli/ y
 ſtaranja ſwe zaſadzając. Za czym też za
 krotki czas Krzeſcijaństwo po wſem
 iákmiarz świećcie jaświłneto. Przeto też
 wielkie bogoſławieństwo y poćiechy od
 Boga wznował: iáko w rozmaitych
 inſzych zacnych zwycieſtwách / tak w o-
 nym naſtawniczym Mácencyuſa prze-
 moźnego

Psalm.

*Eusebius de
 uita Coſtanti
 ni li: x. ca: 32*

moźnego Cefarza Poganiſkiego/ ktorego
 on pod chora gwiazd krzyżá s. wielkim cu-
 dem Boſkim ná gtowe poráził / y iáko
 Mozyſz Pharaóna je wſyſtká mocá ie-
 go zatopił. Potym ná Cefarſtwie bár-
 zo dtugo do ſtároſci ſwey pánował/ tak
 ſzczęſliwie/ iż wedlug Auguſtyná s. wieſ-
 ſe ſzczęſcia nietylko ſobie zyczyc nie mogł.
 Conſtantineopolim zbudował/ y Rzymu
 namiastkowi Apoftoſkiemu oſtapiwſzy/
 tam ſtolice Cefarſką przenioſł: ná kto-
 rey potomſtwá z dziedzictwem takowe-
 goż ſzczęſcia / y trwatoſciá pánowania
 odymał. Takowaz poboźnoſciá y obro-
 ná wiary/ wyrownat iákmiarz Coſtán-
 tinuſa/ Theodoſius Cefarz/ nie dáleki ná-
 miasteł iego: ktorego zwycieſtwu dżiwo-
 wał ſie nie tylko Auguſtyn s. ábo inſy
 Krzeſcijanie/ ale też y ſámi Pogani ábo
 nieprzyiaciele iego: gdyż Bog nie tylko
 mocá Rycerſką/ y dzielną ſpráwá iego /
 ale też (przykładem Jozuego ktory był
 ſkońce zaſtánowił) pomocá ſamego nie-
 bá y wiátru/ zwycieſtwá iego podpoma-
 gał. Jákiego ſzczęſcia z poboźnoſciá w-
 dziego/ pokazał ſie też być właſnym dzie-
 dziecem / ſyn iego Honorius / gdy doſpł
 T in nie

*Augu: lib: 5.
 de ciuita: Dei
 cap: 25.*

*Theodoſius x
 Theodoretus
 lib: 5. hiſtor:
 cap: 24.
 Augu: lib: 5.
 de ciuit: c. 26*

Josue 10. c.

*Honorius.
 Augu: li: 25.
 de ciu: ca: 23*

nie wielką wycieczkę / bez obrażenia ja-
dnego z swoich żołnierzy / poraził na-
głowe przez sto tysięcy okrutnego woj-
ską Pogańskiego. Theodosius młodszy /
za takąże obronę Kościoła Bożego /
w bitwie którą miał z Sarracenami y
Persami / odniósł pomoc Angielską / za
której wielkim postrachem / przez sto ty-
sięcy wojską Pogańskiego tytuł podaw-
szy w rzece potonęto. Iustinianus Ce-
sarz / dośiad Katołikiem był / dobrze mu-
sie zdążyć / tak iż pułkownika stał miast
wielkich przed tym straconych y zburzo-
nych / do państwa swego przywrócił / y z
nowu ozdobnie pobudował. Skoro kacy-
rzem został / y do błędu swego poddane
przymuszając chciał / nie dowiedszy tego / na-
głe umarł. Dawne historie / iawnie też
o tym świadczą / iż Grecy Cesarzowie
poład zachowywali / y w obronie swej
trzymali wiara powszechną / dotąd krze-
ścijaństwo w nich najbardziej kwitnęło :
tak iż mieli w sobie osmoro Concilium
głównie ze wsze go Krześcijaństwa zgro-
mądzone / y innych mniejszych nie mia-
ło : w nich też było przednichse gniazdo
ludzi świętych y bardzo wężonych / których
pismami

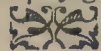
pismami y przykłady / y do tad Krześci-
jaństwo stynie. Byli też srodzy nieprzy-
jaciółom swym / y w granice ich / pań-
stwa swe daleko rozszerzyli. A skoro ie-
dno przez odstępstwo y kacyrstwa / ie-
dności Kościoła Rzymkiego odstąpili /
nie mieli potym żadnego Concilium / ani
Doktora któryby nauką albo światobli-
wością stynął : y owsem kości onych /
którzy w powszechny wierze w nich sty-
niali / byli od nich po wielkiej części wy-
niesione. A nad to / gdy według przepo-
wiedzenia Pana Chrystusowego / było od
nich wzięte Królestwo Boże / a zaśie da-
ne innym narodom czyniącym pożytki
iego / było też z tym do tychże krajów
putnocnych przeniesione ziemskie króle-
stwo y stolica Cesarzka : a oni potym co
niechcieli podlegać namiastkowi Chrystu-
sowemu y Apostolskiemu / to teraz pań-
stwo swe utraciwszy / są niewolnikami
Pohanka y Tyranna Turckiego : po-
którym nie tylko wolność / ale naród ich /
to czas to wiecy zachodzi y ginie. Prze-
ciwnym sposobem / Karzeł Wielki pir-
wszy Cesarz putnocny / y przed nim Pi-
pinus Król / y inni Monarchowie / obro-
nę y

Przykłady
świeżego
Krześcijań-
stwa.

Przykład te-
razniejszego
Krola Pol-
skiego.

na y rozszerzaniem Kościoła Krześci-
jańskiego/ znacznie też państwa swe w
obronie trzymali/ y w Poganiście grani-
ce onych pomykali. A (żebych daley nie
przedłużał) gdziekolwiek iedno przeciw
Poganom albo heretykō chorągiew pod-
nieśli/ rzadko aby dziwnego albo stawne-
go zwycięstwa odnieść nie mieli. Pamię-
tna jest y tego wieku naszego bitwa Kar-
ła piątego / ktorey na Ryszardzie Sa-
skim/ y inszych Lutherstwo forytuiących
wygrał/ y Ryszard Sałskie poimał. Po-
dobnych przykładów naydźcie dosyć/ kto
czyta/ co sie po te czasy we Francyey/ Ni-
derlancie/ Szwayncarskiej ziemi / y in-
dziej/ w takowych sprawach między Ka-
tholikami a heretykami toczyło. Nako-
niec gdyby niewdzięczność a zazdrość
niktorym oczu nie zaślaniała/ wpatrzy-
liby to/ y w dzisiejszym Steffanie Kro-
lu y Panu naszym: ktorego wielka dziel-
ność y męstwa / iż niekiedy przechodzi
wielkie nieposłuszeństwo/ niestworność/ y
do sprawy wojenney nieposobność ni-
ktorych / wolność dobra nie dobrze ro-
ściągających: tedy tak wielkie a światu
dziwne zwycięstwa iego/ częstokroć / nie
tak

tak ludzkiej sprawie mogą być przyczyn-
tane/ iako Bosticy: ktora sie nad nim
pokazuje/ nie wątpliwie za gorącą chęć
ku wydzwignieniu y rozmnożeniu wi-
ry powstęchney: gdyby iey iedno iakieś
niebezpieczeństwo/ albo własnych respektów ludz-
kie/ do końca w skutku nie hamowały. Y
może to być/ iż Pan Bog serce iego tak
pobożne a chętelne przepatruiąc/ dotąd
też hamuje mściwą rękę swą/ iż nam tak
nieustychających kacyrstw/ bluźnierstw/
y niehamownych złości/ tak
długo przegląda.

Zamyślenie tych Ryszardów.

A dotąd niechay będzie do-
świadczone powieśćiano o rozeznaniu pra-
widliwego Kościoła B. Dżego/ od przy-
barwioney iego tytułem bożnice Szar-
tarskiej. Ktore rozeznanie zamyślam y
iako by w gromadzie zbieram słowy Augu-
styna ś. gdy Mianichusa tak wspom-
ina: Jesli tedy ani pisma ś. poważność
na starodawności polegająca/ ani cudow
przemówność / ani obyczajów napraw-
ność/ ani prawdy przekonanie/ was (kła-
dę w cyrce)

Polka tak
zawstona
czemu kara
nie wlega.

Żnaki Ko-
ścioła Boże-
go w sume
me zebrane

Augu. lib: 12
contra Faustū.
cap: 6.

cyrze) do nas nie przyńcia ga: odepdźcieś
z sromota/á wracanie sie z wyznaniē/
iż Krystus iest wśpśkich w sie wierzą-
cych zbawicielem: ktorego imię/ y ktore-
go Kościot/ ninienye czas y tak nam wy-
dawia/ iáko przepste opowiadaty: nie z
iedá ktorey táimnety iástiniey wycho-
dzacy/ ále w pewnym narodzie y krole-
stwie ná to rozmnożonym y wystawio-
nym/ w ktorymb y sie to co y w przestnyh
figurách byto przepowiedziano/ teraz w
sámym skutku nájdowáto/ zc. Ten bo-
wiem Kościot Boży (mowi indziej)
iest powśhechnym/ to iest po wśpśkim
świecie rozsádzonym: gdyż rozmaityh
kácyrzow kościoty przeto powśhechnymi
nie są rzeżone/ iż w pewnych mienścach
y w osobnych kráinách (á teraz iuż w o-
sobnych domách y głowách) są zám-
knione: A ten od wschodu stońcá áż do
zachodu/ iáśnościz wiary/ bywa rozwie-
dziony. Żadne bogáctwá wiety nie są/
żadne stárb y/ żadne dostoićnstwá/ żadna
świátá tego wiety máietynosť/ iáko wiá-
rá Kátholická: ktora grześne ludzje zba-
wia/ ślepe óświeca/ wycwiczone w wie-
rze krzci/ wierzące wśpráwiedliwia/ grze-
chem

Powśhe-
chność Ko-
ściotá Bo-
żego.

Augu: ser: 81
de tempore,
de symbolo
ca: 12.

Psal. 112. 4.
Matt: 24. c.

Obacz táko
należy byt
w Kościele
powśhe-
chnym.

chem wpaáia/ce/ przez pokutę wzdrowia/
śpráwiedliwych w táśce pomnaza/ me-
czenniki koronuje/ stugi kościelne stáno-
wi/ káptany poświęca/ krześcijány do
krolestwá Bożego sposabia/ y w dziedzi-
ctwie wiekuiwym z Angiotámi spote-
czność iedna. Ktożkolwiek ten iest/ y iá-
kżkolwiek iest/ ktory sie w tym kościele
nie nájdnie/ krześcijáninē nie iest. Sam
bowiem Kościot iest tym/ przez ktory
Pan Bog ofiáre wdziecznie przyjmie:
sam on iest ktory sie zá obádzonymi bez-
spiecznie przyczynia. Stádżec o ofierze
báránká przykazał Pan mowiá: w ie-
dnym domu będziecie go pożywáć/ á nie
będziecie miesá iego z domu wynosić. W
iednym bowiem domu báránek bywa ie-
dzony/ gdy w iednym Kościele powśhe-
chnym prawdziwa ofiárá odkupicielowá
bywa ofiárowána. Z ktorego ciátá/ ro-
stázanie Páńskie wynosić precz záfáz-
ie/ gdy świetego psom rozdáwáć zabra-
nia. Sam (ten Kościot) iest/ w kto-
rym weżnyel dobry pożytecznie bywa cży-
niony: gdyż zaptáty dzienney nie wzieti
iedno ci/ ktory w winnicy zarábiáli. On
sam iest/ ktory wśpśkich w sobie beda-
cych

Obacz Ká-
cy: 30.

2. Mo: 12. 8

Matt 7. 2.

Matt 10. 6.

300. cych zwiastkiem mocney miłości zachowa-
 1. Moj. 7. d. wuie. Przetoż y woda potopu Korab (z
 1. Piotr 3. d. tymi ktorzy w nim byli) wysoka wynio-
 stła: a inszych lepał ktorzy w nim nie by-
 li/ zátapieniem pogrążył. Sam iest w
 ktorym tájemnice Páńskie prawdziwie
 bywają opátrowáne. Stądże mówił
 1. Moj. 3. d. Pan do Moysesza: Jest miensze o mnie/
 a stánieś ná opoce. Y potym nie dlu-
 go mówi: Wzniosę rękę moie/ a z tytu
 mie ogladaś. Gdyż bowiem z samego
 Kościotoka pomśechnego prawda bywa
 opátrowána/ dla tego powiáda Pan być
 miensze o siebie z ktorego bywa ogladan.
 Ná opoce Moysesz bywa postáwiony/
 aby postać Boską ogladał/ przeto iż kto
 gruntu wiary nie záturzyma/ Boskiey o-
 becności nie pozna. Odeymi (mowi Cy-
 prianus de pryan s.) promień od istności stona-
 unitate Ecclie
 sic n. 4. czoney/ aliści iedność iásności tak tego ro-
 zdzielenia nie ściérpi. Odkom gátas od
 drzewa/ aliści sie owoc nie zrodzi. Od
 źrózodka przeop strumień/ a zátym wnet
 oschnie/ rć. Tenże Kościot Boży (iáko
 ná inszym lepał mienscu Augustyn S.
 zámýka) w inszych krześcijánach czyni
 cudá/ w inszych opowiáda prawdę/ w in-
 szych

301. szych zachowuie dziemictwo/ w inszych
 przestrzega czystości małżeńskiey: w in- August. serm:
 szych to/ w inszych owo spráwnie: każdy z 186. de tem-
 osobná stan swoy odpráwnia/ ale iednak pore cap: 4.
 w spóeczności żyją. Co bowiem duszą
 iest w ciełe człowieczym/ to iest Duch s.
 w ciełe Krystusowym ktore Kościotem
 iest: toż czyni Duch s. we wszytkim ko-
 ścióle/ co czyni Kościot we wszytkich czło-
 wákach tegoż iednego ciátá. Ale pátrźcie cż Obacz pil-
 go sie strzedz/ baczcie ná co sie ogledać/ nie.
 opáturycie cżo sie obawiać mácie. Trá-
 fia sie bowiem/ iż w ciełe człowieczym/ y
 owšem od ciátá człowieczego bywa od-
 ciety członek/ ręká/ pálec/ nogá: byt przed
 tym żywy/ a odciety nátychmiast żywot
 wtraca. Tak y człowiek Krześcijáński
 Kátholikiem iest/ póki w ciełe (Kościot-
 ká pomśechnego) żywie/ odciawszy sie
 przez kácyrstwo/ stat sie członkiem mar-
 twym/ w ktorym ducha nie máś. Chce-
 tieli tedy żyć z Duchá s. trzymaycie sie
 miłości/ miłuycie prawdę: požáday
 cie iedności/ abyście przyspli
 do wieczney rádości.

A M E N.

Regeste

Regeſtr mieyſc piſmá ſwiete- go w tych kſiażkách przy- wodzonych.

3 1. kſiaż Mowzechowych.

- 3 c Po ziemi bedzieſz ſie czołgać / y one iadł / 173.
7 d Zatoneli wſzyſcy okrom Noego y drugich w
Noeabin / 199. (62.
49 a Nie wrościeſz gdyſz zgwalciliſz ſoje oyowſkie /

3 2. kſiaż Mowzechowych.

- 12 b Phaſe ábo przechodzenie Pánſkie ieſt / 233.
Baránta w iednoſci pożywania tájemnicá /
22 / 299.
14 f Pháraóna z woſſkiem iego zatopienie / 277.
125 d Lichtarzá w przybytku Bozym tájemnicá / 51.
32 d Nie ieſt to głoſ waleczny ále błaſładny / 45.

3 3. kſiaż Mowzechowych.

- 19 b 20 a Świetymi bądźcie / tákom iá ſwietym
ieſt / 135.

3 4. kſiaż Mowzechowych.

- 16 Noe / Dáthán / Abiron ſtaráni / 87 / 155 / 277.

3 5. kſiaż Mowzechowych.

- 13 a Saſſywa náuka y cudami doſwiadcza Bog
wiernych ſwoych / 225 / 226.
28 b Nie wchylſz ſie ná práwo áni ná lewo / 174.

3 1. 2. 3. 4. kſiaż Krolewſkich.

- 1 Krol: 8 b Nie ciebiec odrzucili ále Kroleſtvo mo-
je / 206.

15 a Lepſze poſłuſeńſtvo niź oſiárá / 203.

- 3 Krol: 13 c Roboámá dopuſzczáiąc kácyrſtwá / Krol-
eſtwa pozbył / 255.

- 4 Krol: 10 f Jchu wietſze bálwany wyglądził / ále
mnieyſzych cierpiál / 291.

- 19 a Dzien bliźniſtwa ieſt tón dzien / 171.

3 kſiaż

3 kſiaż Parálipomenon.

- 2 Paralip: 12 b Niech poznáia poddáńſtvo ludſkie
od moiego / 206.

26 Ozyaſz orredowáćiał prze gwałcenie ká-
pláńſtwa / 187.

- 32 d Mowil przeciw Bogu iáko przeciw Bá-
wanowi / 171.

3 kſiaż Thobiaſowych.

- 13 c Przecleci ktorzy toba wzgárdza y bluźniá /
272. 290.

3 Pſálmow Dawidowych.

- 1 a Kto ná ſtolicy zaráżenia nie ſiedziál / 104.
18 a Po wſſytkiej ziemi roſciedł ſie głoſ ich / 126.
24 b Uſpráwiedliwienia Pánſkie ſa proſte / 174.
26 d Śloſe ſoba ſámá ſklamálá / 151.
34 c Bedec wyznawał w koſcióle wſelkim / 43.
36 c Niec ich niech ſie obróci w ſercá ich / 207.
67 a Ktory czyni iednomyſlne mieſtánie w do-
mu / 29.

b Gorá Boſta ieſt gorá tluſta / 72.

- 92 Domowi twemu przyſtoi ſwietobliwoſć / 135

- 101 b Wynioſzſy wpuſciles mie / 289.

- 106 d Ziemie rodząyna obrócił w niepłodną / ſu-
choſć w wody / 287.

- 108 a Módlitwa nich mu wynidzie ná grzech / 155.

- 118 b Zaton Pánſki nie pomázány duſe náwraca-
jący / 26. 126 / 144.

- 119 c Głowá wytkretnoſci ich przykrzye ich / 145.

- 121 a Jeruzalem miáſto ſpołecznoſci wywátace / 16

- 124 a Gory w okoł niego / á Pan około ludu ſwego
Przetoj rozgi grzechnych nie zoſtáwi (249.

- na cieſci ſpráwiedliwych / 249. (292.

- 131 a Wſtápieli do lożnice moicy ábo ſpáć pocine /

- 132 Mláſc z głowy Aronowey ſpada ná brode
y báte / 104.

- 136 b Wyniſćcie do gruntu w niey / 129 / 198.

Bo

147 a Bo vmocnił zamki bran twoich/249.

3 ksiąg Przypowieści.

17 c 18 a Szuka przy ciny kto chce odstąpić przy-
tacza/152.

3 ksiąg Pieśni.

1 b Wsłuchał się synowie matki meej przeciw-
nie walczyli/198.

Gościebys pász/gościebys legal na południe/176.

6 b Jedną jest miłosnica y gołebica mota/23/17

c Cudna iako miściac/wybrana iako słońce/80.

Strasliwa iako wojsko wyszkowane/249.

Eklestiasticus.

3 d Serce twarde będzie się na ostatku złe mia-
to/273.

11 d Przy końcu ciowiecym jest odkrycie w cym-
kow iego/273.

21 a Kto buduje swoy dom cudyim nakładem/273.

3 ksiąg Izaiaszowych.

2 a Bedzie zgotowana ostatecznie gora Panska/

5 f Wiada zowacym złe dobrym/197. (72/126

27 a Miesto mocy Syon/mur y wał przed nim/
249.

30 d Nie da wleceć odlecieć od ciebie Doktorowi
twemu/242.

41 c Prorokuycie a przyznamy kście Bogami/135

54 g Jeszł tobie się przeciwiacy bedzieś so-
dzil/244.

Nacynie przeciw tobie oborzone nie zdarzy
się/208.

60 b Krolestwo tobie nie posłusne zaginie: 283.

60 c Za to jesz była opuściona/ poloze cie na py-
che narodow/290.

56 f A posle z tych ktorzy beda wybawieni/ do
poganow/73.

3 ksiąg Jeremiafowych.

Zaiste

16 d Zaiste Klamstwo trzymali Gycowie nasy/126

17 b Kuropestwa ostadła iacyca/ktorych nie nale-
gla/132/172.

3 ksiąg Danielowych.

2 d g Kamien wrost w gore wielka/72.

7 e Bestya co zebami zelaznymi wyszlo pogry-
zla/185.

3 mniejszych Prorokow.

Ozeasz 10 Rozzerwane jest serce ich wnet zagina/63

Malach: 1 c Na kazdym miescu dajcie mi sie ofia-
ra cysza/70.

Aggeusz 1. b. Sialiscie a maloscie zbierali/286.

3. y 2. ksiąg Machabejskich.

1 Mach: 2 f Pamietajcie na sprawy przodkow wa-
sych/290.

2 Mach: 12 g Swieta y zdrowa rzecz modlic sie za
umarle/26.

15 e Oniasz y Jeremiaf zmarli modla sie za zy-
we/28.

3 Ewangelijey s. Mattheusza.

3 a Czyncie pokute a przyblizy sie wam Krole-
stwo/ n. 210.

4 a Stocj na dol: Napiszano jest bowiem/34.

c Na Apostolstwo wezwani rybitwi dwoiacy/

7 a Nie dawaycie swietego psom/299. (105.

c Chroncie sie falesnych Prorokow/2c. 12/254.

7 c 24 b Izalifiny cudow w imie two nie czynili z

13 d Chceby abyfiny katol wyrwali? 191. (225/236.

15 Na tey opoce zbuduje kościol moy/17/19/22/

18 c Jesli Kosciol nie wysucha niech ci bedzie po-
ganimem/141/142/205.

19 a Ale od pociatku nie takie malizstwo bylo/58.

b d Ktorzy sie sami do cyslosci przyprawili/

149/200.

v

Chefki

c Chceśli wniść do żywota choway przykazás
nie/ 212. (Ślady mte/159/102.

20 Sprzedawšy wšyſtko rozday vbogim á ná
Gospodarz zrzadzał robotniki do winnice
ſwey/ 1299/roznych časow/ 67.

21 d Bedžie od was odlece królestwo Bože/ 295.

24 c Oto tu ieſt Chrystus: oto ná puſćij/ 41.

25 b Tájemnica tálenow miedzy ſlugi podzielo
nych/ 109.

26 c To ieſt ciało moje ktore zá was bedžie wy
dane/ 33.

d Možnoſt rzecž niech ſciſlich odemnie odey
džie/ 165.

c Bože moy cjemus mte opuſcił/ 165.

3 Ewangelijey ſ. Márká.

3 b Strzežcie ſie od kwaſu Licemicrnikow/ 154.

11 b Sigi przez Pána Chrystuſa zátletey tájemnica
210/ 112.

15 d Opowiadáli wſedžie / 3 náſladowánicm cu
dow/ 221.

3 Ewangelijey ſ. Łuſaſá.

1 c 3 tad beda mte blogoſławie wšyſtkie nato

10 c Ato was ſluha mnie ſluha/ 34. (dy/ 169

18 c Bože dziekute tobie że mam nád inſze/ 213.

19 d 3 vſt twoich ſadze cie ſly ſlugo/ 145.

22 d Ty potwirdzay bráćia twoie/ 142/ 243.

24 g Trzeba było Chrystuſowi cierpieć/ 73.

3 Ewangelijey Janá ſ.

1 a Ná počátku bylo ſłowo/ 34.

b ſłowo ciałem ſtało ſie ieſt/ 170.

4 c Ná kájdym mieyſcu beda chwalić oycá/ 561

10 b Ja ieſtem drzewiámi/ 2. (70.

ſłodžiey nie idžie iedno żeby kradł/ 128.

c Bedžie iedná owcárnia y ieden paſtyrz/ 126.

12 a Možlá tá máſc ná vbogie byc ſprzedána/

15 a Nie cžyni owocu iedno wſežepiony w (183.
máćice/ 211. Gdybych

170
d Gdybych cudow nád inſze nie cžynił mteſby
wymowke/ 221.

16 d Duch ſ. náuciy was wšyſtkiey prawdy/ 242

17 b d Aby byli iedno iáko my iedno ieſteſmy/ 15.

20 c Jáko mte poſiał oćiec tak ja was poſyłam/

21 c Páſ owce moie/ 142. (83.

3 Dzieiom Apoſtołſkich.

1 d Mieyſce Judaſhowe z rynch záſádzone krorzy
z dawná byli/ 59.

2 c Wylecie ná wſelkie ciało ducha mego/ 236.

5 g Teſli nie z Bogá ieſt tá ſpráwá zniſćežie/ 76.

15 b Concilium Apoſtołſkiego ſpoſob/ 244.

19 f Był zbor pomieſzány nie wiedząc dla cžego ſie
ſežedł/ 40.

3 Liſtu do Rzymiánow.

1 a Wiará wáſá ſlynie po wſze ſwiećie/ 145/ 250

6 b Nlich grzechy nie pánnie w ciele wáſym/ 197.

10 c Jáko máia opewiadác ieſli nie beda poſtáni

13 a A kto ſie zwićrchnoſci przeciwi Bogu (85
ſie przeciwi/ 205.

16 Poſluſeńſtwo wáſe wſedžie rozſtawione
ieſt/ 104.

3 pićwſzego Liſtu do Korynthow.

2 d Duchowny wšyſtko ſadži/ á ſam nie bywa
ſadzony/ 244.

3 c Ato zbuduje drzewo/ ſłome/ ſiáno/ 152.

7 g Ato bez žony ieſt/ niech nie ſuká žony/ 201.

12 Chrystus głowa á Koſciól cžłonekami ieſo/ 11

13 b Miłość trzeſcžáſta cierpliwa ieſt/ 26. 181/ (24

14 d Cuda iežytow dane ſa dla niewiernych/ 222.

3 wtorego liſtu do Korynthow.

6 c Co zá towarzystwo wiernego z niewiernymi

11 a Poſlubilem was cžyſta dżewica Chrystuſo
wi/ 243.

3 Liſtu do Galátow.

v q

Páwel

- 2 a Páwel pogadzał Ewangelia z Piotrem/ 184.
 5 a Zbawia wiara przez miłość zaraabiająca/ 212.
 6 d Chłuba moia w Krzyżu Chrystusowym/ 163.

3 Listu do Efezow.

- 4 a Jednoś ciało/ iedenże duch/ iedenże Krzest/ 21
 13/118/ 163. (Prorożkow/ 13.
 2 d Zbudowani na fundamentach Apostołow y
 b Inſzych dał Prorożki/ Apostoły/ Ewangelisty/
 Páſtyrze/ 86.
 c Abyſmy dorastáli zupełney wiary Chrystuso-
 wey/ 214.
 5 g Wielki to Sakrament w Chrystusie á Koście-
 le/ 153/ 216.

3 wtorego listu do Theſſaloniſow.

- 2 Theſ: 1 a Antykryst iáko Bóg Kościół oſiada-
 jący/ 111/ 271.
 Nie przyjdzie Antykryst/ áz poprzedzi odſta-
 pienie/ 283. (224.
 b Antykryst poſtaje ſie cudami kłamliwymi/
 3 l. y 2. listu do Tymotheuſa.
 1 Tim: 3 d Kościół ieſt ſilarem y gruntem pra-
 wdy/ 242.
 5 b Potępienie májac iż piwſzą wiare
 zgwałcili/ 201.
 6 d Nowych á obcych náuk chroń ſie/ 60.
 2 Tim: 1 d 2 a Zachoway poſtad náuki tobie po-
 dány/ 31.

- 2 c Kácyrſka mowa iáko Káncer ſerzy ſie/ 254.

3 Listu do Jydow.

- 4 Mowa Boja ieſt żywa przemiájąca ſercá/
 3 Listu s. Jakubá. (126.
 5 c Niech go pomága Káplani ołciem/ 216.
 3 l. y 2. listu s. Piotrá.
 1 Piotr: 2 b Wy ieſcieſcie naród wybrány/ Krolew-
 ſkie Káplánſtwo/ 150.

Ośm

- 3 d Ośm duſz w Korabiu od potopu były zácho-
 wáne/ 18/ 12/ 299.

- 2 Piotr: 1 b Oſiluycie do trzymi wciſynkami wper-
 niąc zbáwienie/ 211.

- c Piotr s. po śmierci obiecał Kościółowi po-
 mágać/ 29.

- 2 d Ato fogo zhoſdował/ tego ſługa ieſt/ 197.

3 Listu piwſzego s. Janá.

- 1 Jan: 1 a Abyſcie y wy mieli towarzyszwo z ná-
 mi/ 23.

- 2 c 3 nas wyſli ále nie byli z nas/ 35/ 198.

- 4 b Ato z Bogá ieſt ſłucha nas/ 84.

- 2 Jan: 1 d Niechce robie piſać przez pápir á in-
 kauſt ále yſtnie/ 31.

- 2 d Inſza náuka przynoſzącego w dom nie
 puſzczajcie/ 254.

3 Listu s. Judy.

- c Kácyrſe oblokóm y náwáſnoſciám przyro-
 wnáni/ 61.

- Wiáda ktorzy poſli droga Káimowa/ 26. 182.
 Jednych ſadzicie drugich z ognia wyrzywá-
 cie/ 255.

3 Kſiág Obiáwienia.

- 2 b c 3 b Nie ſa Kościółem ále bojnice Bática-
 ſka/ 31/ 272.

- 13 b Beſtya bliźniáca Boga/ ſwiete y przybytek
 tego/ 110/ 158/ 169.

- 17 b Klerzadnice Bábilonſkiey tájemnicá omyle-
 na/ 271.

- 21 g Nie wnoſcie tam nic zmázanego/ 26.

2 iii

Regeſtr

Regeſtre ſłow y rzeczy w tych książkach porządkiem liter Obiecańdą.

A.

Aaronowe Káplánſkie wezwánie iákie było/85.
Abuſus ábo nakájenia w Koſcióle iáko leczy/155/
260/262/264.

Adám prze odſtąpienie dawney Keliſgęy zginął/
Antykrystem tto teſt/111. (277.

Antykrystem Papieja być Kácyrze przeciw ſobie
Antykrystowe cudá iákie beda/224. (micińa/277.
Antychryſt prze wciſnienie wiernych niedzień w
márl/278. (11/68.

Apoſtolowie nie zaráz wſyſtkiego wſyſtkich wcy
Apoſtolſka náuka przytym do ród zoſtála/112.

Apoſtolſki Koſciół ttedy y cieniu názwany/13.

Apoſtolſki Koſciół ttedy teſt/179.

Apoſtolſkie miéyſce y potomſtwo iákie/32.

Apoſtolſkie náwracanie wielkie było cudó/127.

Apoſtoly iáko Kácyrze ſtomoca/1168. (Krzęćcy.

Aryani nowi piſmá s. gwałtownicy/34. V Nowo

Aryani nowi wſkręſili porepſone bluźnierſtwá/
118/175.

Aryano Ewangelię przyćyna/117/149/161.

Aryanów dawnych y nowych zdrojność/174.

Aryańskie bluźnierſtwá ſatánſkie przeſięgły/162/

Aryus Kácyrz y porepienie tego/246. (170.

Aryus gdy ſie náwtecey wynioſł ſtomotnie zdechł/
(274.

B.

Berengáryuſów blad o cióle Pánſkim/177.

Bierzmowanie iáki Sákráment/215. (104.

Biſkupſtwá nowe y nie wainé v Kácyrzow/99.

Biſkupſtwo tto moze fundowác y dla ciego/83.

Blad w prawdziwym Koſcióle bywa wznowány/
127.

X

Bluźnier

Bluźnierſtwá Kácyrſkie przeciw Bogu y pobożnoſ
ſci/153/167/170.

Bluźnierſtwá przeciw Bogu iáko wważác/171/173

Bluźnierſtwá nowych Kácyrzow Turcáie przecho
dza/195. V Ariani.

Bog przyćyna grzechu według Kácyrzow/154/

Bog Brennyuſowi zwodźcićlecm/159. (156/158.

Bog dotre ſpráwutćlá ſtego tylko dopuſćca/155/

197/255.

Bog złe rzecy dobrym w lepiſe obraca/252.

Bog Kátholicki niezgodny áby rojné Kácyrſkie
cierpiał/259.

Bogá ſrogie bluźnierſtwá nowych Kácyrzow/162.

w Bogách pobladziwſzy Kácyrze zoſtáli bez Bogá/
Bogá erwa do zbawienia niebeſpiecine/203/ (167.

Boleſława o zabićie s. Stániſława Káranie/282.

Bráctwo Krzeſćjanóm właſne/16/troiatćie teſt/23.

Brennius Kryſtuſá cýni zwodźcićlecm/159.

Bucerus Prozoł y hejtmán NowoKrzęćſki/187.

240.

C.

Ceſárzow Rzymſkich o przeſladowanie Krzeſćjań
vpadki/279. (ina/42.

Chwała Boia powszechna iednáka/ Kácyrſka ro
Ciála Pánſkiego z chleba przemienicenie przyznał
Luther/268. (268.

Ciála Pánſkiego chwalcenia pochwalaię Kácyrſel
o Cióle Pánſkim bledy Kácyrſkie/177/267.

Ciáło Pánſkie iáko wcieli Lutheranowic/162/274

Ciáło Pánſkie właſne przyimowác wiara poſony
wa/173. (267/269.

Ciáło Pánſkie pod iedną oſoba prawdziwe/179/

Ciemierzyca Káje Káſſinus Kácyrſtwá leczy/188.

Compoſitia Polſka teſt przeciw Confeſſyey Augu
ſpurſkiej/266.

Concilia s. wiary iednoſć záchowuia/70.

Concilia w Koſcióle wainé y potrzebné/143.

Conciliu

B

Conciliu

Concilium Trydentskie kacyrze potępilo / a sami
sie karzą / 248. (tepiący / 244.

Concilia zwierzchności Rzymi kacyrstwa po
Confesya Augspurska kościół Rzymi przyzna
wa / 260. (39 / 260.

Confesya Augspurska na każdy błąd sie trąci
Confesya Augspurska do Aryanow naciągnio
na / 41. (267.

Confesya Augspurska y inne iako pewne / 137 /
Konstantyna wielkiego nawrocenie / y za fortyowa
nie kościoła odpłaci / 291.

Cilowicki w Bastyi przetrwarza nowa Ewange
lia / 119 / 154 / 156 / 159 / 160. (28 / 132

Cyściec y z niego pomocą żywych wybawienie / 25
Cuda do nowej nauki poparcia sa potrzebne / 220 /
Cuda v Katołikow iako kościół wyswiadcza /
222 / 226 / 230. (231 / 274.

Cuda kacyrskie albo żadne albo fałszywe / 222 / 223 /
Cuda Katołickie teraz nie potrzebne przetoż rzeko
ne / 226. (224 / 225.

Cudow prawdziwych od fałszywych rozeznanie /
Cudow Katołickich wylizanie / 227 / ich po wino
ność / 230.

Czystość lepsza niż małżeństwo / 149.
Czystość słubna znat kościoła prawdziwego / 201.
Czystość kacyrzom nie podobna / 201.
Czystości kacyrze nieprzyjacioly / 149 / 193.
Czystości słubney więcej odpłata / 100.

D.
Dawność kościołowi Bożemu własna / 57.
Dyabel mistrzem kacyrskim / 233. v Luther.
Dyabelskie cuda albo Proroctwa iakie / 222 / 231 /
Doktorow Katołickich niezgodą iaka / 50. (239.
Doktorow s. w kościele rząd y poważność / 104 /
Doktor s. zawody y teraz kacyrze przez
śladnia / 106 / 168.

Doktorom

Doktorow Scholastykow y glownych škol powa
żność / 144.

Duch s. przez środki stworzone rzadzi kościół

Ducha s. iako więcej Kálwin / 158. (Boży / 141.

Ducha s. nie przyznawający Bogiem dawno po
tepieni / 246. (Chnie / 206 / 206.

Duchowienstwa weisnienie y zgwałcenie czym pa

Duchowny stan ciemu zgorzeleniu podległ / 198.

Duchownych rząd Bog swoim nazwał / 206.

Dusá niektórym kacyrzom śmiertelna / 167.

E.
Edmundus Campianus Jezuita w Anglii me
czeni / 147.

Erasmus Rotterodamus goniec Aryanów / 130.

Erasmusowe świadectwo o Lutrze / 188 / tego v
Lutrych kacyr y jego potępienie / 246. (niach / 191.

Lutrychów błąd o synu Bożym / 175. (46.

Ewangelicy nowi proimio Michom przyganiat /

Ewangelicy nowej owoce / 187 / 195. v kacyrze /

Ewangeliki iako Nowożyczeni zagadania / (Owoce
149 / 218 / 271.

Ewangelików owoce y polepszenie wyswiadcza

Erasmus 188 / 191 / Luther 194 / Kálwin 194 /

Smidellinus 195.

F.
Franciscus Davidis srogi Trojce s. bliźniectwa /

iako zginał / 113 / 175 / 275.

Francuskie Krolestwo dla samego kacyrstwa

śwankuje / 288.

G.
Głodu y innych plag v trześcianow przyczyna /

Głowa kościoła Chrystus / 181 / Papię iak / 285.

Go 17 / 19 / 142.

Greccy wpadeł za odstąpieniem kościoła Rzym

skiego / 294. (nie mogą / 155 / 197

Grzech kacyrze opamiętał ie go nigdy wolni być
v v Grzech

Grzechow y Karania ich niktorzy Kacyrze przel/158
Grzechow odpuszczenia Kacyrze nie wierzal y nie
malal/213. (213/218.
Grzechow Kacyrze nie zbywaila ale te pokrywailal
Grzechy z dobrymi wciynkami ledna rzecz Kacy
zom/156/158.

S.

Herodowie trzey dla przesladowania Kosciola
marne zgineli/278.

Honorius Cesarz za obrone Kosciola tak odpial
cony/294.

J.

Jan Apostol niechcial byc w ledney lani z Ceryn
them/256. (Jony/263.

Jan Apostol w Rzymie w oleiu bez szkody wsmal
Jednosć Kosciolowi wlasna y potrzebna/ 15/91
299/300/1est trofaka/17.

Jesufowi wlocaila Nowangelicy/214.

Jezabel za przesladowanie Kosciola sromotnie
zginela/278/ (zginel/280

Julianus Cesarz mordercz Krzescijanstwa tak
Jurisdictey Koscielnicy Kacyrze nieprzyjaciel
205. (byl 294.

Justiniana Cesarza szczescie do kad Katoликem.

R.

Kacyrta z soba woyna jest pokoić Kosciolowi/252

Kacyrta wlasnosć/11/28/38/44/101/114/128/270

Kacyrte obyczail/47/98/102/128/150/164/181/

Kacyrte bluznierstwa przeciw Doktorom s. 106/

Kacyrte falszywe prozectwa/239. (168.

Kacyrte sprosne rozermawic/38/41/48/102/115/

223/252/267/269.

Kacyrstich nauk postepet/68/90/183/221/260/

sprosność/153.

Kacyrstw przy ciny/19/22/34/60/87/114/182/185/

203/261.

Kacyrstw

Kacyrstw dawnych teraz znwienie/119/121/172.

Kacyrstich bledow omylny grunt/137/147/150.

Kacyrstich wykretow na Katoликi glewne stus
fi/147. (135/253/256.

Kacyrstw obrzydzenie prawdy wym Katoликem/

Kacyrstwa Kosciol sobie proino przywlaszczail/

3/74/190/125/198/255/262. (wnanc/3.

Kacyrstwa nierzadncom Salomonowym przyro

Kacyrstwa wstromienia doswiad ciny si ofob/37.

Kacyrstwa k cieniu przyrownanc/12/18/58/6/102/

100/112/198/272. (253.

Kacyrstwa sa drozdiami cysciosci Koscielnicy/58/

Kacyrstwa pogubiwszy ludzic zwiedzione same tez
gina/62/63/66/77/93/194/251.

Kacyrstwa frogie Karanie/125/253/255/257.

Kacyrstwa doczysne Karanie/172/186/255/270/

272/275. (221/264.

Kacyrstwa przy kim jest pewne rozcznecie/146/

Kacyrstwa sobie przeciwne prawde Katoликa

okazula/174/26.

Kacyrstwa w pismie s. przepowiedzianc/236/237

Kacyrstwa zawpke od Kosciola Rzymstiego po
tepianc/244. (252.

Kacyrstwa zle Bog tu dobremu dobrym ok raca/

Kacyrstwa od wierzych snadnicy wygladzail/291.

Kacyrstwa roznice wpczete roznice tez z Kosciolem

trwaila/77.

Kacyrstwo Krolestwa gubi/255/277/283/285/287.

Kacyrze nauke powszednia niechcac wyswiadcail

ia/37/149/195/260. (137/159.

Kacyrze leden blad lecail Kila ich wylega/40/

Kacyrze od swych mistrzow tytuł Krzescijanski kio
ra/55.

Kacyrze nie moga pokozac Kapslanstwa/192/98.

Kacyrze w cym zydom podobni/100.

Kacyrze borza co Katoликy z dawnal studentami/

128/199/207/234/250.

Kacyrze

Kacyrze są przekąsa nawracania niewiernych / 135
Kacyrze dopuszczają nic nie wierzyć by iedno przy
nich stać / 140 / 258 / W 3 goda.
Kacyrze sami się potępiają / 145 / 152 / 190 / 195 / 260.
Kacyrze nie wiedzą czego y iako dowodzą / 150.
Kacyrze sprosności wrota otworzyli / 119 / 194 / 194.
Kacyrze grzech opánował że go pozbyć nie mogą /
155 / 197 / W Grzech. (155 / 197.
Kacyrze złe dobrym zowac / Bogu toż sądawia /
Kacyrze niektórzy ślad zwierzchności zaprzeli / 159 /
186 / 206. (167 / 194 / 218.
Kacyrze ná dyabła y piekło robia / 160 / 120 / 154 /
Kacyrze wżatim się Boga y Trzściąganiwa odśa
dzają / 161. (166 / 197.
Kacyrze niebá / piekła / ani ich odpłaty nie wierzą /
Kacyrze w niebie piekło y dyabły pośladają / 167.
Kacyrze duşe z ciałem ginac wierzą / 167.
Kacyrze co daley to mniemy aż nie nie wierzą / 167 /
181 / 194. (172 / 186 / 191.
Kacyrze co Kátholikom sądawia sami czynią /
Kacyrze stroniac bliźsz Kátholicy prawdę szczo
dnie / 173.
Kacyrze náśladowa Judaśa / 183 / 274. Pilata y He
rodá / 42 / śbátaná / 120 / 154 / 160 / 167 / 194 / 196.
Kacyrze nie wntela náprościć iedno sąraz zla
mac / 155 / 191 / 264.
Kacyrze przybytni odrodkowie Kościoła / 198.
Kacyrze zbiegli á zdrayce za heymány przymuta.
102 / 199. (304 / 230.
Kacyrze pismu y historyam wierza pośi się im
Kacyrze z żywich wmaśle cudownie czynią / 231 / 274
Kacyrze z każdym przeciwnikiem zgodni gdy prze
ciw Kościołowi / 258 / W 3 goda.
Kacyrze do sedycey łagodność swa ciagna / 186 /
188 / 270.
Kacyrze Kościołowi płodzący rzadko dobrze w
miera / 271. Kacyrze

Kacyrze przez niewiaśt nie mogą prozokować / 153
186 / 201 / 274.

Kacyrze vmieratac prozno się o wpamiętanie ku
Kacyrzem kto test / 190. (30 / 276.

Kacyrzom áffekty prawdę odcynnia / 133 / 182 / 260
262 / 264. (217.

Kacyrzom dobrze wczynki y anda nie pożyteczne /
Kacyrzom wolno sądzić gdy się sami osadzi / 148
255 / 262 / 205 / 269. (własna / 37 / 114.

Kacyrzow nowosc Kátholikom starodawność
Kacyrzow y odszczepieńcy nie przypuszczają / 41.
Kacyrzow czemu śródz się potrzeba 254 / 256 /
ifao 255.

Káwinowa niezbojność 158 / cudo z żywego vmor
rzy / 231 / świadectwo o Kościele Rzym.
śkim 204 / siebie samego osadzenie / 265 /
śmierć sprosna 275. (94 / 105.

Káplánstwa grunt y postęp w Kościele / 80 / 86 /
Káplánstwa przywłaszczonego śroga kázn / 87.
Káplánstka successya y świece / 88.
Káplánstwo jest Sakramentem y oycowstwem du
chownym / 217. (98.

Káplánstwo bez Kościoła Rzymskiego nie jest / 92 /
Káplánstwo y Kacyrzow iacie / y w iactey wadz /
98 / 102 / 104. (150.

Káplánstwo nie każdemu należy tylko duchowne /
Kápra Wilkowskiego z Nowożeństwa nawro
cenie / 151.

Kátholicy czemu kárnosci zachować nie mogą / 191.
Kátholikiem kto prawdziwie jest / 301.
Kátholikom z Kacyrzami o przykładność rospie
ranie / 181 / 202.

Alotwy wyrównały z sobą bannicy / 206.
Kościełnego rozsadku władza y sposob / 205 / 244.
Kościoł iedenie być musi / 291 / 91 / W Jedność.
Kościoł Kacyrski nieprawdziwy / 374 / 176.

Kościoł

Kościół Boży jeśli jest widomy / 7/64/179.
Kościół jeśli a iako zbłądzić może / 10/145/242/164
li wystawa / 64.
Kościół przyrównany miastu / 16/249/Ołowi / 32
nikowi / 62/gorze / 72/249/wojściu / 79/249/
ciału / 91/300/domowi / 135/maciecy winny /
251/Korabłowi / 2060/18/22/299.
Kościół Rzymski stolica jest Apostołów / 17/19/75/
97. V Rzymski K.
Kościół jest powszechnym / a bożnice połączonymi /
57/70/298.
Kościół jest jedynym / świętym / Katołickim / Apo
stolskim / 11/53/58.
Kościół cierpieć przemaga / 58/207/249/250.
Kościół Rzymski krześcijaństwo naprzód nawro
cił / 126/132.
Kościół iako jest świętym / 135/180/197/214/219.
Kościół Boży kto y iakimi środkami sprawi
Kościół Cieszkowski y ciała Pańskiego w / 141
Poznaniu cudami sławny / 231.
Kościół Rzymski nie błędził / owszem błędy potę
pia / 243. (263/271.
Kościół Rzymski przeciwnicy wysławia / 260
Kościół dla żadnego błędu a bo zgorzelenia nie ma
byc opuściany / 263/265.
Kościół przesławiających podobne grzeszeniu Karła
nie / 274/278/280/285.
Kościół forynacych wielkie szczęście y odpłaty /
Bez Kościoła zbawienie nie jest / 11/18/298/300/289.
Kościół Bożego znaczenie przywileje / 298.
Kościół należenia zgodna a nie omylna droga /
Kościół Bożego znaki Katołickie omylne (263-
4/7/Katołickie lepać prawdziwe / 11/75/
80/94/216/297. (70-
Kościół powszechny a ściągłych tożność / 81
Kościół kto nie ma mądrą / 2060/18/22/299.
Kościół

Kościół poważność przed wrota / 223.
Do Kościoła ciżna się Katołickie jeśli nie żywo / tedy
po śmierci / 259.
Kościół dawno Katołickie boryli / 11/24/274.
Kredo Katołickie Apostołskiemu przeciwnie / 164/
165/166/214/266.
Kryzostom s. Krzywe P. Bog zemsć / 281.
Kryzostom głowa Kościoła / 1. (wa/178.
Kryzostom z nich nie zstepuje na ziemi istotnie by
o Kryzostomie błędy a bluźnierstwa Lutherowskie / 161/
Kryzostomowi Katołickie rozpaci zadowaia / 164/cierpie
nie mać pieczętnych / 165/ z rzeczami grubo
mi y świątym równaia / 163/ wstąpienia w
niebo prza / 166.
Krześcijańskim nie jest kto w Kościele nie jest /
298/V Kościół.
Krześcijański a społeczność duchowna / 16/23.
Krześcijaństwo poczęte z Rzymu zawsze wychod
ził / 132. (262/271-
Krześcijaństwo w Papieństwie Luther potłada /
Krześcijaństwo od ciążow Luther iako wrrapio
Kreść Katołicki / 214/Kościół wysławia / 161/287
deja / 263/ jeśli ma byc powtarzany / 245/263.
Kreść dziecinny Luther rozradował / 218.
Kreść Katołicki / 49/21/218.
Kreść s. Katołickie hanbia y gwałca / 163.
Kreść dawne wywołanie w Kościele / 215/przez
Katołickie odrzucane / 124.
L.
Laska Boża dwoiako y iako w sprawiedliwia / 211.
Lecaniej dawno Katołickie przygani / 123.
Libertini Katołickie o grzechu y o jego karaniu nie
nie trzymają / 158.
Libertum arbitrium Katołickie / 119/354/156.
Luther Apostoły y Pana Kryzostoma ślawnie / 110.
Luther y swych proba wiary / 111/137/184.
Luther

Luther iakim vmyslem y postepkiem bledy swe
prowadzil/182/185/189/190.

Luther nacynie sátránskie/120/154/186/188.

Luther byl forte w sálskicy swey woley/120/V. Rá-
cyrze.

Luther nád písmo od swych wystáwlony/111/137.

Luther Ewangelistá y Prozoek á iáko 66/177/182.
188/233.

Luther toj od swych cierpi co Košciolowi wyrzo-
dzal/139/251/261.

Luther z Latáwcá naródzony/188/nagle y márníe
vmárl/275.

Luther do prawdy á zgody nicym przymiesic sie
nie dal/189.

Luther Košciol Rzymsti przyznawa y bárho zá-
lecaj/260. (262.

Luther niebácnie sam siebie Košciolá odsadil/

Luther sobie przeciwny 264/ssam siebie potepil/

262/269/V Rácyrze.

Lutheranowie Aryanom holdnia/161. (137.

Luthersticy Ewangelijedytíwne rostárgnicie/38.

Lutrow iad y wasi na Papiejá/184/185/241/Py-
cha 184/rospustnosć ciála 185/201/spro-

snošć náukí y postepkew 153/okrucie-
stwo 186/cuda osobne/233/prozocwá/239.

Lutrowá wšetcíkosć przeciw Doktorom s. 106.

Lutrowe bledy/o dobrych vcýnkách 119/o wolno-

sci do grzechu 119/o Mšey 121/o Trojcey

s. 124/o Malženstwie y cýstosći/153/o

przykazániu Božym 154/o Sátrámen-

tach 217/o Krzcie 218/o wiciejzy Pána

sticy 137/189.

Lutrowe písmá pełne zuchwálistwá y plugástwá/

153/185/201.

Lutrowe sprosne odpusty w malženstwie/153.

Lutrowe towarzystwo y cwiczenie z Dyablem/

121/186.

Macedon

M.

Mácedonius Rácyz od Ego potepiony/246.

Malženstwo iáko vcýl Luther 153/160vcýnlows

Malženstwo dobre ále lepša cýstosć/149/ (193.

Malženstwo Lutrowi cýmu nie Sátrámentem á

le tátemnicá/153.

Malženstwo iáko iest Sátrámentem/216.

Malženstwo z osoba bledney wiáry zákazáne/153.

Márya w iálskicy wadze y Rácyzow/168.

Márya lepšey Turcy cýsá niz Rácyrze/169.

Márycy y swietym iáka chwala powinna/180.

Meczenicwá Rácyrze nie máis ále Karánte/252.

276.

(prawdziwe/249.

Meczenicwó w sámych Košcicle Rátholicim

Meczenicwó Košciol Rzymsti wyswiadcá/249/

263.

(110.

Melanchtoná Luther z Páwlem s. Frychowal/

Melanchtoná iáko Nowágelicy sácutá/137.

Melanchtonowá niezbojna nowa Ewangelia/156.

Miástem duchownym iest Košciol Boží/16.

Milosć Krzesćánom wlasná 15.

Ministrow Rácyrstich reformácyá 47.

Ministrow Rácyrstich posylánte 98/102.

Ministrow Rácyrstich przykládnosć/193.

Monothelité ábo Monophisité Rácyrze potepicni/

247/282.

Mšá Rácyrze borzá 121/Luther cýmu y iáko 186/

záste sa chwala/269.

N.

Náuka Rátholická záwše zgodná/ Rácyrstá ods-

micná/36/37/51/69.

Náuka powšedná mnozy sie bez odmítány/67.

Náuka powšedná má pewny grunt y dowod/141.

Náuka Rácyrstá oboietná/Rátholická šcyra/140.

Náuki Apostolskicy dżedżicwó przy kím iest/112.

Náuki Rácyrsticy fálszywy grunt y dowody/137/

151.

X

E

Náwraća

Nawracanie Rátholików á odwracanie Kácyzów
własne/ 128. (133.

Nawracanie Kościołowi Rzymskiemu własne/

Nawrocenie Kácyzkie co też hámmie/ 166.

Nestorius y tego potępienie 246/ śmierc mizerna
Nestoryusow bład o synu Bozym/ 175. (274.

Nieba własnego niektórzy Kácyrze nie wierzą/ 166.

Niemieckiey iemie plagi po Luthrowym Kácyr-
stwie/ 187. (208.

Nieposłuszeństwo nowa Ewángelja spłodziła/ 186/

Niewiasty v Kácyzow Káplánstwa siegają/ 102.

Niezgoda v Kácyzow á Rátholików iáta/ 50/ V
Kácyrze.

Nowatus Kácyz od tego potępiony/ 245.

Nowożencienec w chłopstkiey wojnie Niemieckiey
heymánis/ 187/ 240.

Nowożencieny słusnie Ewángeliski przeświade-
czą/ 149/ 218/ 271.

Nowożencienkie cuda/ 234. (260.

Nowożencienstwo według Lutra z wasni wrostł

Nowożencienstwa Lutherani przycyna/ 218/ 271.

Nowość Kácyzom własna/ dawność Rátholików/ 58/ 66/ 114.

D.

Obláwienia Bóstie y teraz są/ ledno zántedbané/ 238. (nie/ 275.

Obrázow tácy gwałtownicy Kácyrze 164/ ich Káca

Obrázow Luter bronił drugim ná złość 190/ 270.

Obrázow gwałtownicy potępieni 247/ do sedicy-
ey ciągną 270.

Odpusty sprosne v Kácyzow 153/ 154.

Ofiare Kácyrze wyrzucała/ 121.

Ofiary nieprzyjacieli Bozym zdrajca jest 92/ 93.

Okręciństwo Kácyzkie 186/ 187/ V Wiara.

Osoby dwie ábo iedná ciálu Pánstwiemu nie nie
wymusza/ 177/ 189/ 269.

Dwoje

Owoce Rátholickie á Kácyzkie iákie/ 181/ 191/ 196/ 199/ 203/ 234.

P.

Papież inszych wejac błędzie nie może 143/ V Ko-
ściół. (liczanie 95.

Papieżow Rzymskich pilne po wszystkie ciásy wy-

Papieżow przez dwiescie/ tákie wiele heretow Ká-
cyzskich potępił/ 247.

Papieża wżgardá początkiem pogánstwiey niewoli/

Papieże Kácyzscy wiare ich opánowali 139/ (284
154/ 172/ 285.

Papieżow y Papieży sekry námnożyły/ 22/ 185/ 295/ V Kácyrze.

Papiestwa zwierzchność w Kościele 19/ 22/ 142.

Papiestwo Luther y inszy Kácyrze bázro zálecała/

Papienik rojne imie od heretyka/ 56. (261.

Pástrzom posłuszeństwo powinne/ 204.

Páwłowi s. wázował sie P. Krystus/ nieba nie
opuszczał/ 178.

Pelágiani Kácyrze od tego potępieni/ 246.

Pieślá własnego nie wierzą niektórzy Kácyrze/ 165.

Pilatowe nieśczęście y śmierc hániebna/ 279.

Piótr z Páwłem s. według Luthra w Rzymie w-
márt/ 253.

Pisma s. bázciey Pánula Rátholicky niż Kácyzel
35/ 43/ 147/ 151/ 161.

Pisma s. dyabel wázy Kácyzow/ 121/ 185/ 233.

Pisino s. nie sámó jest słowem Bozym/ 30/ 116.

Pisino s. Kácyrze mája zá plászczé błedow/ 32/ 116/ 137.

Pisino święte nie Kázdemu iednáko táne y wiá-
dome/ 33. (cy 149.

Pisino s. nie ták ná słowách należy táko ná rze-

Pisino zlym ná zgorżenie jest náśádzone/ 226.

Potuta rątnikowi od tóntenia przyrownána/ 215.

Potuta y rozgrzeszenie v Kácyzow Euglarstwem/ 155.

X ij

Polacy

Polacy Biedy y przet tego nawroceni/ 133.
 Polska tym pokarana czym przeciw Bogu y Ko-
 sciolowi grzeszyła/ 206.
 Polskie prawo tylko Bogu y slugom tego forum
 nie dopuszcza 171/172.
 Polskich nie wrozdziow y plag przyczyna 285/289
 297. V Kacyrstwa.
 Polycarpus z Marcyonem kacyrzem witac sie nie
 chcial/ 256.
 Pomazanie ostatnie iaki Sakrament/ 216.
 Pomazaniem dary Duchá z. nazwane/ 215.
 Posadzanie drugich kacyrzom własne/ 209.
 Porzadek w Kosciole napotrzebnicychy/ 79.
 Postanie pastyrstwa duchowne iakie byc ma/ 81/
 Posluszestwa zakonnego pożytek/ 208. (104.
 Posluszestwo własne cnota trzeszczanstwa/ 203.
 Post z dawna v kacyrzow iaki/ 122.
 Posty y suchoty przed Wielkanoca iako dawne/
 Postu wielkie zalecenie/ 150. (123.
 Powszednosć co jest y komu nalezy/ 53/57/70.
 Prawa Koscielne wyznawajac Kacholiciy/ 205.
 Prawa Polskie za duchownymi wpadaja/ 206.
 Prawda Kacholicka od przeciwnikow waznie wy-
 swiadczona/ 259.
 Prorocy nowego Zakonu/ 236. (237.
 Proroctwo wyswiadcza Kosciol Kacholicki/ 235.
 Proroctwa abo niestety abo falszywe v kacyrzow/
 od Przykazania Boiego Kacyrze swiat (238.
 rozgrzeszaja/ 154/160.

K.

Keliqney staza jest wypadkiem K. P. 283. V. Ka-
 roboom krol dopuszczajac kacyrstw z cyrstwa.
 potostwem z ginal/ 283.
 Románistowie powszedne trzeszczanstwo wyra-
 zaja/ 56. (96/97/250/271.
 Rzymsta stolica gruntem Kosciola 18/86/50/92/
 Rzymstki

Rzymstki Kosciol iako jest zwany powszednym/
 Rzymstki Kosciol wjac drugich/bledzie nie (176
 moze 150/V Kosciol.
 Rzymstki Kosciol od przeciwnikow wyswiadczo-
 ny/ 260/263/271.
 Rzymstkich Biskupow sukcesya pilnie zawsze ra-
 chowana/ 95.

G.

Sakramentarstwo Patan wynalezl/ 233. (li/260
 Sakramentarze według Lutra z wasnicy powstaj-
 Sakramentarze Luter borzy y oni go taczic/ 267.
 Sakramentow Koscielnych siedm y ich skutki do-
 wodne/ 114.
 Sakramenty wiara kacyrstwa gubi/ 213.
 Sakramenty kacyrzom niepożyteczne abo niestety.
 Sedicya kacyrzom niz Kacholikow wlas (217.
 Suleysa/ 186/ 188/ 270.
 Serweta stogie bledy y haniebna smierc/ 26. 118/
 175/ 275.
 Symona czarownika kacyrstwo 118/274/cnda 224.
 Slovo Boze nie wysystko bylo spisane/ 30/80/204.
 Slovo Boze zupełnicyse v Kacholikow niz v ka-
 cyrzow/ 30/32/34/141/147.
 Slovo Boze kacyrzom iako laczne y pewne/ 33/117.
 Slovo Boze jestl samym pismem zamknione/ 116/
 V Pismo.
 Sluby zakonne Kosciol wyswiadcza/ 200/ ich
 pożytki 209.
 Sluby zakonne lepsze y zaslugi blijsze/ 149.
 Sophistami sa kacyrze/ 150.
 Spolicznosc swietych w Kosciole/ 123.
 Spowiedz kacyrstwa/ 49.
 Szodek iako cnota tak wiare miarkuje/ 174.
 Steffana Krola Polskiego dielnosc y blogostia-
 wienstwo/ 296.
 Stworzenie kacyrze dyablu przy czysta/ 163.
 Suce

Successya Kościelna iaká y przy tym jest / 88/90f.
 Successya pewny dowod prawdziwego Ko-
 ściola / 93 / Rzymka 97 / Kacyrsta / 98.
 Świat sprawa Kościoła Rzymskiego nawrocony /
 Świata nawrocentie przez Apostoly wielkie / 132.
 cudo / 127.
 Świetobliwość Kościoła powszechnego iaká /
 135 / 180 / 197 / 214 / 219.
 Światech chwala y zywianie pobożne / 26 / 28.
 Światech zywianie Kacyrzom przykre / 121 / 122 /
 123 / 148.
 Synody Kacyrskie iakie / 40.
 Szary zakonnie nie są przeciw Ewangelijey / 46.

I.

Tanecznicá o głowe Janá s. słusne Faranie wo-
 žetá / 278.
 Theodosiusow Cesarzow obrońcow Kościoła Bo-
 žego wielkie odpłaty / 293.
 Tradycy prawdziwych probá / 147.
 Trojce światey strážliwe zbliżenie / 170 / W Try-
 turkom Kacyrze przychyli / 186. (ant.)
 Tyrannowie Kościol przesładujący marnie zgi-
 neli / 277.

B.

Valentinus Gentilis / wielki bluźnierca iako zgi-
 nał / 276.
 Wbostwo iakie znakiem Kościoła / y tego odpłatá /
 202.
 Wcynki dobre Kacyrzom iakie / 119 / 155 / 160 / 195 /
 Wcynki ktore y iako vspráwiedliwiá / 210. (212.)
 Wegrowie kiedy y przez kogo naprzod nawrocent
 o Wcielenu syna Bożego błedy y prawda / 134.
 Kátholická / 175.
 Wiara powszechna iako cierpi odmianę / 51.
 Wiara samá omylnie Kacyrze vspráwiedliwiá /
 156 / 212 / 218.

Wiato

Wiare swo gwałtem Kacyrze rozsyrzá / 119 / 154 /
 171 / 186.
 Wiary probá Kátholická / 112 / 141 / Kacyrsta / 111 / 137
 Wicjersa Pánsta v Kátholickow iaká / 178.
 Wicjersa Pánsta leden Nowágelik zgoła odrzu-
 ca / 219. (266.)
 Wicjersa Pánsta v Kátholickow Luther záleca /
 Wicjersa Kacyrsta miásto Pánstiey iaká / 148 / 120
 189 / 177 / 233 / do nicy przygotowanie diwne / 155-
 Wicjersiey Pánstiey pod lednó psobo v pewnienie /
 179 / 269.
 Wielkanoc Krescánska od ydowstiey rojna / 245
 Wmárlým pomoc Kacyrze odrzucá / 121 / záse pos-
 zwálá / 270.
 Woyciecha s. cudo y po smierci / 228.
 Woiny Kátholickow przeciw nieprzyaciolom Ko-
 ściola zdarzane / 295.
 Wolność spraw ciłowiczych / V Liberu arbitrii.
 Vspráwiedliwienie ludzkiego sposob y błedy / 148 /
 154 / 160 / 210.
 Vspráwiedliwienie nie rozumieá Kacyrze / 211.
 Vspráwiedliwienie Kacyrskie od Licemierník w-
 žetec / 213.

3.

Żakony w Kościele nie czynia rozzerwania wiary /
 Żasluga láski Bożey štad pochodzi / 211. W (45.)
 Vspráwiedliwienie.
 Żgoda Kacyrsta iaká 102 / 137 / 160 / iako Pilatá 3
 Żerodem / 42 / 258.
 Żgoda czemu sie Kacyrze popisowác fuša / 103.
 Żmartwychwstania Kacyrze nie wierza / 167.
 Żnáki Kościoła Bożego / ktore własne / á ktore o-
 mylné / 4 / 11 / 80 / 94 / V. Kościol.
 Żwierchność iako wáza Kacyrze / 159 / 186 / 205.
 Żwierchność swięta zá duchowná wpada / 206.

* Koniec Regestru. *

Korrec

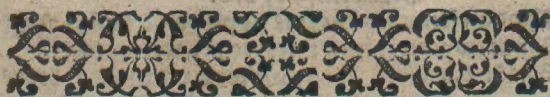
Korrekturá słow / y liter w słowach wchybionych.

Liczbá znáczny kárta á Literá
porządék wierszów.

12 i przeważnie brany / 14 g si re / 15 f apud
Cyprianum / 66 f. epist: ad Georgium / 93 e iákie
go / 109 c škodliwym / 136 h y słowem żywota /
174 q okazanie / 209 e á by najgorzej było ná /
213 m grzechow / 215 u / tu mejnicysemu / 216 l
fránci / 226 dd odnosili / 228 u Długossus / 230 e
te y in / 232 p ni ktorzy obcy / y náby zá pewne /
233 q smierdżiał / 234 cc 3 Rzeczypospolitey / 241
f (mots troche wstawy) 268 l to iest / 273 Ekle
si 21 a / 278 3 tak długo / 283 r niewola pogański 91
190 / 231 / 175 / 34 Kásthallioná cýtay Jero: Bolesca.

3 Regestru słow według po- rządku liter.

Antykrystem Papieża zc. 271 / andá Barcholików
zc. ich pewność 230 / Doktorow zc. vřzad / Kacyřstw
dawnych zc. 115 / Kacyřze przez niewiařt zc. 153. Ká
cyřze wolno sadzić / Kápra Wilkowskiego 191 / Ká
tholicey cjemu zc. 196 / Kořcioř iedenje zc. 81. Kořcioř
słow dawno 124 / Krzeřt Kacyřski 121 / 218 / Liberum
arbitrium 154 / Lutrow iad zc. rozpustność ciála
201 / Lutrowe błedy zc. o wiecierzy Páństicy / 177.

W Poznaniu / w Drukárniéy
Janá Wolraba. Roku P. 1584.

92 g 02 6
7
02-6
02 1
02 1
81 1
91 2

821

861

871

88

89

90

1
2 17 8
4-9

100
24
17 1/2
198

1345549
160
666, 7824

64
122
176
112

2-8

32
32
32
32
32

Te ma ror u

NGVLAR

D. Ac.

i, am,

i, am,

i, am,

huic, hanc,

ei, eam,

cui, quae,

mea, omnia,

Tua, Sua, Ne-

rae sunt

ulna & Ne-

ngulari uar

NGVLAR

D. Ac.

i, am,

i, am,

i, am,

ud,

um,

um,

huic, hanc,

huic, hoc,

ei, eum,

